

ÉLELMISZERLÁNC-FELÜGYELETI ÉVES JELENTÉS 2012.

MAGYARORSZÁG

n é b i h
Termőföldtől az asztalig

Köszöntő

Tisztelt Olvasó!

Az élelmiszerlánc-felügyelet alapvető célja az emberi egészség, az állatok és a nemzetgazdaság védelme. A felügyeleti munka alapelve az élelmiszerlánc-kockázatok minimalizálása a rendelkezésre álló erőforrások lehető leghatékonyabb felhasználásával. Ennek megfelelően szervezetünk legfőbb átfogó célja a minél tökéletesebb élelmiszerlánc-felügyelet kialakítása, amely képes garantálni az alapvető célok teljesülését.

2012-ben a Magyar Élelmiszer-biztonsági Hivatal Mezőgazdasági Szakigazgatási Hivatalba történő integrálásával létrejött a **Nemzeti Élelmiszerlánc-biztonsági Hivatal (NÉBIH)**. Az új hivatal egy helyen összpontosítja a kockázatelemzés minden elemét: a kockázatbecslést, -kezelést és -kommunikációt, megvalósítva így a kockázatelemzésen alapuló, a közegészségügyi, élelmiszerlánc-biztonsági célokra összpontosító rendszer működését.

A korábban megkezdett szervezeti átalakítások a 2012-es évben is folytatódtak, így 2012-től a NÉBIH országos illetékességgel operatív ellenőrzési feladatokat is ellát, erre a feladatra jött létre egy központi ellenőrzési csoport, a *Kiemelt Ügyek Igazgatósága (KÜI)*, amely országos illetékességgel, a hivatal teljes hatáskörében hajt végre ellenőrzéseket kiemelt ügyekben.

A területi szerveink a fővárosi és megyei kormányhivatalok önálló igazgatóságaiként működnek tovább. A megyei kormányhivatalok mezőgazdasági szakigazgatási szervei fölött a NÉBIH a korábbi vezetés helyett szakmai irányítói jogkört gyakorol. Az intézményi struktúra változása komoly kihívások elé állította és állítja a Szolgálatot.

A szervezeti átalakítások mellett jelentős jogszabályi változások is történtek 2012-ben: az élelmiszerláncról és hatósági felügyeletéről szóló 2008. évi XLVI. törvény 47/B. §-a bevezette az *élelmiszerlánc-felügyeleti díjat*, amely az élelmiszerlánc hatósági felügyeleti tevékenység feladatainak fedezetéül szolgál.

A Hivatal hosszútávú elképzeléseit is megfogalmazta: 2012-ben, a Vidékfejlesztési Minisztériummal karöltve megkezdte az Élelmiszerlánc-biztonsági Stratégia 2013-2022 tervezetének kidolgozását, mely új, korszerű alapokra helyezi az élelmiszerlánc-biztonságért felelős szereplők viszonyát, egy partnerségen és tudásmegosztáson alapuló szemlélet bevezetésével.

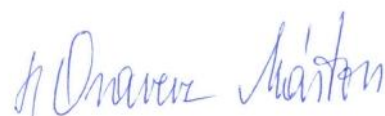
Tisztán kell látni, hogy az élelmiszerlánc új szervezésű felügyelete jóval többet jelent a korábbi ellenőrzési funkciónál, amit talán az a definíció ad vissza legjobban, mely szerint az élelmiszerlánc felügyelet: az élelmiszerláncot alkotó folyamatokra és termékekre irányuló ellenőrzési és intézkedési rendszer.

Az élelmiszerlánc felügyeleti munka során a klasszikus ellenőrzési feladatok mellett egyre fontosabbak az egyéb megelőző tevékenységek, mint a vállalkozók képzése, részvétel a helyes gyakorlatok kialakításában, kockázat kommunikáció, melyet a korábbi hatósági feladatellátás és gyakorlat változtatását is megkövetelte. Célunk egy ügyfélbarát, hiteles, ugyanakkor komoly szakmai súlyú hatóság kialakítása, amely meghatározó szerepet vállal a tudatos fogyasztói kultúra, felelős vállalkozói magatartás, valamint a hatékony és hatásos állami szerepvállalás fejlődésében.

A tudatos fogyasztó, a felelős vállalkozó számunkra nemcsak cél, hanem segítség is, hisz észrevételeikkel, visszajelzéseikkel növelik munkánk hatékonyságát. Ezért az élelmiszerlánc valamennyi szereplőjével kölcsönhatásban állva – irányító szerepünk fenntartása mellett – egyúttal partnerségre is törekszünk.

Remélem, hogy a 2012. évi tevékenységünkről szóló jelentés segít megérteni működésünk megújult alapelveit, és a tavalyi, mozgalmas év történéseiről is képet ad.

Dr. Oravecz Márton
a NÉBIH elnöke

Bevezetés

Az élelmiszerlánc-biztonság az elmúlt években folyamatosan növekvő fontosságú - és közben folyamatosan átalakuló fogalmi kört képez.

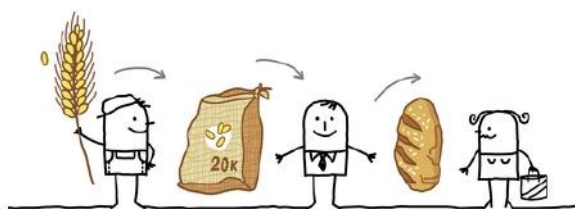
Az élelmiszerlánc szakmai felügyeletét jelenleg egy hatóság - a Nemzeti Élelmiszerlánc-biztonsági Hivatal (NÉBIH), valamint az általa irányított megyei kormányhivatal mezőgazdasági szakigazgatási szervei látják el, tevékenységünkről azonban nehéz beszélni anélkül, hogy megvizsgálnánk, hogy mit is értünk élelmiszerlánc, élelmiszerlánc-biztonság és élelmiszerlánc-felügyelet alatt.

Az elmúlt időszakban az élelmiszerbiztonság középpontba kerülése rámutatott arra, hogy különös figyelmet kell fordítani azon folyamatokra (tevékenységekre), amelyeknek hatása van, vagy lehet az élelmiszerekre.

Ez viszont azt jelenti, hogy nemcsak az élelmiszerre közvetlenül ható folyamatokat, mint magát az élelmiszer-előállítást, élelmiszer-forgalmazást, hanem a hatásukat közvetve kifejtő folyamatokat pl. növényvédő szerek felhasználását, takarmány-előállítást, stb. is számításba kell venni.

E felismerés vezetett a "szántóföldtől az asztalig" elv megfogalmazásához, majd az élelmiszerlánc fogalom használatához.

élelmiszerlánc úgy határozható meg, mint az élelmiszerre közvetlen vagy közvetett hatással bíró, a "szántóföldtől asztalig" tartó láncot alkotó folyamatok, valamint e folyamatok eredményeképpen létrejövő termékek összessége.

Ezek fényében az

Az élelmiszerláncban a felelősség három fél, a vállalkozó, az állam és a fogyasztó között oszlik meg. Ezek közül az élelmiszerlánc átfogó hatósági felügyeletének biztosítása az állam felelősségi körébe tartozik.

A teljes élelmiszerlánc biztonságossága érdekében a felügyeletnek valamennyi, az élelmiszerláncot alkotó folyamatra ki kell terjednie, és ráadásul az egyes folyamatok valamennyi aspektusára.

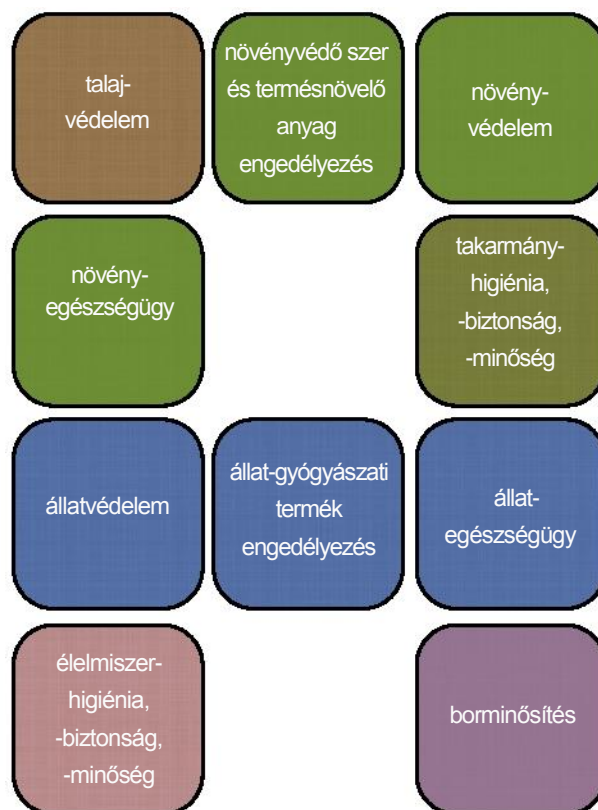
Ennek a gondolatmenetnek jobb megértéséhez vegyük a következő példát:

A növényvédő szerek engedélyezése során különös figyelmet kell fordítani, hogy a szakszerű felhasználásból eredő, a növények felületén, illetve a növényben jelenlévő szermaradékok ne jelentsenek az egyes fogyasztói csoportokra nézve egészségügyi kockázatot.

Ugyanakkor meg kell győződni arról is, hogy a növényvédő szerek előírás szerű alkalmazása ne veszélyeztesse a felhasználók (pl. permetlé készítő, kijuttató) egészségét és ne jelentsen kockázatot a környezetben élő hasznos élővilágra.

A példánkban, a növényvédő szer engedélyezés során tehát kétféle, egyrészt élelmiszerbiztonsági, másrészt termékbiztonsági szempontot vizsgáltunk, amely jól jellemzi az élelmiszerbiztonság felügyelete és az **élelmiszerlánc felügyelete** közötti különbséget.

A felügyelet során az élelmiszerbiztonság mellett számos más szakterület szempontjait is figyelembe kell venni.

1. ábra Az élelmiszerlánc-felügyelet szakterületei

A fenti szakterületeken folyó hatósági tevékenység élelmiszerlánc mentén történő összefűzése megteremti annak lehetőségét, hogy a hatóság egységes szabályozás alapján, átlátható módon, egységes felügyeleti tevékenységet folytasson (1. ábra).

Az élelmiszerláncba történő összevonás a költséghatékonyságra való törekvés mellett az eredményességet is elősegíti, mivel az átfogó felügyelet lehetővé teszi a mélyebb összefüggések feltárását, valamint a felmerülő problémák egész élelmiszerláncban történő egységes kezelését.

Az Integrált Többéves Nemzeti Ellenőrzési Terv

Az európai uniós jogszabályok 2007-től kezdődően minden tagállam részére kötelezővé teszik egy 3-5 évre szóló integrált többéves nemzeti ellenőrzési terv (ITNET) készítését. Ennek célja a növény-egészségügyi, állategészségügyi, állatvédelmi, élelmiszerekre és takarmányokra vonatkozó tagállami ellenőrzések hatékony végrehajtásának biztosítása.

Az első alkalommal 2006-ban össze-állított, hazai többéves terv a 2007-2009 közötti időszakra készült. Az abban rögzített feladatok végrehajtásáért eredetileg három hatóság volt felelős, azonban a későbbiekben a hatósági tevékenységek közötti átfedések megszüntetése érdekében a kormányzat az élelmiszerek biztonságával, minőségével kapcsolatos ellenőrzések jelentős részét egy szervezet, az élelmiszerlánc- felügyeleti szerv feladatává tette.

A kedvező tapasztalatok rámutattak arra, hogy az élelmiszer- és takarmánylánc (a továbbiakban: élelmiszerlánc) szemléletet nem csak a hatósági szervezet, hanem a többéves terv tekintetében is célszerű alkalmazni.

Ugyan az európai uniós jogszabályok csak az élelmiszerlánc bizonyos aspektusait (élelmiszer-biztonság, takarmánybiztonság, állategészségügy állatvédelem, növényegészségügy egyes területeit) helyezik a többéves terv hatálya alá, azonban hazánk esetében indokoltnak látszik azt a teljes élelmiszerlánc felügyeletére kiterjeszteni.

Az első ITNET hatálya 2009-ig terjedt, így emiatt, valamint az intézményi változások és kormányzati döntések következtében szükségessé vált az ITNET módosítása.

2008-ban az a döntés született, hogy a hatóság élelmiszerlánc felügyeletre vonatkozó hosszú távú céljait az új ITNET-ben kell megfogalmazni. Ez ugyan együtt jár a többéves terv hatályának kiszélesítésével, azonban előnye, hogy nem kellett az ITNET mellett egy stratégiai anyagot is készíteni, s ezeket egymással folyamatosan naprakésszé tenni.

Mivel a jelentősebb szervezeti átalakítások, valamint koncepcióváltások általában a választásokat követően, legnagyobb részük az azt követő év elejével lépnek érvénybe, ezért az ITNET-et a kormányzati 4 éves ciklusokhoz illesztettük olyan módon, hogy az új terv mindig a választásokat követő év elejével lépjen hatályba.

Így a jelenlegi többéves terv 2010-től 2014-ig hatályos, ennek az ötéves időtartamnak a céljait és prioritásait fekteti le.

CÉLRENDSZER

Az ITNET mint stratégiai dokumentum az élelmiszerlánc-felügyeleti szervek fejlesztését öt területre és azon belül további célterületekre bontja, melyek a következők:

Megfelelő szabályozás

- integrált, ellentmondásmentes, egyértelmű jogszabályi környezet kialakítása, egységes nomenklatúrával;
- szakmai joganyag egységes kiadása, elérhetősége; egységes és rendezett utasítások, valamint az adminisztratív környezet fejlesztése (pl. egységesített iratminták);
- egyértelmű, a szervezeti felépítést tükröző feladatleosztás;

Megfelelő technikai háttér

- informatikai alrendszerek fejlesztése, használhatóságuk növelése;
- a jogi keretek figyelembe vételével könnyítés az adminisztrációs terheken (pl. jelentések vonatkozásában);
- mind a területen, mind a központban mobil munkavégzés lehetőségének biztosítása;
- ügyfelek számára elektronikus ügyintézés lehetősége;

Jól felkészült szakemberek

- egységes szakmai továbbképzési rendszer kialakítása;
- e-learning rendszer kiépítése;
- belső információáramlás hatékonyabbá tétele, információhoz való könnyebb hozzáférés elősegítése;
- az élelmiszerlánc szakterületeit érintő egyetemi, főiskolai képzésben való aktív részvétel;
- feladatok által támasztott igénynek megfelelő munkaerő alkalmazása;
- célzott vezetőképzés;

Hatékony munkaszervezés

- egységes és közvetlen utasítási lánc;
- átlátható és kiszámítható tervezési rendszer működtetése;
- a kiemelt - ITNET-ben rögzített - célokra humán-erőforrás biztosítása;
- hatóságokkal való együttműködés fejlesztése;
- éves fejlesztési terv készítése;
- összehangolt éves operatív ellenőrzési és monitoring terv kialakítása;
- éves képzési program összeállítása;
- éves felülvizsgálati program készítése;

Korszerű módszerek

- szakmai, jogi, pénzügyi, informatikai, kommunikációs stratégia-alkotás;
- kockázat alapú tervezési modell és moduláris rendszerű, kockázatbecslésen alapuló monitoring tervezés minél szélesebb körű bevezetése, alkalmazása (2013 végéig);
- szakmai és civil szervezetek bevonása az ellenőrzésekbe;
- adatelemzést széleskörűen támogató integrált adatgyűjtési rendszer;
- minőségirányítási rendszer bevezetése;
- fogyasztók, vállalkozók képzése, tájékoztatása;
- folyamatos (nem csak élelmiszerlánc eseményhez köthető) média jelenlét;
- szerepünk nemzetközi kapcsolatokban történő erősítése, illetve EU elnökségre való szakmai felkészülés.

A fent meghatározott fejlesztési területek, célok teljesítésének menetrendjét, valamint emellett az alaptervékenységet jelentő feladatok (pl. szakterületi ellenőrzések, minta-vételek stb.) ellátását az adott év költségvetési adottságainak figyelembe vételével évente tervezni szükséges.

Ahogy az látható, az ITNET-ben foglalt célok elsősorban operatív célok, ezek mellett azonban szükség van szakmai stratégiai célok meghatározására is. A 2012. év során elindítottunk egy stratégiai tervezési folyamatot, amely az újonnan kialakítandó Élelmiszerlánc-biztonsági Stratégia megalkotásának is része. Az Élelmiszerlánc-biztonsági Stratégia és azzal együtt az ITNET módosított célrendszere várhatóan 2014-re készül el.

ÉLELMISZERLÁNC-FELÜGYELETI TERV

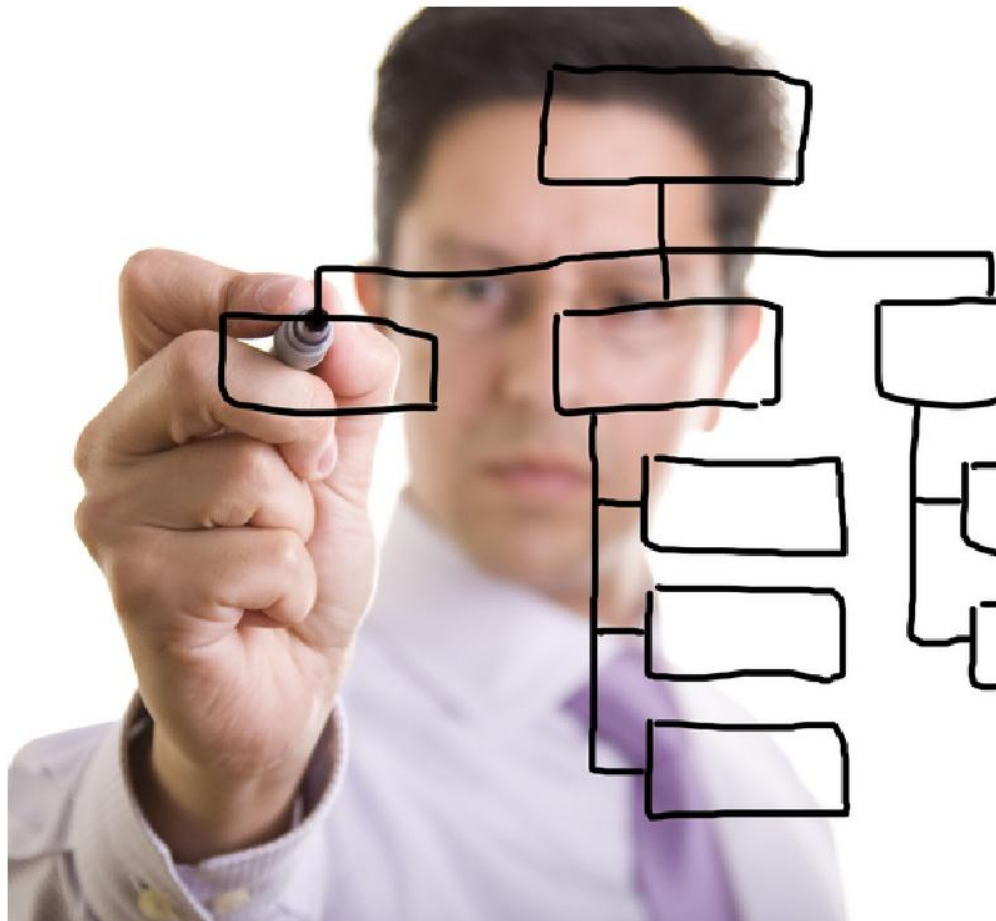
Ennek megfelelően minden évben elkészül az Élelmiszerlánc-felügyeleti terv, melynek elemei:

1. Fejlesztési terv: a hosszútávú célok alapján meghatározott éves (féléves, ne-gyedéves) fejlesztési célokat, feladatokat tartalmazza;
2. Ellenőrzési és monitoring terv: a helyszínen végrehajtandó ellenőrzéseket és mintavételeket tartalmazza;
3. Képzési terv: az adott évre tervezett képzéseket tartalmazza;
4. Felülvizsgálati terv: az adott évre tervezett, élelmiszerláncra vonatkozó auditokat és belső ellenőrzéseket tartalmazza.

VÁLTOZÁSOK

2012-ben az ITNET-ben a legfontosabb változtatás a szervezeti-intézményi változások nyomonkövetése és átvétele volt, valamint a kockázat alapú ellenőrzések kiterjesztésében léptünk előre.

Szervezeti felépítés, szervezeti változások

Egységes szervezettel az élelmiszerlánc-biztonságért

A 2012-es év a korábbi változások által támasztott új felügyeleti környezet részleteinek kidolgozásával és bevezetésével telt.

2012. március 15-től a Mezőgazdasági Szakigazgatási Hivatal és a Magyar Élelmiszerbiztonsági Hivatal egyesült, és Nemzeti Élelmiszerlánc-biztonsági Hivatalként látja el a központi élelmiszerlánc-felügyeleti feladatokat. A területi szerveink a fővárosi és megyei kormányhivatalok önálló igazgatóságaiként működnek tovább, a területi szervek által működtetett laboratóriumok a NÉBIH országos laboratórium hálózatának lettek részei.

Jelenleg a Vidékfejlesztési Minisztériumon (VM) belül az élelmiszerlánc-felügyeletért és agrárigazgatásért felelős államtitkár felügyelete alatt álló Élelmiszerlánc-felügyeleti és Élelmiszerlánc-elemzési Főosztály irányítja és felügyeli a VM-hez tartozó a növény- és talajvédelemmel, növényegészségüggyel, növényi termék ellenőrzéssel, takarmányokkal, állategészségüggyel, állatvédelemmel, állatgyógyászati készítményekkel, állat- és növényegészségügyi határellenőrzéssel, élelmiszerekkel kapcsolatos szakmai hatósági és laboratóriumi feladatellátást. A hatósági feladatok elvégzését a NÉBIH és a megyei kormányhivatalok mezőgazdasági szakigazgatási szervei biztosítják.

A VM és a NÉBIH között egyenes utasítási rendszer működik, a megyei kormányhivatalok mezőgazdasági szakigazgatási szervei a Közigazgatási és Igazságügyi Minisztérium alá tartoznak, felettük a NÉBIH szakmai irányítói jogkör gyakorol. Az intézményi struktúra változása komoly kihívások elé állította és állítja a Szolgálatot.

A tavalyi évtől a NÉBIH országos illetékességgel operatív ellenőrzési feladatokat is ellát, erre a feladatra jött létre egy központi ellenőrzési csoport, a *Kiemelt Ügyek Igazgatósága (KÜI)*, amely a hivatal teljes hatáskörében hajt végre ellenőrzéseket olyan kiemelt ügyekben, ahol az adott esemény stratégiai fontosságú, akár nemzetgazdasági érdekből, akár azért, mert nemzetközi érintettséggel jár, továbbá nagy élelmiszerbiztonsági kockázatot jelent. A jellemző ellenőrzési fókuszpontok a csalás, hamisítás, illetve ahol nagyszámú fogyasztó egészségének veszélyeztetésének gyanúja merül föl. 2012-ben ez az igazgatóság 87 millió Ft bírságot szabott ki, és az ellenőrzések során a NAV-val közösen 2,8 milliárd Ft értékben göngyöltett fel áfacsalási és adóeltitkolási ügyet.

Az élelmiszerláncról és hatósági felügyeletéről szóló 2008. évi XLVI. törvény (továbbiakban: Éltv.) 47/B. §-a bevezette a *felügyeleti díjat*, amely az élelmiszerlánc hatósági felügyeleti tevékenység feladatainak fedezetéül szolgál. Az élelmiszerlánc-felügyelet terén jogszabályban rögzített jogkörök és hatáskörök gyakorlásában részt vesznek a Nemzeti Élelmiszerlánc-biztonsági Hivatal (NÉBIH) és a megyei kormányhivatalok mezőgazdasági szakigazgatási szervei (Budapest Főváros Kormányhivatalában nem működik mezőgazdasági szakigazgatási szerv, ezért a felügyeleti díj felhasználásban nem érintett).

A Nemzeti Élelmiszerlánc-biztonsági Hivatalról szóló 22/2012. (II.29.) Korm. rendelet 8. §-ának (14) bekezdése szerint az évente befolyt felügyeleti díjnak a fejlesztésre fordítandó 10%-a a NÉBIH bevétele. A *felügyeleti díj* bevétel fennmaradó összegének 40%-a a NÉBIH bevétele, 60%-át a Közigazgatási és Igazságügyi Hivatal (KIH) részére tovább kell utalni.

A NÉBIH - a társhatóságokkal együttműködve - nagyszámú operatív feladat elvégzését irányítja az élelmiszerlánc-felügyelet területén, ezen felül a NÉBIH egyes szervezeti egységei nemzeti referencia és egyéb hatósági laboratóriumi feladatokat is ellátnak.

A NÉBIH szervezeti felépítését a 2. ábra szemlélteti.

[A 882/2004/EK rendelet hatálya az alábbi szervezeti egységek tevékenységére terjed ki.](#)

AZ ÉLELMISZERLÁNC-BIZTONSÁGI ÉS ÁLLATEGÉSZSÉGÜGYI ELNÖKHELYETTESÉG

Az **Élelmiszer- és Takarmánybiztonsági Igazgatóság (ÉTBI)** látja el a takarmányellenőrzéssel, élelmiszerbiztonsággal, -higiéniával és -minőséggel kapcsolatos központi feladatokat; a hatáskörébe tartozó ügyek vonatkozásában a beérkező RASFF riasztások kezelését és továbbítását.

Az **Állategészségügyi és Állatvédelmi Igazgatóság (ÁÁI)** látja el a járványügyi, állatvédelmi, az országos állategészségügyi információs rendszerrel kapcsolatos informatikai, valamint az állatok, állati eredetű termékek és melléktermékek szállításával és kereskedelmével kapcsolatos központi feladatokat.

Az **Állategészségügyi Diagnosztikai Igazgatóság (ÁDI)** látja el az állategészségügyi diagnosztikai feladatokat.

Az **Állatgyógyászati Termékek Igazgatósága (ÁTI)** látja el az állatgyógyászati készítmények forgalomba hozatalával, gyártásával és forgalmazásának engedélyezésével és ellenőrzésével kapcsolatos központi feladatokat.

A **Borászati Igazgatóság (BI)** látja el a borminősítéssel és -ellenőrzéssel kapcsolatos központi igazgatási feladatokat.

NÖVÉNY-, TALAJ- ÉS ERDŐVÉDELMI ELNÖKHELYETTESSÉG

A **Növény-, Talaj- és Agrárkörnyezet-védelmi Igazgatóság (NTAI)** látja el az elsődleges növényi termelés (agrárkörnyezet-védelem, talajvédelem, növényvédelem, növényegészségügy,) és a növényi termék ellenőrzés élelmiszerlánc-biztonsággal, valamint a zöldség-gyümölcs minőségellenőrzéssel, növényi károsító diagnosztikával, az engedélyköteles növényvédő szerek és termésközelítő anyagok engedélyezésével összefüggő központi szakigazgatási, hatósági és laboratóriumi feladatokat. Az Igazgatóság ezen felül ellátja a hatáskörébe tartozó ügyek vonatkozásában a beérkező RASFF riasztások kezelését és továbbítását.

ÖNÁLLÓ, KÖZVETLENÜL AZ ELNÖK ALÁ TARTOZÓ SZERVEZETI EGYSÉGEK

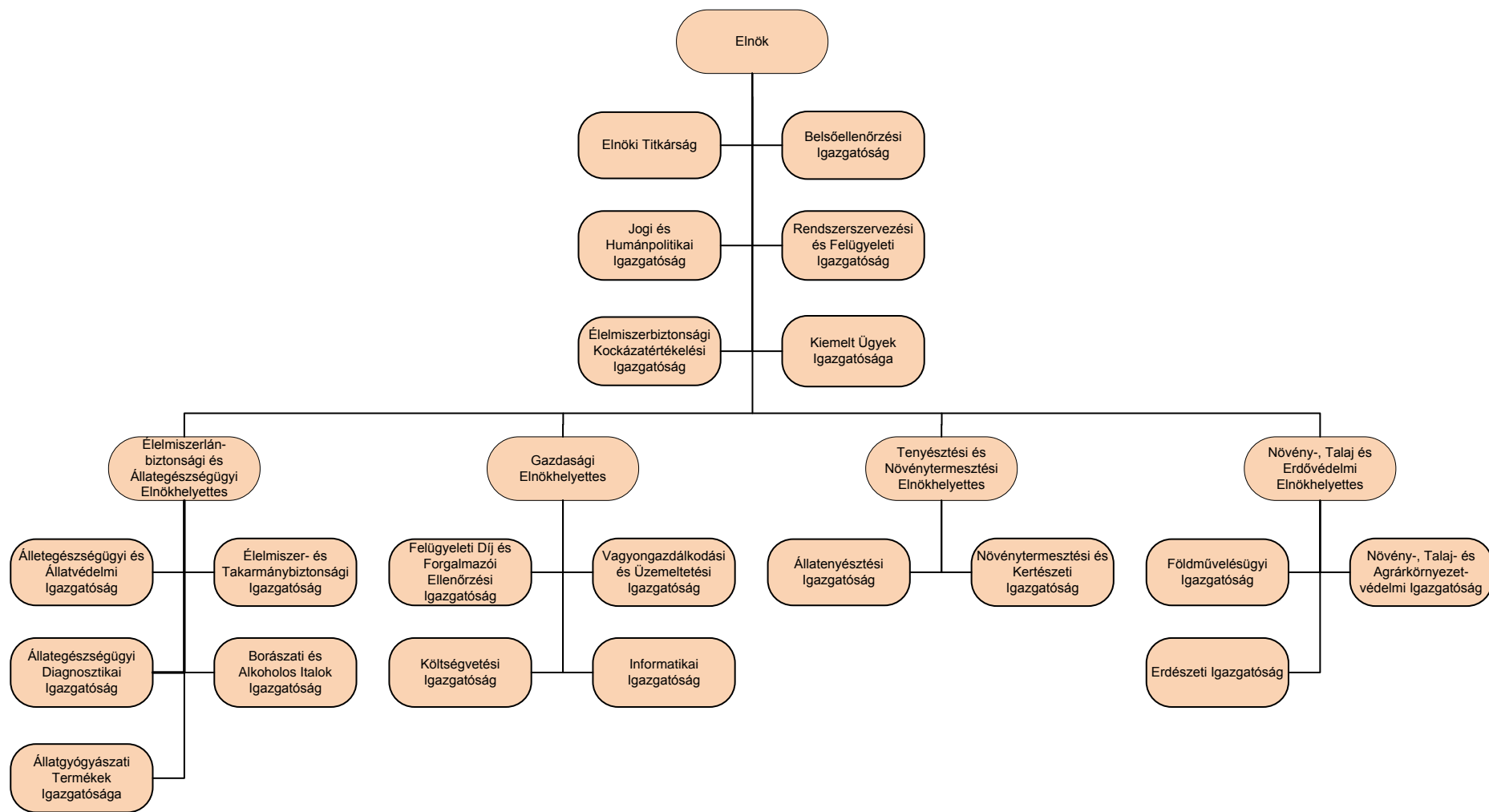
A **Rendszerszervezési és Felügyeleti Igazgatóság (ReFI)** felelős a tevékenység ellenőrzés és termék ellenőrzés tervezéséért, az ITNET naprakészen tartásáért, valamint audit vizsgálatokat végez, és koordinálja a szakterületi ellenőrzéseket.

A tavalyi évtől a NÉBIH országos illetékességgel operatív ellenőrzési feladatokat is ellát, erre a feladatra jött létre

egy központi ellenőrzési csoport, a **Kiemelt Ügyek Igazgatósága (KÜI)**, amely a hivatal teljes hatáskörében hajt végre ellenőrzéseket olyan kiemelt ügyekben, ahol az adott esemény stratégiai fontosságú, akár nemzetgazdasági érdekből, akár azért, mert nemzetközi érintettséggel jár, továbbá nagy élelmiszerbiztonsági kockázatot jelent. A jellemző ellenőrzési fókuszpontok a csalás, hamisítás, illetve ahol nagyszámú fogyasztó egészségének veszélyeztetésének gyanúja merül föl.

A tudományos kockázatbecslési feladatokat 2012 márciusától a MÉBIH helyett a NÉBIH **Élelmiszerlánc-kockázatbecslési Igazgatósága (ÉKI)** végzi, amely független, közvetlenül az elnök alá tartozó igazgatóságként működik.

A NÉBIH működésének és feladatellátásának jogszabályi alapja, valamint a 2012-ben módosult főbb jogszabályok listája megtalálható az *1. mellékletben*.

2. ábra A NÉBIH szervezeti felépítése

A MEGYEI KORMÁNYHIVATALOK MEZŐGAZDASÁGI SZAKIGAZGATÁSI SZERVEI

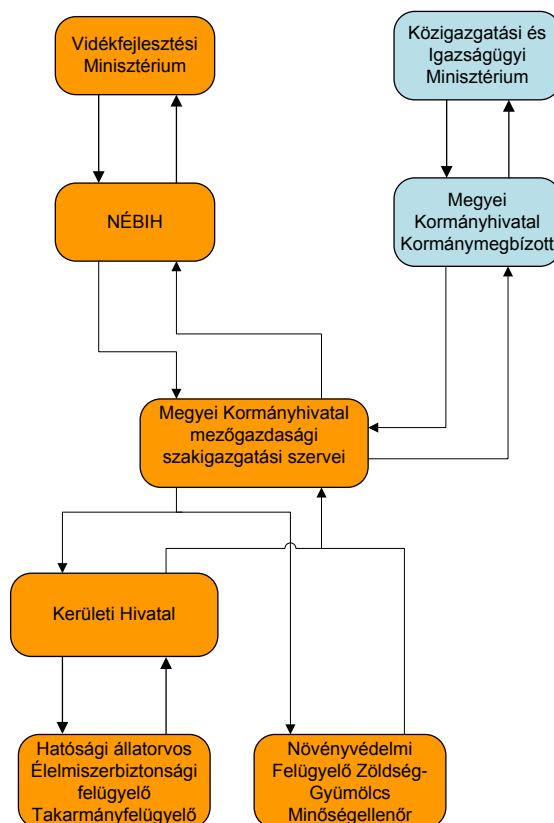
Jelenleg a területi illetékes hatóság szerepét a megyei kormányhivatalok mezőgazdasági szakigazgatási szervei látják el a 3. ábrán látható irányítási rendszerben.

A megyei kormányhivatalok **Növény- és Talajvédelmi Igazgatósága (NTI)** látja el a területi elsődleges termeléssel és a növényi termék ellenőrzéssel kapcsolatos, növényvédelmi, növényegészségügyi, talajvédelmi, zöldség-gyümölcs, dísnövény, szaporítóanyag és komló minőségellenőrzési hatósági, valamint az ökológiai gazdálkodás növény- és talajvédelmi vonatkozású ellenőrzési feladatait és egyéb állami szakfeladatokat.

A megyei kormányhivatalok **Élelmiszerlánc-biztonsági és Állategészségügyi Igazgatósága (ÉbÁI)** látja el az élelmiszerlánc felügyeletének keretében az állategészségügyi, állatvédelmi, takarmányhigiénéiával, takarmányok biztonságával és minőségével, élelmiszer-higiénéiával, az élelmiszerek biztonságával, minőségével, a borászati termékek ellenőrzésével, az állatgyógyászati termékekkel kapcsolatos irányítási és szervezési feladatokat.

A megyei ÉbÁI-k ezeken kívül ellátják a must, bor, borpárlat és egyéb borgazdasági termékek előállításával, kezelésével kapcsolatos területi állami és hatósági feladatokat is.

A NÉBIH utasítási és jelentési láncát a 3. ábra szemlélteti.

3. ábra NÉBIH utasítási és jelentési lánc

JOGOSULT ÁLLATORVOSOK

A jogosult állatorvos (contracted official veterinarian) a kormányhivatal élelmiszerlánc-biztonsági és állategészségügyi igazgatóságával közszolgálati jogviszonyban nem álló, jogszabályban meghatározott állami és hatósági feladat ellátására - az illetékes igazgatóság igazgató főállatorvosa által - feljogosított magánállatorvos. A jogosult állatorvosi rendszert a a jogosult állatorvos hatásköréről és a működésével kapcsolatos részletes szabályokról szóló 113/2006. (V. 12.) Korm. rendelet szabályozza.

LABORATÓRIUMOK

Az élelmiszerlánc-felügyeleti szerv feladatellátása keretében Nemzeti Referencia Laboratóriumokat (NRL) és hatósági laboratóriumokat működtet. Az NRL-ek és a hatósági laboratóriumok felsorolása a *2. mellékletben* található.

A laboratóriumok hatósági ellenőrzések során vett minták elemzésének végzésére történő - a 882/2004/EK rendelet 12. cikke szerinti - kijelölése alapvetően a NÉBIH hatályos Szervezeti és Működési Szabályzatában (SzMSz) történik, a laboratóriumi feladat-ellátás részletes szabályozása elnökhelyettesi utasításokon keresztül valósul meg

NEMZETI REFERENCIA LABORATÓRIUMOK (NRL)

Az országos főállatorvos a miniszter által átruházott hatáskörben jelöli ki a Nemzeti Referencia Laboratóriumokat, az NRL-ek listája, a szükséges adatok megadásával elküldésre kerül az Európai Unió Bizottsága (DG SANCO) és az EU Referencia Laboratóriumok (EU-RL vagy CRL) felé.

AZ NRL-ek fő feladatai a hatósági laboratóriumok tevékenységének koordinálása, a laboratóriumok közötti összehasonlító

vizsgálatok szervezése, értékelése, információk disszeminálása, szakmai segítségnyújtás a hatóság és a hatósági laboratóriumok számára.

A Nemzeti Referencia Laboratóriumok a hatósági laboratóriumok tevékenységi területén összehasonlító vizsgálatokat szerveznek, évente kiadott terv alapján. A hatósági laboratóriumok részvétele az NRL-ek által szervezett körvizsgálatokban, valamint az NRL-ek részvétele az EU-RL-ek (CRL-ek) által szervezett körvizsgálatokban kötelező.

A körvizsgálati témák meghatározása az NRL-ek vezetőinek feladata, akik a korábbi évek körvizsgálatai, azok eredménye, a hatósági laboratóriumok tevékenységi köre, a laboratóriumi belső ellenőrzések tapasztalata alapján alakítják ki az adott év körvizsgálati tematikáját.

A Nemzeti Referencia Laboratóriumok tevékenységi köre a *3. mellékletben* található.

Kockázat alapú ellenőrzés

Kockázat alapú ellenőrzéssel az átlátható és hatékony munkáért

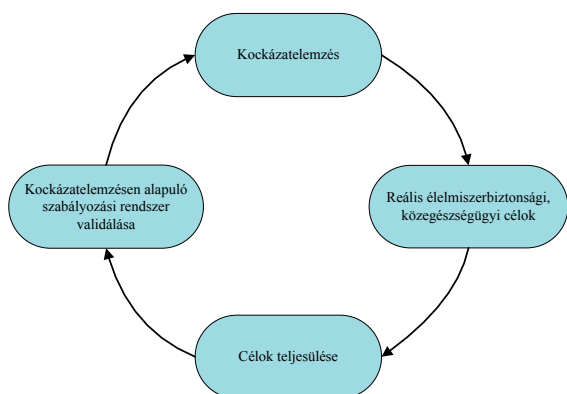
Az élelmiszerlánc-felügyelet szerveinek működésében világszerte megfigyelhető a hangsúly eltolódása a kockázatelemzésen alapuló, a közegészségügyi, élelmiszerlánc-biztonsági célokra összpontosító rendszer felé, mivel alapvetően a kockázat alapú megközelítés egy jóval hatékonyabb, hosszú távon olcsóbb (ezekből kifolyólag így költséghatékonyabb) és átláthatóbb felügyeletet tesz lehetővé.

A kockázat alapú megközelítés lényege, hogy az élelmiszerláncot érintő veszélyeket hatásuk, gyakoriságuk (valószínűségük), valamint egyéb szempontok alapján elemezzük, és a kockázatkezelési tevékenységeket hangsúlyosan a magas kockázatú csoportokra összpontosítjuk. A kockázat alapú prioritásképzés jogosságát és költséghatékonyágát az is adja, hogy az egyes szakterületek, felügyeleti tevékenységek közti súlyozáshoz szolgálnak szakmai támpontul, így lehetővé válik az erőforrások szakmai, kockázat alapú elosztása. A nem kockázat alapú rendszerek esetében is megtörténik az erőforrások elosztása, azonban mivel ez nem szakmai, dokumentált, kockázati alapon történik, így az ilyen rendszer egyrészt nem transzparens, másrészt nem is hatékony módja az erőforrások elosztásának.

Az ITNET a kockázat alapú ellenőrzést központi szervező elvként állítja be, hozzájárulva az átlátható és hatékony munkavégzést eléréséhez.

2012 végén megkezdődött a kockázat alapú mintavételi tervezés formalizált kereteinek kidolgozása, a tervezésről szóló elnöki utasítás tervezetének kidolgozásával. Az utasítás 2013 év elején jelent meg.

A többéves élelmiszerlánc-ellenőrzési ciklusban a stratégiai célok reális meghatározásához elengedhetetlen a kockázatelemző rendszer működése; egyúttal a célok teljesülésének visszaellenőrzése, monitorozása, validálása értékes információt szolgáltat a kockázatelemző rendszereknek (4. ábra).

4. ábra Kockázat alapú megközelítés

A kockázatelemzés elemei információt szolgáltatnak a prioritásképzéshez, valamint segítenek a reális célok kitűzésében is. A célok teljesülését folyamatosan nyomon követve (ellenőrzési és monitoring tervek), az eredményeket elemezve a célok teljesítése dokumentálható, ezen kívül az ellenőrzési és monitoring rendszerek a kockázatkezelői tevékenységek hatékonyságának mérésére is alkalmasak, valamint a következő kockázatbecslési ciklushoz szolgálnak értékes adatokkal.

A 2010-14. évi ITNET megalkotásának időpontjában a kockázat alapú tervezés fent vázolt, és lentebb kifejtett alapelvei nem érvényesülnek az élelmiszerlánc teljes hosszában, csak az élelmiszer- és takarmánybiztonság, valamint az állategészségügy területén, azonban 2013 végéig lehetővé válik bevezetésük az élelmiszerlánc-felügyelet minden területén.

KOCKÁZAT ALAPÚ TERVEZÉS

A kockázat alapú ellenőrzési és mintavételi tervezés folyamatát, a tervezés központi és területi szintjeit mutatja a 6. ábra. A kockázat

alapú tervezés során a létesítmény-ellenőrzés és a termék-ellenőrzés tervezése egymásba fonódik, lehetőséget adva a kétfajta felügyeleti cselekmény összekapcsolására.

A kockázat alapú tervezés alapvetően két szinten zajlik: központi és területi szintű kockázat alapú tervezést különböztethetünk meg. A központi szint feladata általánosságban a kockázat alapú tervezési rendszer kidolgozása, működtetése, felügyelet, a különböző kockázati tényezők, azok súlyozásának, a számolási algoritmusoknak a felügyelet. A területi szint feladata ezzel szemben pedig a saját szakmai és ellenőrzési tapasztalat segítségével optimalizálni a rendszer működését, azaz az általuk gyűjtött adatokkal és a csak helyi szinten keletkező információkkal segítve a hatékony tervezést és felügyeletet.

A monitoring tervezés jórészt központi szinten zajlik, a felhasznált információforrásokat az 5. ábra szemlélteti.

5. ábra A monitoring-tervezés információforrásai

MONITORING MINTAVÉTELEK - TERMÉKELLENŐRZÉSEK

A kockázat alapú ellenőrzés alapvetően két ellenőrzés-típust használ: a létesítmény-ellenőrzés (folyamatellenőrzés) és a monitoring mintavételek (termékellenőrzés) egymásba fonódó rendszerét.

MONITORING MINTAVÉTELI PRIORITÁSOK MEGHATÁROZÁSA

Monitoring alatt értünk minden tervezett mintavételi és vizsgálati rendszert. Míg a létesítmény-ellenőrzés esetén a tevékenységek túlnyomó többségét a szelektív stratégiával (kockázati alapon) kiválasztott létesítmények ellenőrzései jelentik, a monitoringok esetén jóval több objektív (véletlenszerű, felmérő) terv készül. Ennek oka, hogy a hazai és nemzetközi (EFSA) kockázatbecslésekhez véletlenszerű mintavételekből származó adatok szükségesek, így a termékellenőrzések egy köre ezt az igényt szolgálja ki.

Ennek megfelelően igen fontos elkülöníteni az objektív és szelektív mintavételi terveket, hiszen az eltérő célok és eltérő tervezés miatt ezek adatai nem kezelhetők egyben, ezek nem összevethetők.

A monitoring rendszerek eredményei az alábbi területeken kerülnek felhasználásra:

- Összevetés a meghatározott élelmiszerlánc-biztonsági, közegészségügyi célkitűzésekkel
- Felvilágosítás az élelmiszerlánc aktuális helyzetéről
- Adatszolgáltatás a hazai és nemzetközi kockázatbecslési rendszerek működéséhez
- Új veszélyek feltárása
- A hatósági ellenőrzések céljainak meghatározása
- A hangsúlyos /veszélyes/ ellenőrizendő területek felmérése
- A hatósági kockázatkezelő tevékenység eredményességének,

hatékonyságának felmérése, ellenőrzése

- Kockázatkezelési módszerek felülvizsgálata, módosítása
- Információ a források kockázat alapú elosztásához.

ÉLELMISZER- ÉS TAKARMÁNY-VIZSGÁLATI MONITORING TERV

A mátrix (termék) - paraméter (veszély) kombinációk meghatározása a korábban leírt módon történik.

A végeredményként létrejövő prioritáslista és az adott évben rendelkezésre álló erőforrások alapján történik az éves országos monitoring mintavételi terv összeállítása. Az összeállítás során követett alapelvek:

HAZAI TERMÉKEK MINTÁZÁSA

A magyar termékek ellenőrzését maguknál a gyártóknál kell megtenni. Ebbe a folyamatba a mintavételnek is bele kell tartoznia. Olyan paraméterek vizsgálatára kerül sor, mint jelölés, kórokozók előfordulása, csomagolás ellenőrzése, zárt termékek esetén szennyező anyagok kimutatása (környezeti, technológiai eredetűek egyaránt). A részletes tervek megvalósítása során tehát főszabályként a hazai termékeket a gyártónál kell mintázni.

A forgalmazásban hazai termékek vizsgálatára csak olyan paraméterek tekintetében kerülhet sor, amelyek a gyártás után történt folyamatokat, hibákat vizsgálják. Ok lehet egy termék forgalmazásában történő ellenőrzésére, ha a forgalmazás folyamatában a termékek mikrobiológiai állapota változhat (pl. csomagolatlan vagy előrecsomagolt, de hűtést igénylő élelmiszer) vagy a forgalmazás során új veszélyforrás azonosítható (pl. előre csomagolt húskészítmény kereskedelmi előreszeletelése).

KÜLFÖLDI TERMÉKEK MINTÁZÁSA

A külföldi termékek közé ebben a tervben mind a tagországokban gyártott vagy beléptetett, így szabadon forgalomba hozható termékeket, mind a harmadik országból Magyarországon először a Közösség területére lépő, szűkebb értelemben vett import termékeket értjük.

Ezeket a termékeket a hazai termékek vizsgálatának analógiájára az élelmiszerlánc első hazai szereplőjénél, a "forrásnál", azaz az első hazai forgalmazónál kell megvizsgálni, kivéve, ha a forgalmazás során történt változások képezik a vizsgálat célját. A mintakiosztás területi eloszlását a nagy elosztó-központok elhelyezkedése, valamint a megyei lakosság szám befolyásolják.

Abban az esetben, amikor egyes termékek forgalmazása jellemzően nem hazai nagykereskedelmi raktár közbeiktatásával történik (pl. határmenti területek), ezen termékek ellenőrzése a végső fogyasztó részére értékesítő kiskereskedelemben történik.

ELOSZTÁS A TERÜLETI SZERVEK KÖZÖTT; HAVI BONTÁS

A terv továbbbontása megyékre és hónapokra szintén a központi szinten történik az alábbi tényezők figyelembe vételével:

- megyei gyártási, forgalmazási adatok;
- megyei lakosság szám;
- szezonáltság a mátrix vonatkozásában (szezonális termékek);
- szezonáltság a paraméter vonatkozásában (pl. mikrobiológiai minták egy részének nyárra való összpontosítása);
- laboroptimalizálási tényezők (laboratóriumi hatékonysági szempontból, minimális egyszerre feldolgozandó minta-számok figyelembevételével).

A terv végleges formája megyénként és hónapokra bontva tartalmazza a leveendő mintákat. A további tervezés megyei szinten zajlik, mivel a területi szervek rendelkeznek a legtöbb információval a mintavétel helyszíneként szolgáló létesítményekkel kapcsolatban (szubszidiaritás elve).

JÁRVÁNYÜGYI MONITORING TERV

A Járványügyi Monitoring Terv jórészt jogszabályi előírásokon alapulóan készül, minden témakörben eltérő megközelítés és kockázati szempontok érvényesülnek

A Járványügyi Monitoring Terv 2012-ben az alábbi területeket foglalta magába:

- TSE monitorin terv
- Aujeszky-betegség elleni országos mentesítési terv
- Bluetongue monitoring program
- Brucella melitensis monitoring program
- Klasszikus sertéspestis monitoring program
- Magas patogenitású madárinfluenza monitoring program
- *Salmonella* gyérítési program
- Rókák orális veszettség-immunizálási programja
- Egyéb fertőző állatbetegségek ellenőrzés programja

NÖVÉNY- ÉS TALAJVÉDELMI ÉVES MONITORING TERV

A Növény- és Talajvédelmi Éves Monitoring Terv négy különböző szakterületi monitoring tervet foglal magában.

NÖVÉNYVÉDŐSZER-MARADÉK MONITORING TERV

A terv a növényi alapú feldolgozott és feldolgozatlan növényi termékek növényvédőszer-maradékok laboratóriumi vizsgálatát célozza.

Az élelmiszer-biztonság megteremtéséhez, a káros anyag expozíció figyelemmel kíséréséhez úgy szükséges kialakítani a növényvédőszer-maradék vizsgálatok számát, hogy az adott ország termelési

struktúráját és fogyasztási szokását, a lehető legjobb mértékben lefedje.

A termelő gazdaságok területe, gépeinek műszaki színvonala, a technológiai fegyelem szintje, a kereskedőláncok törvényben rögzített felelőssége és a kötelezettségek gyakorlati megvalósítása alapvetően befolyásolja a termények biztonságát.

A szermaradék vizsgálatoknak a célja az, hogy megfelelő információt adjon a növényvédő szerek előírászerű felhasználásáról és a fogyasztókat érő növényvédőszer-maradék expozícióról, és ezzel segítse az engedélyező-, ellenőrző-hatóságok megalapozott döntését.

A növénytermesztéssel összefüggő növényvédőszer-maradék vizsgálati feladatok, kiterjednek a hatósági: friss zöldség-, gyümölcs esetében az export, import, termőhelyi és piaci, a növényi alapú feldolgozott élelmiszerek, a bébiétel, -ital, valamint a környezetvédelmi felszíni víz vizsgálatokra.

- Termőhelyi vizsgálatok: hazai termelők ellenőrzése a termelés helyén, ismerve a permetezési napló alapján az alkalmazott növényvédő szerek kezelését.
- Hazai piaci vizsgálatok: hazai eredetű, ismeretlen kezelésű termékek ellenőrzése
- Import vizsgálatok: elsősorban a harmadik országokból származó termékek ellenőrzése a határállomásokon.
- Piaci import vizsgálatok: nem hazai eredetű (uniós tagállamból, harmadik országból származó) termékek ellenőrzése elosztó-, és logisztikai központokban, a piaci elárúsító helyeken.

- Export vizsgálatok: magyar termelők megkeresésére export termékek vizsgálata.
- Növényi alapú feldolgozott élelmiszerek vizsgálata: a kereskedelmi forgalomban - lisztféleségek, gyümölcsitalok, gabonapelyhek, bébiétel-, italok - ellenőrzése.

A mintavételezést a növényvédelmi felügyelők és a zöldség-, gyümölcs minőségellenőrök végzik.

NITRIT-NITRÁT MONITORING TERV valamint NEHÉZFÉM MONITORING TERV

A regionális talajvédelmi laboratóriumok egységes módszertannal elemzik a zöldség-növények és növényi termékek nehézfém és nitrit - nitrát tartalmát hatósági mintákból.

A nehézfém szennyezettség vizsgálatokat, illetve nitrát-, nitrit szennyezőanyagok vizsgálatát a növényvédőszer-maradék vizsgálatokra mintavételezett mintákból végzik a laboratóriumok.

TALAJVÉDELMI MONITORING TERV

A Talajvédelmi Információs és Monitoring Rendszer (TIM) kidolgozása és üzemeltetése a VM egyik fontos ágazati feladata. A TIM koncepcióját és rendszertervét a Magyar Tudományos Akadémia Talajtani és Agrokémiai Intézet irányításával szakértői bizottság dolgozta ki 1991-ben. A tényleges felmérés 1992-ben kezdődött.

A TIM az ország egész területére kiterjed, művelési ágak, tulajdonjog és egyéb szempontok szerinti korlátozások nélkül. A TIM lehetőséget nyújt a természeti erőforrások többi elemeire (légkör, vízkészletek, növényzet, biológiai erőforrások, stb.) vonatkozóan meglévő, vagy a közeljövőben kidolgozásra kerülő információs és monitoring rendszerekkel történő összehangolt interaktív kapcsolat megteremtésére.

Az országos mérőhálózat 1236 pontot foglal magában. A mérési pontokat természetföldrajzi egységenként jelölték ki és helyét 1:100000 méretarányú térképen tüntették fel.

A pontokat kisebb természetföldrajzi egységek reprezentatív területein jelölték ki. Ezért reálisan és természetűen jellemzik az ország talajviszonyait, ezáltal lehetőséget adva a talajállapot jellemzésére és az abban bekövetkező változások regisztrálására. A pontok kijelölésének alapvető követelménye a reprezentativitás volt, vagyis az, hogy a mérési pontnak hűen kell jellemeznie az általa reprezentált természetföldrajzi egységet vagy legalábbis annak túlnyomó részét.

A mérési követelményének szigorú betartása mellett előnyben részesítették azokat a területeket:

- ahol szabadföldi tartamkísérletek vannak, így azok kísérleti eredményei hozzárendelhetők;
- amelyekre vonatkozóan régebbi adatok álltak rendelkezésre (korábbi talajtérkép, talajértékeléshez feltárt szelvény), így a talaj állapotváltozására vonatkozó adatsor időben meghosszabbítható, a múlt felé kiterjeszthető, s lehetőség van az azóta bekövetkezett változások okfeltáró elemzésére is;
- ahol a természeti környezet egyéb elemeire vonatkozóan is folynak mérések (meteorológiai állomás, talajvízszint-észlelő kút vagy kútcsoport, hidrológiai megfigyelő állomás, földtani mélyfúrás, stb.), ezáltal mód nyílik a talajtani változások és a talajföldrajzi viszonyok közötti összefüggések szabatos elemzésére, modellezésére, illetve a kidolgozott modellek tesztelésére.

ÁLLATEGÉSZSÉGÜGYI HATÁRÁLLOMÁSI MINTAVÉTELI TERV

Az ÁÁI és ÉTbI közös mintavételi eljárásrendet adott ki az állategészségügyi határállomásokon (BIP - Border Inspection Posts) történő mintavételezésre.

Az Állategészségügyi Határállomási Mintavételi Tervben a különböző árucsoportok kockázati besorolása központilag elvégzésre került, a kockázati besorolás mellett a terv része egy „döntési fa” is, mely segít annak eldöntésében, hogy mikor szükséges mintavételezést végezni.

BORÁSZATI MONITORING TERV

A borászati kockázatelemzési modell-tervezet jellemzője, hogy egy ún. eseményeket követő rendszer. A prioritásokat mindig a borpiac határozza meg. Évi 2000-3000 helyszíni és/vagy adminisztratív ellenőrzésre kerül sor. Ehhez kapcsolódik a közel 10'000 db forgalomba hozatal előtti vizsgálat. Az ellenőrzés módja lehet célirányos (amennyiben van indok), illetve szűrőpróbaszerű. A borászati hatóság a másodlagos élelmiszer-ellenőrzés rendszerében is részt vesz (beérkező borok lejelentése utáni ellenőrzés és jelentések).

A Borászati Monitoring Terv négyfajta termék-ellenőrzési célt tartalmaz:

1. A nagyáruház láncok borkereskedelmének ellenőrzése

A nagyáruház láncok borkereskedelmét kiemelten kezeljük, mivel ezekben a kereskedelmi egységekben széles a választék, a kínálat lefedi az egész hazai bortermelést, és az export tételek értékesítésének jelentős része is itt történik.

2. Az előző évek hamisításai alapján végzendő ellenőrzések

Az előző évek hamisított tételeiből készített adatbázisunk jól mutatja, hogy a cukrozással, vizezéssel, savazással hamisított tételleket (cukor cefréket), célszerű külön kezelni a glicerin hozzáadásával, vagy szintetikus színyanyag hozzáadásával készített tétellektől.

3. Szezonálisan nyitva tartó kereskedelmi egységek ellenőrzése

A szezonálisan nyitva tartó kereskedelmi egységeket különleges veszélyforrásnak tekintjük, a legtöbb közülük csak az év egy bizonyos szakaszában üzemel, leginkább kirándulóhelyeken, vízpartok mellett és egyéb pihenőhelyeken. Az ellenőrzések helyszínének meghatározásánál a lakosság pihenési szokásait vettük figyelembe.

4. Az Európai Unió által előírt ellenőrzések

Az Európai Unió által előírt ellenőrzések A Wine DB keretében kidolgozott autentikus mintavételi terv szerint Hazánkban az analitikai adatbank részére évente 50 db mintát kell vennie.

KIEMELT ELLENŐRZÉSEK TERVE

A társhatósági együttműködési megállapodás alapján közös hatósági ellenőrzések kerülnek megszervezésre, amelynek főbb célterületeit és az ellenőrzési intervallumokat a kiemelt ellenőrzési terv tartalmazza.

Az ország egész területére kiterjedő akciók során - az éves ellenőrzési tervben meghatározottakon túl - az ellenőrzést végző hatóságok kiemelten vizsgálják az egyes időszakokhoz, ünnepkörökhöz kötődő sajátosságokat, meghatározott ellenőrzési célterületeket.

LÉTESÍTMÉNYELLENŐRZÉS FOLYAMATELLENŐRZÉS

ÁLLATEGÉSZSÉGÜGYI, ÁLLATVÉDELMI, ÉLELMISZER ÉS TAKARMÁNY LÉTESÍTMÉNY-ELLENŐRZÉSI TERV

2011-ben került kidolgozásra, majd 2012-től alkalmazásra a kockázat alapú ellenőrzések tervezésének új rendszere, melynek során az ellenőrizendő tevékenységek (létesítmények) köre egy közös központi és területi kockázatbecslés alapján alakul ki. Az egyes létesítmények több jellemző alapján kerülnek kockázatbecslésre, így:

- létesítmény alapbesorolása:
 - általános létesítménytípus,
 - állatfaj,
 - hasznosítási irány,
 - tartási mód,
 - stb.
- forgalmi adatok:
 - szankciók,
 - bejelentett állatbetegségek,
 - élelmiszerlánc események,
 - kapacitásadatok, termelési adatok
- korábbi ellenőrzések eredményei
- utolsó ellenőrzés óta eltelt idő

Mint látható, az egyes létesítmények elemzési szempontjai, kockázati szempontjai eltérhetnek, az alkalmazott check-listától függően. A létesítménytípusok kockázatának meghatározásához igen fontos bemeneti adat a mátrix-paraméter kombinációk prioritáslistája. A létesítmények kockázati profilonként kerülnek elemzésre, így egy több tevékenységgel rendelkező létesítmény többször szerepelhet a listán.

Az adott évi erőforrások, feltételek alapján meghatározásra kerül egy pontérték (ellenőrzési ponthatár), ami felett a létesítmények ellenőrzésre kell, hogy kerüljenek.

Az alacsony kockázatú (mindig a prioritási lista alján lévő) létesítmények közül minden évben véletlenszerűen kerül kijelölésre meghatározott számú létesítmény, melyek szintén bekerülnek az ellenőrizendő létesítmények közé. Így biztosítható az alacsony kockázatú létesítmények ellenőrzési körbe vonása, valamint az ellenőrzési gyakoriság kiszámíthatóságának csökkentése.

A NÉBIH szerepe a tervezésben a szempontok, súlyok, algoritmusok, stb. rendszerének kialakítása, működtetése, felülvizsgálata. A területi szervek feladata az ellenőrzési tevékenységgel, a check-listák kitöltésével a kockázatbecslés segítése.

A kockázat alapú ellenőrzések mellett lehetőség van speciális objektív vagy szelektív létesítmény-ellenőrzések tervezésére is (pl. egy szektor valamennyi létesítményének felmérő ellenőrzése; egy kiválasztott magas kockázatú terület kampányjellegű, kockázat alapú ellenőrzése). Ezeket a speciális terveket a központi hatóság határozza meg, és rendeli el a területi szervek felé.

KÖLCSÖNÖS MEGFELELTETÉS (KM) ELLENŐRZÉSI TERV

A Kölcsönös Megfeleltetés (KM) ellenőrzési rendszere szerinti tervezés

során a mintakiválasztást a Mezőgazdasági és Vidékfejlesztési Hivatal (MVH) végzi.

Az ellenőrzésre kiválasztott ügyfelek körét 20-25%-os véletlenszerű és 75-80%-os kockázatbecslésen alapuló mintavételi módszerek alapján határozzák meg.

A mintaátadásra a 2007. évi XVII. törvény 19.§ (3) bekezdése szerinti, a NÉBIH és az MVH között létrejött megállapodásban meghatározott időpontig kerül sor, az előzetes mintaátadás esetében a támogatási kérelmek beadása előtt, a végleges mintaátadás esetében a támogatási kérelmek beadása után kerül sor. A kiválasztott minta a megállapodás szerinti adattartalommal és formátumban kerül az élelmiszerlánc-felügyeleti szervhez.

A kölcsönös megfeleltetés körébe tartozó jogszabályban foglalt gazdálkodási követelmények (JFGK-k) közül a NÉBIH által ellenőrzendő JFGK-k az alábbi csoportokba sorolhatók:

A 2012. évben ellenőrzött követelménycsomagok által lefedett szakmai tartalmak:

- a felszín alatti vizek szennyezés elleni védelme (JFGK 2); a szennyvíziszap mezőgazdasági felhasználása (JFGK 3); a mezőgazdasági eredetű nitrát-szennyezés elleni védelem (JFGK 4);
- sertések azonosítása és nyilvántartása (JFGK 6);
- szarvasmarhák azonosítása és nyilvántartása (JFGK 7);
- juh- és kecskefélék azonosítása és nyilvántartása (JFGK 8);
- növényvédő szerek engedélyezésének, forgalomba hozatalának és használatának általános követelményei (JFGK 9)
- hormonhasználat követelményei az állattenyésztésben (JFGK 10)
- élelmiszerbiztonság, takarmánybiztonság követelményei (JFGK 11)
- bizonyos fertőző állatbetegségek megelőzésének és bejelentésének követelményei (JFGK 12-15)

A 2013-ban bevezetendő követelménycsomagok által lefedett szakmai tartalmak:

- a hat hónapnál fiatalabb szarvasmarhafélékre (borjakra) vonatkozó állatjóléti előírások (JFGK 16);
- állatjóléti előírások sertések védelme érdekében (JFGK 17);
- állatjóléti előírások a gazdasági haszonállatok védelmének érdekében

A kockázatelemzési módszereken alapuló, valamint a véletlenszerű kiválasztás eredményének függvényében egy adott ellenőrzési évben egy gazdálkodónál több JFGK csoport ellenőrzésére is sor kerülhet.

A helyszíni ellenőrzésre kiválasztott gazdálkodók minimális aránya JFGK-nként változó, a bevezetett követelmények esetén:

- JFGK 2-3-4, JFGK 6 valamint JFGK 9-15 esetén 1%
- JFGK 7 és 8 esetén 3%

Az MVH szükség esetén Uniók előírások szerinti (a pótkiválasztás elkerülése érdekében legfeljebb 10%-os mértékű) rátaemelés alkalmazhat.

Az ellenőrzések végrehajtását követően a jogerős ellenőrzési eredményeket a NÉBIH ellenőrzési jelentés formájában juttatja el az MVH-nak. Az ellenőrzési jelentést a 2007. évi XVII. törvény 19. § (3) bekezdése szerinti, a NÉBIH és az MVH között létrejött megállapodásban előzetesen meghatározott adattartalommal és struktúrában adja át a NÉBIH az MVH részére. A kölcsönös megfeleltetés ellenőrzések eredményeinek jogkövetkezményeiről (pl. az esetleges szankciók kiszabásáról) a jelentés-átadást követően az MVH dönt.

NÖVÉNY-, TALAJ- ÉS AGRÁRKÖRNYEZET-VÉDELMI ÉVES FELADATTERV

A növény- és talajvédelmi szervezet élelmiszerlánc-biztonsági feladatait feladatterv alapján látja el.

A növény- és talajvédelmi hatóság elsődleges célja a vonatkozó jogszabályokban meghatározott hatósági feladatok ellátásának keretében: a növénytermelés növény-egészségügyi, növényvédelmi és talajvédelmi biztonságának biztosítása, az ország növény-

egészségügyi státuszának fenntartása, a növényi károsítók bekerülésének megelőzésével (prevenció), előfordulásuk csökkentésével a mezőgazdaság és a vidéki gazdaság támogatása, a zöldség-gyümölcs piacszabályozás elemeként a zöldségek és gyümölcsök minőségének biztosítása, az élelmiszerbiztonság és a fenntartható fejlődés követelményeinek megfelelő növénytermesztési gyakorlat megvalósításának elősegítése a veszélyes környezeti hatások lehető legkisebb szintre való csökkentésével, a fogyasztók és a környezet védelme, valamint az ország mezőgazdasági és élelmiszeripari piacképességének növelése.

A megyei kormányhivatalok Növény- és Talajvédelmi Igazgatóságai éves monitoring keretében végzik a növények, növényi termékek növényvédőszer-maradék tartalmának hatósági ellenőrzését, zárlati (karantén) és veszélyes mezőgazdasági károsítók előfordulását derítik fel, a veszélyes, potenciálisan nagy kártételt okozó károsítók előfordulását előrejelzik és nyilvánosságra hozzák.

A növényvédő szerek forgalmazását, szakszerű használatát és minőségét ellenőrzik, növényvédőszer hatásvizsgálatot végeznek engedélyezés vagy fejlesztés (okirat-kiterjesztés) alatt álló növényvédő szerekkel, talajvédelmi hatósági engedélyeket (melioráció, „zöldmezős” beruházás, ültetvénytelepítés, talajjavítás, szennyvízkezelés, stb.) adnak ki, a kölcsönös megfeleltetés bizonyos jogszabályban foglalt követelményeit, valamint az agrár-környezetgazdálkodási minimumkövetelményeket hatáskörrel rendelkező hatóságként ellenőrzik.

A szakterületekhez kapcsolódó jogszabálysértés esetén elsőfokú hatóságként eljárnak az ügyek kivizsgálásában, a felelősség és az ehhez kapcsolódó jogkövetkezmény

megállapításában. Ezen felül az agrárkörnyezet-gazdálkodási támogatási jogcímhez kapcsolódóan szakértő ellenőrként részt vesznek a Mezőgazdasági és Vidékfejlesztési Hivatal ellenőrzéseiben.

A NÉBIH NTAI másodfokú hatóságként jár el a megyei kormányhivatalok Növény- és Talajvédelmi Igazgatóságai által indított növény- és talajvédelmi, valamint az agrárkörnyezet-gazdálkodási minimumkövetelmények ellenőrzéseire vonatkozó hatósági ügyek ellen benyújtott ügyféli fellebbezésnél, koordinálja az egységes hatósági eljárások lefolytatását, valamint a növényvédő szer hatásvizsgálatokat, illetve a karantén felderítéseket.

Mindezekon felül módszereket fejleszt, illetve adaptál a potenciálisan megjelenő új károsítók kimutatására, valamint a veszélyes károsítók elleni hatásos és hatékony védelemhez.

Az Európai Unió növényvédőszer felülvizsgálat során kiesett hatóanyagok és készítmények pótlására főként a kis termelési felülettel, de nagy termelési és fogyasztói értékkel rendelkező kultúrák (ún. kiskultúrák) védelmére készítményeket és módszereket adaptál, új növényvédelmi technológiát hagy jóvá (engedélyez).

A biológiai hatásvizsgálatok koordinálása mellett a független vizsgáló intézmények GEP (Good Experimental Practice - Jó kísérleti gyakorlat) minősítését és felülvizsgálatát, ellenőrzését szintén a NÉBIH szóban forgó igazgatósága látja el.

BORÁSZATI ELLENŐRZÉSI TERV

A Borászati Ellenőrzési Terv végrehajtása során területi felügyelőink a pincekönyv szerint a pincében lévő borkészletet, a szőlőfeldolgozás és a borkészítés során keletkezett melléktermékek kivonását, a borok eredetét igazoló származási bizonyítványokat, vagy kiadott forgalomba hozatali engedélyeket, illetve a forgalomba hozatali járulék befizetéseket is ellenőrzik.

A borászati üzemek által forgalmazott mennyiségeket figyelembe véve alakítottuk ki az ellenőrzési tervet. Az éves forgalomnak több mint a fele 24 borászati üzemtől származik, melyeket évente legalább 2 alkalommal ellenőrzünk. A legkisebb borászati üzemnél is 5 évente legalább egyszer átfogó ellenőrzés történik.

Az élelmiszerlánc - felügyeleti díj

Az élelmiszerláncról és hatósági felügyeletéről szóló 2008. évi XLVI. törvény (továbbiakban: Éltv.) 47/B. §-a bevezette a felügyeleti díjat, amely az élelmiszerlánc hatósági felügyeleti tevékenység feladatainak fedezetéül szolgál.

Az Éltv. hivatkozott szakaszának (10) bekezdése meghatározza a felügyeleti díj mint közhatalmi bevétel felhasználásának kereteit: „A befolyt felügyeleti díjat az élelmiszerlánc-biztonsági stratégiában, a többéves tervben és az éves ellenőrzési tervben meghatározott feladatok végrehajtására kell fordítani. Az évente befolyt felügyeleti díj 10%-át fejlesztésre kell fordítani. A felügyeleti díjból befolyt bevétel működésre is fordítható.”

A Nemzeti Élelmiszerlánc-biztonsági Hivatalról szóló 22/2012. (II.29.) Korm. rendelet 8. § -ának (14) bekezdése szerint az évente befolyt felügyeleti díjnak a fejlesztésre fordítandó 10%-a a NÉBIH bevétele. A felügyeleti díj bevétel fennmaradó összegének 40%-a a NÉBIH bevétele, 60%-át a Közigazgatási és Igazságügyi Hivatal (KIH) részére tovább kell utalni.

A 22/2012. (II.29.) Korm. rendelet 8. §-ának (15) szerint az Éltv. 47/B. § (11) bekezdése szerinti beszámoló elkészítése érdekében a megyei kormányhivatal mezőgazdasági szakigazgatási szerve beszámolót készít, amelyet a tárgyévét követő év március 15-éig köteles a NÉBIH-nek megküldeni.

2012. költségvetési évben 3 713 861 eFt felügyeleti díj bevétel megosztására került sor, amelyből a KIH jogelődjeként működő Nemzeti Államigazgatási Központ (NÁK) részére a NÉBIH 2 005 485 eFt-ot utalt át. A NÉBIH 371 386 eFt-ot fejlesztésre és 1 336 990 eFt-ot működési kiadásaira fordíthatott.

A MEGYEI KORMÁNYHIVATALOK MEZŐGAZDASÁGI SZAKIGAZGATÁSI SZERVEI

A megyei kormányhivatalok mezőgazdasági szakigazgatási szervei a pénzügyi elszámolást a teljes, NÁK részére továbbutalt összegről teljesítették a NÉBIH felé. A korábban jelzett 2 005 458 eFt 2012-ben a kormányhivatalok költségvetésébe épült be közhatalmi bevételi forrásként. A felügyeleti díj terhére elszámolt kiadások összegét a szakigazgatási szervek működési kiadásaiából tételesen vagy %-os mértékkel felosztás alapján kellett meghatározni.

A felügyeleti díjbevételek megyék közötti felosztása a KIM rendelkezései szerint történt. A NÁK által kiutalt összegek 0,49%-11,08% közötti megoszlásban lettek meghatározva, a legkisebb összeget a Nógrád Megyei Kormányhivatal kapta 9 827 eFt összegben, míg a legnagyobb bevételt a Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Kormányhivatal 222 208 eFt-tal. A kiadások megoszlását fő kiadáscsoportonként az 1. táblázat tartalmazza.

Kiadáscsoport	Összeg (eFt)	%-os arány
Személyi jellegű kiadások (munkáltatót terhelő közterhekkel együtt)	948 886	47,31%
Dologi kiadás	1 007 114	50,22%
Felhalmozási kiadás	329	0,02%
Általános kiadás (dologi 7%-a)	49 156	2,45%
Kiadás összesen:	2 005 485	100%

1. táblázat A kiadások megoszlása fő kiadáscsoportonként

A kormányhivatalok mezőgazdasági szakigazgatási szerveinek dologi működési kiadásait 51,1%-ban fedezte a felügyeleti díjbevételek. Személyi jellegű kiadást kizárólag abban a kormányhivatalban számoltak el, ahol a kincstári költségvetés nem csak támogatásból finanszírozta a munkaerő foglalkoztatását. A törzshivatal kapcsolódó általános kiadásainak fedezetére a dologi kiadások legfeljebb 7%-ának megfelelő összeg kerülhetett elszámolásra. Valamennyi megyei kormányhivatalt tekintve az összes elszámolt kiadás 18,32%-a készletbeszerzés érdekében merült fel, ennek kétötödét az elsősorban a helyszíni ellenőrzések és a mintaszállítás érdekében szükséges gépjárműhasználat üzemanyagbeszerzése tette ki. Az elszámolt felügyeleti díj mintegy 35%-a fordítódott különböző szolgáltatások igénybevételeire, ennek nagy része a hagyományos értelemben vett üzemeltetéshez kapcsolódott. További jelentős tétel a jogosult állatorvosok díjazása (12,58%) és az áfa (15,44%).

A BEVALLÁSI RENDSZER

A NÉBIH 2012. I-II. negyedévében kiemelt feladatként kezelte – az Éltv. 47/B. §-ának hatályba lépését és módosítását követően –, hogy létrehozza a felügyeleti díj bevallására és nyilvántartására alkalmas informatikai rendszert. A rendszertervezésre és a fejlesztésre összesen két-két és fél hónap állt rendelkezésre, ennek függvényében jelentős sikernek könyvelhettük el, hogy 2012. május 1-jén az ügyfelek számára megnyílt a NÉBIH honlapján keresztül elérhető online bevallási felület, mely üzembiztosan kiszolgálta a körülbelül 75000 bevallás kitöltését, beküldését. A fejlesztés során szem előtt tartottuk, hogy a felügyeleti díj bevezetése a NÉBIH-nél minél kisebb többleterőforrást igényeljen, annak érdekében, hogy a felügyeleti díj bevételből viszonylag kis hányadot kelljen

magára a felügyeleti díj adminisztrációjára felhasználni.

Ezt szolgálja, hogy a bevallást kizárólag elektronikusan lehet benyújtani ügyfélkapus azonosítást követően, illetve a bevallási rendszer közvetlen kapcsolatban áll a NÉBIH partneryilvántartásával és a pénzügy-számviteli integrált ügyviteli rendszerével (Forrás SQL). A partnertörzs, illetve Forrás SQL kapcsolatnak köszönhetően a felügyeleti díj követelések előírása és a fizetési értesítők generálása automatikus, illetve –amennyiben az ügyfél a felügyeleti díj átutalásakor a közleményben a kért információkat pontosan adja meg – a bevallásokhoz a befizetések párosítása is a rendszer által történik.

A 2012. évi bevallások határideje az Éltv. alapján 2012. május 31-e volt, de a NÉBIH – tekintettel a felügyeleti díj bevallásának újszerűségére – 2012. június 30-ig szankciómentesen fogadta be a bevallásokat. A felügyeleti díj bevallási rendszerrel párhuzamosan jelentős erőfeszítéseket tettünk arra is, hogy az ügyfelek minél szélesebb köre legyen tájékozott a felügyeleti díj bevallási kötelezettségről és a teendőkről.

Ezért a bevallási időszak kezdetén igyekeztünk a sajtó útján az alapvető információkat közzétenni, a NÉBIH honlapján pedig részletes ügyfél-tájékoztatót, az ügyfélszolgálatra beérkező gyakran ismételt kérdésekből pedig összefoglalót helyeztünk el. A megyei kormányhivatalok mezőgazdasági szakigazgatási szervei részére részletes tájékoztató anyagot állítottunk össze, valamint részt vettünk különböző oktatásokon, tájékoztatókon, konferenciákon. A felügyeleti díjhoz önálló elektronikus és telefonos ügyfélszolgálat került kialakításra.

Az elektronikus bevallási rendszerhez kapcsolódik a bevallást meghatalmazás útján teljesítők számára a

meghatalmazások kitöltése és nyilvántartása, melyet a más szakrendszerekben már használt elektronikus eljáráshoz hasonlóan fejlesztettünk ki. Meghatalmazással kell teljesíteniük a bevallást a jogi személyeknek és jogi személyiség nélküli gazdasági társaságoknak, illetve magánszemélyeknek is lehetőségük van arra, hogy a bevallás kitöltésével mást bízzanak meg.

A bevallási rendszernek ez az a pontja, ahol a meghatalmazások érvényessége érdekében nem lehetett lemondani a papíralapú dokumentálásról, de mivel a meghatalmazások visszavonásig érvényesek, ezért a meghatalmazások kezeléséhez-ellenőrzéséhez kapcsolódó feladatok 2012-re koncentráálódtak.

Az Éltv. alapján a bevallott felügyeleti díj 50%-át kellett 2012. július 31-ig befizetni, a NÉBIH e célra létrehozott, az intézményi előirányzat-felhasználási keretszámlától elkülönített fizetési számlájára. Az automatikus követelés- és befizetés-azonosító rendszer ellenére a befizetések körülbelül 10%-ának azonosítása külön adategyeztetést igényel.

A BEVALLÁSOK KEZELÉSE

Az ügyfelek bevallással kapcsolatos kérdéseinek gyors ügyintézésére kialakított ügyfélszolgálat 2012 májusában kezdte meg működését. Az elmúlt bevallási időszak során több mint 12 000 e-mail került megválaszolásra, 10 000 darabot meghaladó bejövő hívást kezeltek, az MVH-val közös partnertörzsben 1500 új partner-adatfelvételt és módosítást kezdeményeztek. Iratkezelő rendszerünkben 60 000 meghatalmazás érkezett, digitalizálása és iktatása történt meg.

A meghatalmazások tartalmi és formai bírálatát majd aktiválását követően vette kezdetét a hiánypótló végzések kipoztázása, amely több mint 10 000

ügyfelet érintett. A mindennapos feladatok részét képezte a sikeres bevallás megtételéhez adott online segítségnyújtás, a hibás bevallások helyreigazítása papír alapú kérelem alapján és az elektronikus fizetési bizonylatok kezelése.

Egyedi megkeresések keretében 170 szakmai állásfoglalás került kiadásra, 255 egyéni visszautalással kapcsolatos valamint méltányossági és mentességi kérelem került kezelésre. Az elmúlt évben 6000 azonosítatlan, bevalláshoz nem kapcsolható tétel került rendezésre: sikerült beazonosítani illetve a téves tranzakciókat az ügyfelek részére visszautalni.

A 2012-ben meghirdetett ÁROP-projekt részeként a felügyeleti díjról és bevallási struktúrájáról tananyag készült, mely ismertető előadások keretében többször prezentálásra került.

A felügyeleti díj bevallási rendszert az összegyűjtött tapasztalok figyelembevételével folyamatosan alakítani

szükséges, hogy mind szakmailag, mind felhasználói szempontból magas színvonalú informatikai felület szolgálja ki a felhasználókat.

2012. költségvetési évben a benyújtott bevallások alapján 5 269 145 eFt értékben állítottak ki bizonylatokat az felügyeleti díj első részletére vonatkozóan. A bekérők alapján befolyt összeg közel 4,7 Mrd Ft, melyből a 2012-es év végéig beazonosításra és megosztásra került 3 713 861 eFt bevétel.

2012. június 30-ig 67 558 db bevallás került benyújtásra, mely az év végéig kiegészült további közel 7 000 db beadással, így 2012 végére 74 493 db benyújtott bevallással zártuk az évet.

A bevallást készítők közt az egyes tevékenységek végzésének arányát, illetve a tevékenységből származó árbevétel megoszlását a 2. táblázat tartalmazza.

Tevékenység	Tevékenységet végzők számának megoszlása	Tevékenységből származó árbevétel vagy jövedelem megoszlása
Állatgyógyászati termék előállítása és forgalmazása	2%	1%
Állattenyésztés (beleértve: állattenyésztési szolgáltatás: állati szaporítóanyag, jelölőeszköz)	6%	4%
Egyéb, állategészségügyi felügyelet alá tartozó tevékenységek	1%	1%
Élelmiszer és takarmány forgalmazása	33%	51%
Élelmiszer- és takarmányipari termék előállítása	7%	21%
Fenti kategóriák szerint elkülönítve nem nyilvántartott, illetve nem besorolható	10%	6%
Műtrágya és növényvédő szer előállítása és forgalmazása	2%	5%
Növénytermesztés (beleértve: növényi szaporítóanyag)	14%	7%
Vendéglátás és közétkeztetés	24%	5%
Összesen	100%	100%

2. táblázat Az tevékenységek végzésének aránya, valamint a tevékenységből származó árbevétel megoszlása

A BESZEDETT DÍJ FELHASZNÁLÁSA

A 22/2012. (II.29.) Korm. rendelet 33.§ (4) bekezdés alapján a megyei kormányhivatalok a 2012. július 31. napjáig megállapított igazgatási szolgáltatási díj 20%-ának befizetésére voltak kötelezettek. Az év hátralévő részében a beszedett felügyeleti díj a megyei hivatalok működéséhez a NÉBIH által biztosított szolgáltatásokat finanszírozta, valamint a 63/2012. VM rendelet hatályba lépése után egyes hatósági tevékenységek igazgatási szolgáltatási díjának változásából adódó bevételecsökkenést is kiegyensúlyozta.

A dologi kiadások elszámolásánál a Hivatal a tételes elszámolási módszert alkalmazta. Az alaptevékenység végzéséhez szükséges dologi kiadások 24 %-át fedezte a felügyeleti díjbevételek. Jelentős összeget tesznek ki azok a tételek, amelyeket a Hivatal a kormányhivatalokban folyó szakmai munka támogatására megtérít vagy közvetlenül finanszíroz: a gépkocsi flotta üzemeltetése, az informatikai hálózat üzemeltetése, a laboratóriumhálózat üzemeltetésével kapcsolatos rezsikiadások, a 70/2003. (VI.27.) FVM rendeletben meghatározott méhegészségügyi felelősök feladataira fordított kiadások. A kiadások megoszlását kiemelt előirányzatokként az alábbi 3. táblázat szemlélteti.

A felügyeleti díj bevezetése lehetőséget biztosított az élelmiszerlánc-biztonsági feladatok ellátásához kapcsolódó 371 386 eFt összegű fejlesztésre.

Ennek keretében először a felügyeleti díj bevallási, nyilvántartási és ügyintézői rendszerének szoftverfejlesztését hajtotta végre a Hivatal, s ahogy korábban is jeleztük, az elektronikus bevallási felület mellett kialakításra került a kommunikáció a NÉBIH partnertörzsével, az integrált

gazdasági-ügyviteli rendszerével, valamint az ügyfélkapuval, továbbá kialakításra került az ügyintézői és ügyfélszolgálati munkát támogató nyilvántartó és lekérdező rendszer.

Kiemelt előirányzat	Összeg (eFt)	%-os arány
Személyi jellegű kiadások (munkáltatót terhelő közterhekkel együtt)	57 069 t	3,34%
Dologi kiadás	1 093 575	64,01%
Átadott pénzeszköz	109 796	6,43%
Felhalmozási kiadás	371 386	21,74%
Általános kiadás (dologi 7%-a)	76 550	4,48%
Kiadás összesen:	1 708 376	100%

3. táblázat Kiadások megoszlása kiemelt előirányzatokként

A fejlesztések összértéke az év során körülbelül bruttó 40 millió Ft volt. További 4 millió Ft-ot tett ki az ügyfélszolgálat és a NÉBIH zöld szám működéséhez szükséges korszerű telefonközpont.

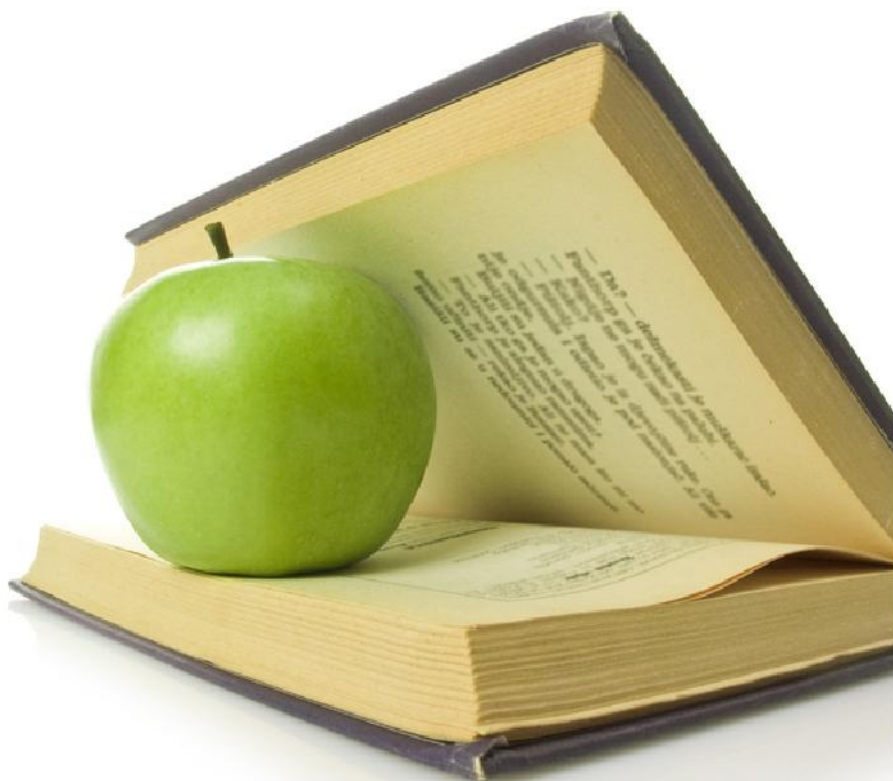
Az informatikai fejlesztésen túl az élelmiszerlánc-biztonsághoz kapcsolódó műszerek, elsősorban laboratóriumi eszközök beszerzésére került sor. A Hivatal (illetve a jogelődök) eredeti előirányzata hosszú évekre visszamenőleg nem tartalmazott beruházási előirányzatot, így a működéshez szükséges műszerállomány jelentősen elhasználódott. Számos eszköz mintegy 20-25 éves (vagy akár 40 éves) volt, folyamatosan javításra szorult, esetleg alkatrész hiányában vagy műszaki elavultsága miatt nem volt javítható. Olyan műszerek beszerzésére is sor kerülhetett, melyekkel a NÉBIH eddig nem rendelkezett, pedig például az élelmiszerhamisítás elleni hatékony fellépés érdekében szükségesek. A

korszerű műszerek megléte alapvető a körvizsgálatokban való részvételhez, az akkreditációs követelmények teljesítéséhez. A beszámoló-készítés időpontjáig összesen 51 db laboratóriumi és egyéb műszer beszerzése történt meg 95,3 millió Ft értékben, de jelenleg is van meghirdetett közbeszerzési eljárásunk e körben.

A szakmai feladatokat segítő szoftverlicenszek beszerzése 9,2 millió Ft-ot tett ki. A NÉBIH által végzett helyszíni ellenőrzésekhez, mintaszállításhoz 23 millió Ft értékben tehergépjárművek vásárlásra is sor került. Jelentős

fejlesztéseket hajtottunk végre a vidéki fajtakísérleti állomásokon, a NÉBIH-en belül is rendkívül rossz állapotú állomási ingatlanok felújítására 18,6 millió Ft-ot költöttünk. A fajtakísérleti mezőgazdasági munkákhoz korszerű traktor, csávázógép és műtrágyaszóró került beszerzésre összesen 13,2 millió Ft értékben.

A beruházásokon-felújításokon belül mintegy 168 millió forint összértékű fejlesztés jelenleg is folyamatban van, ezek az intézményi kötelezettségvállalással terhelt 2012. évi előirányzat-maradvány részeként majd a következő évi beszámoló részét képezik.

Képzett szakemberekkel a professzionális munkáért

A NÉBIH-nek mint hatóságnak a legfőbb átfogó célja a minél tökéletesebb élelmiszerlánc-felügyelet kialakítása, amely képes garantálni az alapvető célok - úgymint az emberi egészség, a nemzetgazdaság, az állatok védelme - teljesülését. Ez a feladata igen sokrétű és összetett, melyeknek elvégzése magas szakmai ismereteket, tapasztalatokat igényel.

A hatósági ellenőrzési munkát állatorvosi, orvosi, élelmiszer- mérnök, takarmánymérnök, közegészségügyi felügyelői, növényvédelmi szakirányú végzettséggel rendelkező agrár-, kertészmérnök, vegyész vagy ezzel egyenértékű felsőfokú képzettségű személyzet végzi el.

A Hivatal jövőképe, hogy ezekben munkakörben olyan munkatársak dolgozzanak, akiknek a készségei, képességei és tudása eléri a szükséges és elégséges szintet, ezzel is hozzájárulva a Hivatal eredményes feladat-ellátásához, illetve az ügyfelek elégedettségéhez.

A NÉBIH ezért éves tervek alapján képzéseket szervez, különös tekintettel a 882/2004/EK rendelet II. melléklet I. fejezetében meghatározott területekre.

A tervek összeállításáért és a képzések szervezésért, értékeléséért alapvetően a NÉBIH felel, de a megyei kormányhivatalok ezen felül önálló továbbképzéseket is szerveznek a felmerülő problémák és igények alapján.

A képzések összeállítása során a vegyes képzési formát részesítjük előnyben: az élő képzés ("train the trainer" rendszerben) mellett e-learning rendszerben (minden, adott területen dolgozó szakember részére) történik oktatás.

Így az élő képzés főleg elméleti és gyakorlati témakörökből, konferenciákból, valamint szükség szerint több szimulációs gyakorlatból épül fel. Esetenként konferencia kerül megrendezésre, a vállalkozókkal együtt, szakmai tájékoztatási céllal (pl. vállalkozók tájékoztatása a HACCP-vel kapcsolatban, illetve a hatósági elvárásokról).

A képzési igények felmérése alapján e-Learning rendszerben történik távoktatás, minden, az adott szakterülettel foglalkozó munkatárs részére.

KÉPZÉSI IGÉNYEK FELMÉRÉSE

A képzési tervek összeállításánál, a képzési igények felmérésénél az alábbi információk, elvek kerülnek figyelembe vételre:

- EU által meghatározott prioritások, FVO ajánlások;
- VM, valamint a NÉBIH igazgatóságai által meghatározott prioritások;
- auditokból származó információk;
- megyei szervezetektől érkező igények;
- alkalmi társhatósági képzésekre történő felkérések, valamint különféle Együttműködési Megállapodásokból következő rendszeres keresztképzési igények;
- e-learning tesztek eredményeinek kiértékeléséből származó kritikus pontok, fejlesztendő kompetenciák;
- megelégedettségi kérdőív kiértékelésének eredményei.

E-LEARNING

A hagyományos képzési formák (élőképzés, útmutatók, körlevelek, konferenciák stb.) mellett, azokra épülve szükség volt egy olyan távoktatási rendszer (e-Learning keretrendszer) megvalósítására, mely széleskörű, multimédiás alapokon nyugvó megoldást biztosít a NÉBIH és a kormányhivatalok mezőgazdasági szakigazgatási szerveinek valamennyi - az ország különböző pontján dolgozó, különböző területeket ellátó - munkatársa számára.

A NÉBIH a Moodle keretrendszert alkalmazza. Ez egy nyílt forráskódú, internetes (web 2.0-ás) felhasználói felülettel rendelkező e-learning keretrendszer. A NÉBIH távoktatási rendszere elérhető az alábbi oldalon:

<http://edu.nebih.gov.hu/moodle/>

Az oktatások, gyakorlatok tervezése vegyes típusú, komplex képzési tervet eredményez, amelyben a teljesen elméleti, esetleg iskola-rendszerű képzésektől a szimulációs gyakorlatokig minden megtalálható. Az e-learning súlya azonban egyre nő ebben a rendszerben, hiszen gazdaságossága, a szakértők tudásának jobb kihasználása, a hallgatók tanulási lehetőségeinek rugalmassága jótékonyan hatnak az országban szétszórta élő, munkaidejüket külső tényezőktől függve töltő, eltérő végzettségű (orvos, állatorvos, vegyészmérnök, biológus stb.) kollégák lelkesedésére.

Az e-learning képzések szervezése 3 jól elkülöníthető szakaszban történt:

A *képzések indítása* feltételezi, hogy vannak kijelölt kurzusaink, engedélyezett tananyagok, kiválasztott hallgatók. Ezek ismeretében az informatikai háttér felállítható (adott oktatási felület kialakítható, a hallgatók hozzáférése és az adatvédelem biztosítható). Ez az informatikusok illetve a távoktatási szolgáltatók feladata. Indítás előtt szükséges még a tananyagokat összegyűjteni, azokat internetre tölthető formába hozni, engedélyeztetni, és feltölteni a távoktatási felületre. Az utolsó lépés a kurzusindító levél elküldése minden hallgatónak, vezetőiknek és a tanároknak.

A *képzés* folyamán a legfontosabb feladat a képzés menedzserei számára a haladás személyenkénti ellenőrzése, a lemaradók értesítése, aktivizálása. Ekkor kell a vizsgákat is előkészíteni: a vezetői döntés alapján a vizsga típusának megfelelően összeállítani a vizsgadokumentumait (kérdések, tesztek stb.). A képzés során előfordulhat a tananyagok módosítása is, amennyiben a kurzusok anyaga, a tananyag felépítése, rendszere nem illeszkedik a hallgatói elvárásokhoz.

Végül a *kurzusok zárása* a vizsgáztatással, a látogatási és vizsgabizonyítványok kiállításával, valamint a hallgatói elégedettség mérésével zárul. Ez utóbbi nagyon fontos ahhoz, hogy mind az adott kurzus fejlesztése, mind magának a képzés metódusának, a technikai feltételeknek, a kiválasztás módjának a javítása folyamatos legyen.

KÜLSŐ KÉPZÉSEK

A NÉBIH dolgozóinak lehetősége nyílik külső képzéseken való részvételre is. Ezek közül két kiemelten támogatott képzési lehetőség áll a szakemberek előtt.

A Szent István Egyetem Állatorvos-tudományi Kara többféle posztgraduális képzést indít járványügy, igazgatástan, étel-miszer-higiéna szakterületeken. Az étel-miszer-higiénikus szakállatorvosi képzést szinte valamennyi megyei étel-miszer-higiénikus és étel-miszer-higiéniai kirendeltség vezető elvégezte. A hazai agráregyetemek (Debrecen, Gödöllő, Keszthely, Mosonmagyaróvár) által szervezett növény- és talajvédelmi posztgraduális képzések is kiemelten támogatott képzési lehetőségek.

A VM és NÉBIH szakemberei részt vesznek, vettek a „Better Training for Safer Food” elnevezésű, bizottsági szervezésű továbbképzéseken, valamint egyéb nemzetközi szinten meghirdetett továbbképzéseken. A megszerzett ismereteket továbbadják az évenként megszervezett nemzeti továbbképzési program keretein belüli („train the trainer”), majd a megyei továbbképzések keretén belül az ismeretek minden hatósági személyhez eljuthatnak. A továbbképzések elméleti és gyakorlati jellegűek.

A „JOGALKALMAZÁS JAVÍTÁSA A MEZŐGAZDASÁGI SZAKIGAZGATÁSBAN 2.” PROJEKT

A Nemzeti Ételmiszerlánc-biztonsági Hivatal *Jogalkalmazás javítása a mezőgazdasági szakigazgatásban 2.* című, ÁROP-2216-2012-2012-0002 számú projektjének megvalósítási szakasza sikeresen befejeződött.

A projekt elsősorban étel-miszerlánc-biztonsági, mezőgazdasági, étel-miszeripari és speciális szakigazgatási jogszabályok végrehajtását közvetlenül szolgáló képzések megtartását célozta. Az oktatások célcsoportját a hivatal vezetői, hatósági tevékenységet végző munkatársai, a kormányhivatalok szakemberei és az érintett ágazatok szereplői alkották.

A projekt keretében elkészült 16 db tananyag, melyek felhasználásával közel 6000 személyt oktattunk, ezzel felülmúlva a pályázatban vállalt 3700 fős értéket. Ebből a létszámból hagyományos úton, 45 előadás keretében 4076 résztvevőt, míg a 9 e-learning kurzus segítségével 1860 főt sikerült oktatnunk.

Az oktatási anyagok 7 témakört érintettek: földművelésügy, erdőgazdálkodás, állattenyésztés, élelmiszerlánc-biztonság, növény-, talaj és agrárkörnyezet-védelem, állategészségügy és élelmiszerlánc-biztonsági felügyeleti díj.

Az elkészült tananyagokat és a tananyagokról készült összefoglalókat ingyenesen hozzáférhetővé tettük a honlapunkon ezáltal szabadon elérhetővé téve azokat minden érdeklődő számára.

Trendek, tapasztalatok 2012

2012. évi tapasztalatok a korábbi évek fényében

A NÉBIH 2012-ben végzett felügyeleti munkájának későbbi fejezeteiben bemutatásra kerülő részletes szakmai elemzése mellett ismertetjük a tevékenységünk eredményeinek, az ellenőrzéseink során tapasztaltaknak a korábbi évekhez hasonlított összefoglaló elemzését is.

Nehéz általánosságban, az élelmiszerlánc teljes hosszát lefedően röviden összefoglalni az elmúlt év eredményeit, hiszen a felügyelt szektorok, az ellenőrzések jogi háttere, a vállalkozók terhei, jogkövetése, a hatósággal való együttműködése szakterületenként eltérő. Így az ellenőrzések eredményeinek korábbi évekhez viszonyított elemzését az alábbiakban szakterületenként közöljük.

A szöveges összefoglalás mellett bemutatjuk a 2012. év élelmiszerlánc-felügyeleti tevékenységeinek számszerű statisztikai adatait is, táblázatos formában, melyek magyarázata, kifejtése a részletes szakterületi fejezetekben történik.

A 2012. ÉVI ÉLELMISZERLÁNC-FELÜGYELETI TEVÉKENYSÉG FONTOSABB ADATAI

A NÉBIH és a megyei kormányhivatalok mezőgazdasági szakigazgatási szervei az élelmiszerlánc teljes területén, vagyis a talajvédelemtől az állategészségügyön át a vendéglátásig folyamatosan ellenőrzik és felügyelik a vállalkozások tevékenységét és létesítményeit.

Az ellenőrzési rendszerben a NÉBIH szerepe sokrétű: kidolgozza az ellenőrzési terveket, nyomon követi azok teljesülését, audit és szakterületi ellenőrzéseket végez az ellenőrzési rendszer hatékonyságának és szakszerűségének felmérésére, egyes ügyekben önállóan végez ellenőrzési feladatokat, valamint a termék-mintavételek laboratóriumi vizsgálatait elvégzi.

A megyei kormányhivatalok mezőgazdasági szakigazgatási szervei végrehajtják a terv szerinti ellenőrzéseket és mintavételeket, valamint eseti ellenőrzéseket végeznek, amelyek kapcsolódhatnak üzlet- vagy üzemnyitáshoz, lakossági panaszbejelentéshez vagy egyéb, ügyfél által kezdeményezett ügyekhez.

Az ellenőrzések túlnyomó része kockázat alapon történt, azonban egyes időszakokban, a vállalkozói tevékenységtől és fogyasztói szokásoktól függően speciális ellenőrzéseket is végeztünk. A kiemelt ellenőrzések gyakran a társhatóságok (rendőrség, vámhatóság, adóhatóság) bevonásával folytak.

A megyei kormányhivatalok mezőgazdasági szakigazgatási szervei 9767 ellenőrzést végeztek az **élelmiszer előállítás** területén, 30121 ellenőrzést élelmiszer-forgalmazóknál, 25621 alkalommal ellenőrizték a vendéglátó

egységeket és 5112 alkalommal a kistermelők tevékenységét. A takarmány-előállítóknál és -forgalmazóknál 1787 alkalommal végeztek ellenőrzést. Az ellenőrzések során 3496 esetben szabtak ki bírságot az ellenőrök, 505 esetben korlátozták a vállalkozó tevékenységét és 923 tonna nem megfelelő élelmiszert vontak ki a forgalomból.

A hatóság 54 287 ellenőrzést végzett az **állategészségügyi, állatvédelmi és állati melléktermékkel** végzett tevékenységek esetén, 889 esetben állapított meg hiányosságot az ellenőr. A tavalyi évben 48 096 ellenőrzés került lefolytatásra a **talajvédelem, növényegészségügy és növényvédelem területén**, 2635 alkalommal került bírság kiszabására sor és 194 esetben volt szükséges a tevékenység korlátozása.

Az **állat-egészségügyi és növényegészségügyi határállomások** 5270 ellenőrzést végeztek, amelyek során 143 alkalommal találtak jogszabálynak nem megfelelő terméket.

A hatóság 1332 embert érintő 78 **élelmiszer okozta fertőzés** esetén végezte el az esemény kivizsgálását.

A NÉBIH laboratóriumai 1 045 377 tétel ellenőrzése során 2,2 millió vizsgálatot végeztek.

A tavalyi évtől a NÉBIH országos illetékességgel operatív ellenőrzési feladatokat is ellát, erre a feladatra jött létre egy központi ellenőrzési csoport, a **Kiemelt Ügyek Igazgatósága (KÜI)**, amely a hivatal teljes hatáskörében hajt végre ellenőrzéseket olyan kiemelt ügyekben, ahol az adott esemény stratégiai fontosságú, akár nemzetgazdasági érdekből, akár azért, mert nemzetközi érintettséggel jár, továbbá nagy élelmiszerbiztonsági kockázatot jelent. A jellemző ellenőrzési fókuszpontok a

csalás, hamisítás, illetve ahol nagyszámú fogyasztó egészségének veszélyeztetésének gyanúja merül föl.

2012-ben ez az igazgatóság 87 millió Ft bírságot szabott ki, és az ellenőrzések során a NAV-val közösen 2,8 milliárd Ft értékben göngyöltett fel áfacsalási és adóeltitkolási ügyet.

A MEGÁLLAPÍTOTT HIÁNYOSSÁGOK ELEMZÉSE

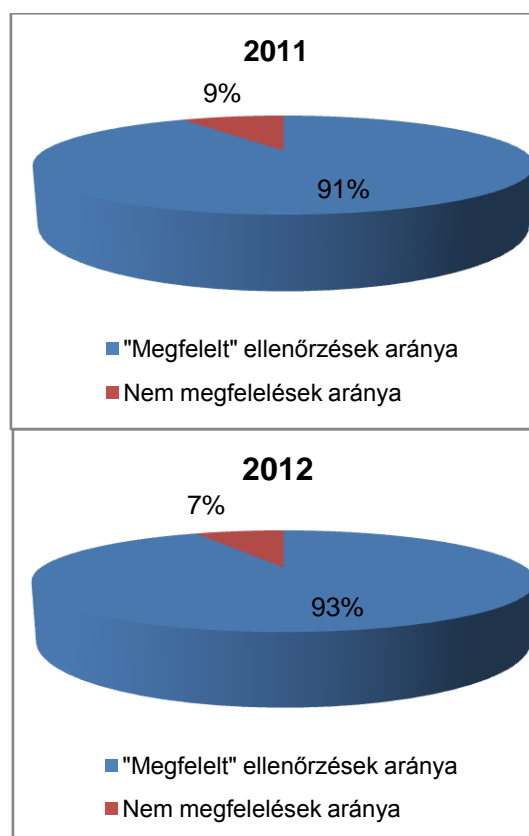
Az ellenőrzések során feltárt hiányosságok leginkább nyomon követési és adminisztratív jellegűek, de strukturális, technológiai és általános higiéniai hibák is előfordulnak. A termékvizsgálatok elsősorban érzékszervi, minőség-megőrzési idővel kapcsolatos és minőségi hibákat mutattak ki.

A legjellemzőbb ok összefoglalóan a vállalkozók tudáshiánya, illetve anyagi helyzete. Legtöbb esetben nem ismertek pontosan a jogszabályi követelmények, valamint a különböző tevékenységek kockázatairól sem alakult ki pontos kép a vállalkozókban. A hibák jelentős részét megfelelő tudással a vállalkozások könnyen orvosolhatnák, ezzel megelőzve a fogyasztók félrevezetését, illetve csökkentve a megbetegedés kockázatát. A tudáshiány mellett sokszor nincs elegendő ember az adminisztráció elvégzéséhez és kevés az anyagi forrás a karbantartáshoz és fejlesztéshez.

Nehéz általánosságban, az élelmiszerlánc teljes hosszát lefedően röviden összefoglalni az elmúlt év eredményeit, hiszen a felügyelt szektorok, az ellenőrzések jogi háttere, a vállalkozók terhei, jogkövetése, a hatósággal való együttműködése szakterületenként eltérő. Így az ellenőrzések eredményeinek korábbi évekhez viszonyított elemzését az alábbiakban szakterületenként közöljük.

TALAJVÉDELEM

2011-ben a 2269 talajvédelmi hatósági ellenőrzés során 219 esetben nem felelt meg valamely talajvédelmi előírásnak az ellenőrzés tárgya, amely további intézkedést vont maga után, míg ez az arány 2012-ben némileg változott, mivel 1575 ellenőrzésből 126 nem-megfelelést tapasztalhattak a talajvédelmi felügyelők (7. ábra).

7. ábra Talajvédelmi ellenőrzések során a megfelelések és nem megfelelések aránya (2011-2012)

Általánosságban megállapítható, hogy 2012-ben a 2011-es évhez képest az intézkedések száma nőtt, a szankciók száma csökkent, azonban a kiszabott bírságok összege nagyságrendileg megegyezik a 2011. évi adattal. Ez arra enged következtetni, hogy bár kevesebb szankcionálandó jogszabályellenes esetet regisztráltak a hatóságok, de súlyosabbak a kötelezettség-szegések (például nagyobb területet érintettek).

A jogszabálysértések jellege az elmúlt két évben nem változott, legtöbb esetben a talajvédelmi kötelezettségeket – főként a jogszabályban foglalt kötelezettségeket és nem az engedélyekben foglalt talajvédelmi előírásokat – nem tartották be, kis mértékben a nitrát direktívából adódó jogszabálysértéseket követték el. Egy-két kirívó, sorozatosan ugyanazt a jogsértést elkövető esetben kívül általánosságban elmondható, hogy a talajvédelmi ellenőrzések eredménye az utóbbi pár évben közel azonos, a felszólításoknak az ügyfelek eleget tesznek.

A terméshozóanyagok és EK műtrágyák ellenőrzése 2012-ben kiemelten, terv szerint, mintegy 1400 db tétel vizsgálatával zajlott le. Az ellenőrzési tervet a korábbi évek tapasztalatai alapján állították össze, figyelembe véve az előírt minőségi feltételek, a komposztok gyomosító, csírázásgátló hatásának, a címke tartalmának, a csomagolás megfelelőségének, illetve az engedély meglétének ellenőrzését. A terméshozóanyagokkal, EK műtrágyákkal kapcsolatos számadatok (tevékenységkorlátozás, helyszínen vizsgált tétel, laborban vizsgált tétel, stb.) kiugró növekedése a 2011. évhez képest a rendelkezésre álló ellenőrzési terv alapján lefolytatott, kiemelt mennyiségű ellenőrzéseknek köszönhető.

NÖVÉNYEGÉSZSÉGÜGY

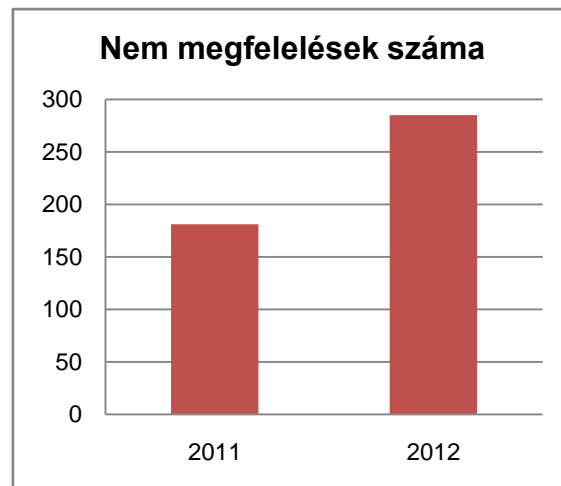
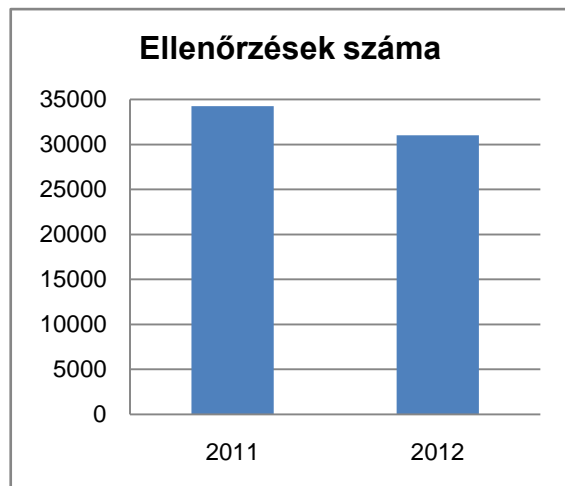
A növény-egészségügyi vizsgálati kötelezettség alapvetően, jogszabályokban meghatározott módon, az ellenőrzés alá tartozó termékek (például szaporítóanyagok) és azok előállítóinak, nagykereskedelmi forgalmazóinak teljes körére (100%-ára) vonatkozik. A vizsgálatköteles termékek körébe azok a növények, növényi termékek és egyéb anyagok (például fa-csomagolóanyag) tartoznak, amelyek termelése és forgalmazása jelentős

növény-egészségügyi kockázattal járhat, mert a hozzájuk kapcsolódó zárlati és nem-honos, új károsítók nagy gazdasági és/vagy környezeti kárt okozhatnak.

A nem vizsgálatköteles termékek ellenőrzésére növény-egészségügyi felderítési rendszert működtetünk. Ennek keretében a nagyobb veszélyt jelentő károsítók jelenlétének ellenőrzésére alkalmazzuk a károsító-specifikus felderítést. A növénytermelési és -forgalmazási tevékenység növény-egészségügyi megfelelőségének ellenőrzésére működtetjük a kiegészítő felderítést (hálóterv alapú, célirányos, szűrőpróba-szerű). A kiszállási költségek csökkentése érdekében 2011-ben kidolgoztuk a kockázat alapú felderítéseket, összehangoltuk az egy időben elvégezhető feladatokat, a különböző károsítók felderítési helyszínét és időpontját figyelembe véve. 2012-ben folytattuk ezt a tevékenységet.

A vizsgálatköteles termékek ellenőrzéseinek (export, import, szaporítóanyag termeléssel és forgalmazással kapcsolatos – belső – ellenőrzések) száma 2012-ben 12%-kal csökkent, a nem-megfelelőségek száma 36%-kal nőtt (8. ábra).

A bírság kiszabása és a tevékenység korlátozása között nincs összefüggés a növény-egészségügyi szakterületen. A tevékenységi korlátozások száma összességében 56%-kal lett kevesebb az előző évihez képest.

8. ábra Növény-egészségügyi ellenőrzések és nem megfelelések aránya (2011-2012)

A helyszíni vizsgálat a növény-egészségügyi szakterületen nem a tételekre, hanem az ellenőrzött gazdálkodási szereplőkre (termelő, forgalmazó) vonatkozik. A nem megfelelt „tételek” száma is azoknak számát tükrözi, akik tevékenységével szemben valamely növény-egészségügyi kifogás felmerült, számuk 61%-os csökkenést mutat 2012-ben. A laboratóriumi vizsgálatok száma 20%-kal nőtt, a fertőzött minták száma 42%-kal lett több.

A növény-egészségügyi szakterületen előforduló jogszabálysértések közvetlenül nem veszélyeztetik az emberi és állati egészséget. Gazdaságilag azonban veszélyeztetik a mezőgazdasági termelést, mivel olyan károsítók megtelepedését és terjedését segíthetik elő, amelyek ellen nem vagy csak nagyon nagy költséggel lehet védekezni. A magyar jogszabályok előírják, hogy zárlati károsító új helyen történő előfordulása esetén a termelőt részleges (70-90%-os) kártalanításban kell részesíteni. 2012 évben karantén károsító előfordulása miatt nem fizettünk.

NÖVÉNYVÉDELEM

A **növényvédőszer**ek felhasználásával **kapcsolatos ellenőrzések** keretén belül 2012-ben a termelőknél végzett ellenőrzések száma – a légi növényvédelemmel kapcsolatos hatósági ellenőrzéseknek is köszönhetően – valamelyest emelkedett, összesen 3801 esetben ellenőrizték a növényvédelmi felügyelők a termelői raktárakat és az engedélyköteles termékek felhasználását, az ide vonatkozó jogszabályok betartását a termelőhelyen illetve telephelyen.

Az elmúlt évekhez képest tovább nőtt a szabálytalanságok száma (76 eset). A korábbi évekhez hasonlóan legtöbb gond a permetezési naplók és egyéb nyilvántartások vezetésével (44 eset) volt, és a növényvédőszer tárolásával kapcsolatban is több esetben (7) találtak szabálytalanságot – korábban nem volt gond a tárolással. Viszonylag sok volt a probléma a növényvédő szerek engedélyokiratnak megfelelő felhasználásával, kijuttatásával is (16 eset).

A **bejelentések száma** az előző két évhez képest tovább növekedett, melyet az is alátámaszt, hogy a növényvédelmi felügyelők 308 esetben vettek fel

jegyzőkönyvet panasz- vagy kárbejelentések miatt. Az ellenőrzések során 67 esetben találtak szabálytalanságot, amely az előző évben észlelt szabálytalanságok duplája. A hivatalból és bejelentés alapján végzett ellenőrzések során összesen 143 esetben találtak az engedélyköteles termékek felhasználásával kapcsolatos szabálytalanságot (mint például növényvédelmi szakirányító nem volt a helyszínen, növényorvosi vény hiánya, engedélykíratnak nem megfelelő növényvédőszer felhasználás, nem megfelelő technológia alkalmazása miatti elsodródás, méhpusztulás stb.). A feltárt szabálytalanságok száma a 2011-es évhez képest másfélszeresére emelkedett. A szabálytalanságokért 2012-ben összesen 10,6 millió forint növényvédelmi bírságot szabtak ki a megyei szakigazgatási szervek, amely az előző évben kiszabott bírság duplája.

2012-ben tehát ismét emelkedett a hivatalból indult technológiai ellenőrzések száma, ezzel együtt az észlelt szabálytalanságok száma is tovább nőtt. Míg 2010-ben az ellenőrzések 0,5%-ánál, addig 2011-ben az ellenőrzéseknek 1,77%-ánál, 2012-ben pedig már az ellenőrzések 2%-ánál talált szabálytalanságot a hatóság.

A **panasz- és kárbejelentés** alapján történt ellenőrzéseknél 2011-hez viszonyítva a 2012-es évben arányait tekintve több esetben talált valamilyen szabálytalanságot az eljáró hatóság, ugyanakkor a szabálytalanságok aránya megegyezett a 2010-ben tapasztaltakkal (2010-ben 22%, 2011-ben 17%, 2012-ben ismét 22%-volt a szabálytalanság aránya az elvégzett ellenőrzéshez képest).

2011-ben a **technológiai ellenőrzések** keretein belül 718 növényvédelmi gép alkalmasságát ellenőrizték a megyei NTI-

k, amely során – a 2010. évhez hasonlóan – nem találtak szabálytalanságot, ezért nem történt bírság kiszabása. Ezzel szemben 2012-ben 1412 esetben végeztek ellenőrzéseket, és 3 esetben találtak valamilyen enyhébb szabálytalanságot, ezen esetekben nem volt indokolt növényvédelmi bírság kiszabása.

A fent említett veszélyek csökkentése érdekében és a növényvédő szer felhasználás szabálytalanságainak kiszűrésére a hatóság nem csak ellenőrzéseket végez a termelőnél, hanem növényvédőszer-maradék vizsgálatának céljából növényi mintát is vesz.

2012-ben a megyei felügyelők a **növényvédő szer kis- és nagykereskedők ellenőrzése** során összesen 1678 egységnél tartottak ellenőrzéseket engedélyköteles termék forgalmazásának ellenőrzése céljából, valamint 110 esetben végeztek helyszíni szemlét működési engedély kiadásához szükséges szakhatósági állásfoglaláshoz. A növényvédő szerek forgalmazásának, raktározásának, szállításának, minőségi és küllemi megfelelőségének ellenőrzései, valamint a szakhatósági állásfoglalás kiadásához kapcsolódó szemlék során 3 935 jegyzőkönyv került kiállításra. Az ellenőrzések során 32 924 növényvédőszer-tétel leellenőrzése történt meg. Ezen ellenőrzések eredményeként 213 esetben találtak valamilyen szabálytalanságot a kereskedők által forgalmazott termékekkel kapcsolatban (például: a nem megfelelő címke vagy csomagolás, lejárt szavatossági idő), illetve a forgalmazásra vonatkozó előírások megsértése (például nem megfelelően vezetett nyilvántartás, engedély nélküli értékesítés) miatt. A felmerült szabálytalanságok folytán összesen 8,6 millió Ft növényvédelmi bírság került kiszabásra.

2012-ben 106 db jegyzőkönyvvel kevesebbet vett fel a hatóság, és 40-nel kevesebb szabálytalanságot talált, mint a 2011-es évben. Ugyanakkor a kiszabott bírság mértéke jelentősen, 16,5 millióval csökkent. A bírság mértékében látható csökkenés annak tudható be, hogy a szabálytalanul forgalmazott tételek kevés (maximum 10-15) terméket foglaltak magukba – amely egyébként a kiszabható növényvédelmi bírság mértékét alapvetően befolyásolja – valamint a forgalmazás megfelelőségére kiterjedő ellenőrzések során csupán kisebb hiányosságok feltárására került sor, így a legtöbb esetben figyelmeztetéssel éltek a növényvédelmi felügyelők.

A szakterület kiemelt feladata a **növényvédőszer-hamisítás és illegális kereskedelem elleni küzdelem**. Növényvédőszer-hamisítás, illegális behozatal kapcsán a növényvédő szerek minőségi paramétereinek meghatározására minden évben az aktuális feladattervben meghatározott számú mintát kell venni

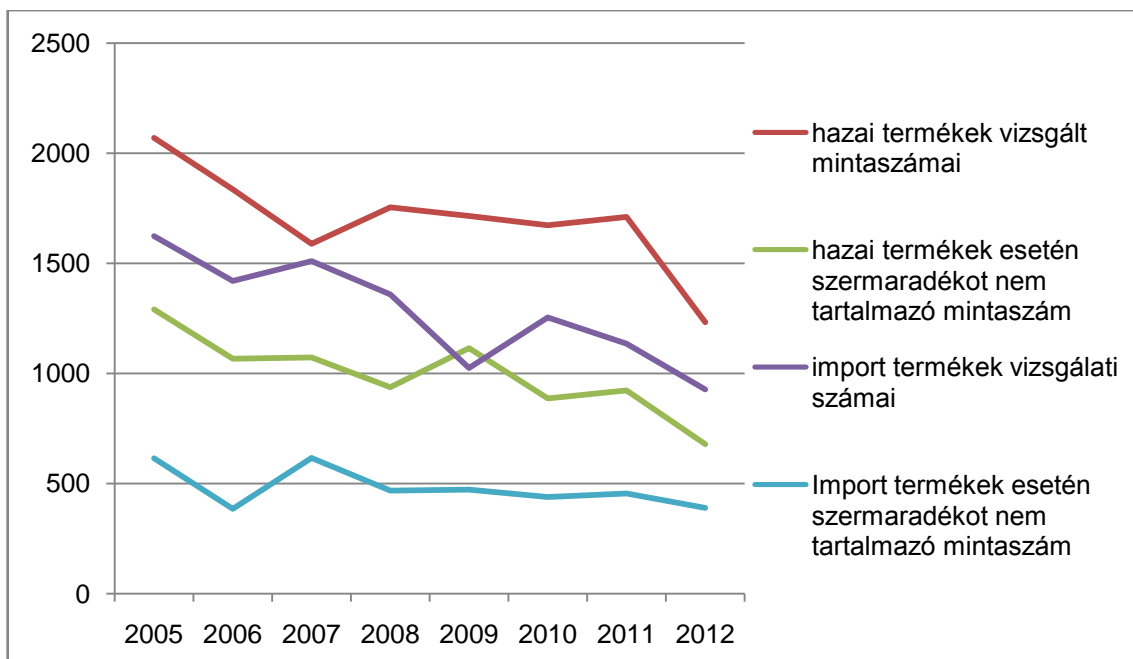
növényvédőszerekből. 2011-ben 1263 tétel megmintázására került sor, azonban a vizsgálatok nem mutattak ki eltéréseket, vagyis a megmintázott növényvédő szerek megfelelő minőségűek voltak. 2012-ben a 911 megmintázott tételből szintén nem volt olyan, amely minőségi eltérést mutatott volna.

A **növényvédő szer kizsérelő cégek ellenőrzése** során 2012-ben a Megyei NTI növényvédelmi hatósági tevékenysége körében a korábbi évekhez képest már kevesebbszer, csupán 13 esetben ellenőrizte a növényvédőszer-gyártó és -kizsérelő cégeket, azonban egyetlen szabálytalanságot sem talált a növényvédő szerek kizsérelésével kapcsolatban, így növényvédelmi bírság kiszabására nem került sor.

A **növényvédőszer-maradék vizsgálata** során a friss zöldség-, gyümölcs, gabona esetében az export, import, termőhelyi és piaci kultúrákra vonatkozó vizsgálati számokat az **4. táblázat** és **9. ábra** foglalja össze 2005-től kezdődően.

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Hazai termékek vizsgált mintaszám (db)	2 069	1 836	1 589	1 754	1 715	1 673	1 710	1 233
Hazai termékek esetén szermaradékot nem tartalmazó mintaszám (%)	62,4%	58,1%	67,5%	53,4%	65,0%	53,0%	54,0%	55,0%
Import termékek vizsgálati számai (db)	1 624	1 420	1 511	1 359	1 026	1 255	1 136	928
Import termékek esetén szermaradékot nem tartalmazó mintaszám (%)	37,9%	27,1%	40,8%	34,4%	46,0%	35,0%	40,0%	42,0%

4. táblázat Növényvédőszer-maradék vizsgálatok

9. ábra Az elmúlt évek hazai és import termékeinek vizsgálati számai

Az engedélyezett határérték célja a forgalomba kerülő élelmiszerek növényvédőszer-maradék tartalmának a termés védelméhez szükséges minimális szinten tartása és a felesleges felhasználás vagy magasabb dózis alkalmazásának a korlátozása. A forgalomba kerülő termékeknek meg kell felelni a határérték-előírásoknak. Ugyanakkor hangsúlyozni kell, hogy az engedélyezett határérték nincs közvetlen kapcsolatban a szer toxicitásával.

Összességében megállapíthatjuk, hogy a határértéket meghaladó minták száma a nemzetközi szinten elfogadott arányt mutatja, ugyanakkor a szermaradékot nem kifogásolt mennyiségben tartalmazó mintaszám továbbra is igen magas.

A **parlagfű-mentesítés** kapcsolatos hatósági feladatok ellátása a 2012-es évben is kiemelt feladatként jelentkezett a Megyei NTI-knál. Az eljárások eredményeképpen a földhivatal részéről átadott jegyzőkönyvekre a Megyei Igazgatóságok külterületen 2322 esetben (összesen 2112 hektárra) rendeltek el közérdekű védekezést, azonban az esetek

több mint 90%-ában az ügyfelek maguk elvégezték a parlagfű-mentesítést. A parlagfű fertőzés miatt külterületen összesen 2337 alkalommal szabtak ki növényvédelmi bírságot a felügyelők (3678 hektárra), amely 110,99 millió forintot tett ki. Belterületen összesen 245 parlagfüves foltot érintően került sor növényvédelmi bírság kiszabására, amely 49,83 millió forintot jelent.

A külterületen felderített parlagfüves területek nagyságának csaknem felére csökkenése annak tudható be, hogy 2012 tavasza, nyara nagyon száraz és csapadékmentes volt, ami nem kedvezett a parlagfű fejlődésének, valamint a termelők is jobban figyeltek területeik gyommentesen tartására.

NÖVÉNYI TERMÉK ELLENŐRZÉS

A növényi termék-ellenőrzések során a nyomkövetés és az áru eredetének igazolása kiemelt hangsúlyt kapott, ezen a téren jelentős javulást csak a gyakori és szigorú ellenőrzések hozhatnak. A zöldség-gyümölcs áru eredetének igazolása nemcsak zöldség-gyümölcs ellenőrzési problémát vet fel, hanem számviteli, adózási fegyelem megsértését is, ez ügyben a NAV-val folyamatos az együttműködés. 2012-ben a fokozott import ellenőrzések során, csakúgy, mint az azt megelőző évben, a vizsgált termékek megfeleltek az előírásoknak, nem megfelelést egyetlen esetben sem tapasztaltunk.

A zöldség- és gyümölcsexport és -import ellenőrzése 100%-ban kötelező, azaz az országot csak ellenőrzött minőségű termék hagyhatja el, valamint csak ilyen áru kerülhet a hazai piacra, származzon akár az EU-ból, akár harmadik országokból. Az exportőr/importőr minden tételt köteles bejelenteni. 2012-ben 16 584 ellenőrzés történt. A belföldi forgalmazók ellenőrzése kockázatbecslés alapján történik. A forgalmazókat kategóriákba soroljuk nagyság és forgalom alapján.

Az ellenőrzésszám az előző évhez képest lényegesen kevesebb. Az ellenőrzések csökkenésének oka, hogy az import-ellenőrzések száma jelentősen csökkent, mivel 2012-ben elmaradtak a Szerbiából behozott ipari alma szállítmányok, amelyek az előző évben több ezres nagyságrendben érkeztek Magyarországra. További jelentős csökkenést okozott, hogy Bulgária az EU külső határán tovább erősítette ellenőrzési tevékenységét (többek között analitikai laborot épített), valamint a csökkenő piac és megváltozott szállítási útvonalak miatt lényegesen kevesebb szállítmány ellenőrzése történt meg. *A belföldi forgalmazók ellenőrzése némi növekedést*

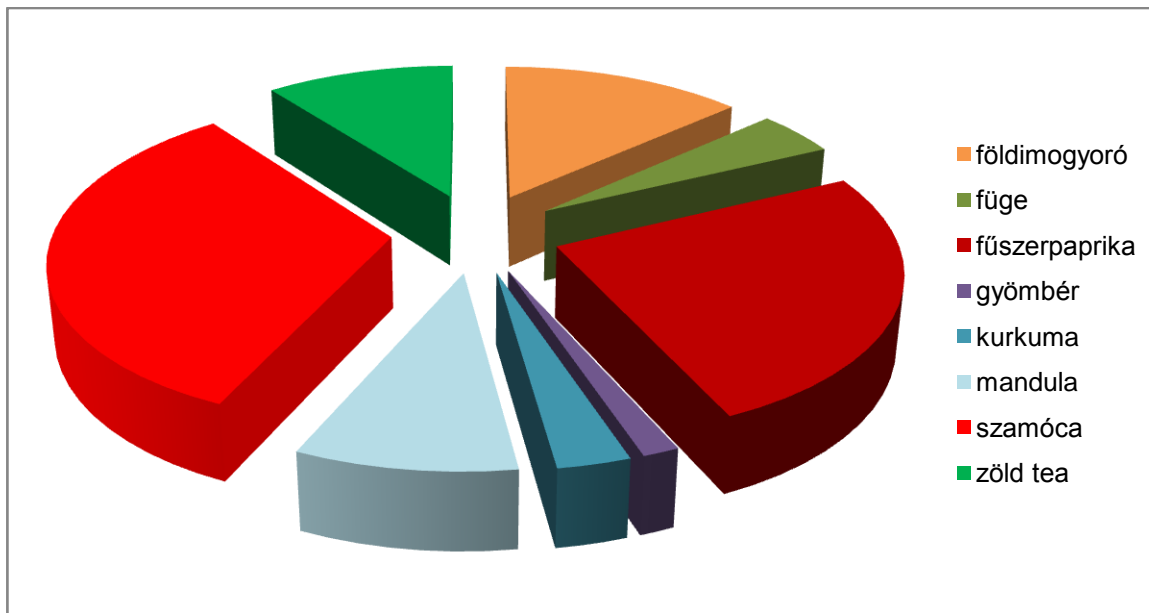
mutat az előző évhez képest, de a kiszabott bírságok összege többszörösére (több mint hatszorosára) nőtt. Ennek oka főleg az, hogy a kiemelt, nagybani piacokon végzett ellenőrzések során több nagymennyiségű tétel került bírságolásra. A jogszabálysértések során 2012-ben is jellemző trend, hogy sok a jelöletlen, igazolatlan eredetű áru.

A *Makói vöröshagyma* esetében regisztrált hat védjegyhasználó közül egy forgalmazó jelentette be a védjegyhasználat megkezdését 2012. augusztus 15. napján. A védjegyhasználó „oltalom alatt álló eredet megjelölés” emblémával ellátott címkével körülbelül 30 000 db fogyasztói csomagolási egységben makói vöröshagyma terméket hozott forgalomba. A forgalmazott terméket zöldség-gyümölcs minőségellenőrzési hatáskörben ellenőrizte a Csongrád Megyei KH NTI. A vizsgálatok során a termék minden esetben megfelelt az előírt követelményeknek.

Bizonyos nem állati eredetű élelmiszerek fokozott import-ellenőrzése az importőrök bejelentése alapján történik, a termékek listáját az EU negyedévente felülvizsgálja. 2012-ben a fokozott import-ellenőrzések során nem megfelelő szállítmány nem volt. A 2010-ben hatályba lépett 1152/2009/EK és 669/2009/EK Európai Uniói rendeletek a vizsgálatok számának növekedését eredményezték. A rendeletek kibővítették az ellenőrizendő termékek és az ellenőrizendő veszélyek körét is. A rendeletek továbbá előírják a termékek meghatározott gyakorisággal történő azonosságvizsgálatát és fizikai ellenőrzését is. A 2012. évben a harmadik országokból érkező szállítmányok beléptetése az Európai Unió területére más tagállamokban megtörtént, emiatt a magyarországi vizsgálatok száma jelentősen csökkent. A 2009-2012 közötti években elsősorban a 669/2009/EK

rendelet I. számú mellékletének negyedévente történő változtatása miatt Magyarországon is tapasztalható az ellenőrizendő termékkör változása. 2009-ben a vizsgált termékek között a földimogyoró, 2010-ben a paprika és

fűszerpaprika tételek mellett még a földimogyoró, 2011-ben a fűszerpaprika, 2012-ben a fűszerpaprika mellett a szamóca volt a legnagyobb arányban. A 2012. évi vizsgálatok adatait az 10. ábra szemlélteti.

10. ábra A 2012-ben vizsgált növényi termékek megoszlása

A 882/2004/EK rendeletnek megfelelően az élelmiszerláncban **a növényi termékek vegyi szennyezettségének monitorozása az elsődleges termelő szintjén** is szükséges. Az elsődleges termelők szintjén a búza és a kukorica toxinszennyezettségének monitorozása, illetve zöldségfélék (például spenót és saláta) nitrát- és nehézfém-szennyezettségének ellenőrzése követelmény. A korábbi rendszer átalakítása és kockázatbecslés alapú kidolgozása 2012-ben megkezdődött.

ÁLLATGYÓGYÁSZATI KÉSZÍTMÉNYEK ELLENŐRZÉSE

Az állatgyógyászati készítmények ellenőrzése során tapasztalt jogszabálysértéssel kapcsolatos ügyek száma az előző évekhez képest közel azonos volt. 2012-ben 26 szabálysértési ügyben indult eljárás; 14 esetben élelmiszerlánc-felügyeleti bírság

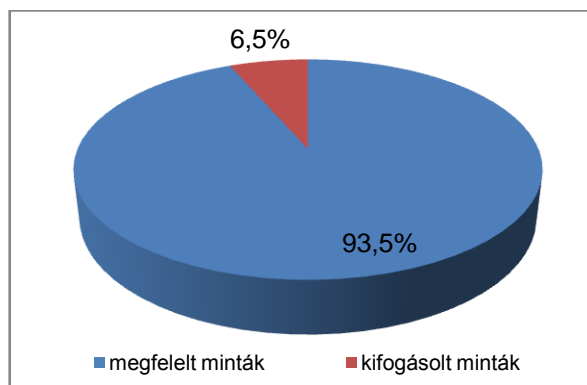
kiszabására került sor, 2 esetben az ügyfél határozatban figyelmeztetésben részesült. A kiszabott bírságok összértéke 1 655 000 Ft.

A leggyakoribb szabálytalanságok a jogszabályellenes forgalmazási tevékenység, az állatgyógyászati készítmény forgalmazása/kiadása az állatgyógyászati készítményekkel való kereskedelmi tevékenységre feljogosító működési engedéllyel nem rendelkező cégnek, alaki hibás engedély kérelmének elmulasztása, állatgyógyászati oltóanyag forgalomba hozatala a forgalmazást tiltó határozat ellenére, valamint jogszabályellenes reklámozás voltak.

A 2012. évi ellenőrzések eredményeit az előző évek eredményeivel összevetve megállapítható, hogy **a nem megfelelőségek számában és jellegében jelentős változás nem történt.** Az ellenőrzések során feltárt nem

megfelelőségek többsége a jogszabályellenes forgalmazást érintette, ezért a NÉBIH az év során Információs Nap keretében és körlevélben hívta fel az ügyfelek figyelmét a helyes nagykereskedelmi gyakorlatra.

Visszatérő problémát jelent, hogy az éves piacfelügyeleti ellenőrzési terv nem valósul meg, a tervezett minták jelentős része nem kerül mintavételezésre a területi szerveknél, ezáltal a kockázatelemzés alapján kijelölt állatgyógyászati készítmények közel 50%-a nem kerülhet minőségellenőrzésre. A hazai piacfelügyeleti eljárás során vett minták laboratóriumi vizsgálati eredménye alapján a minták 6,5%-a nem volt megfelelő (11. ábra). Egy esetben az Igazgatóság forgalmazási korlátozást rendelt el és lefolytatta a gyártóhely/gyártás soron kívüli ellenőrzését. A készítmények csomagolóanyagának és használati utasításának ellenőrzése során a minták 24%-nál valamilyen nem megfelelés volt azonosítható.

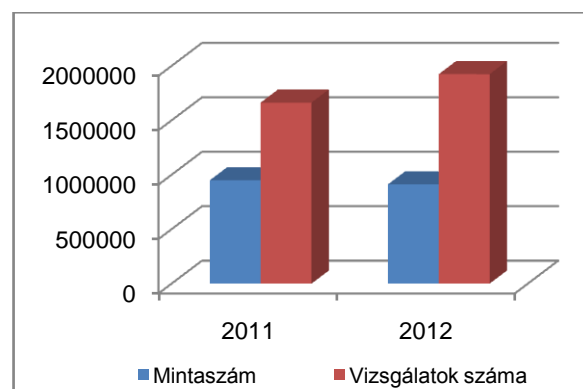

11. ábra Állatgyógyászati készítmények piacfelügyeleti ellenőrzése során vett minták nem megfelelésének aránya

Az EU közösségi piacellenőrzési tervben meghatározott, Magyarországra vonatkozó ellenőrzési feladatok maradéktalanul teljesültek, a laboratóriumi vizsgálatok eredményei az EU adatbázisában rögzítésre kerültek.

ÁLLATEGÉSZSÉGÜGYI ELLENŐRZÉSEK

A NÉBIH állat-egészségügyi diagnosztikai laboratóriumaiba összesen 911 308 minta érkezett vizsgálatra 2012-ben (2011: 948 865). Ezekből a mintákból 1 924 380 vizsgálatot végeztünk el (2011: 1 662 873) (12. ábra). A 749 074 vér- és tejmintából a 2011. évhez viszonyítva 300 ezerrel több vizsgálatot (1 682 928) végeztünk; egy-egy vérmintából gyakran többféle vizsgálatra is sor kerül.

12. ábra Állategészségügyi diagnosztikai minták és vizsgálatok száma (2011-2012)

Összefoglalásképpen megállapíthatjuk, hogy 2012-ben az előző évhez viszonyítva a vizsgálatra beküldött minták száma 37,5 ezerrel csökkent, viszont az elvégzett vizsgálatok száma 262 ezerrel emelkedett.

ÉLELMISZER- ÉS TAKARMÁNY-BIZTONSÁGI ELLENŐRZÉSEK

A *takarmánybiztonság* területén végzett felügyeleti tevékenység kapcsán elmondható, hogy 2012. év végére (5 725 létesítmény) a 2011. évi adatokhoz képest (5 750 létesítmény) a takarmányt előállító létesítmények száma lényegében nem változott. A változatlan létesítményszám ellenére az előállított takarmányok összmenyisége növekedést mutatott,

A takarmányok vonatkozásában a 2012. évben összesen 6795 tétel került vizsgálatra (helyszíni és laborvizsgálatok összege), amelyből 152 tételnél állapított meg a hatóság hibát. A kifogásolási arány

a tavalyi értékhez képest csökkent, azaz a termékek biztonsági és minőségi paraméterei javultak. Élelmiszerlánc-biztonsági szempontból – az ellenőrzések és főként a laboratóriumi vizsgálatok alapján – jelentős veszély nem került feltárássra. Minőségi vizsgálatok során esetenként az előállítók a garantált beltartalomhoz képest felfelé vagy lefelé olyan mértékben tértek el, amely már kifogás alá esik.

A hatóság az ellenőrzések során feltárt hibák esetében minden esetben kivizsgálta a nem megfelelés okát, és az adott tétellel kapcsolatban megtette a további szükséges intézkedéseket. Takarmány-termékhamisítás egyetlen esetben sem került megállapításra.

A takarmányforgalmazás ellenőrzése során általános tapasztalat, hogy a takarmányboltokban szállítólevelekkel, számlákkal tudják a takarmányok eredetét bizonyítani, de az eladások terén a tételek nincsenek nyilvántartva, így a termék további útja nem követhető. A tárolási feltételek – különösen a kiskereskedelmi egységekben – javultak az elmúlt évekhez képest, kirívó takarmány-higiéniái kifogás nem merült fel. Mindezek ellenére 2012-ben hazánkban is megjelent a takarmányok aflatoxinnal való szennyezettsége, amely jelentős élelmiszerlánc-biztonsági kockázatot jelent. Éppen ezért már 2011-ben megelőző intézkedések történtek a nem állati eredetű élelmiszerek és takarmányok behozatalára és hatósági ellenőrzésére vonatkozóan (141/2011. (XII. 23.) VM rendelet), valamint a szennyezés élelmiszerláncba történő bekerülését követően 2013-ban elfogadásra került a tej aflatoxin tartalmának vizsgálatához és az aflatoxinnal szennyezett tej ártalmatlanításához a tejtermelőknek, tejtermelői csoportoknak és tejfeldolgozóknak nyújtandó egyszeri csekély összegű (de minimis)

támogatásról szóló VM rendelet (33/2013. (V. 14.)).

Az **élelmiszerbiztonság területén** 2012. évben az élelmiszerlánc-felügyelet során elvégzett **létesítmény-ellenőrzések** száma 71 556 darab volt. Az elmúlt évhez képest (73 827 darab) csökkenés tapasztalható az ellenőrzésszámban, mely az élelmiszer forgalmazás területén a legnagyobb mértékű. Az ütemterv szerint tervezett ellenőrzések teljes körűek, az egyéb okból történt szemlék inkább célzottak.

2012. évben nőtt az **engedélyköteles létesítmények** száma, így összesen 756 darab engedélyköteles élelmiszer-előállító működött hazánkban. Ezekon felül további 102 darab engedélyezett tejgyűjtő valamint 69 darab tojáscsomagoló létesítményt tartunk nyilván. 2012 év végén így összesen 1027 engedélyköteles élelmiszer-előállító létesítmény volt Magyarországon.

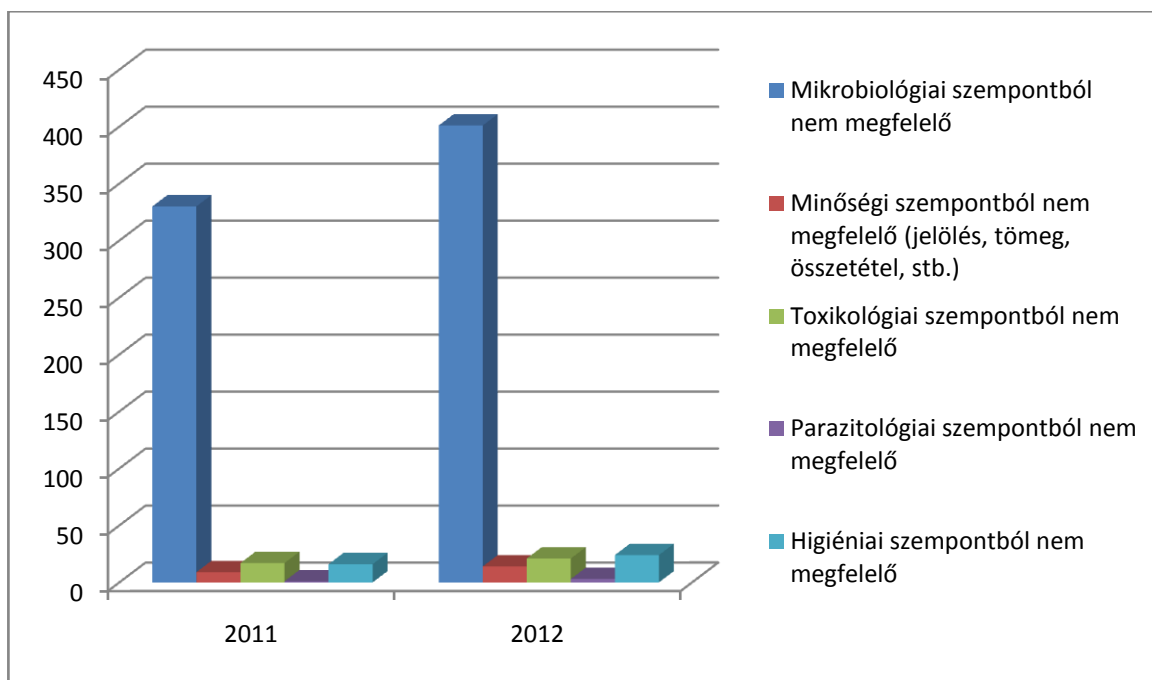
A **vendéglátás és étkeztetés** területén, miközben rendkívül nagy a mozgás, a tevékenység- és üzemeltetőváltozás (egy-egy létesítmény kapcsán évente többször is), évek óta létesítményszám-csökkenés figyelhető meg. 2011-ben adataink szerint 54 253, 2012-ben 53 038 létesítmény működött, azaz a számuk 2,2%-kal csökkent. Jelentős létesítményszám-csökkenés van az éttermek, büfék, valamint kis cukrászműhelyek és közétkeztető főzőkonyhák esetében. A kis cukrászatok és éttermek kínálata iránti kereslet csökkenése évek óta megfigyelhető, a főzőkonyhák pedig a központosított ellátás tovább szerveződése okán tálalókonyhákka alakulnak át.

A hatóság az ellenőrzések során feltárt hibák esetében minden esetben kivizsgálta a nem megfelelés okát, és az adott tétellel kapcsolatban megtette a további szükséges intézkedéseket (például a nem biztonságos termékek forgalomból

való kivonását), továbbá az *élelmiszerlánc felügyeletével összefüggő bírságok kiszámításának módjáról és mértékéről* szóló 194/2008. (VII. 31.) Kormányrendelet alapján 2012. évben 2618 esetben szabott ki bírságot, összesen 1 022 521 511 Ft értékben.

A kisebb hibát elkövetőket első alkalommal bírság kiszabása helyett

írásban figyelmeztetik, a hatóság a 2012. évben 1980 esetben alkalmazott figyelmeztetés szankciót az élelmiszerek és a takarmányok ellenőrzése kapcsán, amely az előző évhez képest csökkenést mutat (2011. évben 3426 darab volt).

13. ábra Az élelmiszer-vizsgálatok határérték feletti eredményeinek megoszlása (2011-2012)

A termékvizsgálatok kapcsán, elemezve a jelentősebb hiba-okokat, a leggyakoribb hiba a lejárt fogyaszthatósági idővel vagy lejárt minőség-megőrzési idővel való forgalmazás jogsértése volt, ezt követte a nyomonkövetési hiba, a harmadik helyen pedig a jelölési kifogások állnak. Az érzékszervi és minőségi követelményeknek való nem megfelelés miatt is több esetben szükség volt intézkedésekre, valamint az élelmiszerbiztonsági hiba megsértésével (például mikrobiológiai, kémiai-biztonsági, reziduum-toxikológiai stb. paraméterek) kapcsolatos nem megfelelések is előfordultak, azonban ezeknek a kifogásoknak száma jóval alacsonyabb volt (13. ábra).

A nem megfelelő vizsgálati eredmények számának növekedése valószínűleg a mintaszámok növekedésével illetve a javuló adatszolgáltatással magyarázható, és nem egy általános minőségromlással van összefüggésben.

A határérték feletti esetekben történő intézkedések nyomonkövetése illetve ellenőrzése javításra szorul.

A 2012-es évben is a tradícióvá vált, ünnepekhez kötődő célellenőrzések folytatásaként a Nemzeti Élelmiszerlánc-biztonsági Hivatal tavasszal a sonka termékekre, nyáron a jégkrém, fagyalt, csapolt sör termékekre, kora ősszel a kenyér termékekre és téli időszakban a beigli (beigli) termékekre vonatkozó

célellenőrzést rendelte el. A célellenőrzések a vizsgált termékcsoportok biztonsági, valamint minőségi tulajdonságaira egyaránt kiterjedtek.

A 2012-es célellenőrzések alkalmával 219 db termék került ellenőrzésre, a leggyakoribb hibaokok között a jelölési hiányosságok és az érzékszervi hibák említhetők meg, amely jogsértések miatt, több mint 5,5 millió forint bírság kiszabása történt meg, valamint a kisebb hibák miatt több esetben figyelmeztetéssel élt a hatóság.

2012-ben 78 **élelmiszer-eredetű megbetegedés** **esemény** gyanúját jelentették, 1332 megbetegedéssel, amelyek mindig soron kívüli, azonnali helyszíni és laboratóriumi vizsgálat alá estek. A NÉBIH jogszabályi felhatalmazása alapján a jelentős élelmiszer-eredetű megbetegedések helyszíni kivizsgálásában részt vehet, így 2012-ben ez 3 esemény kapcsán megtörtént.

A kivizsgálások alapján a bejelentett eseményekből 31 esemény bizonyult valóban élelmiszer-eredetűnek, az összes megbetegedettek száma 773, közülük 102 beteg került kórházba. A tömeges méretű – azaz egyidejűleg 30 főt meghaladó – események száma csökkent a 2011. évihez viszonyítva.

Élelmiszeripari termék által közvetített esemény 2012-ben nem volt.

Az EU tagállamok által működtetett **élelmiszerek és takarmányok gyors riasztási rendszerén (RASFF)** keresztül 2012-ben 93 Magyarországot érintő új bejelentés érkezett. A NÉBIH szakterületét érintő 80 bejelentésből élelmiszert 65, élelmiszerral rendeltetésszerűen érintkezésbe kerülő anyagot 8, takarmányt 7 bejelentés érintett. A bejelentések típusát tekintve 35 volt riasztás, amely

magas élelmiszer-biztonsági kockázatot jelentő kifogásolt élelmiszer miatt azonnali intézkedést igényelt a helyi hatóság részéről.

BORÁSZATI TERMÉKEK

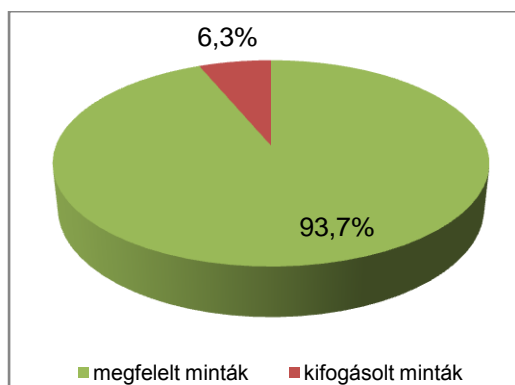
A Borászati Igazgatóság ellenőrzési tevékenységét kismértékben fokozta a megelőző évhez képest, ugyanakkor az adatokból látható, hogy a nem megfelelő tételek száma csökkent. Ez a tendencia egyrészt az ellenőrzés fokozásának, hatékonyságának, másrészt - az ebből is következő -, az ügyfeleink részéről tapasztalható jogkövető magatartás fokozódásának is köszönhető.

A jelölési, kiszerezési hibák száma 2012. évben csökkent az előző évhez képest, az alacsony áron forgalmazott tételeknél az értékszervi kifogások viszont gyakoribbak voltak.

A 2011. évi ellenőrzési tervünkben meghatározott ellenőrzési feladatok száma megyénként egységesek voltak, ezen 2012. évben változtattunk úgy, hogy a kiadott mintavételi számok megadásánál figyelembe vettük az adott területeken működő borászati vállalkozások számát.

A borászati termékek ellenőrzése során a felügyelők 4 685 hatósági ellenőrzést végeztek, melynek során 2 569 db hivatalos mintát vettek. A laboratóriumi vizsgálati eredmények alapján az ellenőrzési minták közül 475 bortételnél állapítottunk meg kifogást. Ezekben az esetekben NÉBIH összesen 13 716 800 Ft vizsgálati díj megfizetésére kötelezte a felelősöket, és értesítette az illetékes elsőfokú hatóságot, hogy a problémás minőségű, kiszerezésű, illetve előzetes minősítés nélküli borok árusításáért, illetve forgalmazásáért szabják ki a minőségvédelmi bírságokat.

Az engedélyezés során megvizsgált borok közül 690 tételt kifogásoltunk (6,3%-os kifogásolási arány; 14. ábra).

14. ábra A borászati engedélyezés során megvizsgált borok kifogásolási aránya

2012. évi tapasztalatok a talajvédelem területén

A természeti erők és az emberi beavatkozások a talajt igen sokrétűen veszélyeztethetik annak fizikai, kémiai és biológiai károsodását idézhetik elő. A talajvédelem célja tehát e káros folyamatok megelőzése, illetve mérséklése, továbbá a már bekövetkezett károk elhárítása.

A mezőgazdaság tulajdoni- és termelési viszonyainak megváltozása szükségessé teszi a helyzetnek megfelelően az állam, a földtulajdonos, a földhasználó, valamint a beruházó és üzemeltető talaj-védelmi feladatainak és kötelezettségeinek meghatározását és betartásának ellenőrzését. Az élelmiszerbiztonság és az élelmiszerlánc alapját a termőtalaj védelme és hasznosítása, illetve a termőtalajon történő minőségi- és versenyképes mezőgazdasági áruterelés képezi. A megfelelő minőségű talajállapot meg-tartásában, elérésében valamint a termőtalajt károsító tényezők (erózió, defláció, szikesedés, árvíz, belvív, felszíni és felszínalatti vizek védelme, stb.) elleni megelőzésében, továbbá a talaj szennyezés megszüntetésében a talajvédelemnek kiemelkedően fontos szerepe van.

Mivel a talajt érő természeti és emberi eredetű káros hatások jelentős részének elhárítása a földhasználó erejét meghaladja, a termőföld termékeny- ségének és minőségének megőrzésére irányuló tevékenységet állami szerepvállalás nélkül nem látható el. Az államnak a talajt károsító tényezők ellen intézkedési tervet kell kidolgoznia, valamint létre kell hoznia a mérő, ellenőrző és megfigyelő rendszereket, mindemellett gondoskodnia kell a talajvédő gazdálkodást ösztönző támogatási rendszer kialakításáról és működtetéséről.

A talajvédelem állami szerepkörét 2012-ben a NÉBIH és a megyei kormányhivatalok Növény- és Talajvédelmi Igazgatóságai látták el. Az elsőfokú talajvédelmi hatósági feladatokat a megyei NTI-k, a másodfokú talajvédelmi hatósági feladatokat a NÉBIH [Növény-, Talaj- és Agrárkörnyezet-védelmi Igazgatósága \(NTAI\)](#) végezte, talajvédelmi felügyelők közreműködésével.

A talajvédelmi hatóság jogszabályban meghatározott esetekben engedélyezi az egyes, termőföldön megvalósuló tevékenységeket, illetve szakhatóságként közreműködik a termőföldet érintő beruházások engedélyezésében. A talajvédelmi felügyelők ellenőrzik a jogszabályban és engedélyekben foglalt talajvédelmi követelmények betartását.

ELLENŐRZÉSEK JELLEGE

A talajvédelmi hatósági engedélyekben, szakhatósági állásfoglalásokban foglalt előírások, továbbá a jogszabályi kötelezettségek betartásának ellenőrzése terv szerint zajlik. Ugyanakkor a tervben ezek ellenőrzését csupán százalékos jelleggel lehet meghatározni. Ennek legfőbb oka, hogy nem lehet előre megmondani például, mennyi és milyen típusú beruházás lesz a következő évben Magyarországon. Ezeket az ellenőrzéseket nevezhetjük egyfajta kockázatbecslésnek is, amely során az ellenőrzés gyakoriságát meghatározó terv alapján a talajvédelmi felügyelő az engedélyek, tevékenységek, ügyfelek ismeretében dönti el, hol folytassa le az ellenőrzéseket.

A termélnövelő anyagok és EK műtrágyák ellenőrzése 2012-ben kiemelten, terv szerint, mintegy 1400 tétel vizsgálatával zajlott le. Az ellenőrzési tervet a korábbi évek tapasztalatai alapján állították össze, figyelembe véve az előírt minőségi feltételek, a komposztok gyomosító, csírázás gátló hatásának, a címke

tartalmának, a csomagolás megfelelőségének, illetve az engedély meglétének ellenőrzését.

A Talajvédelmi Információs és Monitoring (TIM) rendszer keretében tervezett talaj mintavételek és laboratóriumi vizsgálatok megtörténtek. 2012-ben talaj alapvizsgálatokhoz és talajbiológiai vizsgálatokhoz került sor mintavételezésre.

AZ ELLENŐRZÉSI TERV MEGVALÓSULÁSA, AZ ELTÉRÉS OKAI

A 2012. évre meghatározott Élelmiszerlánc-felügyeleti Terv 1.1.1. pontja a termélnövelő anyag és EK műtrágya ellenőrzési tervet, 2.1. pontja a talajvédelmi tevékenység-ellenőrzési tervet határozta meg. Az ellenőrzési tervektől eltérés nem történt.

ELLENŐRZÉSEK EREDMÉNYEI

Amennyiben a talajvédelmi hatóság jogszabálysértést tapasztal, úgy mindenképpen köteles a hatályos jogszabályok szerint eljárni, intézkedést kezdeményezni, szankcionálni, ezért a jogszabálysértések száma megegyezik ezek számával.

Általánosságban megállapítható, hogy a 2011-es évhez képest az **intézkedések száma nőtt, a szankciók száma csökkent**, azonban a kiszabott bírságok összege nagyságrendileg megegyezik a 2011. évi adattal. Ez arra enged következtetni, hogy bár kevesebb szankcionálandó jogszabályellenes esetet regisztráltak a hatóságok, de súlyosabbak a kötelezettség-szegések (például nagyobb területet érintettek). Illetve az előző évhez képest kevesebb bírság-kiszabás adódhat a talajvédelmi hatósági ellenőrzések számának az elmúlt években történt nagymértékű csökkenéséből is (2006-ban még 7129 db ellenőrzést folytatott le a talajvédelmi hatóság szemben a 2012. évi

1757 db ellenőrzéssel), a szabálytalanságok felderítésének hiányából.

Az intézkedések arányában hangsúlyos szerepet kap a talajvédelmi jogszabályi követelmények megszegése, talajvédelmi hatósági előírások be nem tartása, kis mértékben pedig a nitrát rendeletekkel kapcsolatos előírások megsértése miatti és az engedélyköteles termésmnövelő anyagok, EK műtrágyákkal kapcsolatos intézkedések irányadók.

ELLENŐRZÉSEK SORÁN TAPASZTALT TRENDEK

A jogszabálysértések jellege az elmúlt két évben nem változott, legtöbb esetben a talajvédelmi kötelezettségeket - főként a jogszabályban foglalt kötelezettségeket és nem az engedélyekben foglalt talajvédelmi előírásokat - nem tartották be, kis mértékben a nitrát direktívából adódó jogszabálysértéseket követték el.

Egy-két kirívó, sorozatosan ugyanazt a jogsértést elkövető esetben kívül általánosságban elmondható, hogy a talajvédelmi ellenőrzések eredménye az utóbbi pár évben közel azonos, a felszólításoknak az ügyfelek eleget tesznek.

A termésmnövelő anyagokkal, EK műtrágyákkal kapcsolatos számadatok (tevékenység korlátozás, helyszínen vizsgált tétel, laborban vizsgált tétel, stb.) kiugró növekedése a 2011. évhez képest a rendelkezésre álló ellenőrzési terv alapján lefolytatott, kiemelt mennyiségű ellenőrzéseknek köszönhető. Ugyanakkor az 1000 darabot is meghaladó vizsgált tételekből elenyésző mennyiségű azon tételek száma, amelyek az előírt határértéknek nem feleltek meg.

HELYSZÍNI ELLENŐRZÉST NEM IGÉNYLŐ VIZSGÁLATOK EREDMÉNYEI

A termésmnövelő anyagokkal, EK műtrágyákkal kapcsolatos minták egy részének - 410 darab tétel - beltartalmi értékeit laboratóriumban vizsgálták, mely során 10%-uk nem felelt meg a hatályos előírásoknak.

ELLENŐRZÉSI EREDMÉNYEK ÖSSZEVETÉSE AZ ELŐZŐ ÉVEK EREDMÉNYEIVEL

2011-ben a 2269 talajvédelmi hatósági ellenőrzés során 219 esetben nem felelt meg valamely talajvédelmi előírásnak az ellenőrzés tárgya, amely további intézkedést vont maga után, míg ez az arány 2012-ben némileg változott, mivel 1757 ellenőrzésből 126 nem-megfelelést tapasztalhattak a talajvédelmi felügyelők.

KÉPZÉS

A területi szervek igyekeznek eleget tenni a törvényi előírásnak megfelelően a gazdálkodók felé nyújtandó tájékoztatási kötelezettségüknek, amely a talajvédő termőföld használatával, jogszabályi kötelezettségeikkel kapcsolatos.

A központi igazgatóság rendszeresen tart továbbképzéseket a területi szervek talajvédelmi felügyelői részére a helyes joggyakorlatról, a talajvédelem egyes szakkérdéseiről (például erózió elleni védekezések, talajvédelmi műszaki létesítmények, komplex melioráció menete, talajjavítás esetei, a humuszmentéssel kapcsolatos kérdések, talajvédelmi tervek tartalmi követelményei, stb.), a termésmnövelő anyagok, EK műtrágyák ellenőrzésének módjáról.

2012. évi tapasztalatok a növényegészségügy területén

A növény-egészségügyi szakterület elsődleges feladata a zárlati (karantén) és egyéb új, nem honos, de nagy gazdasági veszteséggel járó károsítók bekerülésének, megtelepedésének és terjedésének meggátlása egyrészt a vizsgálatköteles export, import, valamint a hazai termelés és EU-n belüli forgalmazás növényegészségügyi ellenőrzésével, másrészt a karantén vonatkozású károsítókra irányuló felderítések végzésével.

Felmérve a tagállami és hazai kötelezettségeket és a szakterület adottságait, az elmúlt években egy olyan egységes rendszert dolgoztunk ki, amelyre alapozható egy költségtakarékos és hatékony növényegészségügyi felügyeleti tevékenység. A rendszer kialakításánál elsődleges szempont volt a finanszírozási korlátok figyelembe vételével a szakmai munka eredményességének és presztízsének megőrzése.

ELLENŐRZÉSEK JELLEGE

A növény-egészségügyi vizsgálati kötelezettség alapvetően, jogszabályokban meghatározott módon, az ellenőrzés alá tartozó termékek (pl. szaporítóanyagok) és azok előállítóinak, nagykereskedelmi forgalmazóinak teljes körére (100%-ára) vonatkozik. A vizsgálatköteles termékek körébe azok a növények, növényi termékek és egyéb anyagok (pl. fa-csomagolóanyag) tartoznak, amelyek termelése és forgalmazása jelentős növény-egészségügyi kockázattal járhat, mert a hozzájuk kapcsolódó zárlati és nem-honos, új károsítók nagy gazdasági és/vagy környezeti kárt okozhatnak.

A nem vizsgálatköteles termékek ellenőrzésére növény-egészségügyi felderítési rendszert működtetünk. Ennek keretében a nagyobb veszélyt jelentő károsítók jelenlétének ellenőrzésére alkalmazzuk a károsító-specifikus felderítést. A növénytermelési és forgalmazási tevékenység növény-egészségügyi megfelelőségének ellenőrzésére működtetjük a kiegészítő felderítést (hálóterv alapú, célirányos, szűrőpróba-szerű). A kiszállási költségek csökkentése érdekében 2011-ben kidolgoztuk a kockázat alapú felderítéseket, összehangoltuk az egy időben elvégezhető feladatokat a különböző károsítók felderítési helyszínét és időpontját figyelembe véve. 2012-ben folytattuk ezt a tevékenységet.

A növény-egészségügyi tevékenységet végzők és az ellenőrzések adatait az országos AIR és PHYSAN adatbázis tartalmazza, amelynek működtetése folyamatos.

ELLENŐRZÉSI TERV MEGVALÓSULÁSA

A feladattervben meghatározottak végrehajtása a témák számát tekintve teljesen vagy időarányosan megtörtént, de egyes feladatok ellátása során az ellenőrzött helyszínek számát növelni kellene az Európai Unió egységes piacának tényéből származó növény-egészségügyi kockázatok csökkentése érdekében.

ELLENŐRZÉSEK EREDMÉNYEI

A növény-egészségügyi jelentőségű károsítók terjedésének jellegéből adódóan a káresemény nem feltétlenül kötődik a termelő vagy forgalmazó jogsértéséhez. A meghozott intézkedések a károsító felszámolását és terjedésének megakadályozását szolgálják. Ezért a zárlat alá helyezett, azaz felhasználásában korlátozott termékre és/vagy területre további, kiegészítő zárlati intézkedéseket hoz a hatóság. Szankcionálásra akkor kerül sor, ha a gazdasági szereplő nem tartja be a jogszabályban és az elrendelt határozat(ok)ban rögzített kötelezettségeit.

Növényvédelmi bírság kiszabásának száma 7, szabálysértések miatt, a **figyelmeztetések** száma 21 volt. Csak növényvédelmi bírság kiszabása történt, amely 292 280 Ft.

ELLENŐRZÉSEK SORÁN TAPASZTALT TRENDEK

A növény-egészségügyi szakterületen előforduló jogszabálysértések közvetlenül nem veszélyeztetik az emberi és állati egészséget. Gazdaságilag azonban veszélyeztetik a mezőgazdasági termelést, mivel olyan károsítók megtelepedését és terjedését segíthetik elő, amelyek ellen nem vagy csak nagyon nagy költséggel lehet védekezni. A magyar jogszabályok előírják, hogy zárlati károsító új helyen történő előfordulása esetén a termelőt

részleges (70-90%-os) kártalanításban kell részesíteni. **2012 évben karantén károsító előfordulása miatt kártalanítás nem történt.**

HELYSZÍNI ELLENŐRZÉST NEM IGÉNYLŐ VIZSGÁLATOK EREDMÉNYEI

A növény-egészségügyi szakterületre jellemző, hogy **a hatósági vizsgálatoknál minden esetben történik helyszíni ellenőrzés is.** A laboratóriumi vizsgálatok ezt egészítik ki azzal, hogy részben megerősítik vagy cáfolják a vizuális ellenőrzések eredményét, illetve a látens fertőzések kimutatására csak ezek alkalmasak. A társhatóságok felkérésére helyszíni ellenőrzés nélkül is történhet mintavétel, de ekkor az intézkedést a vonatkozó jogszabályban kijelölt hatóság hozza, ilyen eset 2012-ben nem történt.

ELLENŐRZÉSI EREDMÉNYEK ÖSSZEVETÉSE AZ ELŐZŐ ÉVEK EREDMÉNYEIVEL

A vizsgálatköteles termékek ellenőrzéseinek (export, import, szaporítóanyag termeléssel és forgalmazással kapcsolatos - belső - ellenőrzések) száma 12%-kal csökkent, a **nem-megfelelőségek száma 36%-kal nőtt.** A bírság kiszabása és a tevékenység korlátozása között nincs összefüggés a növényegészségügyi szakterületen. A **tevékenységi korlátozások száma** összességében **56%-kal lett kevesebb** az előző évihez képest.

A helyszíni vizsgálat a növény-egészségügyi szakterületen nem a tételekre, hanem az ellenőrzött gazdálkodási szereplőkre (termelő, forgalmazó) vonatkozik. A nem megfelelt „tételek” száma is azoknak számát tükrözi, akik tevékenységével szemben valamely növényegészségügyi kifogás felmerült, számuk 61%-os csökkenést mutat. A laboratóriumi vizsgálatok száma 20%-kal

nőtt, a fertőzött minták száma 42%-kal lett több.

KÉPZÉS

Témák:

- Aktuális kérdések a Növény- és Talajvédelmi szakterület tevékenységében.
- A növény-egészségügyi szakterületet érintő jogszabályi változtatásokkal, szaporítóanyag ellenőrzésekkel, valamint egyéb növény-egészségügyi tevékenységgel kapcsolatos feladatok

A résztvevők száma: a teljes növényvédelmi felügyelői állomány (225 fő).

2012. évi tapasztalatok a növényvédelem területén

A növényvédelmi hatósági tevékenység célja az élelmiszerlánc felügyelete során az, hogy a növényvédő szerek és a termésközelítő anyagok forgalmazásának, illetve felhasználásának ellenőrzésén keresztül felderítse azokat a szabálytalanságokat, amelyek az emberi egészséget és a környezetet veszélyeztethetik.

A hatóság azon az elven jár el, hogy ha már a kereskedelemben kiszűri a fogyasztókra veszélyt jelentő termékeket (például visszavont engedélyű, lejárt szavatosságú növényvédő szerek, hamisított termékek stb.), akkor azok már el sem juthatnak a gazdálkodókhoz, tehát felhasználni sem tudják a fogyasztói kockázattal rendelkező termékeket a mezőgazdasági termelés során.

A növényvédő szerek kis- és nagykereskedelmi forgalmazását 2012-ben a NÉBIH koordinálásával a megyei kormányhivatalok Növény- és Talajvédelmi Igazgatóságai (Megyei NTI) ellenőrizték.

A növényvédőszer-kereskedelemmel foglalkozó kis- és nagykereskedelmi egységek biztonságos működéséhez további biztosítékot jelent, hogy a hatóság szakhatósági állásfoglalás keretében adja meg hozzájárulását ahhoz, hogy a bolt a jogszabályokban meghatározott követelmények szerint működjön. Az élelmiszerláncban „a termőföldtől az asztalig” elv alapján történik a hatósági ellenőrzések kivitelezése. Ezen elv mentén a hatóság kiemelt figyelmet fordít a növényvédő szerek és termésközelítő anyagok felhasználásának ellenőrzésére a gazdálkodóknál.

AZ ELLENŐRZÉSEK JELLEGE

A 2012-es évben a Megyei Kormányhivatal Növény- és Talajvédelmi Igazgatóságai (továbbiakban Megyei NTI) növényvédelmi felügyelői éves feladatterv alapján – amelyet a Nemzeti Élelmiszerlánc-biztonsági Hivatal adott ki – **növényvédelmi hatósági tevékenység keretében** ellenőrizték a növényvédő szer kiszerelőket, a növényvédő szert forgalmazó kis- és nagykereskedelmi egységeket, valamint növényvédő szerek felhasználásával kapcsolatos ellenőrzéseket végeztek a növényi terméket előállító elsődleges termelőknél. Az élelmiszer termelés során az egyik legkockázatosabbnak ítélt tevékenység a növényvédő szer felhasználás, ezért a hatóság 2012-ben is ellenőrizte a termelőket, főként a jogszabályoknak megfelelő peszticid használatot, valamint a feldolgozatlan növényi termékekben a növényvédő szer maradványokat.

Az éves ellenőrzési ütemtervben a növényvédő szert felhasználó termelők esetében országos szinten mintegy 3 600 technológiai ellenőrzés lett előirányozva, a Kölcsönös Megfeleltetés (KM) keretein belül végzett ellenőrzésekkel együtt. **Az előírt ellenőrzésszám országos szinten teljesült**, mivel 5421 technológiai ellenőrzés lefolytatása történt meg 2012-ben (ebből a KM ellenőrzések száma 2528 volt).

Már 2010-től kockázatelemzési módszerek figyelembe vételével végezték a növényvédő szer felhasználóknál az ellenőrzéseket a növényvédelmi felügyelők. Kockázatot növelő tényezőként került figyelembe vételre az, ha

- nagyüzemi (>100 ha) a gazdaság
- korábban már talált problémát a hatóság
- nincs szakirányító

- bérpermetezést csináltat a termelő, mert nincs saját gépe
- rossz, elavult, öreg gépekkel rendelkezik a termelő
- termelő nem rendelkezik megfelelő szakismerettel
- légi növényvédelemi védekezés
- a mezőgazdasági terület lakott terület, illetve zárt kert közelében található.

Az éves terv alapján a növényvédő szer nagykereskedelmével foglalkozó gazdasági társaságok 100%-át ellenőrizni kell, tekintettel arra, hogy **nagykereskedelmi** egységek esetén nagy növényvédő szer forgalom lebonyolítása és kivétel nélkül raktárral is rendelkeznek.

A kizárólag kiskereskedelmi forgalmazást végző cégeknek csupán 85%-át kell évente leellenőrizni. Ezeket kockázatelemzési módszerek figyelembe vételével végezték a növényvédelmi felügyelők, bár a legtöbb megyei NTI éves ellenőrzései során, az illetékességi területén található kereskedelmi egységek szinte mindegyikét leellenőrizte.

Kiskereskedelmi egységek esetén kockázatot növelő tényező:

- Előző évek problémás esetei
- I. forgalmi kategóriába sorolt növényvédő szert is árusít
- Külön növényvédő szer raktárral is rendelkezik
- A forgalmazott növényvédő szer mennyisége

Az éves terv alapján a növényvédelmi felügyelők a kereskedőknél fellelhető növényvédő szer tételek 60-100%-ánál azok megfelelőségét is vizsgálja (címké, csomagolás). A 2012-es évben 32 924 termék vizuális vizsgálatára került sor. A növényvédő szerek minőségének vizsgálata érdekében 911 termék mintázására került sor (a tervben

megyénként 25, azaz összesen 475 mintavétel volt előírva).

A megyei NTI növényvédelmi hatósági tevékenysége körében 13 esetben – a terv szerint a magyarországi kiserelő üzemek 75%-át kellett ellenőrizni, mely 14 ellenőrzést jelent – ellenőrizte a növényvédő szer gyártó és kiserelő cégeket.

NÖVÉNYVÉDŐSZER-MARADÉK HATÓSÁGI ELLENŐRZÉSE

Az élelmiszer-biztonságot befolyásoló fő veszélyforrások közül a társadalmi tudatban elsők között szerepelnek a növényvédőszer-maradékok. A növényvédő szerek a jövőben is meghatározó szerepet fognak játszani a világ egyre növekvő népességének alapvető nyers élelmiszerekkel történő ellátásában. A zöldségek és gyümölcsök védelmére nagyszámú növényvédő szer áll rendelkezésre. A növényi termékek növényvédőszer-maradék tartalmának hatósági ellenőrzése egy jól megtervezett éves monitoring terv alapján történik, melynek célja az élelmiszerláncban a lehetséges kockázati tényezők számának felderítése és csökkentése tekintettel a lakosság egészséges és biztonságos élelmiszerrel való ellátására.

Az ellenőrzés alá vont kultúraféleségek kiválasztása, vizsgálata a magyar fogyasztási szokások, az ország termelési struktúrája, a kockázatbecslési és kockázatelemzési adatok, illetve az előző évek vizsgálati tapasztalatai figyelembe vételével történik.

A hazai vizsgálati minták mintavétele betakarításkor a termőhelyen, a piaci elárúsító helyeken, a nem hazai, illetve az import tételek mintavétele pedig a határállomásokon és a nagykereskedelmi láncok logisztikai központjaiban történik.

A mintavételezések kiterjednek **friss zöldség-, gyümölcs esetében az export, import, termőhelyi és piaci kultúrákra.**

A laboratóriumok a vizsgálati eredményeket minden esetben az érvényes uniós szermaradék határérték előírásokkal vetik egybe, és döntéseiket a termény forgalomba hozhatóságára ennek megfelelően hozzák meg. Amennyiben a szermaradék tartalom az engedélyezett értéknél magasabb, a termény forgalomba nem hozható, a termelő és forgalmazó ellen hatósági, államigazgatási eljárás indul, és élelmiszer-ellenőrzési, illetve növényvédelmi bírság szabható ki.

Az elmúlt években a vizsgált kultúraféleségek száma 53 és 69 között változott, amely minták legnagyobb hányadát a zöldségfélék tették ki. A legnagyobb számban vizsgált hazai kultúrák; fejes saláta, retek, uborka, paprika, paradicsom, alma, kajszibarack, meggy, körte, import termékek esetében a citrom, csemegeszőlő, grapefruit, körte, mandarin, paprika, paradicsom, szamóca.

Az alkalmazott szűrővizsgálati programmal, mintegy 200-250 különböző növényvédő szer hatóanyag- és bomlás termékeinek vizsgálata történik meg.

ELLENŐRZÉSI TERV MEGVALÓSULÁSA

A növényvédő szert felhasználó termelők esetében előírt 3600 db ellenőrzés országos szinten teljesült, mivel **5421 technológiai ellenőrzés** lefolytatása történt meg 2012-ben (ebből a KM ellenőrzések száma 2528 volt). A hivatalból indított, kockázatbecslésen alapuló hazai növényvédő szer felhasználók ellenőrzéseinek száma azonban nem éri el azt az EU által megkövetelt szintet, ami szükséges lenne, hogy betöltse az állami szabályozásban megkívánt optimális ellenőrzési mértéket. Az ellenőrzések

számának jelentős megnövelése ellen hat a szigorú költségtakarékosság, illetve a növényvédelmi felügyelők jelentős leterheltsége, tekintve, hogy valamennyi felügyelő más állandó és szezonális feladatokat is ellát egyidejűleg. A növényvédő szert forgalmazóknál és kiszereleőknél konkrét ellenőrzési számok nem kerültek kiadásra, csupán az adott megyében fellelhető kereskedelmi egységek előre meghatározott százalékát – a kereskedelmi egység típusától függően 85% vagy 100% – kellett ellenőrizni. A tervnek megfelelően majdnem minden I. és II. forgalmi kategóriába sorolt növényvédő szert forgalmazó és kiszereleő egység ellenőrzésére sor került, és előfordult olyan forgalmazó is, amelynél egy év alatt több ellenőrzést is lefolytatott a Megyei NTI, így 1678 kereskedelmi egység ellenőrzése történt meg. A megyei NTI a 13 növényvédő szer gyártó és kiszereleő cégeket ellenőrzött, növényvédelmi hatósági tevékenysége körében, amely csak egy ellenőrzéssel maradt el a tervben előírányzott 14-től. A növényvédő szerek minőségi vizsgálata is teljesült, sőt a mintavételek száma csaknem kétszerese volt a tervben meghatározott 475-nek.

A növényvédőszer-maradék tartalom hatósági ellenőrzésére kiírt mintavételi terv teljesült.

ELLENŐRZÉSEK EREDMÉNYEI

NÖVÉNYVÉDŐ SZEREK FELHASZNÁLÁSÁVAL KAPCSOLATOS ELLENŐRZÉSEK

A növényvédő szert felhasználóknál végzett technológiai ellenőrzések – tervben meghatározott ellenőrzések, bejelentések kivizsgálása, légi növényvédelem engedélyezésével kapcsolatos ellenőrzések – alkalmával a hatóság emberei több mindent is ellenőriznek. Bármilyen szabálytalanságot észlelnek, azt jegyzőkönyvben rögzítik, és elindítják az eljárást. A kevésbé súlyos

szabálytalanságoknál az eljáró hatóságnak lehetősége van arra, hogy csak figyelmeztetésben részesítse a szabálytalanul eljáró felhasználót. Azonban olyan esetekben, amelyek az ember vagy állat egészségét veszélyeztetik komolyabb intézkedéseket hoznak (pl.: a veszélyesnek ítélt tételek forgalmi korlátozás alá kerülnek), a súlyosabb, vagy ismételt szabálytalanságot elkövető felhasználóval szemben minden esetben növényvédelmi bírságot is szab ki a Megyei NTI. Növényvédő szer felhasználás ellenőrzését a 2012. évre vonatkozóan az 5. táblázat foglalja össze, valamint a növényvédelmi ellenőrzések számának és eredményének változását 2010 és 2012 között, a fejezet végén található 7-8. táblázatok szemléltetik.

A **bejelentések** általában növényvédő szer elsodródása, valamint vélhetően növényvédő szer okozta méhpusztulások miatt érkeztek, melyek kivizsgálása a hatóság feladatai közé tartozik. A bejelentők területén terméskiesés, súlyosabb esetben növénypusztulás is bekövetkezhet, nem beszélve a hasznos szervezetek – így a beporzást végző méhek – pusztulásáról. A növényvédő szer elsodródásának oka lehet, hogy a termelő a kijuttatáskor nem veszi figyelembe az előírásokat, így a szélesebbeséget, a védőtávolságokat, az előírt esetekben sem használja a cseppnehezítő készítményeket stb. A méhek pusztulását a méhekre kifejezetten veszélyes/kockázatos szerek használata, vagy a mérsékelten veszélyes/kockázatos szerek nem megfelelő használata okozza. A halak és vizek védelmében előírt biztonsági sávok betartásával a halpusztulások elkerülhetőek lennének.

	Ellenőrzések száma	Szabálytalanság száma	Intézkedések száma (figyelmeztetéssel bírsággal együtt)
Leggyakrabban előforduló szabálytalanságok a felhasználás során	3 801	76	76
Nem engedélyezett növényvédő szer használata:	1 017	0	0
Engedélyköteles termék nem megfelelő használata:	1 235	8	8
Biztonságtechnika és egészségügyi előírások megsértése (pl.: nem megfelelő védőeszköz használata, vagy hiánya)	748	0	0
Engedélyköteles termék felhasználás dokumentálásának hiánya (pl.: nem megfelelően vezetett permetezési napló)	1 738	44	43
Nem megfelelő személyi feltételek: engedéllyel			
- nem rendelkező személy által végzett növényvédő szeres kezelés,	748	7	7
- a szakirányító jelenlétének hiánya:	1 571	2	2
Növényvédő szer tárolásának ellenőrzése	784	7	8
Növényvédő szer kijuttatásának ellenőrzése	786	8	8
Permetezőgép alkalmasságának vizsgálata:	1 412	3	5
Panasz, kár bejelentések kivizsgálása:	308	67	57
Növényvédő szer légi kijuttatásának ellenőrzése:	40	6	6
Növényvédő szer földi géppel való kijuttatásának ellenőrzése:	156	46	35
Ebből hal, méh és vadállatok pusztulásának kivizsgálása, melyet valószínűsíthetően növényvédő szer okozott:	99	20	19
Egyéb, a növényvédelmet is érintő bejelentések kivizsgálása	112	15	16

5. táblázat Növényvédelmi ellenőrzések, szabálytalanságok és intézkedések száma (2012)

A hivatalból végzett ellenőrzéseknél a leggyakrabban észlelt szabálytalanság a nem megfelelően vezetett nyilvántartás, pl.: permetezési napló, raktárkönyv stb. hiánya vagy nem naprakész vezetése (15. ábra). Ugyan a növényvédő szer engedélykirattól eltérő felhasználása is veszélyes lehet (pl. az engedélyezett dózisonál nagyobb dózis), az összes szabálytalanság közül a legveszélyesebb

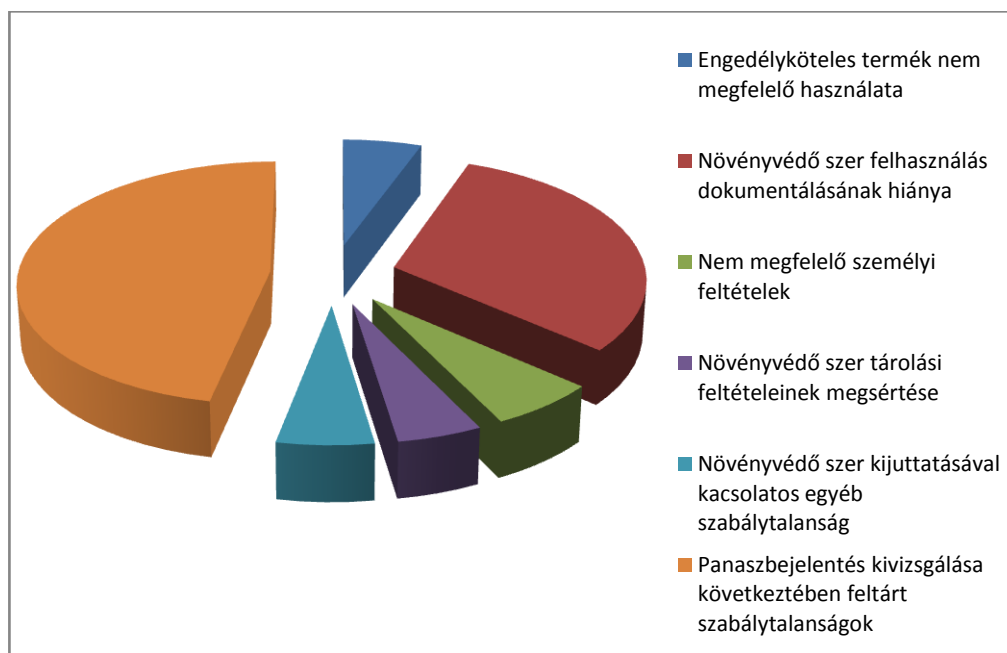
a növényvédő szer elsodródása, hiszen ha nem érkezik bejelentés a hatósághoz, akkor nem derül ki a szennyezés ténye, így a betakarított termék kereskedelmi forgalomba is kerülhet.

Az Európai Parlament és a Tanács a peszticidek fenntartható használatának elérését célzó közösségi fellépés kereteinek meghatározásáról szóló

2009/128/EK irányelvnek 9. cikke meghatározza azokat a szabályozási kereteket, amelyek között a légi növényvédelem a jövőben folytatható. Az irányelv átültetését szolgáló a mező- és erdőgazdasági légi munkavégzésről szóló 44/2005. (V. 6.) FVM–GKM–KvVM együttes rendelet módosításával lényegi változást jelentett az eddigiekhez képest az, hogy a légi növényvédelmi tevékenységgel kapcsolatos **bejelentési kötelezettség helyére engedélyezési eljárás lépett**. Vagyis 2012-től a légi permetezés megrendelője (szakirányító) által benyújtott kérelmet a hatóság elbírálja, és dönt a kijuttatás engedélyezéséről vagy megtiltásáról. Ez az elmúlt évben többletfeladatot jelentett a

Megyei NTI-k növényvédelmi felügyelőinek.

Az engedélyezési eljárás során országosan 1190 kérelem elbírálása történt meg, melynek eredményeképpen 1141 db engedélyező határozat és 54 db kezelést megtiltó vagy kérelmet elutasító döntés született. Az engedélyezési eljárások során, illetve azok lezárulását követően 570 db helyszíni ellenőrzés (amely a termelőket érintő technológiai ellenőrzésnek tekinthető) lefolytatására is sor került. Az ellenőrzések alkalmával 5 szabálytalanság feltárása következtében összesen 7 db növényvédelmi bírsághatározattal 550 000 Ft növényvédelmi bírság kiszabására került sor.

15. ábra A növényvédő szer felhasználás ellenőrzése során tapasztalt szabálytalanságok száma (2012)

NÖVÉNYVÉDŐ SZER KIS- ÉS NAGYKERESKEDŐK ELLENŐRZÉSE

2012-ben a megyei felügyelők összesen **1678 kis- és nagykereskedelmi egységnél** tartottak ellenőrzéseket engedélyköteles termék forgalmazásának ellenőrzése céljából, valamint 110 esetben végeztek helyszíni szemlét működési engedély kiadásához szükséges szakhatósági állásfoglaláshoz. A növényvédő szerek forgalmazásának, raktározásának, szállításának, minőségi és küllemi megfelelőségének ellenőrzései, valamint a szakhatósági állásfoglalás kiadásához kapcsolódó szemlék során **3 935 jegyzőkönyv** került **kiállításra**. Az ellenőrzések során 32 924 növényvédő szer tétel leellenőrzése történt meg. Ezen ellenőrzések eredményeként **213 esetben találtak valamilyen szabálytalanságot** a kereskedők által forgalmazott termékekkel kapcsolatban (pl.: a nem megfelelő címke vagy csomagolás, lejárt szavatossági idő), illetve a forgalmazásra vonatkozó előírások megsértése (pl. nem megfelelően vezetett nyilvántartás, engedély nélküli értékesítés) miatt.

NÖVÉNYVÉDŐ SZER KISZERELŐ CÉGEK ELLENŐRZÉSE

2012-ben a Megyei NTI növényvédelmi hatósági tevékenysége körében **már kevesebbszer, csupán 13 esetben** – a terv szerint 14 ellenőrzés lefolytatása volt előirányozva – **ellenőrizte a növényvédő szer gyártó és kiszerelő cégeket**, azonban egyetlen szabálytalanságot sem talált a növényvédő szerek kiszerelésével kapcsolatban.

EGYÉB ELLENŐRZÉSEK

A növényvédelmi felügyelők részt vettek a szezonálisan megszervezett kiemelt ellenőrzésekben, valamint a kölcsönös megfeleltetés (KM) növényvédelmi előírásaival kapcsolatos ellenőrzésekben is. A 2528 db KM ellenőrzés során 6 esetben találtak kisebb szabálytalanságot

az ellenőrzést végző növényvédelmi felügyelők.

A **parlagfű-mentesítéssel** kapcsolatos hatósági feladatok ellátása a **2012-es** évben is kiemelt feladatként jelentkezett a Megyei NTI-oknál. Az eljárások eredményeképpen a földhivatal részéről átadott jegyzőkönyvekre a Megyei Igazgatóságok külterületen 2 322 esetben (összesen 2 112 hektárra) rendeltek el közérdekű védekezést, azonban az esetek több mint 90%-ában az ügyfelek maguk elvégezték a parlagfű-mentesítést. A parlagfű fertőzés miatt **külterületen** összesen 2337 alkalommal szabtak ki **növényvédelmi bírságot** a felügyelők (3678 hektárra), amely **110,99 millió forintot** tett ki. **Belterületen** összesen 245 parlagfüves foltot érintően került sor növényvédelmi bírság kiszabására, amely **49,83 millió forintot** jelent.

NÖVÉNYVÉDŐSZER-MARADÉK VIZSGÁLATA

2012-ben **2161 db hatósági – 1233 db hazai és 928 db nem hazai** eredetű friss zöldség-, gyümölcs és gabona minta analízisét végezte el a hálózat a mintavételi program keretében. A vizsgálatok száma, az elmúlt évek növekvő tendenciájának megfelelően, meghaladta a 600 ezret.

A vizsgálat típusa szerinti megoszlásban az ellenőrzések kiterjedtek a termőhelyekre, piacokra, logisztikai központokra, határállomásokra, valamint az agrár-környezetgazdálkodási-, illetve az iskolagyümölcs programban részt vevő termelők ellenőrzésére is.

Az összesen vizsgált hatósági minták 49,4%-a nem tartalmazott szermaradékot kimutatható mennyiségben. Határérték feletti mennyiségben mért szermaradék tartalom miatt **a minták 0,55%-a minősült kifogásoltnak** - 12 db (11 db hazai eredetű, alma, fejes saláta, köszméte, paprika, retek, uborka és 1 db nem hazai eredetű kultúra uborka). Köszönhetően a jól

megtervezett, célzott ellenőrzéseknek, a megengedett határértéket túllépő kifogásolt termékek száma jelentősen csökkent az elmúlt évekhez képest – 2008 (50 db); 2009 (24 db); 2010 (29 db) - ugyanakkor a szermaradékot nem kifogásolt mennyiségben tartalmazó növényi termékek aránya még mindig magas – **50,05%**. Nagyobb esetszámban határérték feletti, illetve kimutatható, de nem kifogásolható mennyiségben szermaradékot tartalmazó kultúrák közül megemlíthetjük az *alma*, *citrom*, *csemegeeszőlő*, *körte*, *mandarin* gyümölcs- és *fejes saláta*, *paradicsom*, *paprika*, *uborka* zöldségféléket.

Az idei évben mintegy 273 minta vizsgálata történt meg növényvédelmi tevékenységre visszavezethető káresemény kivizsgálására. A panasz bejelentések hatósági kivizsgálása elsősorban a méhmérgezésekkel volt kapcsolatos. A laboratóriumi vizsgálatok – 201 db – kiterjedtek a méhhullákra, illetve a növényi mintákra. 2012-ben az Országos Magyar Méhészeti Egyesülettel (OMME) közösen célzott monitoring programra került sor a méhpusztulás növényvédelmi okainak kivizsgálására. A program keretében elvégzett növényvédőszer-maradék vizsgálatok célja volt, hogy megfelelő információt adjon a méhekre *kifejezetten veszélyes*, illetve *mérsékelten veszélyes* növényvédőszer hatóanyagainak esetleges jelenlétéről a növényi mintákban.

A laboratóriumphálózat, 174 minta vizsgálatával aktívan részt vett az agrár-környezetgazdálkodási kötelezettségvállalások teljesítésének, valamint 14 minta vizsgálatával az iskolygyümölcs program keretében végzett termékek ellenőrzésében. Hatóanyag lebomlás és szermaradék-eloszlás vizsgálatok – ún. szerkísérletek – végeznek a növényvédőszer

készítmények engedélyezését megelőzően, melyek elősegítik a hazai engedélyezési folyamatot, illetve több milliós bevételt jelentenek a hatóságoknak. A terményeink növényvédőszer szennyezettsége nem a laboratóriumban, hanem a termőhelyen dől el. Éppen ezért a megoldást is itt kell keresni. Ebben a folyamatban nem lehet megkerülni a termelő fokozott felelősségét. Ezért az előírásoknak minden eszközzel érvényt kell szerezni.

AZ ELLENŐRZÉSI TEVÉKENYSÉG ÖSSZEVETÉSE AZ ELŐZŐ ÉVEK EREDMÉNYEIVEL

NÖVÉNYVÉDŐ SZEREK FELHASZNÁLÁSÁVAL KAPCSOLATOS ELLENŐRZÉS

2011-ben a növényvédelmi felügyelők hivatalból induló eljárásaik során a **növényvédőszer felhasználóknál 3 320 ellenőrzést végeztek, és 59 szabálytalanságot találtak.** A legtöbb gond a permetezési naplók, illetve egyéb nyilvántartások vezetésével (30 eset), továbbá a növényvédőszer tárolásával (6 eset) volt. A lakosság által tett panasz/kár bejelentések kivizsgálása érdekében a növényvédelmi felügyelők 196 esetben végeztek helyszíni ellenőrzést, és 33 esetben találtak is valamilyen szabálytalanságot. Növényvédőszer felhasználóknál **összesen 5,3 millió forint növényvédelmi bírság kiszabására került sor.**

2012-ben a termelőknél végzett ellenőrzések száma – a légi növényvédelemmel kapcsolatos hatósági ellenőrzéseknek is köszönhetően – valamelyest emelkedett, összesen **3 801** esetben ellenőrizték a növényvédelmi felügyelők a **termelői** raktárakat és az engedélyköteles termékek felhasználását, az ide vonatkozó jogszabályok betartását a termelőhelyen illetve telephelyen. Az elmúlt évekhez képest tovább nőtt a

szabálytalanságok száma (76 eset). A korábbi évekhez hasonlóan legtöbb gond a permetezési naplók és egyéb nyilvántartások vezetésével (44 eset) volt, és a növényvédő szer tárolásával kapcsolatban is több esetben (7) találtak szabálytalanságot – 2010-ben nem volt gond a tárolással. Viszonylag sok volt a probléma a növényvédő szerek engedélykíratnak megfelelő felhasználásával, kijuttatásával is (16 eset).

A **bejelentések száma** az előző két évhez képest tovább növekedett, melyet az is alátámaszt, hogy a növényvédelmi felügyelők 308 esetben vettek fel jegyzőkönyvet panasz/kár bejelentések miatt. Az ellenőrzések során 67 esetben találtak szabálytalanságot, amely az előző évben észlelt szabálytalanságok duplája. A hivatalból és bejelentés alapján végzett ellenőrzések során összesen 143 esetben találtak az engedélyköteles termékek felhasználásával kapcsolatos szabálytalanságot (mint például növényvédelmi szakirányító nem volt a helyszínen, növényorvosi vény hiánya, engedélykíratnak nem megfelelő növényvédő szer felhasználás, nem megfelelő technológia alkalmazása miatti elsodródás, méhpusztulás stb.). A feltárt szabálytalanságok száma a 2011-es évhez képest másfélszeresére emelkedett. A szabálytalanságokért 2012-ben összesen **10,6 millió forint növényvédelmi bírságot** szabtak ki a Megyei NTI-k, amely az előző évben kiszabott bírság duplája.

2012-ben tehát ismét emelkedett a hivatalból indult technológiai ellenőrzések száma, ezzel együtt az észlelt szabálytalanságok száma is tovább nőtt. Míg 2010-ben az ellenőrzések 0,5%-ánál, addig 2011-ben az ellenőrzéseknek 1,77%-ánál, 2012-ben pedig már az ellenőrzések 2%-ánál találtak szabálytalanságot a hatóság.

A **panasz/kár bejelentés** alapján történt ellenőrzéseknél 2011-hez viszonyítva a 2012-es évben arányait tekintve több esetben talált valamilyen szabálytalanságot az eljáró hatóság, ugyanakkor a szabálytalanságok aránya megegyezett a 2010-ben tapasztaltakkal. (2010-ben 22%, 2011-ben 17%, 2012-ben ismét 22%-volt a szabálytalanság aránya az elvégzett ellenőrzéshez képest).

2011-ben a technológiai ellenőrzések keretein belül 718 növényvédelmi gép alkalmasságát ellenőrizték a megyei NTI-k, amely során – a 2010. évhez hasonlóan – nem találtak szabálytalanságot, ezért nem történt bírság kiszabása. Ezzel szemben **2012-ben** 1412 esetben végeztek ellenőrzéseket, és 3 esetben találtak valamilyen enyhébb szabálytalanságot, ezen esetekben nem volt indokolt növényvédelmi bírság kiszabása.

A fent említett veszélyek csökkentése érdekében és a növényvédő szer felhasználás szabálytalanságainak kiszűrésére a hatóság nem csak ellenőrzéseket végez a termelőnél, hanem növényvédőszer-maradék vizsgálatának céljából növényi mintát is vesz.

NÖVÉNYVÉDŐ SZER KIS- ÉS NAGYKERESKEDŐK ELLENŐRZÉSE

A megyei NTI 2011-ben a növényvédő szer kis- és nagykereskedőknél 4041 vizsgálatot végeztet, ahol összesen **253 szabálytalanságot** talált. A legtöbb hiba a növényvédő szerek, termésközelítő anyagok nyilvántartásával kapcsolatban volt, azonban sok esetben volt probléma a kereskedők által forgalmazott termékekkel kapcsolatban (mint pl.: a nem megfelelő címke vagy csomagolás, lejárt szavatossági idő). **Valamennyi kereskedelmi egységre kiszabott növényvédelmi bírság elérte a 25,1 millió**

forintot, továbbá 3 esetben szabtak ki helyszíni bírságot 16 ezer Ft értékben.

2012-ben a megyei felügyelők összesen **1678 kis- és nagykereskedelmi egységnél** tartottak ellenőrzéseket engedélyköteles termék forgalmazásának ellenőrzése céljából, valamint 110 esetben végeztek helyszíni szemlét működési engedély kiadásához szükséges szakhatósági állásfoglaláshoz. A növényvédő szerek forgalmazásának, raktározásának, szállításának, minőségi és küllemi megfelelőségének ellenőrzései, valamint a szakhatósági állásfoglalás kiadásához kapcsolódó szemlék során **3935 jegyzőkönyv került kiállításra**. Az ellenőrzések során 32 924 növényvédő szer tétel leellenőrzése történt meg. Ezen ellenőrzések eredményeként **213 esetben találtak valamilyen szabálytalanságot** a kereskedők által forgalmazott termékekkel kapcsolatban (pl.: a nem megfelelő címke vagy csomagolás, lejárt szavatossági idő), illetve a forgalmazásra vonatkozó előírások megsértése (pl. nem megfelelően vezetett nyilvántartás, engedély nélküli értékesítés) miatt. A felmerült szabálytalanságok folytán összesen **8,6 millió Ft növényvédelmi bírság** került kiszabására, míg helyszíni bírságot, összesen 2 esetben 10 ezer Ft értékben szabtak ki.

2012-ben 106 db jegyzőkönyvvel kevesebbet vett fel a hatóság, és 40-el kevesebb szabálytalanságot talált, mint a 2011-es évben. Ugyanakkor a kiszabott bírság mértéke jelentősen, 16,5 millióval csökkent. A bírság mértékében látható csökkenés annak tudható be, hogy a szabálytalanul forgalmazott tételek kevés (maximum 10-15) terméket foglaltak magukba – amely egyébként a kiszabható növényvédelmi bírság mértékét alapvetően befolyásolja – valamint a forgalmazás megfelelőségére kiterjedő ellenőrzések során csupán kisebb

hiányosságok feltárására került sor, így a legtöbb esetben figyelmeztetéssel éltek a növényvédelmi felügyelők.

A szakterület kiemelt feladata a **növényvédő szer hamisítás és illegális kereskedelem** elleni küzdelem. Növényvédőszer-hamisítás, illegális behozatal kapcsán a növényvédő szerek minőségi paramétereinek meghatározására minden évben az aktuális feladattervben meghatározott számú mintát kell venni növényvédő szerekből. 2010-ben 963 engedélyköteles termékből történt meg a mintavétel, a laboratóriumi vizsgálat 29 esetben mutatott ki valamilyen eltérést. 2011-ben 1263 tétel megmintázására került sor, azonban a vizsgálatok nem mutattak ki eltéréseket, vagyis a megmintázott növényvédő szerek megfelelő minőségűek voltak. 2012-ben a 911 megmintázott tételből szintén nem volt olyan, amely minőségi eltérést mutatott volna.

NÖVÉNYVÉDŐ SZER KISZERELŐ CÉGEK ELLENŐRZÉSE

2010-ben a Megyei NTI növényvédelmi hatósági tevékenysége körében **10 növényvédő szer kiszerelő céget** ellenőrzött 30 alkalommal, a megvizsgált növényvédő szerek és termésközelítő anyagok közül különböző okok miatt (címke, csomagolás, egyéb) **összesen 3 esetben talált szabálytalanságot**, azonban csak egy esetben került sor növényvédelmi bírság kiszabására növényvédő szerrel kapcsolatos nem megfelelőség miatt (50 ezer Ft értékben).

2011-ben a Megyei NTI növényvédelmi hatósági tevékenysége körében **22 esetben ellenőrizte a növényvédő szer kiszerelő cégeket és összesen 2 esetben talált szabálytalanságot**, azonban növényvédő szerrel kapcsolatos nem megfelelőség miatt, növényvédelmi bírság kiszabására nem került sor. Nem megfelelő címkével ellátott termésközelítő

anyag esetében 50 ezer Forint bírságot szabott ki a megyei NTI.

2012-ben a Megyei NTI növényvédelmi hatósági tevékenysége körében **már kevesebbszer, csupán 13 esetben** – a terv szerint 14 ellenőrzés lefolytatása volt előirányozva – **ellenőrizte a növényvédőszer gyártó és kiszerező cégeket**, azonban egyetlen szabálytalanságot sem talált a növényvédőszer kiszerezésével kapcsolatban, így növényvédelmi bírság kiszabására nem került sor.

NÖVÉNYVÉDŐSZER-MARADÉK VIZSGÁLATA

A friss zöldség-, gyümölcs, gabona esetében az export, import, termőhelyi és piaci kultúrákra vonatkozó vizsgálati számokat az *6. táblázat* foglalja össze 2005-től kezdődően.

Az engedélyezett határérték célja a forgalomba kerülő élelmiszerek növényvédőszer-maradék tartalmának a termés védelméhez szükséges minimális szinten tartása és a felesleges felhasználás vagy magasabb dózis alkalmazásának a korlátozása. A forgalomba kerülő termékeknek meg kell felelni a határérték-előírásoknak. **Ugyanakkor hangsúlyozni kell, hogy az engedélyezett határérték nincs közvetlen kapcsolatban a szer toxicitásával.**

Összességében megállapíthatjuk, hogy a határértéket meghaladó minták száma a nemzetközi szinten elfogadott arányt mutatja, ugyanakkor a szermaradékot nem kifogásolt mennyiségben tartalmazó mintaszám továbbra is igen magas.

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Hazai termékek vizsgált mintaszámai (db)	2 069	1 836	1 589	1 754	1 715	1 673	1 710	1 233
Hazai termékek esetén szermaradékot nem tartalmazó mintaszám (%)	62,4%	58,1%	67,5%	53,4%	65,0%	53,0%	54,0%	55,0%
Import termékek vizsgálati számai (db)	1 624	1 420	1 511	1 359	1 026	1 255	1 136	928
Import termékek esetén szermaradékot nem tartalmazó mintaszám (%)	37,9%	27,1%	40,8%	34,4%	46,0%	35,0%	40,0%	42,0%

6. táblázat Az elmúlt évek hazai és import termékeinek vizsgálati számai

Említésre méltó az egy kultúrában detektált több hatóanyag jelenléte. Pillanatnyilag nemzetközi szinten sem tisztázott a friss zöldség-, gyümölcsben detektált ún. „hatóanyag-koktél” hatása az emberi szervezetre.

Jelenlétük okára számos magyarázat adható:

- részben a különböző hatású növényvédő szer készítmények egymás utáni használata (különböző kártevők elleni védekezésre használt más-más hatású készítmény)
- több hatóanyag kombinációját tartalmazó készítmények használata
- célzott hatóanyagváltás, a kártevők kialakult rezisztenciájának legyőzésére
- a tárolás-, illetve a szállítás során használt készítményekkel
- valamint, az a tény, hogy az adott tétel több termelő termékeiből áll össze

A több hatóanyag egyidejű jelenlétének toxikológiai értékelésére alkalmas módszerek meghatározásán már dolgoznak nemzetközi szinten.

PARLAGFŰ ELLENŐRZÉSE

2011-ben külterület esetében a megyei igazgatóságaink 4062 ha-on, 3 899 alkalommal rendelték el a parlagfű elleni közérdekű védekezést. Növényvédelmi bírság kiszabására 3456 alkalommal került sor, 6077 ha területre, a **bírság összege 167,46 millió Ft** volt.

Belterületen csak növényvédelmi bírság kiszabására van jogköre a megyei igazgatóságoknak. A helyszíni ellenőrzéseket a jegyzők végezték, vagy a Megyei NTI végzett saját felderítést, illetve közösen lefolytatott ellenőrzésekre is sor került. **Belterületi ingatlanokon** a parlagfű-

mentesítési kötelezettség elmulasztása miatt indított eljárások során 2011-ben összesen **32,54 millió Ft** növényvédelmi bírság kiszabására került sor.

A parlagfű-mentesítéssel kapcsolatos hatósági feladatok ellátása a **2012-es** évben is kiemelt feladatként jelentkezett a Megyei NTI-oknál. Az eljárások eredményeképpen a földhivatal részéről átadott jegyzőkönyvekre a Megyei Igazgatóságok külterületen 2322 esetben (összesen 2112 hektárra) rendelték el közérdekű védekezést, azonban az esetek több mint 90%-ában az ügyfelek maguk elvégezték a parlagfű-mentesítést. A parlagfű fertőzés miatt külterületen összesen 2337 alkalommal szabtak ki **növényvédelmi bírságot** a felügyelők (3678 hektárra), amely **110,99 millió forintot** tett ki. **Belterületen** összesen 245 parlagfüves foltot érintően került sor növényvédelmi bírság kiszabására, amely **49,83 millió forintot** jelent.

A külterületen felderített parlagfüves területek nagyságának csaknem felére csökkenése annak tudható be, hogy 2012 tavasza, nyara nagyon száraz és csapadékmentes volt, ami nem kedvezett a parlagfű fejlődésének, valamint a termelők is jobban figyeltek területeik gyommentesen tartására.

KÉPZÉS

A hatósági munka megfelelő színvonalon történő ellátása érdekében 2012-ben is sor került minden növényvédelmi felügyelő oktatására. 2012 májusában a 19 megyéből összesen 137 növényvédelmi felügyelő személyesen vett részt a módosított növényvédelmi jogszabályok, és az aktuális növényvédelmi hatósági feladatok ismertetését szolgáló továbbképzésen.

A fenti képzésen túl a tavalyi évben két alkalommal osztályvezetői értekezletek kerültek megrendezésre, a növényvédelmi osztályvezetők részére, melyeknek fő célja a hatósági eljárások egységesítése, és a legújabb ismeretek átadása volt.

Továbbá a NÉBIH NTAI Növényvédelmi Hatósági Osztálya az Államreform Operatív Program (ÁROP) keretében elkészített egy, a növényvédelmi tevékenységről szóló 43/2010. (IV. 23.) FVM rendelet megértését segítő tananyagot. Ezt a tananyagot a növényvédelmi felügyelőknek, valamint a Magyar Növényvédő Mérnöki és Növényorvosi Kamarára érdeklődő tagjainak tantermi oktatás keretében oktatta le a NÉBIH NTAI.

Növényvédelemmel kapcsolatos ellenőrzések	Ellenőrzések száma (db)			Nem megfelelés száma (db)			Figyelmeztetés száma (db)			Bírság határozat száma (db)			Bírságok összege (ezer Ft)			Tevékenység korlátozása, egyéb intézkedés		
	2010	2011	2012	2010	2011	2012	2010	2011	2012	2010	2011	2012	2010	2011	2012	2010	2011	2012
Felhasználás ellenőrzése	3 911	3 516	4 104	52	92	143	n.a.	n.a.	45	59	66	95	7 500	5 300	10 600	0	0	0
Kiszerező üzemek ~	30	22	13	3	2	0	n.a.	n.a.	0	3	2	0	50	50	0	0	0	0
Kereskedelmi egységek ~	5 919	4 041	3 935	1 778	253	213	n.a.	n.a.	64	59	49	41	31 200	25 100	8 600	133	144	42
Eljárási, helyszíni bírság	-	-	-	-	-	-	-	-	-	27	8	4	900	170	25	-	-	-
Növényvédelmi gépek ~	942	767	1 412	0	2	3	n.a.	n.a.	3	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Parlagfű ~	7 754	6 555	4 319	4 469	3 934	2337	n.a.	n.a.	0	4 469	3 934	2 337	242 400	200 000	110 990	-	-	-
Növényvédőszer-maradék ~	3 424	2 846	2 673	29	7	12	n.a.	n.a.	0	29	7	8	113 700	6 010	1794	-	-	-
Összesen:	23 254	17 551	16 456	6 335	4 290	2 708	n.a.	n.a.	112	4 968	4 406	2 485	395 700	236 580	132 009	133	144	42

Növényvédelemmel kapcsolatos ellenőrzések	Helyszínen vizsgált tétel /növényvédő szer/ (db)			Nem megfelelt tétel /növényvédő szer/ (db)			Laborban vizsgált tétel (db)			Nem megfelelt tétel (db)		
	2010	2011	2012	2010	2011	2012	2010	2011	2012	2010	2011	2012
Felhasználás ellenőrzése	-	-	-	-	-	-	-					
Kiszerező üzemek ell.	217	164	180	2	2	0						
Kereskedelmi egységek ~	23 976	29 935	32 924	1 466	144	149	963	1 263	911	29	0	0
Eljárási, helyszíni bírság	-	-	-	-	-	-						
Növényvédelmi gépek ~	-	-	-	-	-	-						
Parlagfű ~	-	-	-									
Növényvédőszer-maradék ~	-	-	-	-	-	-	3 424	2 846	2 673	29	7	12
Összesen:	24 193	30 099	33 104	1 468	146	149	4 387	4 109	3 584	58	7	12

7-8. táblázat Növényvédelmi ellenőrzések

Növényi termék ellenőrzés

2012. évi tapasztalatok a növényi termék ellenőrzés területén

A Zöldség-Gyümölcs Minőségellenőrzési Szolgálat fokozatos kialakítását követően jelenleg ellátja a friss zöldség és gyümölcs termékek, a banán, a komló és igény szerint a vágott virág és élő dísznövények minőség-ellenőrzési feladatait.

Ezen kívül a Szolgálat az iskolagyümölcs programhoz kapcsolódóan az iskolásoknak szánt gyümölcsök mind minőségi, mind élelmiszerbiztonsági szempontból történő folyamatosan ellenőrzését is ellátja.

AZ ELLENŐRZÉSEK JELLEGE

A növényi termék ellenőrzés területei:

- Az Európai Unió közös piacsabályozásának eszközeként a zöldség-gyümölcs és komló minőség-ellenőrzése
- Bizonyos élelmiszerek aflatoxinnal való szennyeződésének kockázata miatti import ellenőrzés
- Bizonyos nem állati eredetű termékek fokozott import ellenőrzése
- Földrajzi eredet megjelölés oltalma alatt álló zöldség-gyümölcs termékek ellenőrzése
- Az iskolagyümölcs programhoz kapcsolódóan az iskolásoknak szánt gyümölcsök mind minőségi, mind élelmiszerbiztonsági szempontból történő folyamatos ellenőrzése
- Növényi termékek vegyi szennyezettségének monitorozása

ZÖLDSÉG ÉS GYÜMÖLCS ELLENŐRZÉS

Az export és import ellenőrzés 100%-ban kötelező, azaz az országot csak ellenőrzött minőségű termék hagyhatja el, valamint csak ilyen áru kerülhet a hazai piacra, származzon akár az EU-ból, akár harmadik országokból. Az exportőr/importőr minden tételt köteles bejelenteni. 2012-ben 16 584 ellenőrzés történt.

A belföldi forgalmazók ellenőrzése kockázatbecslés alapján történik. A forgalmazókat különböző kategóriákba soroljuk nagyság és forgalom alapján (A, B, C, D, E, K, Ó). A forgalmazási kategóriákhoz az alábbi – ötféle – ellenőrzési gyakoriság tartozik:

A – nagykereskedő (*negyedévente*),

B – hipermarket (*negyedévente*),

C - központi raktárral rendelkező szupermarket (*félévente*),

D - zöldség-gyümölcs szaktolt (*évente*),

E - egyéb zöldség-gyümölcsöt is forgalmazó élelmiszerbolt: (*másfél évente*),

K - kistermelő: (*kétévente*),

Ó - östermelő: (*kétévente ellenőrizendő*).

A földrajzi eredet megjelölés oltalma alatt álló zöldség-gyümölcs termékek ellenőrzése elkezdődött, de a regisztrált védjegyet az év során csak a makói hagyma esetében használták.

BIZONYOS NEM ÁLLATI EREDETŰ ÉLELMISZEREK FOKOZOTT IMPORT ELLENŐRZÉSE

Nem állati eredetű termékek fokozott import ellenőrzése az importőrök bejelentése alapján történik, a termékek listáját az EU negyedévente felülvizsgálja. 2011. december 23-án megjelent a bizonyos nem állati eredetű élelmiszerek és takarmányok behozataláról és fokozott hatósági ellenőrzéséről szóló 141/2011. (XII. 23.) VM rendelet, amely a korábbi hatályos 4/2008. rendelet helyébe lépett 2012 januárjától. Az új rendelet az Unió előírásokkal összhangban tartalmaz követelményeket, mind a 882/2004/EK európai parlamenti és tanácsi rendeletnek bizonyos nem állati eredetű takarmányok és élelmiszerek behozatalára vonatkozó fokozott hatósági ellenőrzések tekintetében történő végrehajtásáról szóló 669/2009/EK rendelet, mind az egyes harmadik országokból behozott bizonyos élelmiszerekre az aflatoxinnal való fertőződésük kockázata miatt vonatkozó különleges feltételek megállapításáról szóló 1152/2009/EK rendeletnek megfelelően.

NÖVÉNYI TERMÉKEK VEGYI SZENNYEZETTSÉGÉNEK MONITOROZÁSA AZ ELSŐDLEGES TERMELŐ SZINTJÉN

A 882/2004/EK rendeletnek megfelelően az élelmiszerláncban a primer termékek szintjén is szükséges a vegyi szennyezettség monitorozása. Az elsődleges termelők szintjén a búza és a kukorica toxinszennyezettségének monitorozása, illetve zöldségfélék (pl. spenót és saláta) nitrát és nehézfém szennyezettségének ellenőrzése követelmény. A korábbi rendszer átalakítása és kockázatbecslés alapú kidolgozása 2012-ben megkezdődött.

ELLENŐRZÉSI TERV MEGVALÓSULÁSA

ZÖLDSÉG ÉS GYÜMÖLCS ELLENŐRZÉS

Az éves ellenőrzési terv az adatbázisban lévő forgalmazók száma és a kockázati besorolásuk alapján kalkulált ellenőrzési gyakoriságok, valamint az adott megyében rendelkezésre álló ellenőri kapacitás alapján kerül összeállításra. A kiadott ellenőrzési számok majdnem minden megyében 90% fölött teljesültek, a negatív eltérések okaként a humán erőforrás kapacitást említhetjük.

BIZONYOS NEM ÁLLATI EREDETŰ ÉLELMISZEREK FOKOZOTT IMPORT ELLENŐRZÉSE

A Magyarországon az ellenőrzéseket a hatályban lévő 141/2011 VM rendelet alapján végezzük. A hatályos rendeletek által szabályozott ellenőrizendő termékeket és az ellenőrzés gyakoriságát kockázatbecslés alapján kell végezni.

ELLENŐRZÉSEK EREDMÉNYEI

ZÖLDSÉG ÉS GYÜMÖLCS ELLENŐRZÉS

2012-ben 16 584 ellenőrzés történt, ami az előző évhez képest lényegesen kevesebb. Az ellenőrzések csökkenésének oka, hogy az import ellenőrzések száma jelentősen csökkent, mivel 2012-ben elmaradtak a Szerbiából behozott ipari alma

szállítmányok, amelyek az előző évben több ezres nagyságrendben érkeztek Magyarországra. További jelentős csökkenést okozott, hogy Bulgária az EU külső határán tovább erősítette ellenőrzési tevékenységét (többek között analitikai labort épített), valamint a csökkenő piac és megváltozott szállítási útvonalak miatt lényegesen kevesebb szállítmány ellenőrzése történt meg. A belföldi forgalmazók ellenőrzése némi növekedést mutat az előző évhez képest, de a kiszabott bírságok összege többszörösére (több mint hatszorosára) nőtt. Ennek oka főleg az, hogy a kiemelt, nagybani piacokon végzett ellenőrzések során több nagymennyiségű tétel került bírságotlásra. A jogszabálysértések során 2012-ben is jellemző trend, hogy sok a jelöletlen, igazolatlan eredetű áru.

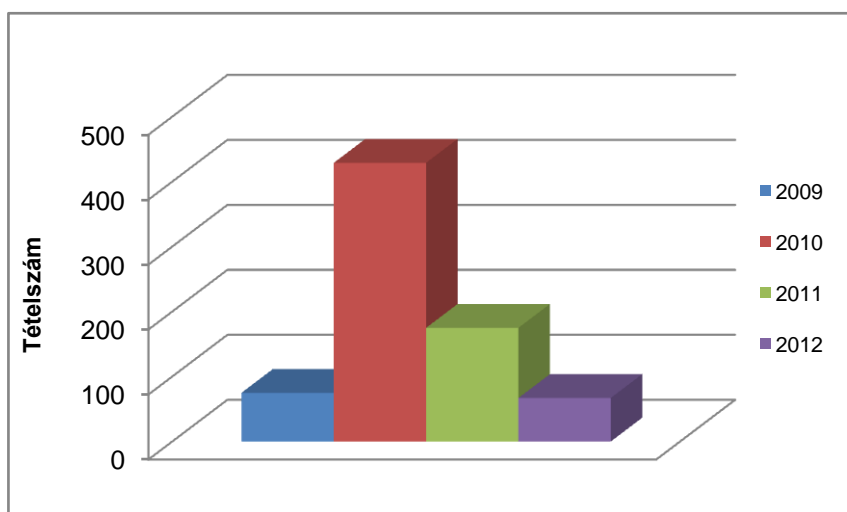
A Makói vöröshagyma esetében regisztrált hat védjegyhasználó közül egy forgalmazó jelentette be a védjegy használat megkezdését 2012. augusztus 15. napján. A védjegyhasználó „oltalom alatt álló eredet megjelölés” emblémával ellátott címkével kb. 30 000 db fogyasztói csomagolási egységben makói vöröshagyma terméket hozott forgalomba. A forgalmazott terméket zöldség-gyümölcs minőségellenőrzési hatáskörben ellenőrizte a Csongrád Megyei KH NTI. A vizsgálatok során a termék minden esetben megfelelt az előírt követelményeknek.

BIZONYOS NEM ÁLLATI EREDETŰ ÉLELMISZEREK FOKOZOTT IMPORT ELLENŐRZÉSE

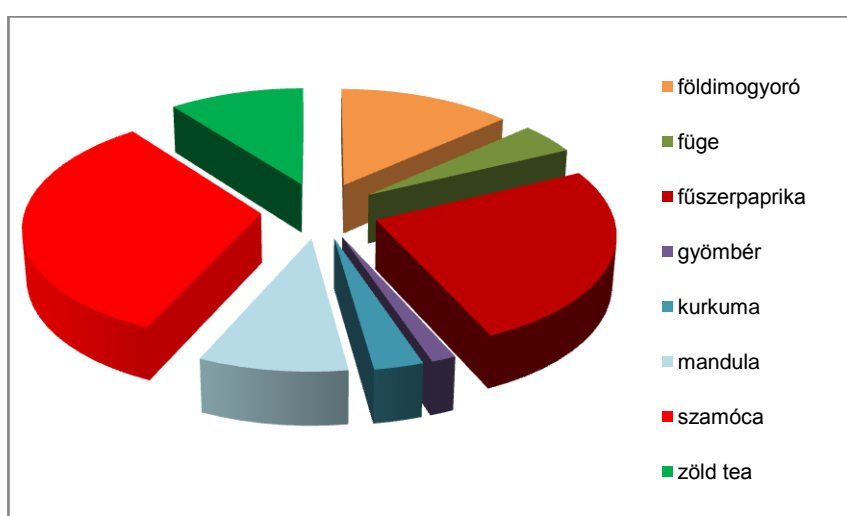
2012-ben a fokozott import ellenőrzések során nem megfelelő szállítmány nem volt. 2010-ben hatályba lépett 1152/2009/EK és 669/2009/EK Európai Uniói rendeletek a vizsgálatok számának növekedését eredményezte. A rendeletek kibővítették az ellenőrizendő termékek és az ellenőrizendő veszélyek körét is. A rendeletek továbbá előírják a termékek

meghatározott gyakorisággal történő azonosságvizsgálatát és fizikai ellenőrzését is. A 2012. évben a harmadik országokból érkező szállítmányok beléptetése az Európai Unió területére más tagállamokban megtörtént, emiatt a magyarországi vizsgálatok száma jelentősen csökkent. Az elmúlt négy évben vizsgált tételek megoszlását a 16. ábra mutatja be. 2009-ben 75 tétel, 2010-ben 429 tétel, 2011-ben 175 tétel, 2012-ben 67 tétel ellenőrzését végezték el a kijelölt behozatali és kijelölt beléptetési helyeken.

2009-2012 közötti években elsősorban a 669/2009/EK rendelet I. számú mellékletének negyedévente történő változtatása miatt Magyarországon is tapasztalható az ellenőrizendő termékkör változása. 2009-ben a vizsgált termékek között a földimogyoró, 2010-ben a paprika és fűszerpaprika tételek mellett még a földimogyoró, 2011-ben a fűszerpaprika, 2012-ben a fűszerpaprika mellett a szamóca volt a legnagyobb arányban. A 2009-2012. évi vizsgálatok adatait a 17-20. ábrák szemléltetik.

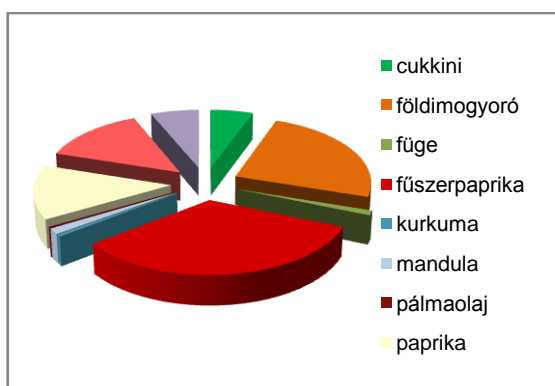
16. ábra Vizsgált tételek megoszlása (2009-2012)

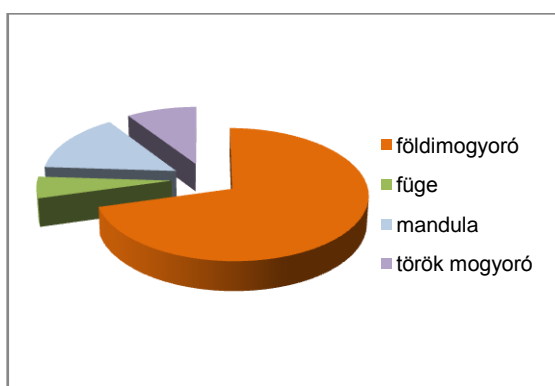
17. ábra 2012 évben vizsgált termékek (tétel)

18. ábra 2011 évben vizsgált termékek (tétel)

19. ábra 2010 évben vizsgált termékek (tétel)

20. ábra 2009 évben vizsgált termékek (tétel)

HELYSZÍNI ELLENŐRZÉST NEM IGÉNYLŐ VIZSGÁLATOK EREDMÉNYEI

A zöldség-gyümölcs minőség ellenőrzés, a tevékenység jellege miatt, minden esetben helyszíni ellenőrzés, laboratóriumi vizsgálat nem történik. A fokozott import ellenőrzések során, a helyszíni ellenőrzésen túlmenően, 23 tétel laboratóriumi vizsgálatára került sor, nem megfelelést a vizsgálatok nem igazoltak.

AZ ELLENŐRZÉSI TEVÉKENYSÉG ÖSSZEVETÉSE AZ ELŐZŐ ÉVEK EREDMÉNYEIVEL

Az ellenőrzések során a nyomonkövetés és az áru eredetének igazolása kiemelt hangsúlyt kapott, ezen a téren jelentős javulást csak a gyakori és szigorú ellenőrzések hozhatnak. A zöldség-gyümölcs áru eredetének igazolása nemcsak zöldség-gyümölcs ellenőrzési problémát vet fel, hanem számviteli, adózási fejelem megsértését is. Ez ügyben a NAV-val folyamatos az együttműködés. 2012-ben a fokozott import ellenőrzések során, csakúgy, mint az azt megelőző évben, a vizsgált termékek megfeleltek az előírásoknak, nem megfelelést egyetlen esetben sem tapasztaltunk.

KÉPZÉS

Az ellenőrök továbbképzése éves képzési terv alapján történik, amely minden évben tartalmazza valamennyi ellenőr 2-3 napos képzését. A képzés írásbeli számonkéréssel és képzési igényfelméréssel zárul. 2012-ben 17 új ellenőrt képeztünk ki, két alkalommal pedig általános továbbképzést tartottunk az összes ellenőr részére.

2012. évi tapasztalatok az állatgyógyászati termékek ellenőrzése területén

A NÉBIH [Állatgyógyászati Termékek Igazgatósága \(ÁTI\)](#) az állatgyógyászati készítményekkel és egyéb, az állategészségügyben alkalmazott termékekkel kapcsolatos engedélyező, nyilvántartó és ellenőrző hatósági tevékenységet folytat a hatályos hazai és európai jogszabályok és az Európai Unió gyógyszerügyi hatóságaira vonatkozó szakmai ajánlások alapján.

Az Állatgyógyászati Termékek Igazgatósága jogszabályokban rögzített alapfeladata az állatgyógyászati termékek forgalomba hozatalának, előállításának és forgalmazásának engedélyezése, valamint a termékek előállításának, forgalmazásának és minőségének hatósági felügyelete.

ELLENŐRZÉSEK JELLEGE

GYÓGYSZERGYÁRTÁS ENGEDÉLYEZÉSE ÉS ELLENŐRZÉSE; GMP INSPEKCIÓK

Gyógyszergyártási engedély kiadásának feltétele a Helyes Gyógyszergyártási Gyakorlat követelményeinek való megfelelés. A gyógyszergyártás engedélyezési eljáráshoz kötődő ellenőrzések száma a beadott kérelmek függvénye. A gyógyszergyártás engedélyezési eljáráshoz nem kötődő ellenőrzéseket az Igazgatóság a PIC/S kockázatbecslési útmutató alapján tervezett éves inspekciós terve alapján végzi. Az ellenőrzések gyakorisága a gyártott gyógyszerformáktól és a talált hiányosságok súlyosságától függ.

A 2012-ben kiadott gyógyszergyártás/import engedélyek száma 41, egy esetben a kérelem elutasításra került. A kiadott GMP igazolások száma 15. Az év során 17 GMP inspekció lefolytatására került sor (16 általános GMP inspekció, 1 folyamat specifikus inspekció). GMP inspekció során szabálysértés miatt indult közigazgatási hatósági eljárások száma 3.

GYÓGYSZER-NAGYKERESKEDELMI TEVÉKENYSÉG ENGEDÉLYEZÉSE ÉS ELLENŐRZÉSE; GDP INSPEKCIÓK

Az engedélyek a helyszíni ellenőrzések eredményei alapján, a Helyes Nagykereskedelmi Gyakorlat követelményeinek teljesítése esetén kerülnek kiadásra. A nagykereskedelmi engedélyezési eljáráshoz kötődő ellenőrzések száma a beadott kérelmek függvénye. A nagykereskedelmi engedélyezési eljáráshoz nem kötődő ellenőrzéseket az Igazgatóság éves terv alapján végzi; **kétévente minden nagykereskedő ellenőrzésre kerül.**

Nagykereskedő működési engedélye tárgyában 2012-ben 51 szakhatósági megkeresés érkezett, amelyekhez

kapcsolódóan 20 tervezetten felüli GDP ellenőrzés történt. A nagykereskedelmi engedély módosítása ügyében 3 kérelem érkezett, az eljárások lezárultak.

Az év során összesen 46 általános (nem engedélyezési eljáráshoz kötődő) GDP inspekcióra került sor. Az éves tervben szereplő 36 rendszeres inspekcióból 5 inspekcióra a cég nagykereskedelmi engedélyének visszavonása vagy felfüggesztése miatt nem került sor, 4 cég inspekciója 2013 januárjában és februárjában került lefolytatásra. A 2012-es évben további 9 nem tervezett helyszíni ellenőrzésre került sor, melyek bejelentés nyomán indult eljárásokhoz, feltárt szabálysértések kivizsgálásához illetve az elrendelt intézkedések végrehajtásának ellenőrzéséhez kapcsolódtak.

AZ ÁLLATGYÓGYÁSZATI TERMÉKEK PIACFELÜGYELETI ELLENŐRZÉSE

Az állatgyógyászati készítmények piacfelügyeleti ellenőrzésére a kockázatelemzés irányelveit figyelembe véve összeállított éves mintavételi terv alapján kerül sor. Az ellenőrzés koordinálása, a készítmények vizsgálata, az eredmények kiértékelése és a szükséges intézkedések meghozatala az Igazgatóság feladata. Az év során a piacfelügyeleti ellenőrzés során 6 megyében 15 forgalmazó/gyártó került ellenőrzésre. Az éves mintavételi tervben szereplő 69 állatgyógyászati készítményből 31 készítmény ellenőrzése történt meg.

A centrális (CAP) és a kölcsönös elismerési (MRP) és decentralizált eljárásokban (DCP) engedélyezett készítmények az európai közösség egész területére kiterjedő egységes piacfelügyeleti ellenőrzéseit az EU hivatalos gyógyszer ellenőrző laboratóriumai (OMCL) a tagállamok vizsgálati terve (MRP/DCP) valamint az

Európai Gyógyszer Ügynökség éves mintavételi és vizsgálati tervei (CAP) alapján végzik. Az eljárások koordinátora az Európa Tanács Európai Gyógyszerminőségi Igazgatóság. A szükséges intézkedések meghozatala a kölcsönös elismerési és decentralizált eljárásban engedélyezett készítmények esetén a tagállami feladat, központi eljárással törzskönyvezett készítmények esetén az Európai Gyógyszer Ügynökség hatásköre. Centrálisan engedélyezett készítmények piacfelügyeleti eljárása során az igazgatóság 2012-ben 3 vizsgálati projektben vett részt; a kölcsönös elismerési és decentralizált eljárásokban engedélyezett készítmények piacfelügyeleti eljárása keretében 5 termék ellenőrzési eljárásában működött közre.

A NEM PIACFELÜGYELET KERETÉBEN BEÉRKEZŐ OLTÓANYAGMINTÁK CSOMAGOLÓANYAGÁNAK ÉS HASZNÁLATI UTASÍTÁSÁNAK VIZSGÁLATA

2012-ben a mintavételezésre bejelentést 8 nagykereskedő nyújtott be. Összesen 66 oltóanyag csomagolóanyagának és használati utasításának ellenőrzése történt meg. Hat készítmény ellenőrzése a termék folyékony nitrogénben való tárolása miatt nem volt kivitelezhető. Két vakcina készítmény csomagolóanyag/használati utasítása nem volt megfelelő; a készítmények csak az alaki hibás készítmények forgalmazási engedélye birtokában kerülhetnek forgalomba.

OLTÓANYAGOK TÉTELES FELSZABADÍTÁSA

A 128/2009. (X. 6.) FVM rendelet értelmében az immunológiai állatgyógyászati készítmények minden egyes gyártási tételének forgalomba hozatala előtt azt az állatgyógyászati Termékek Igazgatóságának be kell jelenteni. Az oltóanyagok hazai és uniós tételes felszabadítását az Igazgatóság a vonatkozó jogszabályoknak megfelelően a termék minőségi tanúsítványa alapján

(OBPR rendszer), vagy laboratóriumi ellenőrző vizsgálata alapján (OCABR rendszer) végzi. A vizsgálatok számát csökkentheti, ha az adott tételhez más hatóság által kiállított vizsgálati eredményt mellékelnek, ill. növelheti, amennyiben vizsgálatokat a gyártó/engedélyes felkérése alapján a magyar hatóság OMCL laboratóriuma végzi el.

A behozatalra bejelentett vakcinák száma 2012-ben 894 volt. EU hatóság felszabadító tanúsítványával rendelkezett 370 (133 OCABR, 237 OBPR). Az Igazgatóság által kiadott EU felszabadító igazolások száma 88 (43 OCABR, 45 OBPR).

ALAKI HIBÁS ÁLLATGYÓGYÁSZATI KÉSZÍTMÉNYEK FORGALMAZÁSA

2012-ben az Igazgatóság 233 alaki hibás állatgyógyászati készítmények forgalmazási engedélyezése iránti kérelmet bírált el. A kérelmező engedélyesek/nagykereskedők száma 2012-ben 31 volt. A benyújtott kérelmek túlnyomó része korábbi magyar nyelvű csomagolóanyag felhasználására (107), ill. esetenként csak a használati utasítás cseréjére (16) illetve rögzítésére (39) vonatkozott. Magyar nyelvű csomagolóanyagban kiserelt készítmények átcímkezése, illetve helyesbítő címke alkalmazása iránti kérelem 54 érkezett.

Idegen nyelvű csomagolóanyagban kiserelt készítmények átcímkezésére 8, idegen nyelvű csomagolóanyagban kiserelt készítmények forgalmazása (magyar nyelvű használati utasítással) 7 kérelem került benyújtásra. Nagyobb (engedélyezett) kiserelés kisebb engedélyezett kiserelési egységre történő bontása iránt 2 kérelem elbírálása történt meg. Másodlagos csomagolási tevékenységet végző gyártók fokozott ellenőrzése már a 2011-2012. években megkezdődött, 2013-ban is folytatódik.

ÁLLATGYÓGYÁSZATI KÉSZÍTMÉNYEK BIZTONSÁGA; GYÓGYSZERMINŐSÉGGEL KAPCSOLATOS RIASZTÁSI (RAS) FELADATOK

Az Igazgatóság 2012-ben 149 minőségi hiba bejelentést fogadott az EU gyors riasztási rendszerén keresztül és két állatgyógyászati oltóanyag esetén Rapid Alert eljárást indított. A beérkező jelentések közül 10 vonatkozott állatgyógyászati készítményre. Az Igazgatóság a bejelentéseket kivizsgálta és a szükséges intézkedéseket megtette. A két magyarországi bejelentés kivizsgálását követően az Igazgatóság az immunológiai készítmények érintett gyártási tételeinek országos forgalmazási korlátozását, ill. országos visszavonást rendelt el.

ÁLLATGYÓGYÁSZATI KÉSZÍTMÉNYEK BIZTONSÁGA; PHARMACOVIGILANCE (GYÓGYSZER-MELLÉKHATÁS FIGYELŐ) RENDSZER MŰKÖDTETÉSE (PHV RAS)

A hazai pharmacovigilance RAS bejelentések száma 2012-ben 22 volt; 4 bejelentés állatgyógyászati gyógyszerkészítményre, 18 bejelentés állatgyógyászati oltóanyagra vonatkozott. A készítmények alkalmazását követően 2 esetben nem súlyos mellékhatásokat, 12 esetben súlyos mellékhatásokat jelentettek, 8 esetben a készítmény hatékonyságának hiányát feltételezték.

A bejelentések elemzése és az alkalmazott készítmény és a tapasztalt tünetek közötti ok-okozati összefüggés kivizsgálását az Igazgatóság elvégezte, az adatokat az EU pharmacovigilance információs adatfeldolgozó hálózatban (Eudravigilance rendszer) rögzítette. Az engedélyesek által benyújtott rendszeres gyógyszerbiztonsági jelentések (PSUR) száma 2012-ben 684 volt (130 centrális, 349 MRP/DCP, 147 nemzeti eljárásban törzskönyvezett készítményre vonatkozóan). Az elkészült PSUR

szakvélemények száma 194 (147 MRP/DCP eljárásban törzskönyvezett készítményé, 47 nemzeti eljárásban engedélyezett készítmény). A tagállamok közötti munkamegosztás elvén működő rendszer (work-sharing) keretében Magyarország 7 készítmény PSUR-ját értékelte. 2012-ben az engedélyesek 5 esetben nyújtottak be PSUR beadási időpont-módosítási kérelmet, amelyhez az Igazgatóság hozzájárult. Az éves pharmacovigilance inspekciós tervnek megfelelően 8 kockázatbecslés alapján kiválasztott engedélyes pharmacovigilance inspekciója történt meg. Egy esetben a készítmény törlése miatt az ellenőrzés elmaradt.

MEGYEI KORMÁNYHIVATAL ÉLELMISZERLÁNC-BIZTONSÁGI ÉS ÁLLATEGÉSZSÉGÜGYI IGAZGATÓSÁGOK KOORDINÁCIÓJA

Az éves felülvizsgálati program keretében a tervnek megfelelően 8 megyei Kormányhivatal Élelmiszerlánc-biztonsági és Állategészségügyi Igazgatóság ellenőrzési tevékenységének felülvizsgálata történt meg.

Az Állatgyógyászati Termékek Igazgatósága a szabálytalansági eljárásai során, amennyiben az érintett fél állatgyógyászati készítmények nagy és kiskereskedelmével is foglalkozott, az megyei hivataloknál minden esetben közös ellenőrzést kezdeményezett, illetve a megyei hivatal megkeresésére az ellenőrzésekben szakértőként közreműködött. 2012. május 22-én az Igazgatóság Országos Gyógyszerfelügyeleti Értekezletet tartott, ahol az ellenőrzések tapasztalatainak értékelésére, valamint a felmerülő szakmai és jogi vonatkozású kérdések megbeszélésére nyílt lehetőség.

JÁRVÁNYÜGYI FELADATOK

Az ÁTI feladatkörét képezi az állami járványvédelmi készletben lévő immunbiológiai készítmények (128/2009. beszerzésében való részvétel, a készítmények kezelése, ellenőrzése és szükség esetén eljuttatása a felhasználóhoz. Az ÁTI részt vesz rókák veszettség elleni vakcinázásának szervezésében, az akciók előkészítésében, a vakcinák repülőgépes kiszórásának felügyeletében; és a végrehajtás ellenőrzésében.

ELLENŐRZÉSI TERVMEGVALÓSULÁS, AZ ELTÉRÉSEK

A 2012 ÉVI GMP, GDP ÉS PHV ELLENŐRZÉSI TERVEK MEGVALÓSULÁSA

A 2012 évre tervezett GMP és PHV inspekciók végrehajtásra kerültek. Az állatgyógyászati készítmények nagykereskedőinek tervezett ellenőrzései (általános, engedélyezési eljárásához nem kötődő GDP inspekciók) 86%-ban valósultak meg. Öt esetben a tervezett inspekcióra a cég nagykereskedelmi tevékenységének megszűnése miatt (engedély visszavonása vagy felfüggesztése) nem került sor.

2012 ÉVI PIACFELÜGYELETI ELLENŐRZÉSI TERV MEGVALÓSULÁSA

Az éves mintavételi tervben meghatározott állatgyógyászati készítmények 45%-a került ellenőrzésre. Az érintett megyék száma 6. A mintavételi tervben kijelölt forgalmazók 90%-a került teljes vagy részleges ellenőrzésre, azonban az összes előírt mintavételezés csak 2 megye esetén teljesült. Egy megyénél az ellenőrzés során nem történt mintavétel, egy készítmény forgalmazása 2012 februárjában megszűnt. A mintavételezésre/vizsgálatra nem került vakcinák vagy nem voltak elérhetőek (nem volt raktáron), vagy vizsgálatukra pénzügyi fedezet hiányában nem került sor. A hazai piacfelügyeleti eljárás során vett minták

laboratóriumi vizsgálati eredménye alapján a minták 6,5%-a nem volt megfelelő. Egy esetben az Igazgatóság forgalmazási korlátozást rendelt el és lefolytatta a gyártóhely/gyártás soron kívüli ellenőrzését. A készítmények csomagolóanyagának és használati utasításának ellenőrzése során a minták 24%-nál valamilyen nem megfelelés volt azonosítható.

Az EU közösségi piacellenőrzési tervben meghatározott, Magyarországra vonatkozó ellenőrzési feladatok maradéktalanul teljesültek, a laboratóriumi vizsgálatok eredményei az EU adatbázisában rögzítésre kerültek.

ELLENŐRZÉSEK EREDMÉNYEI

A jogszabálysértéssel kapcsolatos ügyek száma az előző évekhez képest közel azonos volt. 2012-ben 26 szabálysértési ügyben indult eljárás; 14 esetben élelmiszerlánc-felügyeleti bírság kiszabására került sor, 2 esetben az ügyfél határozatban figyelmeztetésben részesült.

A kiszabott bírságok összértéke 1 655 000 Ft.

A leggyakoribb szabálytalanságok:

- jogszabályellenes forgalmazási tevékenység,
- állatgyógyászati készítmény forgalmazása/kiadása az állatgyógyászati készítményekkel való kereskedelmi tevékenységre feljogosító működési engedéllyel nem rendelkező cégnek,
- alaki hibás engedély kérelmének elmulasztása,
- állatgyógyászati oltóanyag forgalomba hozatala a forgalmazást tiltó határozat ellenére,
- jogszabályellenes reklámozás

HELYSZÍNI ELLENŐRZÉST NEM IGÉNYLŐ VIZSGÁLATOK EREDMÉNYEI - ÁLLATGYÓGYÁSZATI KÉSZÍTMÉNYEK LABORATÓRIUMI VIZSGÁLATA

Az állatgyógyászati készítmények minőségének ellenőrzése során az Igazgatóság 2012-ben 682 termék laboratóriumi vizsgálatát végezte el (törzskönyvi minták vizsgálata, piacfelügyeleti vizsgálatok, pharmacovigilance esetekhez kapcsolódó vizsgálatok, minőségi hiba kivizsgálása, gyártásengedélyezési eljáráshoz kapcsolódó vizsgálatok, oltóanyagok tételes felszabadító vizsgálatai, gyakorlati kipróbáláshoz kapcsolódó vizsgálatok). Az elvégzett vizsgálatok száma 4439. Nem megfelelés szám 29 volt. **A nem megfelelések aránya az előző évekhez képest jelentősen nem változott.** Az EMA és EDQM által szervezett és koordinált uniós piacfelügyeleti gyógyszer- és vakcina-ellenőrzési program keretében a magyar hatóság OMCL laboratóriumai a tagországokkal együttműködve 344 állatgyógyászati készítmény vizsgálatát végezték el. Az EDQM PhEur referencia anyag-bank program keretében a laboratóriumok 8 vizsgálati projektben vettek részt.

ÁLLATGYÓGYÁSZATI GYÓGYSZER- KÉSZÍTMÉNYEK ÉS OLTÓANYAGOK NEMZETI ÉS KÖZÖSSÉGI TÖRZSKÖNYVEZÉSI ÉS ENGEDÉLYEZÉSI ELJÁRÁSAI

A törzskönyvezési/engedélyezési eljárások során az Igazgatóság értékeli a termékek törzskönyvi dokumentációját, értékelő jelentést készít, ellenőrzi a készítmény termékrodalmát, vezeti a készítmények törzskönyvét és a honlapon közzéteszi a termékek nyilvános adatait. Az eljárás részét képezi a készítmények engedélyezés előtti laboratóriumi vizsgálata és a törzskönyvi vizsgálati módszerek ellenőrzése.

2012-ben az állatgyógyászati termékek engedélyezéséhez kapcsolódó eljárások összes száma 2206, ezen belül a nemzetközi/közösségi eljárások aránya 32%. A törzskönyvezett új állatgyógyászati készítmények száma 126 (7 oltóanyag és 119 gyógyszerkészítmény). Az új készítmények 70%-a közösségi eljárással lett engedélyezve. A közösségi engedélyezési eljárásokban a magyar hatóság 26 esetben referens tagországi feladatokat látott el, és egy centrális eljárásban co-rapporteur-ként vett részt. A centrális engedélyezési eljárásokban a magyar nyelvű termékrodalom-ellenőrzések száma 40 volt. Az engedélyezett új állatgyógyászati biocid termékek száma 35, az engedélyezett új gyógyhatású készítmények és ápolószerek száma 217, új felületfertőtlenítő 14, új állati ivóvíz fertőtlenítő pedig 3 volt. Vérvizsgáló készítményekre vonatkozó kérelem 2012-ben nem érkezett.

ELLENŐRZÉSI EREDMÉNYEK ÖSSZEVETÉSE AZ ELŐZŐ ÉVEK EREDMÉNYEIVEL

A 2012. évi ellenőrzések eredményeit az előző évek eredményeivel összevetve megállapítható, hogy a nem megfelelések számában és jellegében jelentős változás nem történt. Az ellenőrzések során feltárt nem megfelelések többsége a jogszabályellenes forgalmazást érintette, ezért az Igazgatóság az év során Információs Nap keretében és körlevélben hívta fel az ügyfelek figyelmét a helyes nagykereskedelmi gyakorlatra. Visszatérő problémát jelent, hogy az éves piacfelügyeleti ellenőrzési terv nem valósul meg, a tervezett minták jelentős része nem kerül mintavételezésre, ezáltal a kockázat elemzés alapján kijelölt állatgyógyászati készítmények közel 50%-a nem kerülhet minőségellenőrzésre.

KÉPZÉS

Az Állatgyógyászati Termékek Igazgatósága által tartott képzések és tájékoztatások témaköre és a résztvevők száma:

- Magyarországi Gyógyszerörzskönyvezők Társasága Állatgyógyászati Szekció 4 ülésének szervezése, vezetése, előadások tartása - Résztvevők: a magyar hatóság és a gyógyszeripar képviselői, alkalmanként 20-25 fő.
- Magyarországi Gyógyszerörzskönyvezők Társasága Konferencia - Témakör: Állatgyógyászati termékek engedélyezése és forgalmazásának aktuális kérdései, 4 angol nyelvű előadás tartása. Résztvevők száma 51.
- Konzultációs Nap - Témakörök: Alaki hibás állatgyógyászati készítmények engedélyezési eljárásának ügyrendje, hatóanyaggyártók GMP megfelelésének értékelése. Résztvevők száma: 39.
- Országos Gyógyszer-felügyeleti Értekezlet - Az értekezlet témaköre: 2011. évi ellenőrzések tapasztalatai. Résztvevők száma:30.
- Információs Nap - A tájékoztatás témaköre: Az inaktivált telepspecifikus vakcinák előállítására és felhasználására vonatkozó állategészségügyi szabályok megállapításáról szóló új jogszabály (94/2012. (VIII.30.) VM rendelet). Résztvevők száma 14 érintett ügyfél.
- Gyakorlattal egybekötött továbbképzés az Állategészségügyi és Élelmiszer-ellenőrző Hivatalok állatgyógyászati termékek kiskereskedelmi forgalmazásának (beleértve a közforgalmú gyógyszertárakat is) és felhasználásának ellenőrzését végző kerületi hatósági szakemberek részére - Képzés témaköre: Állatgyógyászati termékek, alaki hibás készítmények és forgalmazásuk gyakorlati szemmel. Résztvevők száma 74.
- Magyarországi Gyógyszerörzskönyvezők Társasága Mini Konferencia, (SZIE) - Témakör: Állatgyógyászati készítmények törzskönyvezése és forgalomba hozatala, 6 előadás tartása. Résztvevők száma 50.
- Innovatív Állatgyógyszer-gyártók Magyarországi Egyesülete - Témakörök: Az új alaki hibás eljárás tapasztalatai, eseti engedéllyel történő forgalomba hozatal nyilvánossága, évenként eladásra jelentett termékek adatainak közérdekű elérhetősége, számlázás Résztvevők száma 12.
- Szakmai konzultáció az Állami és Népegészségügyi és Tisztiorvosi Szolgálattal. A konzultáció témája: A közforgalmú gyógyszertárak állatgyógyászati készítmények forgalmazásának engedélyezése, a hatósági tevékenység harmonizálása.
- Előadás a NAV együttműködés keretében. Az előadás témája: NÉBIH ÁTI gyógyszer-felügyeleti tevékenysége.

Állategészségügy, állatvédelem

2012. évi tapasztalatok az állategészségügy, állatvédelem területén

Az [Állategészségügyi és Állatvédelmi Igazgatóság \(ÁÁI\)](#) feladatait egyetlen mondatba összefoglalva azt mondhatjuk, hogy ellátja a járványügyet, az állatvédelemmel, az országon, illetve az EU-n belüli, valamint a harmadik országokba irányuló állat és szaporítóanyag szállításokkal kapcsolatos, továbbá az előbb említett területekhez szorosan kapcsolódó informatikai feladatokat.

Az [Állategészségügyi Diagnosztikai Igazgatóság \(ÁDI\)](#) laboratóriumai Budapesten országos, Debrecenben és Kaposváron területi illetékességgel végeznek vizsgálatokat. Az Állat-egészségügyi Diagnosztikai Igazgatóság 18 fertőző betegség esetében tölti be a nemzeti referencia laboratórium feladatait. Az intézet vizsgáló-laboratóriumait a Nemzeti Akkreditáló Testület (NAT) az MSZ EN ISO 17025:2005 szabvány szerint akkreditálta. A budapesti laboratóriumok akkreditálási státuszát a strukturális átszervezések miatt a NAT felfüggesztette. Ugyanakkor a debreceni és a kaposvári laboratóriumok státuszát továbbra is fenntartotta. Az új SZMSZ megjelenésével ismét lehetőség nyílt a budapesti laboratóriumok akkreditált státuszának visszaállítására, ami folyamatban van.

AZ ELLENŐRZÉSEK JELLEGE

A 2012. évi ellenőrzések elsősorban az Élelmiszerlánc-felügyeleti Terv alapján, az OÁIR szerint elkészített éves tervhez igazodva kerültek elvégzésre. A korábbi évek gyakorlatától eltérően a 2012. április 1-jétől hatályba lépett központi terv konkrét egységeket jelölt ki az ellenőrzésekre. Több Megyei Kormányhivatal Élelmiszerlánc-biztonsági és Állat-egészségügyi Igazgatósága, figyelembe véve a személyi és tárgyi/pénzügyi forrásokban bekövetkezett változásokat, kérte az ellenőrzési terv korrekcióját, és csökkentette az eredetileg meghatározott ellenőrzési számokat.

Az ellenőrzések jelentős hányadát az eseti ellenőrzések tették ki: kiemelt ellenőrzések, a betelepítési engedélyek előtti, az új állattartás bejelentéséhez kapcsolódó ellenőrzések, a lakossági panaszok (az esetek nagy részében nem megfelelőnek vélt állattartás miatti panaszok), közérdekű vagy társhatósági bejelentések, szakhatósági eljárások, járványügyi nyomozások (pl. méhek nyúlós költésrothadása) alapján elvégzett és az auditokhoz kapcsolódó ellenőrzések. A megyei Igazgatóságok végeztek ellenőrzéseket RASFF-riasztás miatt, és szakhatósági eljárás keretében is. A belső határszakaszok mentén az ún. közös mélységi ellenőrzések keretében folytattak le hatósági ellenőrzéseket.

Kiemelt ellenőrzések: átállás fel nem javított ketreces tojtyúk tartásról, sertés tartástechnológia (férőhely, rácspadozat), szarvasmarha telepeken a határértéket meghaladó aflatoxin tartalmú tej miatt, járványügyi nyomozások (leukózis kistermelőknél) történtek, Törökországba irányuló exportszállítmányok ellenőrzését végezték fokozott figyelemmel.

A kereskedelmi tevékenységek végzésének feltételeiről szóló 210/2009. (IX. 29.) Korm. rendelet alapján – 2013.

január 18-ig – a külön engedélyhez kötött élelmiszer-forgalmazó egységek 30 napon belüli kötelező ellenőrzése, illetve a jogsegélyek keretén belüli, a közérdekű bejelentések miatti, valamint a kiemelt (húsvét, nyári idényárak, karácsonyi) (cél)ellenőrzések mind emelték az eseti ellenőrzések számát.

Az ünnepi időszakokban az ünnepkörökhöz kapcsolódó termékek előállításának és forgalmazásának ellenőrzése szintén kiemelten történt. A tavaszi kiemelt ellenőrzésben a bányaszállítások, nyúlszállítások ellenőrzése mellett egyes megyékben a sertéstelepek állategészségügyi, állatvédelmi ellenőrzését végezték el. A téli elrendelt időszakban sertésszállítmányok ellenőrzésére és – karácsony környékén – a halak állatvédelmi ellenőrzésére terelődött nagyobb hangsúly.

Az új állatvédelmi előírásoknak történő megfelelés érdekében a NÉBIH Állat-egészségügyi és Állatvédelmi Igazgatósága elrendelte a tojtyúk-tartó telepek folyamatos ellenőrzését. A fel nem javított ketrecekben történő tojtyúk-tartás tilalmának megvalósítása céljából az új tartási módra történő átállást az élelmiszerlánc-felügyeleti hatóság folyamatosan felügyelte.

2013. január 1-jét követően új állatvédelmi előírásoknak kell megfelelni a sertéstartó telepeknek. Ezek a követelmények számos telep esetén nem számítanak újnak, mivel az újonnan épített, újjáépített vagy 2003. január elsejét követően első alkalommal üzembe helyezett állattartóhelyeknek már 2002. június 1. óta teljesíteniük kellett ezeket. A jogszabályi kötelezettségek teljesítése érdekében a NÉBIH Állat-egészségügyi és Állatvédelmi Igazgatósága országos felmérést végzett a sertéstartó telepekre vonatkozóan. Valamennyi 10 vagy több kocát tartó

gazdaság, és minden nagylétszámú telep tulajdonosának, illetve üzemeltetőjének tájékoztatása megtörtént. Az Igazgatóság elrendelte a létesítményellenőrzési terv szerinti 2012. évi ellenőrzések során az új kritériumok ellenőrzését is.

Az Állat-egészségügyi Diagnosztikai Igazgatóság funkciója a jogelőd Országos Állat-egészségügyi Intézet 1928-ban történt alapítása óta nem változott, feladatai ugyanakkor folyamatos változáson mennek keresztül, amely az intézet szerkezeti felépítésének átalakítását tették szükségessé. A folyamatos létszámleépítések következményeként összevonásra kerültek olyan diagnosztikai tevékenységek, amelyeknek az ellátása csak speciálisan képzett szakemberekkel lehetséges.

Állat-egészségügyi Diagnosztikai Igazgatóság szakmai tevékenységét 2012-ben az alábbi kötelezettségek teljesítése határozta meg:

- a fertőző és egyéb okból kialakult betegségek okainak tisztázása;
- a klinikai, kórbonctani és járványtani ismeretek alapján megállapított betegségek laboratóriumi módszerekkel való igazolása;
- ellenőrző vizsgálatok elvégzése; megbetegedések, vagy a termelés elmaradása esetén a takarmányok, takarmánykeverékek toxikológiai, mikrobiológiai és egyéb vonatkozású vizsgálata;
- anyagforgalmi betegségek biokémiai vizsgálata;
- az igazgatóság részt vesz egyes állatfajok meghatározott betegségektől országos terv szerinti mentesítésében, az állatokról az emberre terjedő betegségek vizsgálatával közvetlenül szolgálja a közegészségügyet is;

- munkatársaink alkalmazott kutatással is foglalkoznak. A szakemberek részt vesznek az állatorvosok és mezőgazdasági szakemberek továbbképzésében, továbbá szakértői és szaktanácsadási tevékenységet folytatnak;
- kutató-fejlesztő tevékenységével az Állat-egészségügyi Diagnosztikai Igazgatóság részt vesz a nemzetközileg fontos kutatási feladattervek és programok megvalósításában és kutatásokat végez saját vizsgáló módszerei fejlesztése érdekében.

ELLENŐRZÉSI TERV MEGVALÓSULÁSA

A terv teljesülését nagyban befolyásolja a folyamatosan jelentkező humán erőforrás létszámhiány: nem vagy csak nehezen oldható meg a helyettesítés tartós távollét esetén, illetve az igazgatási szünet alatt kötelezően kiadandó/kiveendő szabadságok idején.

Az OÁIR-ba felvitt ellenőrzésszámok elmaradást mutatnak a valóságban elvégzett ellenőrzésszámokkal: a rendelkezésre álló informatikai háttér sokszor nem teszi lehetővé a gyors adatfelvitelt.

Az ellenőrzési terv alapján előírt ellenőrzéseket a legtöbb megyében nem sikerült hiánytalanul elvégezni (teljesen 2 megye, 90% egy, 40% 1 (itt az eseti ellenőrzések aránya nagyon magas volt), 80% 3, több megyében a tervezett ellenőrzések kb. 80%-a valósult meg).

A tervtől való eltérések okai általában megyénként azonosak voltak:

- telepek bezárása, megszűnése,
- létszámihiány, túlterheltség,
- a kerületre vonatkozó pontatlan területkijelölés,
- az adatok alrendszerbe történő felvitelének bonyolultsága, időigényessége,
- több ügyfél esetében olyan adminisztrációs, illetve „rendszer” hibák nehezítették a feladat végrehajtását, melyeket csak a központi hatóság többszöri megkeresésével sikerült kiküszöbölni,
- eszközhiány,
- gépjárművek számának csökkenése, terepviszonyokhoz megfelelő közlekedési eszköz (terepjáró) hiánya
- korlátozott kilométer keret,- előre nem látható és nem tervezhető feladatok nagy száma.

Az elmaradt ellenőrzések egyik oka továbbá, hogy a 210/2009. (IX.29.) Korm. rendelet szerinti eljárásrend felborította az ellenőrzési tervet, mivel az egységek nyilvántartásba vételét követő ellenőrzést fenti jogszabály szerint el kellett végezni, így nem maradt humán erőforrás a terv szerinti ellenőrzések maradéktalan végrehajtására.

Egyes megyékben a teljesülés mértéke a volt kerületek között nagyfokú szórást mutat, ezt a gyengébben teljesítő kerületek a nem megfelelő informatikai háttérrel magyarázták.

Voltak azonban olyan megyék is, amelyekben az előírtnál több ellenőrzést végeztek el. Ennek hátterében részellenőrzések, utóellenőrzések, kiemelt ellenőrzések állnak.

Az ellenőrzések jelentős hányadát teszik ki az eseti ellenőrzések, és sok esetben számuk eléri a tervezett ellenőrzések számának felét. Az eseti ellenőrzések nem számítanak bele a tervezett ellenőrzések eredményeibe.

A nyári és a téli kiemelt élelmiszerlánc-ellenőrzések megvalósítását nehezíti, hogy ezek rendszerint egybeesnek, illetve átfedik egymást a közigazgatási szünetekkel.

Az állattartó telepek állapotára, működésére vonatkozóan hasznos információkat nyújtottak az ENAR és KM ellenőrzések is.

Pest megyében a KM-en felüli állategészségügyi ellenőrzések nagy része a 2012-től az OAIR alrendszerben kijelölésre került létesítmény ellenőrzés volt. Lévén ez egy újdonság volt a korábbi évekhez képest, így sajnos – mint általában minden újításnál – itt sem sikerült elsőre kifogástalanul elvégezni a feladatot. A létesítmény ellenőrzési tervet nézve az ellenőrzések nagy számban nem teljesültek. Ez abból fakadt, hogy sok ellenőrzés nem lett ütemezve, így rögzíteni sem tudták a kollégák, mint tervezett ellenőrzést. Ez azonban nem jelenti azt, hogy nem végezték el ezeket az ellenőrzéseket, azok eseti helyszíni ellenőrzésként vannak fent a rendszerben. A hiba kijavítása megtörtént.

Az elmúlt évekhez viszonyítva megnövekedett a közérdekű bejelentések, illetve a társhatóságoktól történő áttételek száma, ami ugyancsak megnehezítette a tervezett ellenőrzések kivitelezését.

ELLENŐRZÉSEK EREDMÉNYEI

Az állategészségügy területén 2012-ben 13 158 ellenőrzés történt. Kedvező tapasztalat, hogy a figyelmeztetések legtöbb esetben elérték céljukat, mivel a vállalkozók a figyelmeztetés hatására határidőre és teljes körűen kijavították, illetve pótolták a hiányosságokat.

Az ellenőrzések során nem megfelelés esetén kisebb súlyú, rövid időn belül pótolható hiányosságok esetében azokat jegyzőkönyvben rögzítették, és az ügyfél

nyilatkozata alapján határozták meg a hiánypótlás lehetőségét, szándékát, határidejét. A hiányosságok határidőre történő pótlásáról az utóellenőrzések során meggyőződtek. Kedvező tapasztalat, hogy a figyelmeztetések az estek nagy részében elérték céljukat, a vállalkozók a figyelmeztetés hatására határidőre és teljes körűen kijavították, illetve pótolták a hiányosságokat. Általános trendként megállapítható, hogy az évek során visszatérő módon, rendszeresen ellenőrzött egységek esetében fejlődés tapasztalható. Súlyosabb, az élelmiszerláncot és a járványügyet nagyobb mértékben veszélyeztető hiányosságok esetén (pl. járványvédelmi, állatvédelmi jogszabályok megszegése, állati eredetű melléktermék megsemmisítésével kapcsolatos hiányosságok) főleg figyelmeztetést, illetve pénzügyi szankciókat (élelmiszerlánc-felügyeleti bírság) alkalmaztak.

Összességében elmondható, hogy az ügyfelek jogkövető magatartása javult. A nem megfelelések nagyobb része a dokumentáció naprakész vezetésének hiányából adódott (pl. látogatási napló hiánya, állomány-nyilvántartás nem megfelelő vezetése, teleplátogatási napló hiánya, írásban dokumentált oktatások hiánya, nem dokumentált rovar- és rágcsálóirtás, telepen működtetett műszaki berendezések dokumentálásának hiánya, takarítási, fertőtlenítési utasítással nem rendelkeznek, gyógyszernyilvántartás pontos, megfelelő vezetésének hiánya, import beléptetés esetén a kísérő dokumentumokban kisebb-nagyobb adminisztrációs hiányosságok, előértesítés hiánya). Több helyen az épületek, berendezések anyagi okokra visszavezethető elavultsága, rossz állapota is jellemző hiányosság volt (több helyen nincs fekete-fehér öltöző, a boncoló helyiség és a konténer nem a kerítés vonalában van, hiányoznak a műszaki

berendezések meghibásodását jelző riasztóberendezések és tűzjelzők).

Általánosan elmondható, hogy az ellenőrzések tanúsága szerint az állattartók leginkább az állategészségügyi-járványügyi előírásokat tartják be, az észlelt problémák jellemzően az állatjelölés, az állati melléktermék kezelés (leginkább állati hullakezelés) és a gyógyszerfelhasználás területén jelentkeztek.

Az állatvédelmi tárgyú közérdekű bejelentések sokszor megalapozatlannak bizonyultak, legtöbbször szomszédviták álltak a háttérben. Egyes közérdekű bejelentők különböző hatóságoknak írtak hosszas leveleket, majd az állatorvos kollégát feljelentették. Sok esetben a beteg állatot jelentik kínzásnak. Igen aktív ilyen ügyekben az állatvédelmi őrszolgálatnak nevezett civil szerveződés. A rendőrség tőlünk mindig azonnali segítséget vár, és kap az ilyen tárgyú ügyek kivizsgálásában. Az állatmenhelyek ellenőrzése során tapasztalt hiányosságok közül a zsúfoltság okozza a legtöbb problémát, illetve a kutyák veszettség elleni oltásának és egyedi megjelölésének szabályszerű dokumentációját érintő hiányosságok.

Előfordult néhány kirívó szabálytalanság, melyek bírságot, rendőrségi feljelentést vontak maguk után. Egyértelműen megállapítható a javuló tendencia, a vállalkozók egyéni felelősségének javulása, a tudatos vásárlói magatartás erősödése (a lakossági bejelentések számának növekedése).

Központi és területi szinten is jelentősnek mondható belföldi jogsegélykérelem érkezik a Nemzeti Adó-, és Vámhivataltól. Ezek többsége állattartással, állatkereskedői tevékenységgel, állatjelöléssel kapcsolatos adatkérés.

HELYSZÍNI VIZSGÁLATOT NEM IGÉNYLŐ ELLENŐRZÉSEK

Helyszíni ellenőrzés általában nem történik a következő esetekben: a hatósági állatorvosok által végzett monitoring mintavételek során.

A járványügyi monitoring vizsgálatok a következő betegségekre terjedtek ki: juh- és kecskeállományok *Burcella melitensis*re vonatkozó vizsgálata, madárinfluenza (baromfiállományok és vadmadarak), *Salmonella* gyérítés (baromfiállományok), kéknyelv-betegség (szarvasmarha), klasszikus sertéspestis (vaddisznó), gümőkór (szarvasmarha), TSE (szarvasmarha), Aujeszky (sertésállományok), PRRS (sertésállományok), veszettség (róka), hal- és méhbetegségek. Az ország egyes területein a fent leírt monitoring mintavételek végrehajtása részben magán-állatorvosok közcélú igénybevételével valósult meg.

A kollégák jelzései és jelentései alapján elmondható, hogy a kis létszámú szarvasmarha-állományokban ritkábban jelentkeztek füljelző-pótlással, -hiánnyal, valamint az ENAR működtetésével kapcsolatos problémák. A török szarvasmarha exporttal kapcsolatos ENAR-beli szigorítások jót tettek az állatforgalmazás rendjének, jobban odafigyelnek a tartók a bejelentésekre, a marhalevelek, útlevelek kezelésére.

Az egyes állatfajok és állományok jogszabályban előírt kötelező vizsgálataira rendre megtörténtek, ennek kontrollálása az ÁDI által megküldött vizsgálati eredmények és a rendelkezésre álló adatbázisok adatainak összevetésével történt. Jellemzően adminisztrációs, dokumentációs hibák, hiányosságok fordultak elő. Csupán néhány esetben volt szükség a hatóság határozott fellépésére és intézkedésére a vizsgálatok elvégzésére érdekében. Ezen esetek döntő többségének háttérben a gazdák anyagi nehézségei és jogszabályi

kötelezettségeik nem megfelelő szintű ismerete állt.

ELLENŐRZÉSI EREDMÉNYEK ÖSSZEJETÉSE AZ ELŐZŐ ÉVEK EREDMÉNYEIVEL

A nagy létszámú állattartó telepeken – többnyire a megpályázott és elnyert támogatásoknak köszönhetően – korszerűbb állattartási körülményeket, takarmányozási lehetőségeket tapasztaltak a kollégák, melyek egyenes arányban állnak a járványvédelmi feltételek javulásával. Az állategészségügyi szolgáltatások támogatásával növekedés tapasztalható az állományok minősítéséhez, mentéséhez, vagy a mentesség fenntartásához szükséges vizsgálati számokban; szigorúbb rend figyelhető meg az állatok forgalmazása során.

Az állategészségügyi felügyelet alá tartozó létesítmények ellenőrzésének alapja a dokumentáció, és ezen keresztül a nyomon követhetőség felülvizsgálata. Elmondható, hogy az egyes támogatások kifizetésének feltételeként meghatározott dokumentáció vezetése, és ennek több hatóság által történő ellenőrzése jelentős javulást eredményezett a telepeken vezetett nyilvántartásokban.

Az ellenőrzési év során lefolytatott ellenőrzések tapasztalatai szerint összességében elmondható, hogy a telepek minőségének polarizációja csökken, a rendkívül kedvezőtlen feltételek mellett üzemelő telepek száma csökken (bezárnak), a működő telepek átlagos minősége javuló tendenciát mutat, átlagos állatlétszámuk növekszik.

Az évek során ugyanazok a visszatérő hibák figyelhetők meg: a nagyobb befektetést, műszaki átalakítást igénylő hiányosságok, illetve az adminisztráció

fegyelmének lazulása. Az előző év eredményeivel összehasonlítva megállapítható, hogy az állattartó telepek infrastrukturális hiányosságai stagnálnak vagy romlanak, az állatszállítással, a gyógyszerfelhasználással és a hulladékkezeléssel összefüggő problémák a tavalyihoz hasonló képet mutatnak. Trendként jelentkezik, hogy az évek során visszatérő módon, rendszeresen ellenőrzött egységeknél fejlődés tapasztalható, azaz a legtöbb esetben kijavításra, megszüntetésre kerülnek a korábbi ellenőrzések során feltárt hibák. A fennálló hiányosságok súlyossága kis mértékben csökken, a sok-sok apró hiba kijavítására viszont szinte minden esetben külön fel kell hívni a figyelmet, mert az egyébként is nehéz helyzetben lévő állattartási ágazatnál folyamatosan tapasztalható a létszámleépítés, így nem jut energia a javításokra, felújításokra, valamint az anyagi eszközök sem állnak rendelkezésre.

Azonban vannak kerületek, ahol javulást észleltek az állattartók hozzáállásában, szemléletében. A 2012. év során lefolytatott járványvédelmi ellenőrzések tapasztalatai szerint egyre nagyobb különbség látható az egyes telepek között. Úgy a szarvasmarha- és sertéstartó telepek, mint az egyéb állatfajokat tartó telepek „polarizálódnak”. Ennek elsősorban pénzügyi és menedzsment okai vannak. A jobban gazdálkodó cégek fejlesztenek, pályázatokon elnyerhető pénzek segítségével bővítik, felújítják, korszerűsítik állattartó telepeiket, új technológiákat állítanak be, bevételeik jelentős részét visszaforgatják a termelésbe. Más cégek/gazdálkodók gyakran a legalapvetőbb állategészségügyi követelményeknek is csak nagy nehézségek árán tudnak eleget tenni. Ezek száma viszont évről-évre csökken.

Az állatvédelmi ellenőrzések száma jelentősen csökkent a korábbi évekhez képest, amely csökkenés valószínűleg annak köszönhető, hogy a kölcsönös megfeleltetés keretében még nem kerültek ellenőrzésre az állatjóléti előírások. Ezt figyelembe véve a meg nem felelések aránya is csökkent.

LABORATÓRIUMI VIZSGÁLATOK

Az Állat-egészségügyi Diagnosztikai Igazgatóság laboratóriumaiba összesen 911 308 minta érkezett vizsgálatra 2012-ben (2011: 948 865). Ezekből a mintákból 1 924 380 vizsgálatot végeztünk el (2011: 1 662 873). A 749 074 vér- és tejmintából a 2011. évhez viszonyítva 300 ezerrel több vizsgálatot (1 682 928) végeztünk. Egy-egy vérmintából gyakran többféle vizsgálatra is sor kerül, ami a jelenlegi kapacitásunk mellett rendkívül megterhelő. Az anyagátvevő leterheltségét belső átszervezéssel próbáltuk enyhíteni.

Szarvasmarha brucellosis felderítésére 512 526, míg **szarvasmarha-leukosis** kapcsán 273 620 vizsgálatot végeztünk az elmúlt évben. A szarvasmarha vérmintákból 78 334 vizsgálatra került sor IBRgE, míg 36 788 IBRgB- ELISA-val. Paratuberculosis kapcsán 89 838 szerológiai vizsgálatot hajtottunk végre. Az elmúlt évben is folytattuk a kilőtt vaddisznókból származó vér- (35 313 ELISA) és szervminták (21 360 PCR) klasszikus sertéspestis felderítésére irányuló szűrővizsgálatát. A háztáji sertésállományokból származó mintákból 9670 szerológiai és 875 PCR vizsgálatot végeztünk el.

A vaddisznó állományok **klasszikus sertéspestistől** való mentesítési program eredményeként 2012-ben, az ezt megelőző három év eredményeivel megegyezően, vírus pozitív esetet nem állapítottunk meg. Az utolsó vírus pozitív

egyed kimutatására 2009-ben került sor. A szerológiai vizsgálatok kimutatták, hogy a fertőzött területen a szeropozitivitás mértéke jelentősen csökkent, Pest megyében 0,46%, míg Nógrád megyében mindössze 0,05%. Ennek megfelelően a 2012/666/EU bizottsági végrehajtási határozat Nógrád megye közigazgatási területét törölte a 2008/855/EK határozat mellékletének I. részében felsorolt, klasszikus sertéspestissel fertőzött tagállami területek közül. Pest megye mentességére vonatkozóan 2013 januárjában betérjesztésre került a szakmai anyag az Európai Bizottsághoz. Házi sertés állományok esetében mind a virológiai, mind a szerológiai vizsgálatok negatív eredménnyel zárultak.

A kisüzemi sertésállományok **Aujeszky-betegség** felderítése céljából (39 115) elrendelt felmérő vizsgálatára 2012-ben is sor került. Emellett a nagyüzemek ellenőrző vizsgálata is folyt (64 160). Nagyüzemi sertésállományok Aujeszky betegségtől való mentesítése keretében elvégzett virológiai és szerológiai vizsgálatok negatív eredménnyel zárultak. Kisüzemi sertésállományok esetén hét megye 15 udvarában gB szeropozitivitást, ebből 10 udvarban gE szeropozitivitást állapítottak meg. Ezekből az állományokból PCR vizsgálattal a vírus nem lehetett kimutatni.

Az Aujeszky-monitoringgal párhuzamosan a kisüzemek **brucellózis** vizsgálatát is elvégeztük. A sertés brucellosis felderítésére 57 377 szerológiai vizsgálatot végeztünk el.

A **TSE-gyorstesztel** 55 011 mintát vizsgáltunk meg.

Az elmúlt évben a járványhelyzet indokolta a **Schmallenberg betegség** hazai helyzetének felmérését. Ennek keretében ELISA-próbával 2479, PCR-rel 4518 kérődző állattól származó mintát vizsgáltunk.

2012-ben a **bluetongue** vírus irányában végzett vizsgálatok száma több mint 50%-kal emelkedett. Szerológiai vizsgálatra 74209 vérminta érkezett. A PCR vizsgálatok száma 5200 volt, nem találtunk pozitív állatot, és az EU monitoring keretében végzett *Culicoides* vektorok PCR vizsgálata is negatív eredményt adott.

2012. január 1. és december 31. között 4950 minta (húsevők, denevérek, növényevők) **veszettség vírus** kimutatására irányuló vizsgálata során egy denevérből EBLV-1 vírust mutattunk ki. A veszettség immunizálás ellenőrzése 1083 róka vérmintájára terjedt ki, Tetraciklin marker vizsgálatokat 2052 esetben végeztünk. A már lezárt vizsgálatok eredménye azt mutatta, hogy több mint 60% volt a vakcina csalétek felvétele.

A szarvasmarha állományok **BVD fertőzöttségének** felmérése során 63 950 minta került feldolgozásra. 1351 állat esetében a vírusszerológiai vizsgálatok pozitív eredményre vezettek és 348 szarvasmarha szerveiből került a vírus izolálásra.

4157 hal szerveiből végeztünk vírus izolálást, amelyből 3 594 minta a ponty tavaszi virémiája és 653 minta a pisztráng vírusainak kimutatására irányult.

2012-ben összesen 4418 emlős hulla, szerv és magzat és/vagy magzataburok, továbbá 2508 vad-, állatkerti-, illetve laboratóriumi állat került kórbonctani és egyéb kiegészítő (bakteriológiai, kórszövettani, immunhisztokémiai) vizsgálatra.

A **sertésállományok PRRS vírustól való mentesítési** program folytatásaként ismétlésre került a kis létszámú sertésállományok fertőzöttségének felmérése. A szerológiaiailag megvizsgált 35 946 minta 5,03%-a bizonyult pozitívnak, mely 50%-os csökkenést jelent az előző évhez képest, köszönhetően a

teszt minősége javulásának és a megerősítő vizsgálatoknak. PRRS kapcsán összesen 82 320 szerológiai vizsgálatot végeztünk el.

Madárinfluenza szeropozitivitás felmérésére a háziszárnyasok és tenyésztett vadmadarak 12 800 vérmintáját teszteltük. A szerológiai vizsgálatok alapján a házimadarak mentesek a madárinfluenza vírusától. Sem háziszárnyasokból, sem vadon élő madaraktól nem került magas patogenitású influenzavírus kimutatásra.

2012-ben 980 házi- és vadonélő állat szervmintáiból történt **gümőkór-kimutatásra** irányuló bakteriológiai vizsgálat. Ez megfelel az utóbbi évek mintaszámának. Egyetlen szarvasmarha-állomány bizonyult fertőzöttnek.

Magzatokból és hullákból 1241 esetben végeztünk **Brucella** tenyésztést. A több éve tartó emelkedő mintaszám egyik oka és fő eredménye a vaddisznókban kimutatott *Brucella suis* 2-es biovarinása által okozott fertőzés, ami egyes régiókban endémiás elterjedést mutat.

2012-ben 3463 esetben végeztük a szarvasmarhák ***Campylobacter fetus subsp. venerealis*** fertőzöttségének vizsgálatát, minden esetben negatív eredménnyel.

2012-ben vállalkozói megrendelésre 11 218, továbbá hatósági mintákból 4800 **Salmonella**-kimutatást végeztünk.

Emelkedő számban került sor **Mycoplasma**-tenyésztésre lúdból és szarvasmarhából, amelynek során több esetben *M. bovis*, *M. arginini*, *M. anatis*, *M. 1220*, *M. anseris*, *M. cloacale* fajokat sikerült kitenyésztetni.

Az **antibiotikum-rezisztencia monitoring vizsgálatok** során 2012-ben 312 bélmintát

dolgoztunk fel. MIC-alapú antibiotikum-rezisztencia meghatározást 181, sertésből és broilercsirkéből izolált *Campylobacter* törzs, 111 *E. coli* törzs, továbbá 40, sertésből izolált *Salmonella* törzs esetén végeztünk. A program keretében a NÉBIH ÉTbI által tipizált 445 tyúk és pulyka eredetű *Salmonella* törzs került rezisztencia vizsgálatra.

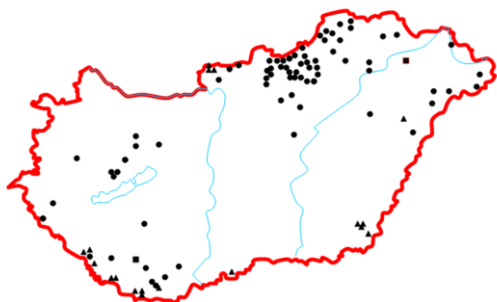
A **takarmányok mikotoxikológiai vizsgálatai** arra utalnak, hogy 2012-ben a hazai termesztésű kukoricában aflatoxinok (aflatoxin B₁ és B₂) termelődtek, amit a korábbi években még soha nem tapasztaltunk. A takarmányok aflatoxinszennyezettsége a baromfira állategészségügyi kockázatot, míg a szennyezett takarmánnyal etetett fejőstehenek esetében a tejjel kiválasztódó aflatoxin M₁ humán-egészségügyi kockázatot jelent.

Amint az már korábban is említésre került, hazánkban a takarmányok aflatoxinnal való szennyeződése eddig nem jelentett gondot, azonban mára ez valós kockázatot jelent. Helyes takarmányozási gyakorlat betartásával, valamint a lehető legalacsonyabb szennyezettségű takarmányok használatával, a szemes kukorica rostálásával és az ún. toxinkötők alkalmazásával megakadályozható a toxin élelmiszerláncba való bejutása.

2012. évben a diagnosztikai célból beküldött baromfi minták száma (37 052) emelkedést mutat az előző évhez képest. A budapesti laborban a libák mintaszámának megugrása mellett – melynek oka a **polyomavírus** okozta járványos megbetegedés – a tyúkok mintaszámának diszkrét csökkenése, a debreceni laborban pedig a beküldött pulykák számának növekedése volt tapasztalható. A kaposvári laborban a mintaszám megoszlása egyezést mutat a korábbi évekkel.

Összesen 12 388 parazitológiai mintát vizsgáltunk. A 99/2003/EK irányelvnek megfelelően az EU Parazitológiai Referencia Laboratóriumával szoros együttműködésben folytattuk az *Echinococcus* és *Trichinella* fajok hazai elterjedtségével kapcsolatos vizsgálatainkat.

A 2012-ben vizsgált rókákból és vaddisznókból származó 27 *Trichinella* izolátumok többsége *Trichinella britovi* volt. *Trichinella spiralis* csak a szlovák határszélen lőtt három vaddisznóban találtunk. Ez megerősíti korábbi eredményeinket (21. ábra), miszerint hazánkban a szilvaticus környezetben perzisztáló *T. britovi* a domináns *Trichinella* faj. A *T. spiralis* csak az endémiás országokkal határos területeken fordul elő.

21. ábra A 2006-2012 között sertésekből, vaddisznókból és rókákból származó *Trichinella* izolátumok területi eloszlása.

Jelölések: ● *Trichinella britovi*; ▲ *Trichinella spiralis*; ■ *Trichinella pseudospiralis*

A róák *Echinococcus multilocularis* fertőzöttsége a 2012. évi rendkívüli szárazság következtében kissé visszaesett, de még így is a róák 8,6%-a fertőzött. Az ország északnyugati felének fertőzöttsége jóval erősebb, mint a délkeleti felének. A prevalencia egyes északi megyékben meghaladta a 20%-ot.

Az 1266/2007/EK rendeletnek megfelelően folytattuk a **kéknyelv-betegség vírus és**

Schmallenberg-vírus vektor *Culicoides*-fajok előfordulásával kapcsolatos faunisztikai és szezonális vizsgálatokat. Idén 18 megyéből beküldött, 21 mintavételi pontról származó 2700 egyed vizsgáltunk. A 2012. évi szárazság miatt a *Culicoides* aktivitás csökkent. A mintákban a potenciális vektor *Culicoides pulicaris* complexbe és *Culicoides obsoletus* complexbe tartozó egyedek aránya 68% volt. A potenciális vektorok minden mintavételi ponton előfordultak.

***Trichinella* jártassági körvizsgálatot** szerveztünk az ÉTbI alá tartozó 7 regionális laboratórium és a 17 legnagyobb mintaszámú, a kormányhivatalok alá tartozó *Trichinella* vizsgáló laboratórium számára. Az körvizsgálatban a laboratóriumok 67%-a nyújtott megfelelő teljesítményt. A módszer kritikus pontjainak ismertetése és a módszer validálása után az ismételt körvizsgálatban a nem megfelelő eredményt elért laboratóriumok 43%-a ért el megfelelő eredményt.

Összesen 6070 **halat** vizsgáltunk. A **pontyok tavaszi virémiája (SVC)** klinikai tünetekben megnyilvánuló formában, egy ízben sem jelentkezett. A **koi herpesz-vírus betegség (KHV)** három esetben fordult elő, egy tógazdaságban, egy horgásztóban és egy kísérleti állományban. A **pisztrángfélék vérképzőszervi elhalásának vírusa (IHNV)** és a **pisztrángok vírusos vérfertőzésének vírusa (VHSV)** kimutatására irányuló vizsgálatok negatív eredményre vezettek.

Az ország 132 gazdaságának 169 **járványtani tőegységéből** végeztünk ellenőrző vizsgálatot, amelynek során 125 pontyos tógazdaságot, valamint 7 pisztráng és toktenyésztéssel foglalkozó gazdaság halállományát vizsgáltuk boncolásos, vírusizolációs és molekuláris

biológiai módszerrel. Az elvégzett szűrővizsgálatok alapján vírushordozás nem fordult elő.

Összesen 7235 lépet és 4261 méhcsaládot vizsgáltunk. Ebből a „Kísérleti felügyeleti program a méhcsalád veszteségek felmérésére (2012-2013)” címen futó EU monitoring vizsgálat keretében az ország különböző megyéiből származó 196 méhészet, 3 906 méhcsaládjából származó mintát vizsgáltunk meg elsősorban *Varroa atka* és *Nosema spp.* fertőzöttségre.

A mézelő méhek nyúlós költésrothadását az országos szinten beérkezett 7235 lép közül 3709-ben állapítottuk meg, amely kis mértékben meghaladja a tavalyi pozitív esetek számát. Mézelő méhek tömlős költésrothadását 4 esetben 6 lépben, az európai költésrothadást 1 esetben 17 lépben diagnosztizáltuk.

Az elmúlt évben az Állategészségügyi Diagnosztikai Igazgatóság laboratóriumai több, a nemzetközi referencia laboratóriumok által szervezett körvizsgálatban vettek részt.

Munkatársaink munkájuk mellett részt vesznek az oktatásban és a különböző non-profit szervezetek munkájában, ill. 145 alkalommal végeztek helyszíni vizsgálatot. Összefoglalásképpen megállapíthatjuk, hogy 2012-ben az előző évhez viszonyítva a vizsgálatra beküldött minták száma 37 500-el csökkent, viszont az elvégzett vizsgálatok száma 262 000-el emelkedett.

KÉPZÉS

ÁÁI ÁLTAL SZERVEZETT KÉPZÉSEK, ELŐADÁSOK:

Fogyasztók, vállalkozók képzése, tájékoztatása:

- Tájékoztató előadás az afrikai sertéspestisről és az aktuális állategészségügyi kérdésekről előadás- Túrkeve juhászfesztivál
- Ügyfélszolgálati kérdések megválaszolása állategészségügyi kérdésekben (20 esetben).
- Rádióinterjú mézelő méhek felügyeleti programjáról 2 ízben.
- Salmonella gyérítési programokkal kapcsolatos előadás (Derzsy napok).
- baromfi egészségügy aktualitásai (Salmonella gyérítési programok, madárinfluenza, állatvédelem) Japán delegációnak a BTT szervezésében
- Schmallerberg vírussal kapcsolatos előadás nem hatósági szolgálatban dolgozó állatorvosok részére; az ÁDI szervezésében részelőadás biztosítása
- Rhone Vet Merial sertésnapok PRRS-ről szóló MÁOK keretében rendezett előadás
- Biomin szakmai fórumon PRRS előadás
- Sertésstartó-telepek tulajdonosainak, illetve üzemeltetőinek levélben történt tájékoztatása az új állatvédelmi előírásokról
- Tojtyúktartó telepek tulajdonosainak, illetve üzemeltetőinek levélben történt tájékoztatása az új állatvédelmi előírásokról

Képzések a Megyei Igazgatóságok számára:

- 2012. január: Igazgatóhelyettesi értekezlet – Valamennyi Megyei Kormányhivatal ÉBÁI igazgatóhelyettesei részvételével, az ÁÁI valamennyi szakterületével kapcsolatban.

- Schmallerberg vírussal kapcsolatos előadások NÉBIH-en belül és a megyei igazgatónak
- A TSE-vel kapcsolatos aktuális ismeretek Szabolcs-Szatmár-Bereg megyében, Salmonella gyérítési programokkal kapcsolatos aktualitások Borsod-Abaúj-Zemplén megyében

Képzések Társhatóságok számára:

2012. március 9. és 2012. április 4-én a Nemzeti Adó- és Vámhivatal Képzési, Egészségügyi és Kulturális Intézetében (kb. 50-50 fő részvételével) „Állategészségügyi tiltó és korlátozó rendelkezések”, valamint a NAV Észak-budapesti Adóigazgatóságán 2012. szeptember 13-án (kb. 200 fő részvételével) „A NÉBIH és a NAV együttműködési területei” témakörökben.

TERÜLETI SZERVEK (MEGYEI KORMÁNYHIVATAL ÉLELMISZERLÁNC-BIZTONSÁGI ÉS ÁLLATEGÉSZSÉGÜGYI IGAZGATÓSÁGOK) ÁLTAL SZERVEZETT KÉPZÉSEK, ELŐADÁSOK

Baranya megye:

- Méhégészségügyi felelősök továbbképzése (40 fő)
- Állatvédelmi aktualitások (28 fő)
- Állatszállítás állategészségügyi dokumentumai - képzés a rendőrség állományának (28 fő)
- Élőállatok szállításának állatvédelmi szabályai (46 fő)

Bács-Kiskun megye:

- A KET módosítás legfontosabb pontjainak ismertetése. Változások ügyintézésünk tekintetében, Az állati eredetű melléktermékek kezelésével, ártalmatlanításával kapcsolatos aktuális tudnivalók, BTSF képzés anyagainak, tapasztalatainak ismertetése, egyebek (52 fő)
- A ló szállításra vonatkozó előírások ismertetése, A tojótűk tartó

gazdaságok ellenőrzése, 2012. évi létesítményellenőrzési terv végrehajtása, A 2012. 03. 21-i ÉTBI továbbképzés anyagának ismertetése, egyebek (50 fő)

- 2012. évi belső ellenőrzés megállapításai, Az élelmiszerek mikrobiológiai kritériumairól szóló 2073/2005/EK rendelettel kapcsolatos hatósági teendők, különös tekintettel a rendelet változásaira, az önellenőrzési kötelezettség számonkérése az üzemekben. Az új orosz export eljárásrend ismertetése, BTSF továbbképzés tapasztalatai, Karcher fertőtlenítő eszköz bemutatása, egyebek (47 fő)
- Dr. Dénes Béla - A brucellózis és a bovin leukózis aktuális kérdései
- Málík Zoltán - A lovak elektronikus transzponderrel történő egyedi és tartós megjelölése BTSF továbbképzés tapasztalatai (52 fő)
- Dr. Horváth László - A Magyar Állatorvosi Kamaráról, valamint az állatorvosi szolgáltatói tevékenység végzéséről szóló 2012. évi CXXVII. törvény alkalmazásával kapcsolatos tájékoztatás 2012. 11. 21-i NÉBIH képzés anyagának ismertetése (51 fő)

Békés megye:

- 2012. év során az igazgatóság a szakemberei részére 5 alkalommal tartott képzést, melyeken a résztvevők száma 28-71 fő között volt.

Egy alkalommal tartottunk közös oktatást és képzést a Helyi Járványvédelmi Központ megvalósítási projektjéhez kapcsolódóan az Arad megyei román kollégák részére, illetve azok bevonásával. A képzés az élelmiszerlánc szereplői számára nyilvános volt, amely 2012. október 19-én a Csabai Kolbászfesztivál keretében rendezett fórum alkalmával valósult meg.

Borsod-Abaúj-Zemplén megye:

- 148/2007 (XII. 8.) FVM rendelet szerinti kérelmek, az ÁDI intézeteiben végzett vizsgálatok pénzügyi elszámolási rendje, TIR bizonylatok kitöltése, KM ellenőrzések tapasztalatai (hatósági állatorvosok, hatósági főállatorvosok, jogosult állatorvosok magánállatorvosok; 56 fő)
- Klasszikus és afrikai sertéspestis elleni védekezés aktuális kérdései; Egy új betegség, a Schmallenberg-vírus járványtana és az ellene való védekezés lehetőségei (hatósági állatorvosok, hatósági főállatorvosok, jogosult állatorvosok magánállatorvosok; 56 fő)
- WebENAR szakrendszerei változások, szigorítások a törökországi exporttal kapcsolatban (hatósági állatorvosok, hatósági főállatorvosok, jogosult állatorvosok ENAR kapcsolattartók; 56 fő)
- Állati eredetű melléktermékek kezelésével, feldolgozásával kapcsolatos jogszabályváltozások, az FVO ellenőrzés tapasztalatai (hatósági állatorvosok, hatósági főállatorvosok; 38 fő)
- Salmonella gyérítési programok országos helyzete (hatósági állatorvosok, hatósági főállatorvosok, jogosult állatorvosok; 38 fő)
- Takarmány dioxin tartalmának vizsgálata, az eredmények értékelése, 767/2009/EK rendelet szerinti takarmány jelölési előírások, takarmányellenőrzés aktuális problémái– kockázat azonosítás és management (hatósági állatorvosok, hatósági főállatorvosok; 23 fő)

Az állatok védelméről és kíméletéről szóló 1998. évi XXVIII. törvény 2012. január 01-től hatályos módosulása (hatósági állatorvosok, hatósági főállatorvosok, jogosult állatorvosok; 56 fő)

Csongrád megye:

Az igazgatóság minden dolgozója, valamint a jogosult állatorvosok és magán állatorvosok legalább 2 alkalommal részt vettek szakmai képzéseken. Több esetben a képzések vizsgával zárultak, melyek minden esetben sikeresek voltak.

Az alábbi témakörökben tartottunk továbbképzéseket:

- Ragadós száj- és körömfájás, afrikai sertéspestis, blue tongue járványhelyzete,
- Aujeszky betegség aktuális kérdései,
- IBR és BVD mentesítés lehetőségei, Lovak vírusos betegségeinek aktuális helyzete,
- Lovak jelölési előírásai,
- Az állattenyésztéssel kapcsolatos információs rendszer változásai.
- Ketreces tojó tyúk tartás állatvédelmi előírásai, állatok szállításának állatvédelmi előírásai, állatjóléti felelős képzés. A tanfolyamokon 3 alkalommal összesen 65 fő vett részt. A résztvevők bizonyítványt csak sikeres vizsga után kaptak. Pótvizsga 2 esetben vált szükségessé.

Fejér megye:

Összevont állománygyűlés valamennyi hatósági (fő)állatorvos, élelmiszer-biztonsági felügyelő és falugazdász részére a következő témakörökben:

- Általános információk átadása a 2012. évre vonatkozóan
- Országos kiemelt GMO ellenőrzés elrendelése
- A Kölcsönös Megfeleltetés rendszere
- Élelmiszerek hatósági mintavétele
- Takarmányok helyes mintavételi eljárása
- A Schmallenberg vírus
- Az Országos Állategészségügyi Igazgatási Rendszer (OÁIR) bemutatása

Valamennyi hatósági (fő)állatorvos és élelmiszer-biztonsági felügyelő részére történt képzés a következő témakörökben:

- Az ITNET rendszerével kapcsolatos aktuális feladatok
- A NÉBIH létrejötte
- A kormányhivatal pénzügyi helyzete, a kiadások csökkentésének feladatai
- A 2012. évi Élelmiszerlánc-biztonsági termék-mintavételi terv ismertetése és a végrehajtás szabályai
- A Ket. és az Éltv. módosításainak ismertetése
- Az eddig lezajlott FVO ellenőrzések megállapításai, tapasztalatai
- Vendéglátás GHP
- 2011. évi élelmiszer közvetítette megbetegedések kivizsgálásának tapasztalatai
- A NÉBIH állatgyógyászati készítmények forgalmazása engedélyezésének tárgyában megküldött állásfoglalásának, eljárásrendjének ismertetése
- Engedélyköteles létesítmények engedélyezésével kapcsolatos általános eljárásrendek, jogszabályi háttér és egyes országosan kiemelt problémák, kérdések
- GMO kiemelt ellenőrzés feladatai, jelentése, mintavétel és mintaküldés szabályai
- Kártevők elleni védekezés az élelmiszer nagyáruházakban
- HACCP rendszerek az élelmiszer előállító üzemeknél
- A 2012. évi Létesítmény-ellenőrzési Terv ismertetése

Valamennyi hatósági (fő)állatorvos és élelmiszer-biztonsági felügyelő részére a következő témakörökben:

- Szakigazgatási szervünkben az elmúlt értekezlet óta történt változások ismertetése
- Az új szállítási rendelet ismertetése
- Az élelmiszerek mikrobiológiai kritériumairól szóló 2073/2005/EK

rendelettel kapcsolatos hatósági teendők különös tekintettel a rendelet változásaira

- A 2012-ben eddig lezajlott FVO ellenőrzések tapasztalatai
- A nem emberi fogyasztásra szánt állati eredetű melléktermékekre vonatkozó állategészségügyi szabályok megállapításáról szóló 45/2012. (V.8.) VM rendelet – „új ÁMT rendelet”
- A takarmányok előállításának, forgalomba hozatalának és felhasználásának egyes szabályairól (65/2012. (VII.4.) VM rendelet)
- A Bizottság 225/2012/EU rendeletének ismertetése
- Az önellenőrzési kötelezettség gyakorlati számonkérése az engedélyköteles, azaz a 853/2004/EK rendelet hatálya alá tartozó élelmiszer-előállító létesítményekben

Igazgatóság által élelmiszerlánc szereplőinek tartott képzések:

- Városgondnokság – gypemsteri telepen a nem emberi fogyasztásra szánt állati eredetű melléktermékekre vonatkozó állategészségügyi szabályok megállapításáról szóló 45/2012. (V.8.) VM rendelet ismertetése
- Állatszállítói képzések történtek

Győr-Moson-Sopron megye:

A központi igazgatóság és a területi szervek által az állománynak és az élelmiszerlánc szereplőknek tartott képzések témái és a résztvevők száma:

- Minden hónapban vezetői értekezlet tartunk, ahol az Igazgatóság mellett a kerületek (járások) vezetői vesznek részt, a téma mindig valamilyen aktualitás állategészségügyi, élelmiszer téma és az ITNET értékelése.
- A kerületek havonta kapnak kerületi szintre lebontott teljesítményértékelést

(teljesült ellenőrzések, időarányos %-os értékelés), a kevésbé eredményesen szereplő járások igazoló jelentésben számolnak be a nem megfeleléség általuk véleményezett okáról, amiben elsősorban a hiányos számítástechnikai háttérrel jelölik meg.

Hajdú-Bihar megye:

- Tej, tojás, méz szakterület élelmiszerbiztonsági felügyeletének aktuális kérdései; 13 fő
- Élelmiszerbiztonsági értekezlet; 5 fő
- A lószállítással és vágással kapcsolatos hatósági teendők; 10 fő
- 2012-2013-as évi ellenőrzési terv és mintavételi monitoring terv által előírt ellenőrzések az előző évi tapasztalatok tükrében; 22 fő
- Állatgyógyászati készítmények forgalmazásának és felügyeletének aktuális kérdései; 12 fő
- Hatósági szaksegédek szakmai, munkavédelmi oktatása; 27 fő
- Bejelentés köteles élelmiszer-előállítás felügyeltével kapcsolatos aktuális információk; 11 fő
- Engedélyköteles élelmiszer előállító üzemek felügyeletének aktuális kérdései; 22 fő
- ENAR aktuális kérdései; 60 fő
- Ökológiai gazdálkodással kapcsolatos feladatok ellátása; 11 fő
- A broiler tartás állatvédelmi kérdései; 17 fő
- Éves továbbképző értekezlet; 35 fő

Heves megye:

- A kerületi főállatorvosok és az Igazgatóság szakemberei minden hónapban értekezleten beszélnek meg az aktuális feladatokat, a végrehajtás lehetőségeit.
- Amennyiben valamilyen sürgős feladat jelentkezik (járványüggyel, élelmiszer-eredetű betegségekkel, kiemelt ellenőrzésekkel stb.),

rendkívüli értekezletet is összehív az igazgató főállatorvos.

- Rendszeres továbbképzésekre kerül sor az egyes állatbetegségekkel (KSP, TSE, madárinfluenza, bluetongue, Schmallenberg stb.) kapcsolatos legfrissebb információkról, az állategészségügyi hatóság és a magán-állatorvosi szolgáltatás közös kérdéseiről.
- A továbbképzéseken 18 hatósági és 44 szolgáltató állatorvos volt érdekelt, de a legtöbb – élelmiszerlánc-biztonsággal is foglalkozó – képzésen a felügyelők (12 fő) is részt vesznek.
- E-learning oktatásra is sor került az elmúlt évben, mely célja a mintavételek eljárásrendjének javítása volt.

Jász-Nagykun-Szolnok megye:

Nincs adat.

Komárom-Esztergom megye:

- Negyedévente került sor megyei továbbképzésre élelmiszerbiztonsági, járványvédelmi és állatvédelmi témában, ahol a hatósági kollégák mellett a jogosult állatorvosok is részt vettek. Így a továbbképzéseken 40-60 fő volt a résztvevők száma.

Nógrád megye:

- 2012-ben a szakmai képzések a NÉBIH által elrendelt és szervezett formában történtek. A továbbképzés témáit a résztvevők a „képzők képzése” gyakorlatnak megfelelően megyei értekezleteken adták tovább a hatósági szakembereknek. Az oktatások írásbeli vizsgával zárultak.

Főváros és Pest megye:

- 2012-ben nem került bevezetésre új JFGK a KM ellenőrzésekben, azonban sok új kollégának kellett elsajátítania a KM tananyag e-

learning-es képzését és ezt követően vizsgát tennie.

- Az év során a vezetői értekezletek keretében került sor az új jogszabályok által hozott változások ismertetésére, azonban olyan nagyszabású továbbképzésre, mint amilyen 2011-ben az összes kerület részvételével tartott szimulációs gyakorlat, nem volt lehetősége az Igazgatóságnak.

Somogy megye:

- 2012. évben 3 alkalommal került sor megyei továbbképző értekezlet szervezésére a hatósági és a jogosult állatorvosok számára. A három értekezleten előadások hangzottak el lójelölés-, takarmány-gyógyszerellenőrzés, állatszállítás és állatvédelem, bejelentési kötelezettség alá tartozó állatbetegségek esetén teendő intézkedések témakörében. A három megyei értekezleten összesen 105 fő vett részt.
- Az Igazgatóság munkatársai 2012-ben 24 alkalommal vettek részt országos, illetve nemzetközi szakmai rendezvényeken, szakterületüknek megfelelően.

Szabolcs-Szatmár-Bereg megye:

A központi igazgatóság és a területi szervek által az állománynak és az élelmiszerlánc szereplőknek tartott képzések témái és a résztvevők száma:

Néhány tervezett továbbképzésre nem került sor, de helyette más témában szerveztünk továbbképző rendezvényeket.

A megvalósult továbbképzések a következők:

- Élelmiszer-higiéniai továbbképzés (50 fő)
- Méhegészségügy (varroa, nosema, nyúlós költésrothadás) (87 fő)
- Állategészségügy (Kölcsönös Megfeleltetés, házityúk szalmonella-

mentesítés, állatszállítás, monitoring programok) (55 fő)

- Szarvasmarha-egészségügy (állatforgalmazás, légző-emésztőszervi betegségek, Schmallerberg) állatgyógyászati termékek forgalmazása (63 fő)
- Élelmiszer-higiénia továbbképzés (41 fő)
- Állategészségügy (TSE, melléktermék, juh betegségei), élelmiszer-higiénia (54 fő)
- Állatszállítás (79 fő)
- Állatvédelem (68 fő)

Tolna megye:

- Az Igazgatóság a MÁK megyei szervezetével együtt hét továbbképző értekezletet szervezett. A rendezvényeken résztvevők száma 44-57 fő között alakult.

Vas megye:

- Állat szállításban tevékenykedő vállalkozók képzése 3 alkalommal; 47 fő vállalkozó
- Állatvédelmi felelősök képzése – broiler tartók esetében ; 35 fő vállalkozó
- 2073/2005/EK rendelet változásai, Önellenőrzési kötelezettség az eng. Köteles élelmiszer vállalkozásoknál; 10 fő (hatóság)
- Ket. változások ismertetése; 35 fő (hatóság)
- Trichinella vizsgálat, lóvágás feltételei, tavaszi kiemelt ell. tapasztalatai, éves ell. jelentés tapasztalatai; 10 fő (hatóság)
- Vendéglátás, közétkeztetés új jogszabály változásokról 3 alkalommal; 3x 60 fő élelmiszer vállalkozók

Veszprém megye:

- Képzés a méhegészségügyi felelősöknek
- 2 továbbképzés volt hatósági állatorvosok részére az aktuális jogszabályváltozásokról,
- A kerületekben tartottak 11 értekezletet, amelyeken a központi képzéseken részt vevő kollégák által a hétfőnkén tartott osztályvezetői értekezleten továbbadott anyagot ismertették a hatósági állatorvosoknak.
- A falugazdászok részére 2 továbbképzés volt, a területalapú támogatásokkal és a KM ellenőrzésekkel kapcsolatban.

Zala megye:

Élelmiszerlánc szereplőknek tartott képzések (és értekezletek) és résztvevői:

Központi

- borászati felügyelői: 3 alkalom (2-2 fő)
- ENAR koordináció: 1 alkalom (1 fő)
- tenyésztéshatósági: 1 alkalom (2 fő)
- járványügyi: 1 alkalom (2 fő)
- gyógyszerfelügyelői: 2 alkalom (1-1 fő)
- Konferencia (Derzsy-Köves): 1 alkalom (2 fő)
- állatkínzások szakmai megít.: 1 alkalom (1 fő)
- takarmányozási: 1 alkalom (4 fő)
- lovak azonosíthatósága: 1 alkalom (1 fő)
- radiológiai: 1 alkalom (4 fő)
- ÉTDR 2 alkalom (3 fő)
- Élelmiszerhigiéniai 2 alkalom (4-4 fő)

Helyben tartott

- HACCP továbbképzés 1 alkalom (12 fő)
- takarmányozási tov.képz.: 1 alkalom (13 fő)
- mikrobiológiai képzés: 1 alkalom (20 fő)

- vezetői és kibővített vezetői értekezletek a központi értekezleteken ismertetett képzések és utasítások átadása céljából: 4 alkalom (12-28 fő)

AZ IGAZGATÓSÁG ÉVES MUNKÁJA SORÁN BEKÖVETKEZETT VÁLTOZÁSOK LEÍRÁSA

A NÉBIH Állategészségügyi és Állatvédelmi Igazgatóság személyi állományában több változás is történt 2012-ben, melynek következtében az egyes munkatársak feladatainak újrastrukturálására volt szükség. A Megyei Igazgatóságok igen nagy százaléka esetében csökkent a szakmai dolgozók létszáma.

A leginkább lényeges változás 2011-hez képest az év végi felkészülés volt a járások kialakítására, amely igen sok bizonytalanságot hordozott magában.

Az igazgatóságok személyi állományára jellemző az esetleges üres álláshelyek betöltésének nehézsége és az ezek eredményeképpen jelentkező állandó létszámhiány, mely sok esetben megnehezíti a létesítmény-ellenőrzési terv teljesítését, valamint ez az állományban maradt munkatársak számára munkateher növekedést jelentett. A megyék egy részének munkájára jellemző a kapkodás, folyamatos késedelem, esetenként a pontatlanság. Ehhez adódik hozzá a gépjárművek használatának túlzott logisztikai feladatokat igénylő szervezése, mely az előre nem látható feladatok viszonylag nagy száma miatt nem is valószínűsíthető meg teljes mértékben. Valamint ezen felül a számítógéppark öreg, elavult, és mivel az ellenőrzéseket már minden esetben a számítógépes rendszerekben is rögzíteni kell, ez jelentősen lassítja és nehezíti a munkánkat. Mobil számítógépes felszereltség, mobil internet nincs a

megyékben, így sokszor a hatékonyságot rontva duplán kell dolgozni, egyrészt a területen papír alapon felvenni az adatokat, majd az irodában ugyanezeket az adatokat számítógépen is rögzíteni kell.

Egyes megyék esetében elmondható, hogy 2012-ben még el tudták végezni az Igazgatóságok a kitűzött célokat, köszönhetően a kollégák szakmai elkötelezettségének, azonban érezhető, hogy hosszú távon a helyzet komoly kihívást jelent.

2012. évi tapasztalatok az élelmiszer- és takarmánybiztonság területén

A biztonságosan fogyasztható élelmiszerek előállítása és forgalmazása a teljes élelmiszerláncban hosszú, részletesen és szigorúan ellenőrzött folyamat eredménye. Ez a hatósági munka jelentős részben a NÉBIH [Élelmiszer- és Takarmánybiztonsági Igazgatóság \(ÉTBI\)](#) szakmai irányításával, illetve koordinációjával a területi szervek összehangolt tevékenységével valósult, valósul meg.

Az ÉTBI feladata az állati eredetű élelmiszer előállító üzemek listájának közzététele és karbantartása, az élelmiszer és takarmányvizsgáló Nemzeti Referencia Laboratóriumok és a hazai élelmiszer monitoring vizsgálatok működtetése.

Az Igazgatóság részt vesz az uniós élelmiszer és takarmány gyorsveszély jelző rendszerben (RASFF) érkező jelzések kivizsgálásának hazai irányításában, továbbá kiemelt hazai céll ellenőrzések koordinálásában.

Irányítja és nyilvántartja az élelmiszer eredetű megbetegedések kivizsgálását az élelmiszerláncban, azok adatait rendszeresen értékeli és közzéteszi.

Az Igazgatóság fogadja a lakossági, fogyasztói bejelentéseket és élelmiszerrel kapcsolatos vállalkozók érdeklődésére tájékoztatást ad, továbbá végzi az élelmiszer és takarmányipari gépek higiéniai minősítését.

ÉLELMISZER- ÉS TAKARMÁNY HIGIÉNYIA, ÉLELMISZER- ÉS TAKARMÁNYBIZTONSÁG
Magyarország változatlanul nagy hangsúlyt helyez az élelmiszerbiztonság szavatolására, a fogyasztók biztonságos élelmiszerrel történő ellátásának biztosítására. Ezt a törekvését érvényesíti a jogalkotásban és a jogalkalmazásban is. Ennek szellemében, a NÉBIH koordinációjával készült el, egy átláthatóan és a szakmai szervezetek képviselőivel működő munkacsoportban, széleskörű vendéglátó szakmai konszenzus eredményeképpen, „Az Útmutató a Vendéglátás és Étkeztetés Jó Higiéniái Gyakorlatához”.

Az ÉTbt a takarmánybiztonsággal, - higiéniai, - minőséggel, az élelmiszerlánc-biztonsággal, az élelmiszer-higiéniai, -biztonsággal, -minőséggel, valamint az élelmiszerlánc-biztonsághoz kapcsolódó laboratóriumi feladatokkal, ügyfélforgalommal kapcsolatban 2012. évben is kiemelt ügyirat forgalmat bonyolított le. Az igazgatóság feladat- és hatáskörébe tartozó ügykörökben több mint 17 ezer hivatalos ügyiratot keletkeztetett. Emellett igen nagy számban foglalkoztak az igazgatóság munkatársai a személyes, telefonos és elektronikus ügyfélforgalom kezelésével, és folyamatosan kapcsolatot tartottak az élelmiszerláncban működő szakmai civil szervezetekkel is.

AZ ÉLELMISZERLÁNCOT ÉRINTŐ, BEJELENTETT ÉS KIVIZSGÁLT ÉLELMISZER KÖZVETÍTETTE MEGBETEGEDÉSEK

A 2003/99/EK irányelv előírja a zoonózisok monitoringja mellett, hogy az élelmiszer eredetű megbetegedések megfelelő járványügyi vizsgálata megtörténjen, melynek kapcsán lehetővé válik a vonatkozó tendenciák és fertőző források feltárása, az adatok összegyűjtése és értékelése. A feladathoz hazai joghátteret biztosít „Az élelmiszerláncról és hatósági

felügyeletéről” szóló 2008. évi XLVI. törvény, melynek felhatalmazása alapján végeztük a 2012. évben bejelentett élelmiszer eredetű megbetegedések vizsgálatát és nyilvántartását.

A kivizsgálások szakmai hátterét az MgSzH élelmiszerlánc-biztonsági elnökhelyettese által 2008-ban kiadott, „az élelmiszer közvetítette megbetegedések és azok gyanújának vizsgálatához az élelmiszerláncban” című útmutató biztosította. Tárgyévben lépett hatályba „A Nemzeti Élelmiszerlánc-biztonsági Hivatalról szóló 22/2012. (II.29.) Korm. rendelet, melynek (4) bekezdése szerint: „A NÉBIH az Éltv. 33. §-ának c) pontja szerinti eseményeket országos szinten összegzi és elemzi, és amennyiben az szakmailag indokolt, koordinálja azok – szükség szerint helyszíni – kivizsgálását és az intézkedéseket.”

AZ ELLENŐRZÉSEK JELLEGE

A vállalkozásokat segítő következetes, ugyanakkor szigorú hatósági tevékenység, a kockázatalapú ellenőrzések is hozzájárultak a biztonságos hazai élelmiszerkínálat fenntartásához. Az Európai Unió elvárása szerint elkészített ITNET alapján zajlott az élelmiszerláncban nyilvántartott létesítmények ellenőrzése.

Az előre tervezett ellenőrzéseken (amelyek év elején kerülnek meghatározásra és jóváhagyásra) kívül jelentős terhelést jelentenek a „soron kívüli” ellenőrzések. Soron kívüli ellenőrzéseket kell végezni például valamilyen lakossági közérdekű bejelentés, vagy élelmiszer eredetű megbetegedés kivizsgálása kapcsán is. A lakossági közérdekű bejelentések száma elsősorban a NÉBIH zöld szám ismertebbé válása miatt emelkedik. Adott időszakban úgynevezett kiemelt élelmiszerlánc ellenőrzésekre is sor kerül (tavaszi, nyári, téli). A területi munkatársak

többnyire az ellenőrzési terv összeállításánál igyekeznek figyelembe venni ez utóbbi szempontokat, mint ahogyan a rendszeresen visszatérő rendezvények időpontját is.

A szakterülethez tartozó, **nyilvántartott létesítmények száma 2012. évben 109 423 darab volt (9. táblázat)**, az előző évhez viszonyítva egy kismértékű csökkenés tapasztalható, csökkenés a kereskedelmi és vendéglátó szektor jellemzője (2011. évben 114 049 darab volt).

Szakterület	Nyilvántartott létesítmények száma (db)
Engedélyköteles élelmiszer-előállító	756
Bejelentés-köteles élelmiszer-előállító	5 485
Takarmány-előállító és forgalmazó	5 725
Élelmiszer-forgalmazás	44 419
Étkeztetés-vendéglátás	53 038
Összesen	109 423

9. táblázat Az élelmiszerlánc-felügyeleti szerv által nyilvántartott ellenőrzendő létesítmények száma (2012. december 31-én)

2012. évben **nőtt az engedélyköteles létesítmények száma**, így összesen 756 darab engedélyköteles élelmiszer-előállító működött hazánkban. Ezekon felül további 102 darab engedélyezett tejgyűjtő valamint 69 darab tojáscsomagoló létesítményt tartunk nyilván. 2012 évvégén így összesen 1027 engedélyköteles élelmiszer-előállító létesítmény volt Magyarországon.

Az év során 44 üzem befejezte a tevékenységét, 58 üzem kért új működési engedélyt, továbbá 94 üzem jelentette be tevékenysége módosítását. Növekedett az engedélyezett vágópontok száma, ez

valószínűleg összefügg a gazdasági helyzettel, a kevesebb vágóállat számmal, de a vidéki gazdaság fellendítése is szerepet játszhat abban, hogy az ilyen létesítmények száma növekedésnek indult.

A létesítmények számában és tevékenységében bekövetkezett változások havi gyakorisággal kerülnek frissítésre a honlapon. 2012-ben csak egy alkalommal kellett a havi gyakoriság helyett azonnali módosítást végrehajtani egy vágóhídon tapasztalt illegális tevékenység miatt, mivel az illetékes megyei Kormányhivatal Élelmiszerlánc-biztonsági és Állategészségügyi Igazgatóság azonnali hatállyal visszavonta a létesítmény működési engedélyét.

A **vendéglátás és étkeztetés** területén, miközben rendkívül nagy a mozgás, a tevékenység és üzemeltető változás, (egy-egy létesítmény kapcsán évente többször is,) évek óta létesítmény szám csökkenés figyelhető meg. 2011-ben adataink szerint 54 253, 2012-ben 53 038 létesítmény működött, azaz a számuk 2,2%-al csökkent. Jelentős létesítményszám csökkenés van az éttermek, büfék, valamint kis cukrászműhelyek és közétkeztető főzőkonyhák esetében. A kis cukrászatok és éttermek kínálata iránti kereslet csökkenése évek óta megfigyelhető, a főzőkonyhák pedig a központosított ellátás tovább szerveződése okán tálalókonyhákká alakulnak át.

2012. évben a NÉBIH Élelmiszer- és Takarmánybiztonsági Igazgatóság szakterületét érintő auditok – FVO, harmadik országok - zajlottak le több héten keresztül a hazai élelmiszer és takarmány előállító üzemekben.

Ennek során, a NÉBIH területért felelős szakemberei az **FVO auditorokkal** és az

illetékes megyei szakemberekkel 31 előállító létesítményben végeztek vizsgálatokat, különös tekintettel a hatósági ellenőrzések szakszerűségére és jogszerűségére.

Az FVO ellenőrzéseken kívül ún. **harmadik országok** – Hong-Kong, Kína, Mexikó - állategészségügyért felelős szakemberei végeztek auditokat a hazai állati eredetű, engedélyköteles élelmiszer-előállító létesítményekben annak érdekében, hogy magyar áruk országaik piacán meg tudjanak jelenni.

Ennek során a további 15 előállítóban történtek felülvizsgálatok, melyek megítélése kedvező volt, de a végleges jelentéseket 2013. év elejére várjuk a hatóságaiktól.

A NÉBIH-ÉTbI az évben is tovább folytatta az USA export engedéllyel rendelkező 5 hazai élelmiszer-előállító létesítmény **félévenkénti** felülvizsgálatát.

22 esetben került sor helyszíni vizsgálatra az élelmiszeripari gépek berendezések higiéniai minősítésével kapcsolatban.

2012. év végére (5725 db létesítmény) a 2011. évi adatokhoz képest (5750 db létesítmény) a **takarmányt előállító létesítmények** száma lényegében nem változott. Az engedélyköteles tevékenységet folytató létesítmények aránya némileg csökkent, mivel voltak olyan üzemek, melyek lejárt engedélyüket nem újították meg, sok helyen a gyógyszeres takarmány etetéséről áttértek a gyógyszer itatására.

A változatlan létesítmény szám ellenére az előállított takarmányok összmenyisége növekedést mutatott, amely elsősorban a forgalmazás céljából gyártók megnövekedett előállításának köszönhető, illetve nőtt a fő tevékenységként nem takarmányokkal foglalkozó, de termelésük egy részét a takarmányláncba juttató létesítmények takarmány előállítása is.

A különböző típusú takarmányok vonatkozásában elmondható, hogy nőtt a takarmány-alapanyag és a keveréktakarmány – elsősorban a forgalmazás céljára történő - előállítás volumene, ezzel szemben csökkent az adalékanyagot, ill. előkeveréket előállítók termelése. Kiemelendő a kedvtelésből tartott állatok részére történő takarmány-előállítás jelentős növekedése. Van olyan megye, ahol a kedvtelésből tartott állateledel gyártás a teljes termelés több mint felét (53%) adja.

Csökkenő tendenciát mutat a halliszt felhasználás, egyrészt annak magas ára miatt, valamint azért, mert az állatjóléti támogatást állati eredetű fehérje nélküli előállításához kötik. A takarmányforgalmazó létesítmények száma állandóan változik, mind az egységek számában, mind a tulajdonosi viszonyokban nagyfokú a fluktuáció.

Az elmúlt években öröndetes módon több olyan jogszabály is megjelent, mely a takarmány felhasználó létesítményeknek (állattartóknak) kifizethető támogatások feltételül szabja a tartási hely és a tartási tevékenység regisztrációját, valamint a rendszeres állategészségügyi felügyeletet, így a tartók rákényszerültek a hatóságunkkal történő kapcsolat felvételére, a jogszabályok követésére, betartására, nyilvántartások vezetésére. Ennek köszönhetően egyre több olyan tenyészet kerül a hatóság látókörébe, melyek korábban rejtve voltak, illetve a tartók egyre inkább hajlandóak vállalni a nagy létszámú telep üzemeltetésével járó többletfeladatokat.

A 2012. ÉVI ÉLELMISZER EREDETŰ ESEMÉNYEK BEJELENTÉSE

Több élelmiszer-vállalkozó jogkövető magatartást tanúsítva, maga jelentette a megbetegedés gyanúját, de a bejelentések döntő része továbbra is a

Népegészségügyi Szakigazgatási Szervtől érkezett. Sajnos 2012-ben is voltak események, amelyek kivizsgálása a késői értesülés miatt eredménytelenül zárult.

A NÉBIH a helyszíni kivizsgálásban való jogosultsága alapján 2 tömeges esemény és egy – 2 személyt érintő – Salmonella Stanley ételfertőzés helyszíni vizsgálatában vett részt.

ELLENŐRZÉSI TERV MEGVALÓSULÁSA

2012. évben az élelmiszerlánc-felügyelet során elvégzett létesítmény ellenőrzések száma 71 556 darab volt (10. táblázat). Az elmúlt évhez képest (73 827 darab) csökkenés tapasztalható. Az élelmiszer forgalmazás területén csökkent a legnagyobb mértékben az ellenőrzések száma (kb. 2300-zal).

Az ütemterv szerint tervezett ellenőrzések teljes körűek, az egyéb okból történt szemlék inkább célzottak.

Szakterület	Ellenőrzések Száma (db)
Takarmány előállítás	576
Takarmány-forgalmazás	1211
Kistermelői élelmiszer előállítás	4242
Kistermelői vendégasztal	92
Engedélyköteles élelmiszer előállítás	9156
Bejelentés-köteles élelmiszer előállítás	4109
Élelmiszer-forgalmazás	26 418
Étkeztetés-vendéglátás	25 752
Összesen	71 556

10. táblázat Élelmiszerlánc-felügyelet során elvégzett létesítmény ellenőrzések száma 2012. évben

ELLENŐRZÉSEK EREDMÉNYEI

Az ellenőrzések kitértek a létesítmények működésének, minőségirányítási és önellenőrzési rendszerének ellenőrzésére és a termékek vizsgálatára. Az éves monitoring mintavételi tervnek megfelelően megtörténtek a mintavételek és a minták vizsgálata kiterjedt az élelmiszer- és takarmány biztonsági és minőségi paraméterekre.

A hatóság az ellenőrzések során feltárt hibák esetében minden esetben kivizsgálta a nem megfelelés okát, és az adott tétellel kapcsolatban megtette a további szükséges intézkedéseket (pl. a nem biztonságos termékek forgalomból való kivonását), továbbá az *élelmiszerlánc felügyeletével összefüggő bírságok kiszámításának módjáról és mértékéről* szóló 194/2008. (VII. 31.) Kormányrendelet alapján 2012. évben 2618 esetben szabott ki bírságot, összesen 1 022 521 511 Ft értékben.

A kisebb hibát vétőket első alkalommal bírság kiszabása helyett írásban figyelmeztetik, a hatóság a 2012. évben 1980 esetben alkalmazott figyelmeztetés szankciót az élelmiszerek és a takarmányok ellenőrzése kapcsán, amely az előző évhez képest csökkenést mutat (2011. évben 3426 darab volt).

A mintavételi tervek végrehajtása és az egyéb ellenőrzések (pl. kiemelt és célellenőrzések) alkalmával az előállító-, forgalmazó-, és vendéglátóhelyeken elvégzett termékvizsgálatok során – beleértve az élelmiszer-termékcsoportok mellett az élelmiszerral kapcsolatba kerülő más anyagokat (pl. fertőtlenítőszer, csomagolóanyag) – 2012. évben összesen 233 301 tétel került vizsgálatra, amiből 7058 tételnél állapított meg a hatóság hibát (kifogásolási arány: 3,03%). A fokozott hatósági ellenőrzésnek

köszönhetően több mint 25%-kal több tételt tudott a hatóság megvizsgálni /a 2011. évben élelmiszerek vonatkozásában összesen 175 204 tétel került vizsgálatra, amiből 5 654 tétel (kifogásolási arány: 3,23%) volt nem megfelelő/.

A termékvizsgálatok kapcsán, elemezve a jelentősebb hiba-okokat, a leggyakoribb hiba a lejárt fogyaszthatósági idővel vagy lejárt minőség-megőrzési idővel való forgalmazás jogsértése volt, ezt követte a nyomkövetési hiba, a harmadik helyen pedig a jelölési kifogások állnak. Az érzékszervi és minőségi követelményeknek való nem megfelelés miatt is több esetben szükség volt intézkedésekre, valamint az élelmiszerbiztonsági hiba megsértésével (pl. mikrobiológiai, kémiai-biztonsági, reziduum-toxikológiai, stb. paraméterek) kapcsolatos nem megfelelések is előfordultak, azonban ezeknek a kifogásoknak száma jóval alacsonyabb volt.

Az engedélyköteles élelmiszer előállító létesítményekben végzett hatósági ellenőrzések száma – a megyei Kormányhivatal Élelmiszerlánc-biztonsági és Állategészségügyi Igazgatóságok (KH ÉBÁI) által felterjesztett jelentések alapján az előző évhez képest csökkenést mutat. A mintavételekkel kapcsolatosan megállapítható, hogy annak ellenére, hogy a mintavételi program központilag kiadásra került, több esetben a mintavételek nem valósulnak meg megfelelő számban és minőségben. A nem megfelelő teljesülés okaként elsősorban a létszámhiányt, valamint a nem elegendő számban rendelkezésre álló technikai háttérrel - gépkocsi, számítógép - nevesítették a KH ÉBÁI szakemberei.

A mintavételekkel kapcsolatos nem megfelelésekre az országban 2012. évben zajló FVO által végzett auditok is

rávilágítottak, és intézkedést kértek a központi hatóságtól.

Az engedélyköteles élelmiszer előállító létesítményekben az illetékes megyei Kormányhivatal Élelmiszerlánc-biztonsági és Állategészségügyi Igazgatóság szakemberei által végzett ellenőrzésekkel kapcsolatosan továbbra is megállapítható, hogy azok elsősorban a létesítmények műszaki állapotára fókuszálnak és nem kellő mélységgel érintik a következő területeket, mint pl.: HACCP, a létesítmények által végzett önellenőrzési programok.

Nem mindig történik meg a nem megfelelő vizsgálati eredmények okának felderítése, illetve az azt követő mintavételek.

A határérték feletti eredmények a 11. táblázatban foglaltak szerint alakultak 2011. és 2012. évben.

Nem megfelelések oka	2011	2012
Mikrobiológiai	330	401
Minőségi (jelölés, tömeg, összetétel, stb.)	9	14
Toxikológiai	17	21
Parazitológiai	1	3
Higiéniai	16	24
Összesen	373	463

11. táblázat Határérték feletti eredmények (2011-2012)

A nem megfelelő vizsgálati eredmények számának növekedése valószínűleg a mintaszámok növekedésével illetve a javuló adatszolgáltatással magyarázható, és nem egy általános minőségromlással van összefüggésben. A határérték feletti esetekben történő intézkedések nyomkövetése illetve ellenőrzése javításra szorul.

A **takarmányok** vonatkozásában összességében elmondható, hogy 2012-

ben az ellenőrzési és mintavételi tervek a tervezett kiírásoknak megfelelően alakultak. Kismértékű eltérések csak azokban az esetekben tapasztalhatók, ahol a termelés kiesések, üzem megszűnések, termelés szüneteltetések vagy forgalmazói tevékenység megszüntetése miatt nem volt megvalósítható a kiírt termék-, illetve létesítmény-ellenőrzés. Az előállító létesítmények tevékenysége a működési engedélyben meghatározott keretek között zajlik. A helyszíni ellenőrzések során jellemzően kisebb adminisztrációs hiányosságok voltak tapasztalhatók, ezek azonban a gyártás, forgalmazás biztonságát és a nyomonkövethetőséget nem befolyásolták. A hiányosságok pótlására határidő megadása történt, mely hiányosságok megszüntetését utóellenőrzés keretében a hatóság munkatársai visszaellenőrizték vagy a pótoló, kiegészített dokumentumok bemutatásra kerültek az illetékes hivatalban.

A takarmányok vonatkozásában a 2012. évben összesen 6795 tétel került vizsgálatra (helyszíni és laborvizsgálatok összege), amiből 152 tételnél állapított meg a hatóság hibát. A kifogásolási arány a tavalyi értékhez képest csökkent, azaz a termékek biztonsági és minőségi paraméterei javultak.

Élelmiszerbiztonsági szempontból - az ellenőrzések és főként a laboratóriumi vizsgálatok alapján - jelentős veszély nem került feltárássra. Minőségi vizsgálatok során esetenként az előállítók a garantált beltartalomhoz képest felfelé, vagy lefelé olyan mértékben tértek el, amely már kifogás alá esik. A hatóság az ellenőrzések során feltárt hibák esetében minden esetben kivizsgálta a nem megfelelés okát, és az adott tétellel kapcsolatban megtette a további szükséges intézkedéseket.

Takarmány-termékhamisítás egyetlen esetben sem került megállapításra.

A takarmány forgalmazás ellenőrzése során általános tapasztalat, hogy a takarmányboltokban szállító levelekkel, számlákkal tudják a takarmányok eredetét bizonyítani, de az eladások terén a tételek nincsenek nyilvántartva, így a termék további útja nem követhető. A tárolási feltételek - különösen a kiskereskedelmi egységekben - javultak az elmúlt évekhez képest, kirívó takarmány higiéniai kifogás nem merült fel.

A megelőző évek gyakorlatához hasonlóan az ünnepeket megelőzően a NÉBIH Élelmiszer- és Takarmánybiztonsági Igazgatóságának irányításával a megyei igazgatóságok szakemberei **szezonális élelmiszerlánc ellenőrzéseket** végeznek, évente több alkalommal (tavasszal, nyáron, télen). A tapasztalatok szerint a gasztronómiai hagyományokhoz illő élelmiszerek iránt az ünnepek előtt megnő a kereslet, amihez a kereskedelem nagyobb árukészlettel, és akciókkal igyekszik igazodni. A megnövekedett áruforgalom, ha nem veszik figyelembe az adott létesítmény kapacitásának felső határát, szabálytalanságokat eredményezhet. Az élelmiszerlánc-felügyeleti hatóság célja az ilyen esetek feltárása, megelőzése annak érdekében, hogy az élelmiszerbiztonságot fenntartsuk, és a fogyasztók egészségét esetlegesen veszélyeztető termékeket kiszűrjük. Az ellenőrzések kiemelt területei azok a létesítmények voltak, ahol az ünnepet megelőző, várhatóan nagyobb mértékű termelés vagy megnövekedett forgalom miatt indokolt a fokozott felügyelet.

2012. március 19. és április 9. között került sor a **Tavaszi szezonális élelmiszerlánc ellenőrzésre**, melynek célterületei voltak:

- a hús és húskészítmény előállítás és forgalmazás;
- tojáscsomagolás és forgalmazás;
- édesipari termék előállítás és forgalmazás;
- borászati termék előállítás és forgalmazás;
- zöldség- és gyümölcs-forgalmazás;
- takarmány előállítás és forgalmazás;
- továbbá élőállat (bárány, nyúl) szállítások
- és az élelmiszerhulladékok kezelése.

2012. június 25. és augusztus 31. között **Nyári szezonális élelmiszerlánc ellenőrzés** keretében:

- az ifjúsági és gyermektáborok étkeztetése,
- strandbüfék, étkezdék, kifőzdék, szezonálisan üzemelő vendéglátó létesítmények,
- fagyalt-forgalmazás,
- zöldség-gyümölcs minőség-ellenőrzés,
- valamint a nagy tömegeket megmozgató rendezvényeken történő élelmiszer árusítás vizsgálata voltak a célterületek.

2012. november 19. és december 31. között **Téli szezonális élelmiszerlánc ellenőrzésre** került sor, melynek célterületei voltak:

- a hús és húskészítmény előállítás és forgalmazás,
- édesipari termék előállítás és forgalmazás,
- a karácsonyi megnövekedett forgalommal érintett üzletközpontokban, bevásárló centrumokban, ünnepi vásárokon, határátkelő-helyeken működő vendéglátók,
- szezonális zöldség-gyümölcs forgalmazása,

- az élelmiszerlánc szemléletnek megfelelően a takarmányok előállítása, forgalmazása,
- és az élőállat szállítások.

A mezőgazdasági termékek és élelmiszerek **ökológiai gazdálkodási területén** 2012-ben 75 ügyben került sor eljárás lefolytatására, első fokon 19 engedélyezési eljárás történt.

2012. évben is a tradícióvá vált, **ünnepekhez kötődő célellenőrzések** folytatásaként a Nemzeti Élelmiszerlánc-biztonsági Hivatal tavasszal a sonka termékekre, nyáron a jégkrém, fagyalt, csapolt sör termékekre, kora ősszel a kenyér termékekre és téli időszakban a beigli (beigli) termékekre vonatkozó célellenőrzést rendelte el.

A célellenőrzések a vizsgált termékcsoportok biztonsági, valamint minőségi tulajdonságaira egyaránt kiterjedtek. A NÉBIH Élelmiszer- és Takarmánybiztonsági Igazgatóságának Laboratóriumában az érzékszervi előírásnak való megfelelés ellenőrzése mellett egy **kedveltségi rangsor** is összeállításra került, azzal a céllal, hogy a fogyasztók számára egy könnyen értelmezhető összehasonlítással (1-5 skálásig terjedő értékelés, ahol az 1 elfogadhatatlan, az 5 a kiváló minőséget jelölte) segítséget nyújtsunk a vásárlói döntésük meghozatalában.

A 2012-es célellenőrzések alkalmával 219 db termék került ellenőrzésre, a leggyakoribb hibák között a jelölési hiányosságok és az érzékszervi hibák említhetőek meg, amely jogsértések miatt, több mint 5,5 millió forint bírság kiszabása történt meg, valamint a kisebb hibák miatt több esetben figyelmeztetéssel élt a hatóság.

Az akcióellenőrzések érintették a **vendéglátás és közétkeztetés területét** is, különösen a nyári szezonban. A

vendéglátás ellenőrzése mellett a táborok és rendezvények ellenőrzéses is megtörtént. Összességében javuló tendencia van, miközben a vendégek, részt vevők száma csökken. Két terméket, a fagylaltot és a csapolt sört kiemelten, laboratóriumban is vizsgálva mikrobiológiai hibát nem találtunk. Egy porfagylaltból készült fagylalt késztermék esetben a megengedett színezék tartalmat 158%-al meghaladó színezék jelenlétet mutatott ki a laboratórium.

Az EU tagállamok által működtetett élelmiszerek és takarmányok gyors riasztási rendszerén (RASFF) keresztül 2012-ben 93 Magyarországot érintő új bejelentés érkezett. A NÉBIH szakterületét érintő 80 bejelentésből élelmiszert 65, élelmiszerral rendeltetésszerűen érintkezésbe kerülő anyagot 8, takarmányt 7 bejelentés érintett. A bejelentések típusát tekintve 35 volt riasztás, amely magas élelmiszerbiztonsági kockázatot jelentő kifogásolt élelmiszer miatt azonnali intézkedést igényelt a helyi hatóság részéről. Tájékoztatásként érkezett 38 bejelentés, hír formájában 1 esetben kaptunk értesítést a Bizottságtól, továbbá a magyar határ ellenőrzési pontokon 6 határ-visszautasítás történt. Hazánk 8 esetben kezdeményezett bejelentést a RASFF rendszerbe.

BEJELENTETT ÉS NYILVÁNTARTOTT ÉLELMISZER EREDETŰ ESEMÉNYEK ÉS MEGBETEGEDÉSEK

2012-ben 78 élelmiszer eredetű megbetegedés esemény gyanúját jelentették, 1332 megbetegedéssel, amelyek mindig soron kívüli, azonnali helyszíni és laboratóriumi vizsgálat alá estek. A NÉBIH jogszabályi felhatalmazása alapján a jelentős élelmiszer eredetű megbetegedések helyszíni kivizsgálásában részt vehet, így 2012-ben ez 3 esemény kapcsán megtörtént.

A kivizsgálások alapján a bejelentett eseményekből 31 esemény bizonyult valóban élelmiszer eredetűnek, az összes megbetegedett száma 773, közülük 102 beteg került kórházba. A tömeges méretű – azaz egyidejűleg 30 főt meghaladó – események száma csökkent a 2011. évihez viszonyítva. Legtöbb megbetegedés a közétkeztetésben történt (18 esemény, 519 beteg). Élelmiszeripari termék által közvetített esemény 2012-ben nem volt.

AZ ÉLELMISZER EREDETŰ ESEMÉNYEK ELŐFORDULÁSI HELY SZERINT

Az előző évekhez hasonlóan 2012-ben is a közétkeztetésben történt a legtöbb esemény, az összes eseményhez képest kiemelkedő arányban (2012-ben: 58,1 %, 2011-ben: 63,3 %, 2010-ben: 53,5 %). Azonban az eseményekhez tartozó betegszám évről-évre kevesebb (2012-ben: 519, 2011-ben: 942, 2010-ben: 1102). Az összes beteg 67,1 %-a betegedett meg közétkeztetésben készített étel fogyasztását követően. A közétkeztetésben megbetegedettek 7,9 %-a került kórházba.

2012-ben a közétkeztetésben és a vendéglátás területén történt élelmiszer eredetű megbetegedés, azonban az élelmiszeriparban, kistermelő által előállított, ill. a kereskedelmi forgalomban károsodott termék fogyasztására visszavezetett eseményt nem regisztráltunk.

AZ ÉLELMISZER EREDETŰ ESEMÉNYEK KÖZVETÍTŐ SZERINTI CSOPORTOSÍTÁSA

Az előző évekhez hasonlóan, 2012-ben sem volt olyan élelmiszer- vagy ételcsoport, amelynek kiemelését megbetegedést közvetítő gyakorisága indokolná, legtöbb eseményben (58,1 %) valamilyen konyhai készétel szerepelt.

A megbetegedések előidézésében emelkedett a baromfi húsételek

előfordulása, de csökkent a vörös húsételek – 1 eset kivételével sertéshús – által közvetített események száma.

A baromfi húsételek között 2 esetben pulykahús nyersanyagot használtak az ételkészítéshez, amelyek közül egy esetben 2012.07.23-án az Országos Epidemiológiai Központ két egymással összefüggő **Salmonella Stanley pozitív esetről** értesítette a NÉBIH-t.

Az élelmiszer eredetű megbetegedések létrejöttéhez az események többségében egyidejűleg többféle konyhatechnológiai hiba társult (fertőzött nyersanyag használata, helytelen előkészítés, elégtelen hőkezelés, utó-szennyezés, stb.).

Az élelmiszer eredetű megbetegedések felderítő vizsgálatait követően összesen **4.013.208.- Ft bírság** kiszabására került sor. A megbetegedés közvetítésével gyanúsított élelmiszer-tétel zárolására 3, étkeztetést végző létesítmény működésének felfüggesztésére szintén 3 esemény kapcsán került sor.

ELLENŐRZÉSEK SORÁN TAPASZTALT TRENDK

A 2012 évben az ÉTbI szakterületét érintő auditok, felülvizsgálatok több esetben rávilágítottak arra, hogy az **állati eredetű élelmiszer előállítók** esetében a hatósági állatorvosi, hatósági segédszemélyzeti létszám nem elegendő. Esetenként egy-egy nagy kapacitású vágóhid mellett a hatósági állatorvosok több kiskapacitású létesítményt, vágóhidakat felügyelnek. Ennek következtében a hatósági ellenőrzésekről született dokumentumok általánosságokat tartalmaznak, nem kellő mélységűek és nem kellően szakmaiak. Az állatorvosok túlterheltek, nem áll rendelkezésükre olyan technikai háttér mely segítené a munkájukat. Egy-egy nagyobb létesítménytől eltekintve az élelmiszerhigiéniai kirendeltségeken nem

áll rendelkezésre adminisztratív személyzet, informatikai háttér, ami segítség lenne a hatósági felügyelet számára, így az ellenőrzési adatok feltöltésének lassúsága további időt vesz el az ellenőrzésektől.

A **takarmányellenőrzés** területén 2012-ben - a tárgy év májusi FVO ellenőrzés ajánlásait is figyelembe véve - igen nagy súlyt fektetett azon fő tevékenységként nem takarmányokkal foglalkozó, de termelésük egy részét a takarmányláncba juttató (elsősorban élelmiszer előállító) vállalkozások felülvizsgálatára, ahol melléktermékként olyan anyagok keletkezhetnek, amelyek alkalmasak takarmányozási célú felhasználásra. Ezen vállalkozások figyelme fel lett hívva arra, hogy amennyiben melléktermékeiket takarmányként is értékesíteni kívánják, úgy regisztráltassák magukat, mint takarmány-előállítók. A legnagyobb gondot az jelentette, hogy nehezen elfogadható az érintettekkel, hogy a takarmányként értékesített melléktermék is takarmány és ennek megfelelően kell a minőségbiztosítási és dokumentációs rendszert kialakítani. A dokumentációs rendszer kialakításánál jelentős probléma volt, hogy a HACCP rendszer kiépítése nem megfelelő, illetve nem vagy alig tartalmaz információt a takarmány-előállításra vonatkozóan.

A fő tevékenységként nem takarmányokkal foglalkozó, de termelésük egy részét a takarmányláncba juttató létesítmények nyilvántartásba vételét segítő a megyei kormányhivatalok szakemberei az Igazgatóság által szervezett képzésen vettek részt. A képzés során nem csak a megfelelő nyilvántartásba vételhez és az azzal összefüggő ellenőrzések szakszerű lebonyolításához szükséges, hanem a vállalkozások megfelelő tájékoztatásához szükséges ismeretek is átadásra kerültek.

A jövőben kiemelt jelentősége lesz ezen vállalkozások helyszíni ellenőrzésének.

Ugyancsak kiemelt feladat volt a takarmányok szállításával foglalkozó egységek nyilvántartásba vételének ellenőrzése is. Létesítményellenőrzések alkalmával minden esetben a hatóság felhívta a takarmány-előállítók figyelmét arra, hogy az ő felelősségük is, hogy csak olyan partnerrel szállítsanak, aki rendelkezik az illetékes hatóság által kiadott regisztrációs számmal.

Az **élelmiszer eredetű megbetegedések vizsgálatában** az élelmiszerlánc-felügyeleti hatóság többéves vizsgálati tapasztalata, a rendszeres képzések, egyre hatékonyabb felderítéseket eredményeznek, a **láncszemlélet rutinszerűen érvényesül**. Tárgyévben 3 jelentős esemény helyszíni vizsgálatában az ÉTbI munkatársai is részt vettek, de a kollégák más esetekben is többször igényelték a vizsgálat közbeni konzultációs lehetőséget, a koordinációs segítséget, amihez az ÉTbI munkatársai rendelkezésre álltak.

A 2012. évi élelmiszer eredetű megbetegedési adatok az események és a megbetegedettek számának csökkenését mutatják. A tömeges események száma is kevesebb volt az előző évinél. Azonban a számok nem adnak reális képet a vendéglátás és étkeztetés élelmiszerbiztonsági helyzetéről, mert **a valós eseményeknek csak töredéke kerül bejelentésre**. A bejelentett események közül pedig több, nem kellően megalapozott indokkal kerül elvetésre. Tárgyévben is többször előfordult, hogy a társhatóság elvetette az esemény élelmiszer eredetét, így további epidemiológiai adatszolgáltatás hiányában az élelmiszerbiztonsági felderítés is megghiúsult. Az események **megoszlása a gyermekétkeztetés területére irányítja a figyelmet**.

LABORATÓRIUMI VIZSGÁLATOK

Az ÉTbI a tavalyi évben az élelmiszerláncról és hatósági felügyeletéről szóló 2008. évi XLVI. törvény alapján 13 laboratórium működését engedélyezte. 2012-ben a szalmonellózis elleni védekezés egyes szabályairól szóló 180/2009. (XII. 29.) FVM rendelet szerinti vizsgálatok elvégzésére 2 laboratórium engedélyezett. A vizsgáló laboratóriumok tevékenységét a fejezet végén található **12-13. táblázatok** foglalják össze.

ÉLELMISZER EREDETŰ ESEMÉNYEKSEL KAPCSOLATBAN ELVÉGZETT KÉSZÉTEL ÉS NYERSANYAG VIZSGÁLATOK

A kivizsgálási eljárást szabályozó útmutató alapján valamennyi élelmiszer eredetű megbetegedésnél a laboratóriumi vizsgálatra szánt mintákat az NÉBIH Élelmiszer és Takarmánybiztonsági Igazgatóság Nemzeti Referencia Laboratóriumai vizsgálják.

A magas mikrobaszám, ill. feltételes kórokozók által kiváltott megbetegedések aránya tárgyévben 22,6% volt, szinte azonos a 2011. évi (22%) adattal. A nem kórokozó mikrobák 2 tömeges- és 5 csoportos megbetegedés kialakulásában játszottak szerepet, mindkét tömeges esemény közétkeztetésben történt. Némelyik eseménynél az ételből kimutatott nagy mennyiségű (107) szennyező mikroba, ill. feltételes kórokozó vezetett enyhe megbetegedéshez, vagy társfertőzőként jelent meg a humán Salmonella Enteritidis, vagy Norovírus (Calicivírus) diagnózis mellett.

Az élelmiszer eredetű megbetegedések helyszíni vizsgálatainál az eljárási útmutató szerint kötelező a felület tisztasági mintavétel. A tisztasági minták egy része a 2012. évi nyilvántartott események 58,1% -ában (2011-ben 42,9%) szennyező mikrobák és/vagy feltételes kórokozók jelenléte miatt nem

volt megfelelő. Az eredmények a dolgozók hiányos higiénés szemléletére, az ételkészítés környezetének nem megfelelőségére, ill. extrém esetben a fertőtlenítőszeres hatástalanságára utalnak.

Egy csoportos ételfertőzés vizsgálatánál ismét felszínre került a már 2011-ben is előfordult, **fertőtlenítőszeres nem megfelelő hatásával kapcsolatos probléma**. A laboratóriumi vizsgálat a fertőtlenítő mosogatáshoz és kézfertőtlenítéshez használt bontatlan szerek mikrobiális tartalma miatt azok hatástani vizsgálatra való alkalmatlanságát állapította meg. Az azonos gyártótól származó szerek engedélyezettek és minőség-megőrzési határidőn belüliek voltak. Az eredmények alapján intézkedés történt a kifogásolt tételek visszahívására, és az Országos Tisztifőorvosi Hivatalnál, mint engedélyező hatóságnál kezdeményeztük a szerek hatásának felülvizsgálatát.

A nyilvántartott események 35,5%-ában (2011-ben: 30%) – többnyire a bejelentés késése miatt - a helyszínen már nem volt fellelhető a gyanúsított étel, ill. annak nyersanyagai, összetevői, így lehetetlenné vált a laboratóriumi vizsgálat, a pontos hibafeltárás és bizonyítás.

KÉPZÉS

Nagy hangsúlyt fektettünk a folyamatos kapcsolattartásra a szakmai civil szervezetekkel, és részt vettünk szakmai konferenciákon, képzéseiken. Így munkatársaink az alábbi civil szervezésű konferenciákon tartottak előadásokat a vendéglátás és étkeztetés élelmiszerbiztonsági kérdéseiről, a vonatkozó jogszabályok ismertetéséről és a GHP-ről:

- Cukrász Ipartestület éves konferencia, Tapolca

- Élelmezésvezetők Szövetsége Észak Magyarországi Konferencia, Miskolc
- Országos Kereskedelmi Szövetség Konferenciája, Budapest
- Magyar Gázmesterek Szövetsége Visegrádi Konferencia
- Magyar Vendéglátók Ipartestülete Balatonszemesi Konferencia
- Élelmezésvezetők Szövetsége, Veszprém
- Chéf Klub, Budapest
- Vendéglátók Konferenciája, Budapest
- Gasztró Klaszter Társulás, Szeged
- Közétkeztetők Szövetsége Békéscsabai Konferencia
- Élelmezésvezetők Szövetsége Szegedi Konferencia
- Élelmezésvezetők Szövetsége Országos Konferencia
- Falusi és Agroturizmus Országos Szövetsége Konferencia, Budapest
- Gasztró Klaszter Társulás, Debrecen

Ezen kívül a NÉBIH és a GHP készítésében résztvevő szakmai civil szervezetek közös szervezésében 25 vidéki és Budapesti helyszínen tartottunk egész napos továbbképzést vállalkozásoknak a GHP-ről.

2012-ben az „ÁROP 2210/2010 – Jogalkalmazás javítása a mezőgazdasági szakigazgatásban 2.” című pályázat keretében elkészítettük a vendéglátó-ipari termékek előállításának és forgalomba hozatalának élelmiszerbiztonsági feltételeiről szóló 62/2011. (VI. 30.) VM rendeletről vállalkozásoknak szóló tananyagot, amelynek hagyományos rendszerű oktatása 2013-ban zajlik.

TOVÁBBKÉPZÉSEK

Az ÉTBI által szervezett 2012. évi országos élelmiszerlánc-biztonsági továbbképzések „képzők képzése” elv alapján megyei/területi szakemberek részére (élelmiszerhigiénikus szakállatorvosok, főmérnökök, élelmiszer-

biztonsági felügyelők, takarmányfelügyelők, hatósági állatorvosok):

2012. március 21.

- Az élelmiszer eredetű megbetegedések adatainak értékeléséről, a kivizsgálások tapasztalatairól
- A kártevők elleni védekezésről a nagyáruházakban
- A vendéglátás GHP-ről
- GMO ellenőrzések

2012. június 19.

- Az élelmiszer mikrobiológiai kritériumairól szóló 2073/2005/EK rendelettel kapcsolatos hatósági teendők,
- Az önellenőrzés gyakorlati számonkérése az engedélyköteles élelmiszer előállító létesítményekben
- 2012-ben lezajlott FVO ellenőrzések tapasztalatai

2012. október 3-án igazgatók részére elhangzott előadás a hazai vendéglátás élelmiszerbiztonsági helyzetének értékeléséről

2012. október 21.

- Az élelmiszer mikrobiológiai kritériumairól szóló 2073/2005/EK rendelettel kapcsolatos FVO ellenőrzés tapasztalatai
- Az önellenőrzés (HACCP) gyakorlati számonkérése az engedélyköteles élelmiszer előállító létesítményekben
- Fertőtlenítő szerek alkalmazása az élelmiszerláncban
- RASFF – változások az ügyintézésben

2012. november 21.

- Az étrend-kiegészítőkre vonatkozó előírásokról és hatósági ellenőrzésük során szerzett tapasztalatokról

- FCM-re vonatkozó jogszabályok ismertetése, hatósági ellenőrzésének lényeges szempontjai
- Az FCM-ek laboratóriumi vizsgálata
- FA-ra vonatkozó jogszabályok ismertetése, hatósági ellenőrzésének lényeges szempontjai
- Gyakorlati kérdések megvitatása, teszt kitöltés
- A fertőtlenítésről és a fertőtlenítő szerekről
- Az ivóvíz szabályozásról és az ivóvíz monitoringról
- A vadon termő gombák forgalomba hozatali szabályairól és a 2012. évi csapadékos időjárás miatti gomba problémáról

Takarmány-felügyelet képzései:

2012. március 21.

- Kockázat azonosítás és management a takarmány szektorban
- A dioxin (PCB-k) vizsgálata, az eredmények értékelése
- Takarmányok jelölése, állítások a 767/2009/EK rendelet tükrében
- Lehetőségek és kööttségek a különféle termékek jogi besorolása kapcsán a 2011/25/EU ajánlás alapján
- Tervezett jogszabályi változások az AMT takarmányozási felhasználása terén
- A takarmány VHR kiadására vonatkozó információk
- Aktualitások a takarmányok laboratóriumi vizsgálatának terén
- A takarmányigazgatás alakulása változó nemzeti jogszabályi környezetben

2012. május 9.

- A Bizottság 225/2012/EU rendelete (2012. március 15.) a 183/2005 EK rendelet II. mellékletének a növényi olajokból és zsírkeverékekből származó, takarmányozás céljára szánt termékeket forgalomba hozó

létesítmények jóváhagyása és a különleges előírások az olajok, zsírok és az ezekből származó termékek termelése, tárolása, szállítása és a dioxintartalomra vonatkozó ellenőrzések tekintetében történő módosításáról

- Aktualizált hatósági útmutatók bemutatása; a takarmányszektor nem hatósági útmutatóinak ismertetése
- Felkészülés az FVO auditra
- Takarmányipari létesítmények engedélyezése, nyilvántartásba vétele – zsír- és olaj-előállítók, -feldolgozók, -forgalmazók, élelmiszeripari létesítmények
- A nem megfelelőségek kezelésének jogszabályi változásai
- Takarmányok jelölése, állítások

2012. szeptember 19.

- Kritikus pontok ellenőrzésén alapuló minőségirányítás a takarmány szektorban
- A 225/2012/EU rendelet alkalmazásának jogi kérdései

2012. november 21.

- Élelmiszer előállítás során keletkezett melléktermékek takarmányozási célra való felhasználásához, engedélyezés, nyilvántartásba vétel végrehajtása

Az élelmiszer eredetű megbetegedések vizsgálata témában 2012-ben az ÉTBI 3 országos továbbképzést szervezett és 1 alkalommal megyeszékhelyre kihelyezett oktatást tartott a területi munkatársak számára. Az oktatásokon a 2011. évi ételfertőzések, ételmérgezések adatainak összefoglaló elemzésére, és a visszatérő vizsgálati hiányosságok ismertetésére került sor.

Végrehajtó laboratórium	Minta/folyamat típusa	Mintaszám	Vizsgálati szám
Debreceni Regionális Élelmiszerlánc Laboratórium	Élelmiszer	4 729	13 414
Élelmiszer Analitikai Nemzeti Referencia Laboratórium	Élelmiszer	2 113	6 294
Élelmiszer Mikrobiológiai Nemzeti Referencia Laboratórium	Élelmiszer	9 137	20 321
Élelmiszer Toxikológiai Nemzeti Referencia Laboratórium	Élelmiszer	9 487	48 424
Kaposvári Regionális Élelmiszerlánc Laboratórium	Élelmiszer	4 413	13 962
Kecskeméti Regionális Élelmiszerlánc Laboratórium	Élelmiszer	6 501	19 134
Miskolci Regionális Élelmiszerlánc Laboratórium	Élelmiszer	6 963	17 015
Radioanalitikai Referencia Laboratórium	Élelmiszer	811	12 643
Székesfehérvári Regionális Élelmiszerlánc Laboratórium	Élelmiszer	1 137	3 162
Szekszárdi Élelmiszerlánc Radioanalitikai Laboratórium	Élelmiszer	1 981	10 693
Szombathelyi Élelmiszerlánc Radioanalitikai Laboratórium	Élelmiszer	727	7 325
Veszprémi Regionális Élelmiszerlánc Laboratórium	Élelmiszer	1 756	11 326
Veszprémi Regionális Élelmiszerlánc-mikrobiológiai Laboratórium	Élelmiszer	4 321	9 297
Takarmányvizsgáló Nemzeti Referencia Laboratórium	Élelmiszer	329	1 170
	Élelmiszer Összesen	54 405	194 180
Debreceni Regionális Élelmiszerlánc Laboratórium	Minőségbiztosítás	76	131
Élelmiszer Analitikai Nemzeti Referencia Laboratórium	Minőségbiztosítás	21	120
Élelmiszer Mikrobiológiai Nemzeti Referencia Laboratórium	Minőségbiztosítás	46	46
Élelmiszer Toxikológiai Nemzeti Referencia Laboratórium	Minőségbiztosítás	1	1
Kaposvári Regionális Élelmiszerlánc Laboratórium	Minőségbiztosítás	107	358
Kecskeméti Regionális Élelmiszerlánc Laboratórium	Minőségbiztosítás	289	694
Miskolci Regionális Élelmiszerlánc Laboratórium	Minőségbiztosítás	178	416
Radioanalitikai Referencia Laboratórium	Minőségbiztosítás	2	53
Székesfehérvári Regionális Élelmiszerlánc Laboratórium	Minőségbiztosítás	576	1 762
Szekszárdi Élelmiszerlánc Radioanalitikai Laboratórium	Minőségbiztosítás	15	81
Szombathelyi Élelmiszerlánc Radioanalitikai Laboratórium	Minőségbiztosítás	8	70
Veszprémi Regionális Élelmiszerlánc Laboratórium	Minőségbiztosítás	92	327
Veszprémi Regionális Élelmiszerlánc-mikrobiológiai Laboratórium	Minőségbiztosítás	39	43
Takarmányvizsgáló Nemzeti Referencia Laboratórium	Minőségbiztosítás	260	2 724
	Minőségbiztosítás Összesen	1 710	6 826

12. táblázat A vizsgáló laboratóriumok 2012-es tevékenysége számokban

Végrehajtó laboratórium	Minta/folyamat típusa	Mintaszám	Vizsgálati szám
Debreceni Regionális Élelmiszerlánc Laboratórium	Szolgáltatás	130	224
Élelmiszer Analitikai Nemzeti Referencia Laboratórium	Szolgáltatás	433	1 227
Élelmiszer Mikrobiológiai Nemzeti Referencia Laboratórium	Szolgáltatás	1 906	3 472
Élelmiszer Toxikológiai Nemzeti Referencia Laboratórium	Szolgáltatás	582	3 250
Kaposvári Regionális Élelmiszerlánc Laboratórium	Szolgáltatás	1 054	2 451
Kecskeméti Regionális Élelmiszerlánc Laboratórium	Szolgáltatás	409	1 002
Miskolci Regionális Élelmiszerlánc Laboratórium	Szolgáltatás	2 002	4 392
Radioanalitikai Referencia Laboratórium	Szolgáltatás	92	1 199
Székesfehérvári Regionális Élelmiszerlánc Laboratórium	Szolgáltatás	1 947	6 377
Szekszárdi Élelmiszerlánc Radioanalitikai Laboratórium	Szolgáltatás	118	196
Szombathelyi Élelmiszerlánc Radioanalitikai Laboratórium	Szolgáltatás	4	52
Veszprémi Regionális Élelmiszerlánc Laboratórium	Szolgáltatás	258	766
Veszprémi Regionális Élelmiszerlánc-mikrobiológiai Laboratórium	Szolgáltatás	621	1 574
Takarmányvizsgáló Nemzeti Referencia Laboratórium	Szolgáltatás	1 052	9 641
	Szolgáltatás Összesen	10 608	35 823
Élelmiszer Mikrobiológiai Nemzeti Referencia Laboratórium	Takarmány	58	289
Radioanalitikai Referencia Laboratórium	Takarmány	57	1 426
Székesfehérvári Regionális Élelmiszerlánc Laboratórium	Takarmány	1 566	7 225
Szekszárdi Élelmiszerlánc Radioanalitikai Laboratórium	Takarmány	56	56
Szombathelyi Élelmiszerlánc Radioanalitikai Laboratórium	Takarmány	16	16
Takarmányvizsgáló Nemzeti Referencia Laboratórium	Takarmány	5 687	25 929
	Takarmány Összesen	7 440	34 941
	Végösszeg	74 163	271 770

13. táblázat A vizsgáló laboratóriumok 2012-es tevékenysége számokban

2012. évi tapasztalatok a borászati termékek ellenőrzésének területén

A [Borászati és Alkoholos Italok Igazgatósága \(BAII\)](#) feladatai közé tartozik a must, bor, borpárlat és egyéb borászati termékek előállítására, kezelésére, tárolására, nyilvántartására, forgalomba hozatalára, illetve a zárt borvidékekre vonatkozó rendelkezések betartatása; a belföldi, a külkereskedelmi, a külföldi származású borászati termékekre vonatkozó forgalomba hozatali határozatok kiadása; a palackozó és bortöltő pincészetek nyilvántartása; a borászati technológiai kérdésekkel kapcsolatos szaktanácsadás.

Ellátja továbbá a szakterületét érintő üzemek működésének engedélyezésével kapcsolatos feladatokat; a pincekönyv szakmai tartalmának ellenőrzését; a forgalomba hozatali járulék befizetésével kapcsolatos ellenőrzési és adminisztrációs feladatokat; nemzeti Referencia Laboratóriumként pedig részt vesz az Európai Unió izotóp adatbank (WineDB) készítésében, magyar autentikus borok vizsgálatával.

A Borászati és Alkoholos Italok Igazgatósága végzi a külföldi származású borászati termékek forgalomba hozatala előtti minősítését; működteti az Országos Borszakértő Bizottságot; borászati ügyekben a bíróság, hatóság, illetve egyéb szerv megkeresésére szakértői véleményt ad; nemzetközi és hazai körvizsgálatokban vesz részt; illetve ellátja a forgalomba hozatali járulék befizetésével kapcsolatos, jogszabályban előírt feladatokat.

A Borászati és Alkoholos Italok Igazgatósága 2012. évben, az előző évekhez hasonlóan folytatta hatósági engedélyezési és laboratóriumi tevékenységét. A tevékenységi körnek kb. 80%-át az ügyfél kérelmére történő borászati termék forgalomba hozatali engedélyezési, valamint borászati üzemengedélyezési eljárások teszik ki. A fennmaradó 20% a hatóság által indított ellenőrzésekkel kapcsolatos tevékenység. Az Igazgatóság minden tevékenységi körét átfogó számítógépes BOR szakrendszer bevezetése jelentős változást hozott az engedélyezési és ellenőrzési eljárásban. A szakrendszer a teljes körű adminisztráció kezelésével biztosítja az eljárások nyomon követhetőségét, statisztikai adatszolgáltatást.

AZ ELLENŐRZÉSEK JELLEGE

Az Igazgatóság ellenőrzési tevékenységének jellege kockázatbecslésen alapuló terv szerint végzett általános és kiemelt ellenőrzésekre terjedt ki. Az ellenőrzések mintavétellel nem járó adminisztrációs, vagy mintavétellel is járó ellenőrzések formájában realizálódtak.

Tervszerű ellenőrzéseink végrehajtása mellett előzetesen, kockázatelemzéssel kiválasztott több borászati üzem esetében is szerveztünk csoportos ellenőrzéseket. Telefonos vagy levél formában érkezett bejelentésekre is több esetben szerveztünk csoportos ellenőrzéseket, melyeknél a borászati üzem teljes pincei készletét mintavétellel ellenőriztük. Azokban az esetekben, amikor az ellenőrzött ügyfél nem volt közreműködő, a helyi VPOP segítségét is igénybe vettük. Az Éves ellenőrzési tervben meghatároztuk az egész évben folyamatosan elvégzendő, valamint negyedéves bontásban a kiemelt ellenőrzési feladatainkat. A havi

rendszerességgel tartott felügyelői értekezleteken a tervben vállalt kiemelt feladatokat a felügyelők megkapták, ezeket terv szerint elvégezték.

ELLENŐRZÉSEK EREDMÉNYEI

A felügyelők 4 685 hatósági ellenőrzést végeztek, melynek során 2569 db hivatalos mintát vettek. A laboratóriumi vizsgálati eredménye alapján az ellenőrzési minták közül 475 bortételnél állapítottunk meg kifogást. Ezekben az esetekben a Borászati Igazgatóság összesen 13 716 800 Ft vizsgálati díj megfizetésére kötelezte a felelősöket, és értesítette az illetékes elsőfokú hatóságot, hogy a problémás minőségű, kiszerelesű, illetve előzetes minősítés nélküli borok árusításáért, illetve forgalmazásáért szabják ki a minőségvédelmi bírságokat.

FORGALOMBA HOZATALI

JÁRULÉKBEFIZETÉSEK ELLENŐRZÉSE

A forgalomba hozatali járulék fizetése kötelezettség 2011. november 30-i megszűnésével az utolsó időszak befizetésének ellenőrzését végeztük. A Borászati Igazgatóságra beérkezett 2 425 db bevallási nyilatkozat. A Nemzeti Adó- és Vámhivatal (továbbiakban NAV) és a Magyar Állam Kincstár (továbbiakban MÁK) által rendelkezésre bocsátott adatok összehasonlítását az Igazgatóságon erre a feladatra kijelölt dolgozók végezték el. Az adatok feldolgozása során észlelt eltérések ellenőrzése folyamatosan zajlik.

Az adatok összehasonlítása alapján, valamint kockázatelemzésen alapuló kiválasztással, a borászati felügyelők 56 telephelyen tartottak célirányos ellenőrzést. Az ellenőrzés eredményeképpen, az adatok összevetésével 17 mulasztást állapítottak meg.

2012. év második felében a téves, ill. késedelmes befizetések, valamint a

korábbi járuléktartozások befizetésével kapcsolatos feladatokat a borászati hatóság munkatársai a VM Költségvetési és Gazdálkodási Főosztályával egyeztetve végzik a NÉBIH kimutatásához az esetlegesen visszautalandó összegek megjelölésével.

MINTAVÉTELLEL NEM JÁRÓ ÁLTALÁNOS ELLENŐRZÉSEK ÖSSZEFOGLALÁSA (2 259 ELLENŐRZÉS)

- Forgalomba-hozatali járulék befizetésének ellenőrzése (56 eset). A borok forgalomba hozatali járulékbefizetése alapján, kiemelve a 100 legnagyobb hazai forgalmazónál 190 esetben teljes körű ellenőrzést végeztünk.
- A borászati üzemek működési engedélyeinek kiadásával kapcsolatos feladatok (helyszíni szemlék, hiánypótlások elrendelése, szakhatósági hozzájárulások beszerzése, határozat elkészítése) realizálása során a borászati felügyelők 475 esetben végeztek ellenőrzést.
- Építési engedélyezési eljáráshoz szükséges szakhatósági hozzájárulással kapcsolatos ellenőrzések (129 eset).
- 456 borászati üzem estében végeztünk helyszíni ellenőrzést (pinckönyv szakmai tartalmának ellenőrzése, minősítési bizonylatok áttekintése, a telephely, pince, üzem, raktár működésének jogszerűségének, továbbá a jármű rakományát és a tárolás körülményeit, a gyártástechnológia műszaki feltételeinek és a befizetett forgalomba hozatali járulék ellenőrzése).
- A borászati felügyelők összesen 31 alkalommal ellenőrizték a Helyi Borbíráló Bizottságok (HBB) működését a 127/2009. (IX.29.) FVM rendelet 33.§ szerint. A helyi borbíráló

bizottságok működésének személyi és tárgyi feltételeit rendben találták.

- Pincészeteknél 167 esetben került ellenőrzésre a borszőlő-feldolgozás és a borkészítés során keletkező melléktermékek kivonása.
- A borászati gépek és technológiai berendezések beszerzéséhez nyújtott támogatásról szóló 83/2011. (VIII.31.) VM rendelet szerinti szakmai igazoláshoz szükséges ellenőrzést 755 esetben végeztünk.

MINTAVÉTELLEL JÁRÓ ÁLTALÁNOS ELLENŐRZÉSI FELADATOK (1922 MINTA)

- A borászati termékek nagykereskedelmi, üzemi, raktári mintázása laboratórium (289 minta).
- A borászati termékek helyszíni ellenőrzése és mintázása a kiskereskedelemben (693 minta).
- A forgalomba hozatalra szánt 500 hl feletti borkészletekből felügyelőink a borászati üzemekben 215 db hivatalos mintát vettek az előállítóktól laboratóriumi és érzékszervi vizsgálatra.
- A harmadik országból és az EU tagországo kból származó borok ellenőrzése és mintázása (76 minta).
- A 70/2012. (VII.16) VM rendelet előírásainak megfelelően havi egy alkalommal, mintavétellel ellenőriztük a melléktermékek kivonásában és a támogatott lepárlásban résztvevő Aranykapu Zrt. Lepárlóüzemét (12 minta).
- A házasításra kerülő, EU-tagországo kból származó borokat 128 esetben, pincészetekben, mintavétellel egybekötött ellenőrzést végeztünk (191 minta).
- A társhatóságokkal közös ellenőrzések szervezése és koordinálása (65 minta).
- A minősítésre beküldött borászati termékek utólagos ellenőrzése során

pincészetekben, üzemekben 235 mintát vettünk.

- A NÉBIH és a Mezőgazdasági és Vidékfejlesztési Hivatal között létrejött (sűrített szőlőmust alkalmazásának támogatásával kapcsolatos) DSZ/6-2011-es delegálási megállapodás végrehajtása során, felügyelőink 66 helyszíni ellenőrzést tartottak, ahol 146 esetben mintát is vettek.

FELÜGYELŐI ÁTFOGÓ, KIEMELT ELLENŐRZÉSEK EREDMÉNYEINEK ÖSSZEFOGLALÁSA (647 MINTA)

- Külföldről származó borok kiemelt ellenőrzése során 173 mintavétel pincészetekben. A 3/2010. (VII.5.) VM rendelet szerinti bejelentésekhez kapcsolódó, első magyarországi tárolási helyen található külföldi borászati termékek helyszíni ellenőrzése.

Ellenőrzéseink a bejelentésben jelzett tételeket kísérő dokumentumok vizsgálatára, a be- és kitarolt mennyiségekre és véletlenszerű mintavételekre terjedt ki. A bejelentett külföldi borok 95%-ánál az első magyarországi tárolási hely Bács-Kiskun megye, a borok származási országa pedig Olaszország volt (173 db üzemi minta).

- Az EU-ból származó borászati termékek kereskedelmi ellenőrzése (143 minta).
- Internetes kereskedők mintavétellel egybekötött adminisztratív ellenőrzése. Az ellenőrzések kiterjedtek a vállalkozás tevékenységének folytatásához szükséges engedélyek meglétének ellenőrzésére, továbbá a tételek minősítéseinek, bejelentési kötelezettségeinek, illetve az eladott borok utáni járulék befizetéseknek az ellenőrzésére (32 minta).

- Kiemelt ellenőrzési feladatként 10 db olyan borászati üzemet ellenőriztünk, amelyek működési engedéllyel rendelkeznek, de forgalomba hozatal céljából rendszeresen nem minősítettek. A kiválasztott üzemekben felügyelőink 10 db víz és 10 db bormintát vettek.
- Kocsmák kimért borainak illetve termelői borkimérésekben árult borok ellenőrzése során 238 mintát vettünk.
- Az EU WineDB programja szerint készült autentikus borokhoz 51 szőlőmintát vettünk. A járulékfizetés terhére nem kerül elszámolásra.

SZANKCIÓK

A laboratóriumi vizsgálati eredmények és az összehasonlító vizsgálatok alapján az 2569 db ellenőrzési mintából 475 tételt kifogásoltunk.

A kifogásolt tételek felelősét a vizsgálati díj megfizetésére kötelezte a borászati hatóság elsőfokú határozatában. A további szankciók kivetése első fokon a Kormányhivatalok hatáskörébe tartozik.

HATÓSÁGI ENGEDÉLYEZÉS - BORÁSZATI ÜZEMEK MŰKÖDÉSÉNEK ENGEDÉLYEZÉSE, IGAZOLÁSOK KIADÁSA

2012. év folyamán 475 alkalommal fordultak ügyfeleink Igazgatóságunkhoz borászati üzemengedéllyel kapcsolatos ügyekben.

A 47/2008. (IV.17.) FVM rendelet kifizetési kérelemhez 15 esetben adtunk ki igazolást.

A borászati gépek és technológiai berendezések beszerzéséhez nyújtott támogatásról szóló 83/2011. (VIII.31.) VM rendelet szerint 750 esetben adtunk ki szakmai igazolást.

AZ ELLENŐRZÉSI TEVÉKENYSÉG ÖSSZEHASONLÍTÁSA AZ ELŐZŐ ÉVEK ADATAIVAL

A Borászati és Alkoholos Italok Igazgatósága ellenőrzési tevékenységét kismértékben fokozta a megelőző évhez képest, ugyanakkor az adatokból látható, hogy a nem megfelelő tételek száma csökkent. Ez a tendencia egyrészt az ellenőrzés fokozásának, hatékonyságának, másrészt - az ebből is következő - ügyfeink részéről tapasztalható jogkövető magatartás fokozódásának is köszönhető.

A jelölési, kizserelési hibák száma 2012. évben csökkent az előző évhez képest, az alacsony áron forgalmazott tételeknél az értékszervi kifogások viszont gyakoribbak voltak.

A 2011. évi ellenőrzési tervünkben meghatározott ellenőrzési feladatok száma megyénként egységesek voltak, ezen 2012. évben változtattunk úgy, hogy a kiadott mintavételi számok megadásánál figyelembe vettük az adott területeken működő borászati vállalkozások számát.

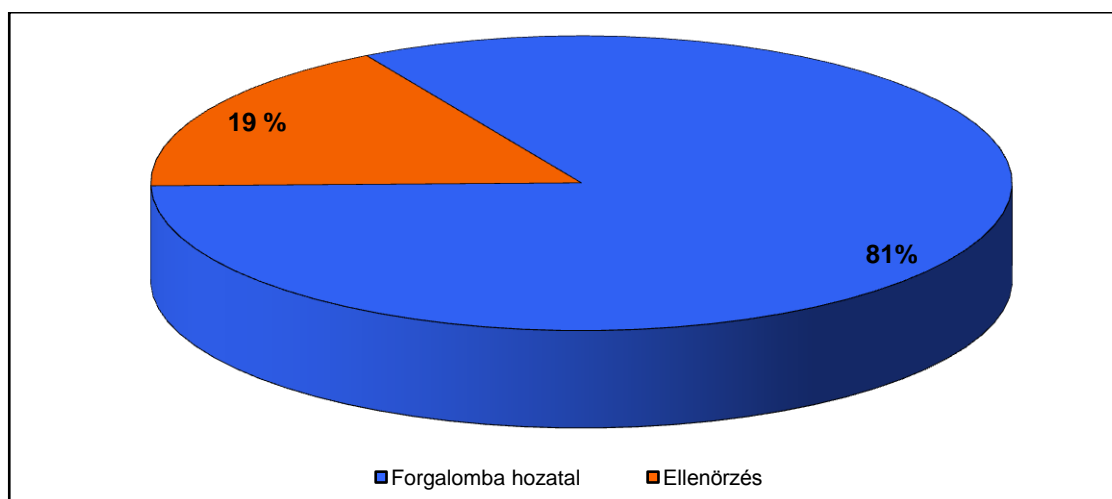
A felügyelői létszám az elmúlt két évben lényegesen nem változott, a kapott visszajelzések szerint 2012. évben egyre több megyei kolléga kapott egyéb, élelmiszerek ellenőrzésére vonatkozó

feladatot, ami sok esetben mérsékelte a borászati termékek ellenőrzésére fordítható munkaidejét. A munkaidő hasznosítása szempontjából (szakrendszer helyszíni elérése) ellenőreinknek a számítástechnikai eszközök biztosítása jelentős segítség lenne.

A 2011. évi ellenőrzéseink eredményét figyelembe véve, a vett minták típusára és a mintavételek helyszínére vonatkozóan 2012. évben már kiemelten figyeltük, és folyamatosan mintáztuk a nagyáruházláncokban megjelenő alacsony ár-érték aránnyal forgalmazott borokat, és növeltük a kocsmái és kisebb vendéglátó-ipari létesítményekben forgalmazott tételek ellenőrzésének számát.

LABORATÓRIUMI VIZSGÁLATOK

2012. évben a laboratórium 13 485 mintát (borászati terméket) vizsgált meg (10 916 db ügyfél kérelmére történő minősítés, valamint 2569 db ellenőrzési minta), ebből 215 esetben a tétel meghaladta az 500 Ht-t, ezért felügyelő jelenlétében történt a mintavétel (22. ábra). Az engedélyezés során megvizsgált borok közül 690 tételt kifogásoltunk (6,3%).

22. ábra Laboratóriumi vizsgálatok 2012. évben

SNIF-NMR mérési módszer segítségével végzett alkoholeredet-meghatározás során 376 mintát (bor, borpárlat), illetve 51 autentikus és 19 egyéb statisztikai mintát vizsgáltunk.

Az alkoholeredet vizsgálat hatékony kiegészítő vizsgálatát (IR-MS), az $^{13}\text{C}/^{12}\text{C}$ izotóparány meghatározást 593 esetben, a $^{18}\text{O}/^{16}\text{O}$ izotóparány meghatározást 804 esetben végeztük el.

RÉSZVÉTEL AZ EU IZOTÓP ADATBANK (WINEDB) KÉSZÍTÉSÉBEN

Az Eu WineDB programja szerint készült autentikus borokhoz 51 szőlőmintát vettünk. Az Igazgatóság feladata ennek a munkának a koordinálása, és az elkészült autentikus borminták D/H izotóp-arány értékeinek mérése, – (D/H)I, (D/H)II –, SNIF-NMR módszerrel, a $^{13}\text{C}/^{12}\text{C}$ izotóparány és $^{18}\text{O}/^{16}\text{O}$ izotóparányának vizsgálata IRMS módszerrel.

AKKREDITÁCIÓ

A Borászati Ellenőrző Laboratórium 2015. november 5-ig, a Borászati Hatósági Laboratórium 2015. december 20-ig érvényes NAT akkreditációval rendelkezik. A Vizsgálólaboratóriumok működése megfelel az MSZ EN ISO/IEC 17025: 2005 szabvány követelményeinek.

NEMZETKÖZI KAPCSOLATOK

Az Igazgatóság továbbra is részt vesz a Nemzetközi Szőlészeti és Borászati Szervezet (O.I.V.) Analitikai Albizottságának munkájában. Az akkreditált Vizsgálólaboratórium rendszeresen vizsgál bor körvizsgálati mintákat a francia (E.U.R.L. UNION DES ŒNOLOGUES DE FRANCE) szervezésű körvizsgálatokban (CHAÎNE D'ANALYSES U.Œ.F.), és körvizsgálati párlatokat a francia BIPEA és Titivin szervezésében. Továbbá részt vesz az European Commission Joint Research Centre Institute for Health and Consumer Protection (JRC/IHCP) által szervezett Food Analysis

Using Isotopic Technique (FIT-PTS) körvizsgálatok borok és borpárlatok NMR és IRMS vizsgálatára vonatkozó részében.

KÉPZÉS

A szakterülethez tartozó, folyamatos iskolarendszerű felsőfokú továbbképzésben 2 fő részesült. A hatósági eljárásokhoz kapcsolódó 1-3 napos hazai szakmai továbbképzéseken az Igazgatóságról összesen 34 fő vett részt.

A BOR szakrendszer működtetésével kapcsolatosan igény szerint, több alkalommal tájékoztató előadást tartottunk a szakrendszer működtetője segítségével a borászati termékek ellenőrzésével megbízott felügyelők számára (alkalmakként 25 fő).

A Nemzetközi Szőlészeti és Borászati Szervezet (OIV, Párizs) Analitikai módszerek albizottságának ülésén szakértőként 1 fő vett részt.

A 63/2012. (VII. 2.) VM rendelettel kapcsolatos felkészítőn az Igazgatóság minden érintett dolgozója részt vett (30 fő).

AZ IGAZGATÓSÁG SZAKMAI FELADATKÖRÉBEN BEKÖVETKEZETT VÁLTOZÁSOK

A 127/2009. (IX.29.) FVM rendelet módosítása

A szőlészeti és a borászati adatszolgáltatás, valamint a származási bizonyítványok kiadásának rendjéről, továbbá a borászati termékek előállításáról, forgalomba hozataláról és jelöléséről szóló 127/2009. (IX. 29.) FVM rendelet 20.§ (1) pontja értelmében Igazgatóságunk igazolást ad ki a Magyarország területére kiserelés céljából behozott, az Európai Gazdasági Térség valamely szerződő államában fogyasztásra forgalomba még nem hozott, valamint a Magyarország területére

további feldolgozás céljából behozott borászati termék adatairól a bor származási bizonyítvány kérelmezéséhez.

10.2. A 63/2012. (VII. 2.) VM rendelet megjelenése

A Nemzeti Élelmiszerlánc-biztonsági Hivatal, valamint a megyei kormányhivatalok mezőgazdasági szakigazgatási szervei előtt kezdeményezett eljárásokban fizetendő igazgatási szolgáltatási díjak mértékéről, valamint az igazgatási szolgáltatási díj fizetésének szabályairól szóló 63/2012. (VII. 2.) VM rendelete megváltoztatta a hatósági engedélyezési eljárásokban fizetendő díjszabást. A borászati termékek tekintetében áttértünk az engedélyezendő tétel mennyisége által meghatározott díjtételekre, ami jelentős módosítást tett szükségessé a számítógépes szakrendszerben, számlázó rendszerben, továbbá komoly felkészítést igényelt munkatársaink részére.

2012. évi tapasztalatok a kiemelt ügyek területén

A NÉBIH Elnöki Titkársága keretén belül 2013. szeptember 14-i kezdéssel, 7 fővel egy új kiemelt ügyekkel foglalkozó csoport kezdte meg működését, hogy a NÉBIH hatáskörébe tartozó ügyekben, különösen, ha az adott esemény stratégiai fontosságú, akár nemzetgazdasági érdekből, akár azért, mert nemzetközi érintettséggel jár, továbbá nagy élelmiszerbiztonsági kockázatot jelent, országos illetékességgel első fokon, hatékonyan, gyorsan és szakszerűen, eljárjon.

AZ ELLENŐRZÉSEK JELLEGE

2012. év hátralévő időszakában a csoport 6 operatív tagja az ország teljes területén összesen 54 db ellenőrzést végzett. Közel 513 tonna élelmiszer (tőkehús, baromfi termék, hal, zöldség-gyümölcs, növényvédőszer, tészta) forgalmazását tiltotta meg, vagy elrendelte a megsemmisítését. Intézkedéseikkel további 223 tonna élelmiszer, növényvédőszer forgalmazását ideiglenesen korlátozta, illetve feltételekhez kötötte.

A kiszabott bírság 87 millió Ft volt és az ellenőrzések 85%-ában jogszabálysértést állapítottak meg.

AZ ELLENŐRZÉSI TEVÉKENYSÉG ÖSSZEHASONLÍTÁSA AZ ELŐZŐ ÉVEK ADATAIVAL

Az Igazgatóság 2012-ben jött létre, éppen ezért összehasonlításra jelenleg nincs lehetőség.

KÉPZÉS

A NAV-val való együttműködés szorosabbá tételére személyes kerekasztal megbeszélés folyt, ahol az együttműködés részleteinek kidolgozásán túl országos továbbképzést tartásáról döntöttünk, a közös eredmények elősegítése érdekében. Székesfehérváron az állati eredetű élelmiszerek zöldség és gyümölcs forgalmazásakor előírt jelölésekről, valamint az élő gerinces állatok közösségen belüli, közvetlenül gazdasági tevékenységgel összefüggő szállításakor szükséges követelményekről tartott képzésükön közel 100 fő vett részt, döntően az ellenőrzéseket végző és koordináló középvezetők. Az előadásokat DVD-re rögzítették és az ország valamennyi Főigazgatóságán a képzők képzése elve szerint hasznosítják.

AZ IGAZGATÓSÁG ÉVES MUNKÁJA SORÁN BEKÖVETKEZETT VÁLTOZÁSOK

Az Igazgatóság működését a NÉBIH vezetése maximálisan támogatta, ennek keretében mind informatikai mind egyéb technikai- gépjármű, egyenruha stb.- támogatást megkaptunk.

Kölcsönös megfeleltetés

2012. évi tapasztalatok a Kölcsönös Megfeleltetés (KM) ellenőrzések területén

A NÉBIH-en belül a [Rendszerszervezési és Felügyeleti Igazgatóság Kölcsönös Megfeleltetés Osztály](#) által koordinált kölcsönös megfeleltetés (KM) rendszere egy komplex ellenőrzési rendszer. A közvetlen kifizetések kedvezményezettjeként nyilvántartott mezőgazdasági termelőket az ellenőrzési rendszer követelményein keresztül ösztönzi arra, hogy a tevékenységükre vonatkozó különböző szabályokat (környezetvédelmi, állatjelölési, állatvédelmi stb.) betartsák. Ezek a szabályok korábban alkotott, a KM-től függetlenül már létező (EU-s és nemzeti) jogszabályokban vannak lefektetve, tehát nem új követelményekről van szó, csak azoknak egy új rendszerben történő ellenőrzéséről.

A KM ellenőrzésre az MVH választja ki a gazdálkodókat. A gazdálkodási követelményrendszer betartását a NÉBIH KMO által koordinált ellenőrzések vonatkozásában a Megyei Kormányhivatal Növény- és Talajvédelmi Igazgatósága és Élelmiszerlánc-biztonsági és Állategészségügyi Igazgatósága ellenőrzik, az eljárást pedig az Élelmiszerlánc-biztonsági és Állategészségügyi Igazgatóság koordinálja.

AZ ELLENŐRZÉSEK JELLEGE

A Nemzeti Élelmiszerlánc-biztonsági Hivatal által végzett kölcsönös megfeleltetés (KM) ellenőrzéseket kockázati alapon végezzük. Az követelményei ellenőrzésekhez a mintakiválasztást az illetékes nemzeti kifizető ügynökség, a Mezőgazdasági és Vidékfejlesztési Hivatal (MVH) végzi. Az MVH az ellenőrzésre kiválasztott ügyfelek körét 75-80 %-os kockázatbecslésen és 20-25 %-os véletlenszerű kiválasztáson alapuló mintavételi módszerek alapján határozza meg.

Az ellenőrzési minta NÉBIH részére történő átadására a 2007. évi XVII. törvény (3) bekezdése szerinti, a NÉBIH és az állatbetegségek MVH között létrejött megállapodásban marhavész, meghatározott adattartalommal, formátumban és időpontig, az előzetes mintaátadás esetében a támogatási kérelmek beadása előtt, a végleges mintaátadás esetében a támogatási kérelmek beadása után kerül sor.

A kölcsönös megfeleltetés körébe tartozó jogszabályban foglalt gazdálkodási követelmények (JFGK-k) közül a NÉBIH – mint a *kölcsönös megfeleltetési szabályok betartását ellenőrző szervekről szóló 322/2007. (XII. 5.) Korm. rendelet* szerinti hatáskörrel rendelkező hatóság – az alábbiak ellenőrzésének végrehajtásáért felelős:

- a felszín alatti vizek szennyezés elleni védelme (JFGK 2);
- a szennyvíziszap mezőgazdasági felhasználása (JFGK 3);
- a mezőgazdasági eredetű nitrát-szennyezés elleni védelem (JFGK 4);
- sertések azonosítása és nyilvántartása (JFGK 6);
- szarvasmarhák azonosítása és nyilvántartása (JFGK 7);
- juh- és kecskefélék azonosítása és nyilvántartása (JFGK 8);

- növényvédő szerek engedélyezésének, forgalomba hozatalának és használatának általános követelményei (JFGK 9);
- egyes hormon-vagy tirostatikus hatású anyagokra és β -agonistákra vonatkozó felhasználási tilalom az állattenyésztésben (JFGK 10);
- élelmiszerbiztonság, takarmánybiztonság követelményei (JFGK 11);
- szivacsos agyvelőbántalmak (TSE) elleni védekezés (JFGK 12);
- a ragadós száj- és körömfájás bejelentése (JFGK 13);
- egyes fertőző állatbetegségek bejelentése: keleti marhavész, kiskérődző pestise, sertések hólyagos betegsége, kéknyelv betegség, szarvasok epizootiás haemorrhagiás betegsége, juh- és kecskehimlő (Capripox), hólyagos szájgyulladás, afrikai sertés pestis, bőrcsómosodás-kór, Rift-völgyi láz (JFGK 14);
- kéknyelv betegség bejelentése (JFGK 15).

A kockázatelemzési módszereken alapuló, valamint a véletlenszerű kiválasztás eredményének függvényében egy adott ellenőrzési évben egy gazdálkodónál több JFGK vagy JFGK csoport ellenőrzésére is sor kerülhet. A helyszíni ellenőrzésre kiválasztott gazdálkodók minimális aránya JFGK-nként változó:

- a JFGK 2-3-4-9, a JFGK 6, valamint a JFGK 10-15 esetén 1 %;
- a JFGK 7 és a JFGK 8 esetén 3 %.

Az MVH szükség esetén (pl. a pótkiválasztás elkerülése érdekében) az EU előírások szerinti (legfeljebb 10%-os mértékű) rátaemelés alkalmazhat.

Az ellenőrzések végrehajtását követően a jogerős ellenőrzési eredményeket a NÉBIH ellenőrzési jelentés formájában juttatja el az MVH-nak. Az ellenőrzési jelentést a *2007. évi XVII. törvény* 19. § (3)

bekezdése szerinti, a NÉBIH és az MVH között létrejött megállapodásban előzetesen meghatározott adattartalommal és struktúrában adja át az NÉBIH az MVH részére. A kölcsönös megfeleltetés ellenőrzések eredményeinek jogkövetkezményeiről (pl. az esetleges szankciók kiszabásáról) a jelentés-átadást követően az MVH dönt.

AZ ELLENŐRZÉSI TERV MEGVALÓSULÁSA

A 2012-es évben összesen 24 078 db KM ellenőrzésre került sor. A 2012. évi kölcsönös megfeleltetés ellenőrzések számát JFGK-nkénti bontásban, illetve összesítve az 14. táblázat tartalmazza.

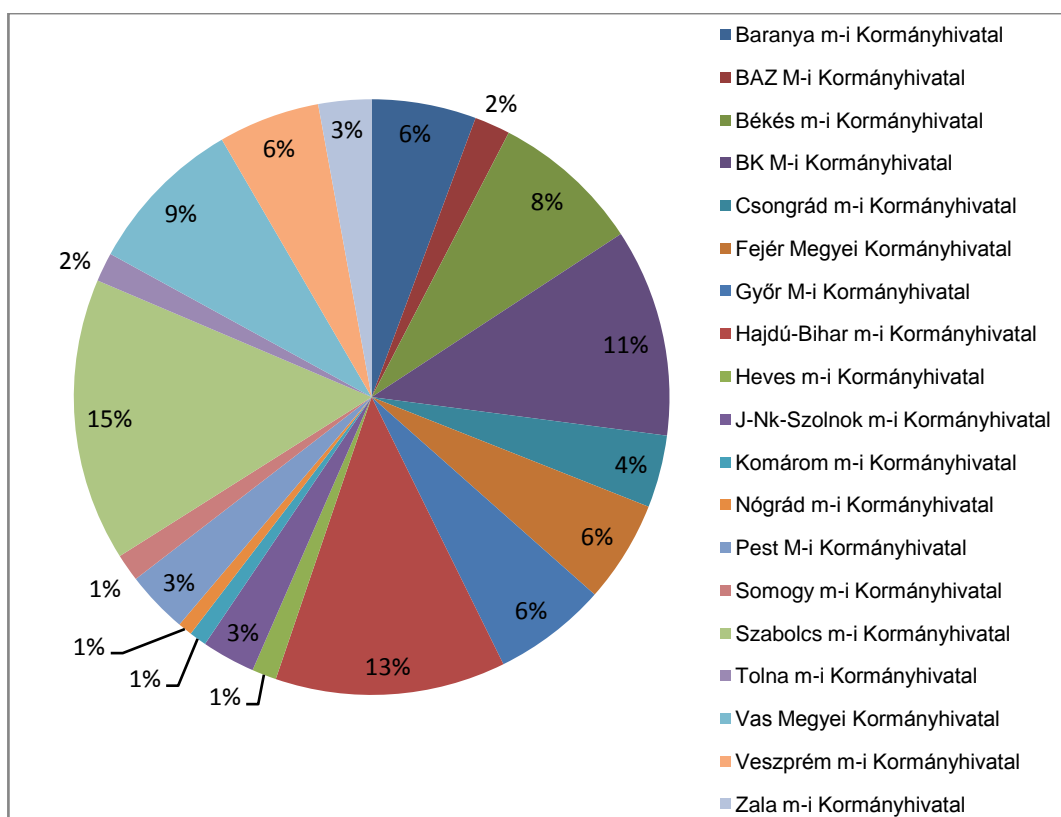
A KM ellenőrzések végrehajtásáért a fővárosi és a megyei kormányhivatalok illetékes mezőgazdasági szakigazgatási szervei (illetékes igazgatóságai) felelősek. Ezek közül a JFGK 2-3-4-9 ellenőrzéseket a növény- és talajvédelmi igazgatóság, a JFGK 6, 7, 8, 10-15 ellenőrzéseket pedig az élelmiszerlánc-biztonsági és állategészségügyi igazgatóság szakemberei hajtják végre.

A KM ellenőrzések szakmai irányítását, illetve az országos szintű koordinációs feladatokat a NÉBIH látja el. Tekintettel arra, hogy a mintakiválasztás alapvetően kockázatelemzéses módszerrel történik, az ellenőrzési mintaszám megyei bontásban szemlélve viszonylag nagy eltéréseket mutathat. A 2012. évi kölcsönös megfeleltetés ellenőrzések megyénkénti eloszlását az 23. ábra tartalmazza.

JFGK típusa	Ellenőrzések száma
JFGK 2	2 254
JFGK 3	2 244
JFGK 4	2 032
JFGK 6	318
JFGK 7	540
JFGK 8	242
JFGK 9	2 244
JFGK 10	2 615
JFGK 11	2 368
JFGK 12	2 615
JFGK 13	2 267
JFGK 14	2 267
JFGK 15	2 072
Összesen	24 078

14. táblázat A 2012. évi KM ellenőrzések száma

A NÉBIH és a megyei kormányhivatalok kölcsönös megfeleltetéssel kapcsolatos feladatainak ellátását, végrehajtását egy informatikai rendszer (ún. KM szakrendszer) támogatja, amely olyan módon került kialakításra, hogy az a vonatkozó EU-s és nemzeti jogszabályok által megkövetelt valamennyi minőségbiztosítási szempontnak megfeleljen. A KM ellenőrzésre kiválasztott ügyfelek ellenőrzésének ütemezésére, az ellenőrzési terv elkészítésére a KM szakrendszer egyik, erre a célra kifejlesztett moduljában kerül sor. Az ellenőrzések racionalizálása és a rendelkezésre álló pénzügyi és humán erőforrás minél hatékonyabb kihasználása érdekében a KM ellenőrzések végrehajtását összehangoljuk a vonatkozó szakhatósági ellenőrzésekkel. Ennek megfelelően a KM szakrendszer folyamatosan kommunikál a releváns szakhatósági ellenőrzések végrehajtását segítő informatikai rendszerekkel.

23. ábra A 2012. évi KM ellenőrzések eloszlása megyénként

Az MVH általi mintaátadást követően a KM ellenőrzésre kiválasztottak listáját a NÉBIH betölti a KM szakrendszer ütemezési moduljába, majd ennek tényéről, és az ütemezés megkezdésének lehetőségéről hivatalos úton tájékoztatja a megyei kormányhivatalok mezőgazdasági szakigazgatási szerveinek vezetőit. A megyei ütemtervek összeállítása során valamennyi gazdálkodó vonatkozásában ellenőrző-csoportok kerülnek felállításra.

Az ütemezést követően a megyei kormányhivatalok élelmiszerlánc-biztonsági és állategészségügyi igazgatóságainak vezetői megküldik a megyei ütemterveket, amelyeket a NÉBIH összesít, és azokból országos ütemtervet állít össze. Az országos ütemterv jóváhagyását követően a NÉBIH elrendeli az abban foglalt ellenőrzések végrehajtását a megyei kormányhivatalok számára.

A jóváhagyott ütemtervben foglalt ellenőrzéseket a megyei kormányhivataloknak egy előre meghatározott ellenőrzési időszakon belül kell végrehajtani. Tekintettel arra, hogy az ellenőrzési minta kiválasztása nem a NÉBIH kompetenciája, és az MVH által ellenőrzésre kiválasztott valamennyi ügyfél vonatkozásában ellenőrzési jelentést kell produkálni, a jóváhagyott országos ütemtervtől eltérni nem lehet, és az ellenőrzéseket az összes kiválasztott gazdálkodó tekintetében végre kell hajtani.

ELLENŐRZÉSEK EREDMÉNYEI

A 2012. évi KM ellenőrzések során feltárt meg nem felelések számát a 2.sz. táblázat mutatja. A táblázatból látható, hogy a meg nem felelések az egyes állatfajok azonosításával és nyilvántartásával kapcsolatos követelmények (JFGK 6, 7, 8) vonatkozásában kerültek legnagyobb számban megállapításra. A környezet- és talajvédelemmel kapcsolatos előírások (JFGK 2, 3, 4) betartása során a

gazdálkodók sokkal inkább jogkövető magatartást tanúsítottak, hiszen ezen JFGK-k vonatkozásában meg nem felelések alacsony számban fordulnak elő. A növény- és állategészségügyi követelmények (JFGK 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15) ellenőrzése során feltárt hiányosságok minimálisnak tekinthetők.

A NÉBIH, illetve a megyei kormányhivatalok mezőgazdasági szakigazgatási szervei a releváns KM ellenőrzéseket, mint hatáskörrel rendelkező hatóságok hajtják végre. Ennek értelmében a kölcsönös megfeleltetés vonatkozásában a hatáskörük csak az MVH által kiválasztott minta szerinti ügyfelek ellenőrzésére,

illetve a jogerős ellenőrzési eredmények ellenőrzési jelentés formájában történő átadására korlátozódik. Így – kizárólag a kölcsönös megfeleltetés tekintetében – hatáskör hiányában sem a NÉBIH, sem pedig a megyei kormányhivatalok illetékes igazgatóságai nem fogantatosítanak intézkedést a KM ellenőrzések során megállapított meg nem felelésekkel kapcsolatosan. Az ellenőrzések során feltárt hiányosságok jogkövetkezményeinek megállapítása a vonatkozó nemzeti jogszabályok alapján a kifizető ügynökség hatáskörébe tartozik. A 2012. évi meg nem felelések száma és aránya JFGK típusonkénti bontásban a 15. táblázatban található.

JFGK típusa	Meg nem felelések száma (db)	Meg nem felelések aránya (%)
JFGK 2	-	-
JFGK 3	-	-
JFGK 4	81	3,9
JFGK 6	138	43,3
JFGK 7	138	25,5
JFGK 8 juh	33	14,7
JFGK 8 kecske	5	27,7
JFGK 9	21	0,9
JFGK 10	1	0,01
JFGK 11	33	1,3
JGFK 12	-	0
JFGK 13	-	-
JFGK 14	-	-
JFGK 15	-	-
Összesen	450	1,8

15. táblázat A 2012. évi meg nem felelések száma és aránya, JFGK típusonkénti bontásban

AZ ELLENŐRZÉSEK SORÁN TAPASZTALHATÓ TRENDEK

A 2011. és 2012. évi meg nem felelések százalékos megoszlását a 16. táblázat mutatja be. A 2012. évi ellenőrzési eredmények alapján megállapítható, hogy a JFGK 2, 3, 13, 14 és 15 ellenőrzések

során a megyei kormányhivatalok szakemberei meg nem felelést nem tártak fel, mely megegyezik az eddigi tendenciákkal.

JFGK típusa	2011. év	2012. év
	Meg nem felelések száma (%)	Meg nem felelések száma (%)
JFGK 2	-	-
JFGK 3	-	-
JFGK 4	0,8	3,9
JFGK 6	38,7	43,3
JFGK 7	21,4	25,5
JFGK 8 juh	28,3	14,7
JFGK 8 kecske	19,2	27,7
JFGK 9	0,2	0,9
JFGK 10	0,1	0,01
JFGK 11	3,4	1,3
JFGK 12	0,03	-
JFGK 13	-	-
JFGK 14	-	-
JFGK 15	-	-
Összesen	2,6	1,8

16. táblázat a 2011. és a 2012. évi meg nem felelések százalékos megoszlása

A KM ellenőrzések során – mind a 2011-es, mind a 2012-es év vonatkozásában – legnagyobb (és közel azonos) arányban (38,7% és 43,3%-ban) a sertések azonosítása és nyilvántartása (JFGK 6) kapcsán állapítottak meg hibákat, hiányosságokat.

A JFGK 4, 7, 8 (kecske) és 9 ellenőrzések vonatkozásában a meg nem felelések százalékos aránya a két ellenőrzési év viszonylatában némi emelkedést mutat.

A JFGK 8 (juh), 10, 11 és 12 ellenőrzések vonatkozásában a meg nem felelések százalékos aránya a két ellenőrzési év viszonylatában csökkenést mutat, amely nagy valószínűséggel a KM ellenőrzések motiváló hatásával lehet kapcsolatban.

Összességében megállapítható, hogy a 2011-es évhez viszonyítva a meg nem felelések aránya csökkent, amely nagyrészt a JFGK 8 (juh) tekintetében tapasztalt javuló tendenciának köszönhető.

KÉPZÉS

Az ellenőrzési időszak megkezdése előtt a KM eljárásban résztvevő valamennyi szereplő (KM ellenőr, KM jóváhagyó osztályvezető, megyei KM koordinátor) számára a NÉBIH témakörönként képzést szervez. A 2011-es évtől kezdve a KM-ben érintett kollégák oktatása és ellenőrzésre történő felkészítése ún. e-learning típusú képzés formájában történik.

A képzés során az egyes szakembereknek az általuk betöltött KM szerepkörnek megfelelő témákból (általános eljárásrendi kérdések / a KM szakrendszer általános, illetve adott JFGK ellenőrzéséhez kötődő használata / adott JFGK ellenőrzésével kapcsolatos eljárás) sikeres vizsgát kell tenni ahhoz, hogy a KM eljárásban részt vehessenek. Továbbá, a helyszíni ellenőrzésben csak olyan ellenőr vehet részt, aki a vonatkozó képzésben részesült. A képzésen való részvétel tényét a NÉBIH a KM szakrendszerben igazolja.

A 2012-es évben a megyei kormányhivatalok növény- és talajvédelmi igazgatóságairól, illetve élelmiszerlánc-biztonsági és állategészségügyi igazgatóságairól összesen 689 fő vett részt a NÉBIH által szervezett képzésen. A képzésben részesült személyek számát igazgatóságonkénti bontásban a 17. táblázat tartalmazza.

Megyei szakigazgatási szerv (igazgatóság)	2011-es évben képzésben részesült személyek száma
NTI	222
ÉbÁI	467
Összesen	689

17. táblázat A 2012-es évben e-learning típusú képzésben részesített személyek száma

Tekintve, hogy a kölcsönös megfeleltetés rendszere vonatkozásában a közigazgatáson belül a NÉBIH-en kívül más hivatalok is érintettek, és a KM-mel kapcsolatos kommunikációs tevékenység a Vidékfejlesztési Minisztérium (VM) hatáskörébe tartozik, a NÉBIH önállóan nem szervez képzést a gazdálkodóknak. A gazdálkodók tájékoztatásának egyik sarokköve a *Gazdálkodói kézikönyv* (ld. 24. ábra), amely első alkalommal 2008-ban került kiadásra.

24. ábra Gazdálkodói kézikönyv

Új JFGK csoportok bevezetése esetén a kézikönyv mindig kiegészül az új követelmények ismertetésével, illetve ilyenkor a korábban bevezetett követelményekkel kapcsolatos tájékoztató anyagok felülvizsgálata is megtörténik. Erre sor került 2010-ben a JFGK 9, 10, 11, 12, 13, 14 és 15 bevezetésével párhuzamosan (verzió 2011), és a JFGK 16, 17 és 18 bevezetését megelőzően a 2012-es évben is megvalósult (verzió 2013). A *Gazdálkodói kézikönyv* kidolgozásában, kiegészítésében, frissítésében a VM és az MVH mellett az NÉBIH szakértői is komoly szerepet vállalnak.

AZ ÉVES MUNKA SORÁN BEKÖVETKEZETT VÁLTOZÁSOK

A jogszabályi változások következtében 2012. március 15-vel a Mezőgazdasági és Szakigazgatási Hivatal átnevezésre került. Új neve: Nemzeti Élelmiszerlánc-biztonsági Hivatal lett. A NÉBIH néven tovább működő MgSzH a KM vonatkozásában a szakmai irányító szerepét megőrizte, és a KM ellenőrzések országosan egységes szemlélet szerinti végrehajtása érdekében továbbra is központi utasításokkal látja el a megyei kormányhivatalok érintett mezőgazdasági szakigazgatási szerveit.

A névváltozás lekövetése érdekében a KM szakrendszer érintett moduljaiban (döntés /határozat, végzés/ generálás) is végre kellett hajtani a szükséges átállításokat, módosításokat.

Audit

A close-up photograph of a document titled "Audit Report". The document has a light blue header with the title in white. Below the header, there are three checkboxes on the left side. The text on the document includes "Audit satisfactory", "Observations made", and "Nonconformances". A silver fountain pen is resting on the document, pointing towards the text.

Audit satisfactory

Observations made

Nonconformances

2012. évi tapasztalatok az audit területén

A [Rendszerszervezési és Felügyeleti Igazgatóság Szakmai Felügyeleti Osztály](#) feladata a NÉBIH hatáskörébe tartozó hatósági feladatok állategészségügyi és élelmiszer-ellenőrző szolgálat, növény- és talajvédelmi szolgálat, erdővédelmi szolgálat, tenyésztési hatóság, vadászati hatóság, halászati hatóság, borászati hatóság, mezőgazdasági igazgatási szerv, valamint a pálinka-ellenőrző hatóság által történő ellátásának felügyelete.

Gondoskodik a kölcsönös megfeleltetés keretében tervezett ellenőrzések végrehajtásának szakmai felügyeletéről. Mindezek mellett ellátja az ökológiai tanúsító szervezetek elismerését, ellenőrzését és felügyeletét.

Küldetése az egységes szemlélet kialakulásának elősegítése, továbbfejlesztése, valamint az egyértelmű és végrehajtható központi utasítások, szabályzatok és eljárásrendek kidolgozásának ösztönzése. Munkája során az osztály törekszik arra, hogy a NÉBIH minden egységével építő jellegű kapcsolatot alakítson ki. Cél, hogy az auditok száma arányban legyen a rendszer fejlesztési igényeivel és ezek fontosságával.

2012. ÉVI FELÜLVIZSGÁLATI PROGRAM TERVEZÉSE

A 2012. évi Felülvizsgálati Program (Program) összeállításának tervezési folyamatát a 25. ábra mutatja be.

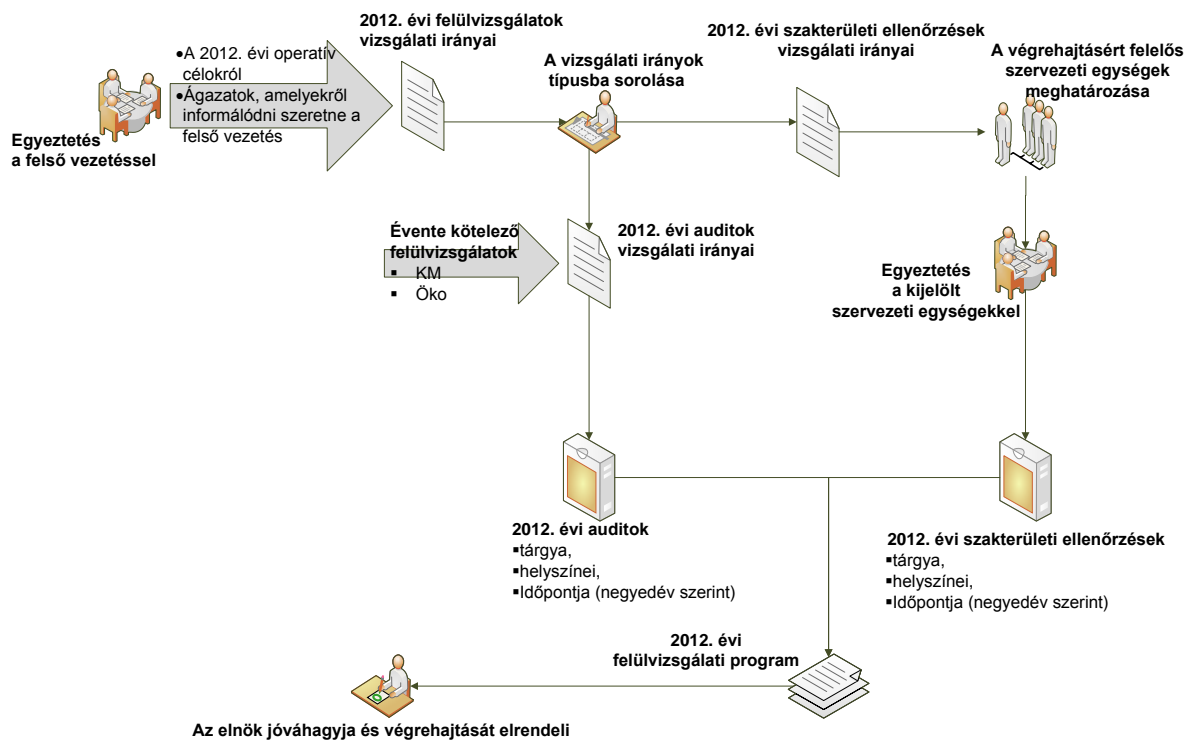
2012. ÉVI FELÜLVIZSGÁLATI PROGRAM TELJESÜLÉSE

A Program végrehajtását 2012. január 1-től rendelte el az akkori Mezőgazdasági Szakigazgatási Hivatal (2012. február 29-től Nemzeti Élelmiszerlánc-biztonsági Hivatal NÉBIH) elnöke. A Programban szereplő felülvizsgálatokat az annak

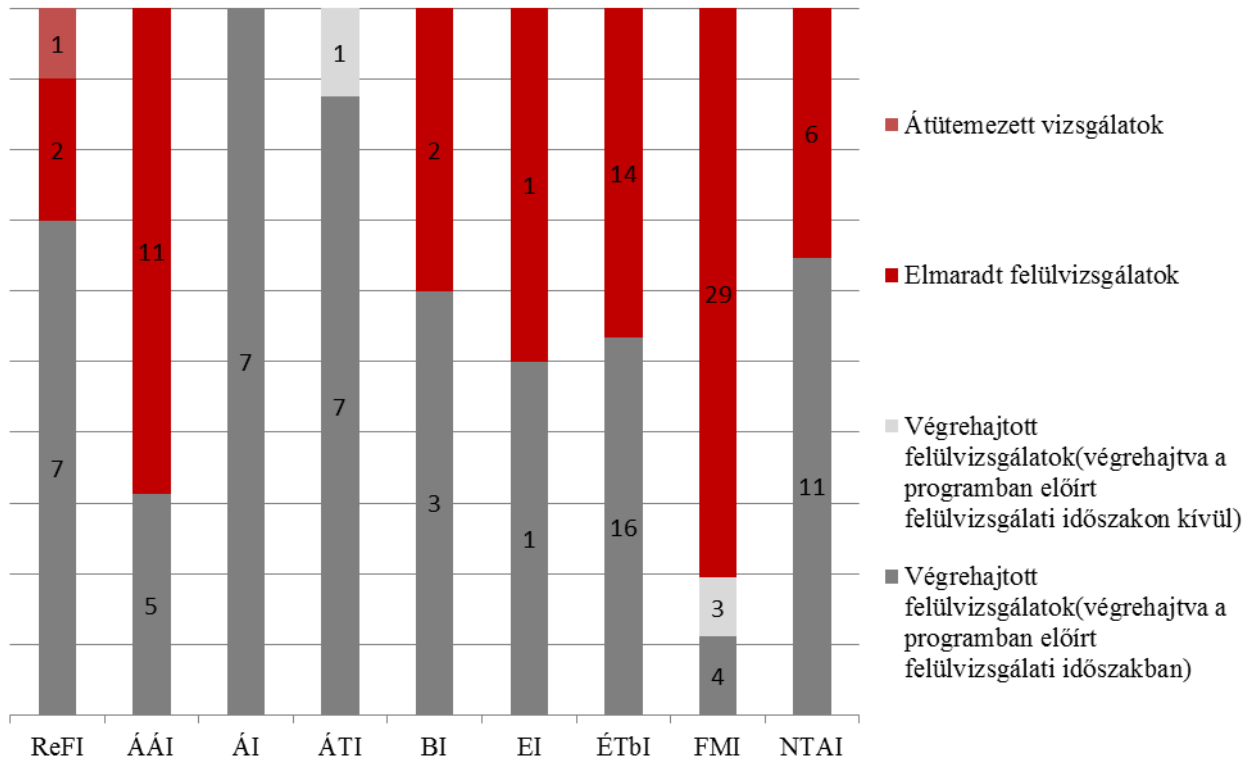
végrehajtásáért felelős szervezeti egységeknek 2012. november 30-ig kellett lefolytatniuk. A 2012. évi Programban tervezett 131 felülvizsgálatnak (audit és szakterületi ellenőrzés) a felülvizsgálati időszak végéig valamivel kevesebb, mint a fele (összesen 65 darab audit és szakterületi ellenőrzés) valósult meg.

A végrehajtott felülvizsgálatok tárgyát a 4. melléklet tartalmazza.

A 26. ábra a Program végrehajtásával kapcsolatos adatokat szemlélteti Igazgatóságok szerinti bontásban.

25. ábra A Felülvizsgálati Program tervezési folyamata

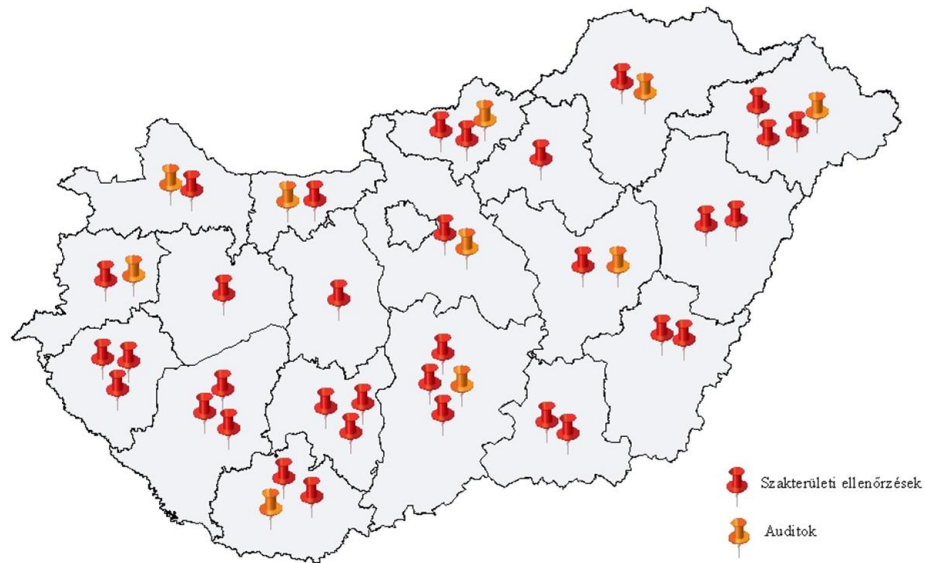
26. ábra A program végrehajtásával kapcsolatos adatok

Az előző ábrából látszik, hogy a Program végrehajtásában részt vevő kilenc Igazgatóság közül mindössze kettő tudta elvégezni maradéktalanul az év elején betervezett valamennyi felülvizsgálatát. A maradék 7 Igazgatóság tervezett felülvizsgálatainak azonban csak egy része valósult meg.

A végrehajtott felülvizsgálatok számszerűsített alap adatait a végrehajtásért felelős Igazgatóságok szerint a 18. táblázatban foglaltuk össze. 2012-ben az egész ország területén végrehajtott auditokat és szakterületi ellenőrzéseket a 27. ábra szemlélteti.

Felülvizsgálat típusa	Felülvizsgálatok száma		Felülvizsgálatot végző szervezeti egység
Audit		7	Rendszerszervezési és Felügyeleti Igazgatóság
Szakterületi ellenőrzés	58	5	Állat-egészségügyi és állatvédelmi Igazgatóság
		7	Állattenyésztési Igazgatóság
		8	Állatgyógyászati termékek igazgatósága
		3	Borászati és Alkoholos Italok Igazgatóság
		16	Élelmiszer- és Takarmánybiztonsági Igazgatóság
		7	Földművelésügyi Igazgatóság
		1	Erdészeti Igazgatóság
		0	Növénytermesztési és Kertészeti Igazgatóság
Rendkívüli ellenőrzés	1	1	Növény-, Talaj- és Agrárkörnyezet-védelmi Igazgatóság
Összesen	66		

18. táblázat A végrehajtott felülvizsgálatok száma

27. ábra Az országban elvégzett auditok és szakterületi ellenőrzések száma

Végezetül a Program végrehajtásával kapcsolatos adatokat abból a szempontból is összesítettük, hogy a megvalósult felülvizsgálatok – azok tárgya alapján – melyik a takarmány- és élelmiszerjog, valamint az állat-egészségügyi és az állatok kíméletére vonatkozó szabályok követelményeinek történő megfelelés ellenőrzésének biztosítása céljából végrehajtott hatósági ellenőrzésekről szóló, az Európai Parlament és a Tanács (2004. április 29.) 882/2004/EK rendelete (882/2004/EK rendelet) szerinti ágazaton belüli tevékenységi területet vizsgálták. Erre az összesítésre azért volt szükség, mert az említett EK rendeletben előírt belső auditok rendjét szabályozó 677/2006/EK határozat szerint az auditprogramoknak biztosítaniuk kell, hogy az EK rendeletben szereplő ágazatokon belüli, valamennyi tevékenységi terület, öt évet meg nem haladó idő intervallum alatt felülvizsgálat tárgyát képezze. A felülvizsgálandó tevékenységi körök definiálásánál az Európai Bizottság Food and Veterinary Office (továbbiakban: FVO) által készített éves auditprogramban szereplő alábbiakban felsorolt 16 területet vettük alapul.

882/2004/EK RENDELET HATÁLYA ALÁ TARTOZÓ ÁGAZATOKON BELÜLI TEVÉKENYSÉGI TERÜLET:

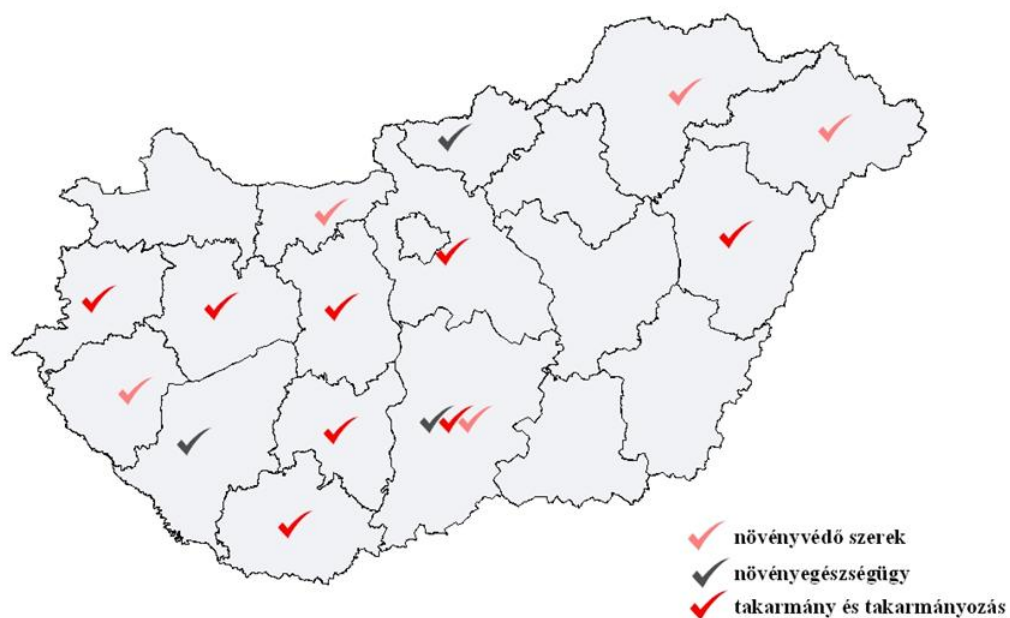
1. állati eredetű élelmiszerek
2. növényi eredetű élelmiszerek (beleértve az összetett élelmiszereket)
3. takarmány és takarmányozás
4. állat-egészségügy és állatjólét
5. növényegészségügy
6. élelmiszer-minőség
7. import ellenőrzés
8. dokumentáció ellenőrzés
9. élelmiszerbiztonság
10. állatgyógyászati termékek
11. növényvédő szerek
12. biogazdálkodás
13. állati eredetű élelmiszerek
14. élelmiszerek és élelmiszerhigiénia
15. monitoring és egyéb mintavételi gyakorlatok
16. állati eredetű melléktermék

A következő négy térképen (28-29. ábra) azt mutatjuk be, hogy a Program végrehajtása során, az egyes megyékben, milyen a 882/2004/EK rendelet hatálya alá tartozó ágazatokon belüli tevékenységi területek felülvizsgálatára került sor.

**882/2004/EK rendelet hatálya alá tartozó
ágazatokon belüli tevékenységi területek felülvizsgálata
(állategészségügy)**

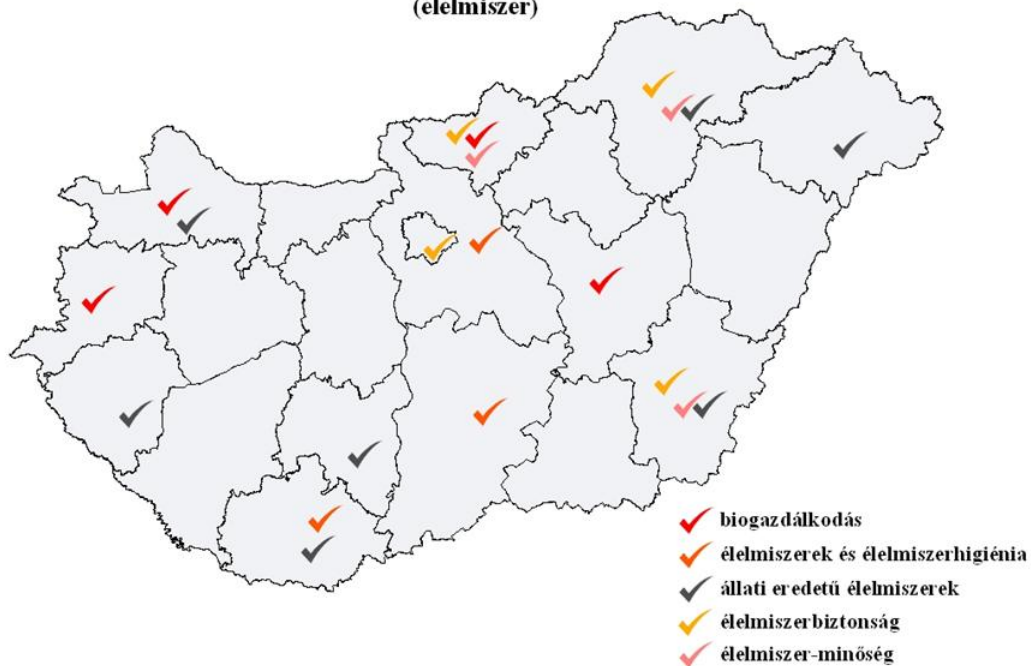

**882/2004/EK rendelet hatálya alá tartozó
ágazatokon belüli tevékenységi területek felülvizsgálata
(növénytermesztés)**

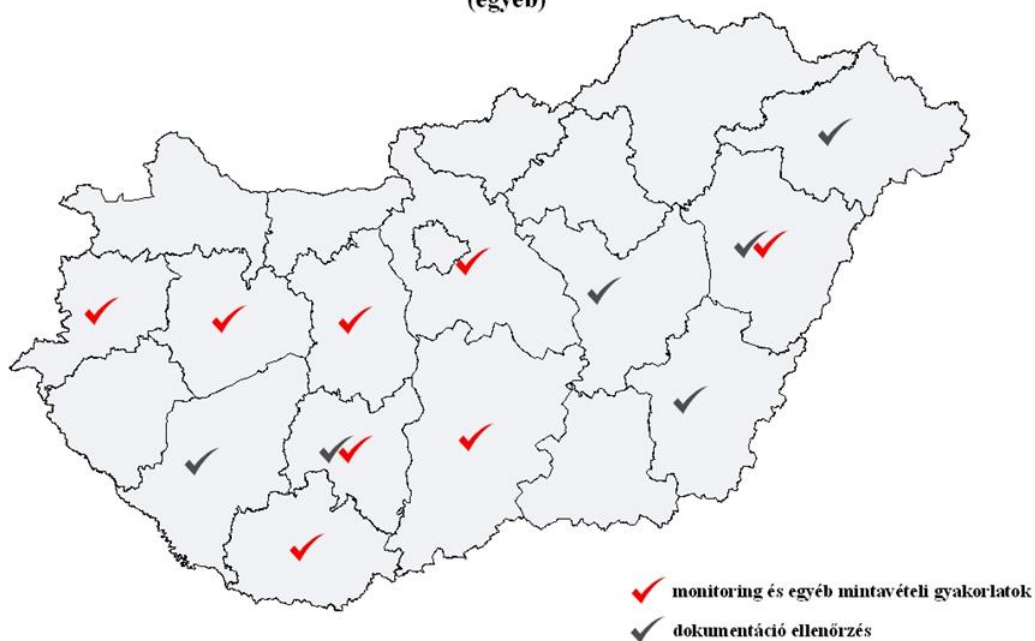

28. ábra A 882/2004/EK rendelet hatálya alá tartozó ágazatokon belüli tevékenységi területek felülvizsgálata (1)

**882/2004/EK rendelet hatálya alá tartozó
ágazatokon belüli tevékenységi területek felülvizsgálata
(élelmiszer)**

**882/2004/EK rendelet hatálya alá tartozó
ágazatokon belüli tevékenységi területek felülvizsgálata
(egyéb)**

29. ábra A 882/2004/EK rendelet hatálya alá tartozó ágazatokon belüli tevékenységi területek felülvizsgálata (2)

2012. ÉVI AUDITOK

2012-ben négy tárgyban összesen 7 auditot folytattunk le. Legfontosabb megállapításainkat az alábbiakban foglaljuk össze.

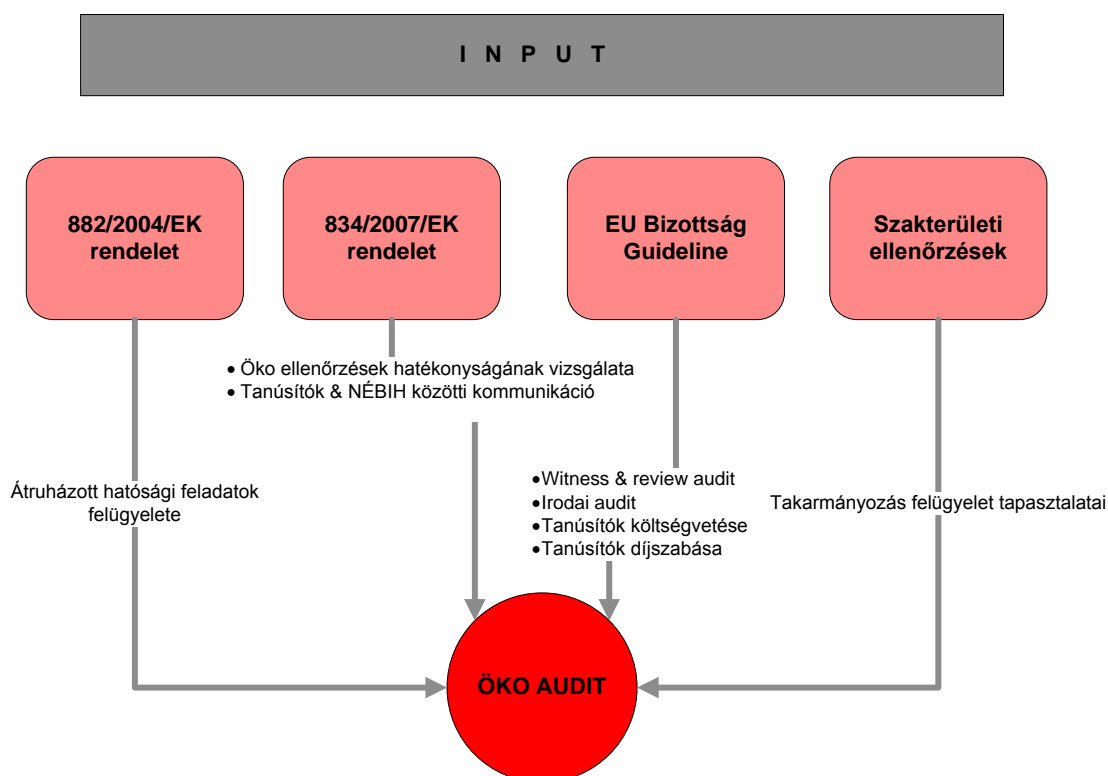
AZ ÖKOLÓGIAI TANÚSÍTÓ SZERVEZETEK 2012. ÉVI AUDITJA

INPUTOK

Vizsgálataink az alábbi három témakört érintették:

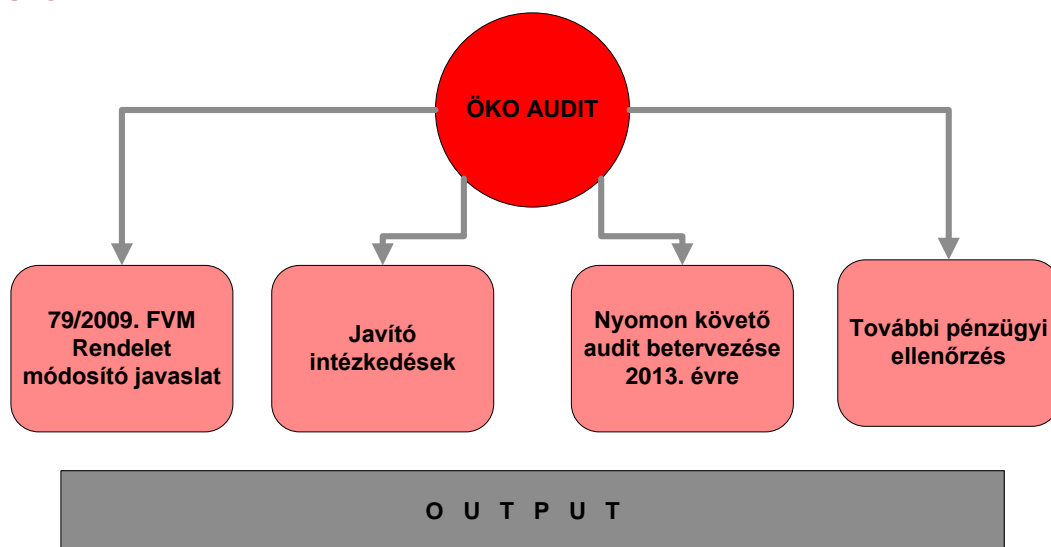
1. A tanúsító szervezetek ellenőrzési gyakorlata az állattartó telepeken az ökológiai takarmány előállítás és felhasználás vonatkozásban.
2. A tanúsító szervezetek pénzügyi működése.
3. A NÉBIH és a tanúsító szervezetek közötti koordináció eredményessége és hatékonysága.

Az első témakör kapcsán megállapítottuk, hogy a tanúsító szervezetek nem megfelelő színvonalon ellenőrzik az ökológiai takarmány előállítását és felhasználást az általuk tanúsított állattartóknál. A hiányosságok elsősorban abból adódtak, hogy a tanúsító szervezetek nem tárták fel az összes nem megfelelőséget, illetve amiket feltártak, azokat esetenként rosszul értékelték. Továbbá az ellenőrzésekhez használt check listák sem tértek ki minden takarmányozással összefüggő kérdésre a vizsgálatára. A feltárt hiányosságok miatt a tanúsító szervezeteket a helyszíni ellenőrzések és a dokumentált eljárásaik javítására köteleztük (30-31. ábra).

30. ábra Az ökológiai tanúsító szervezetek auditjához felhasznált INPUT-ok

OUTPUTOK

31. ábra Az ökológiai tanúsító szervezetek 2012. évi auditjának eredményei

A tanúsító szervezetek pénzügyi működését pilot jelleggel vizsgáltuk, amelynek során részinformációkhoz jutottunk. A valós helyzet megítéléséhez azonban további felülvizsgálatokra van szükség. A harmadik témakör vonatkozásában javulás érezhető az elmúlt két év viszonylatában. Az illetékes hatóság és a tanúsító szervezetek közötti koordináció azonban még korántsem mondható 100%-ban eredményesnek és hatékonynak.

A BORÁSZATI HATÓSÁG 2012. ÉVI AUDITJA

A felülvizsgálat során általános, teljes szervezetet érintő auditot hajtottunk végre a megyei és a központi borászati hatóságnál. Megállapítottuk, hogy a hatósági munka jogszabályi háttere több ponton megváltozott az év során. A módosulás feladatmegszűnést is okozott. A központi koordináció vonatkozásában többek között a dokumentált eljárások naprakészsége, a képzések és a szakmai munka felügyelete kapcsán tártunk fel hiányosságokat. A hatósági tevékenység

szervezése, kivitelezése számos ponton eltér a kiadott eljárásrendektől. A hatósági tevékenység túlnyomó része a forgalomba hozatali engedélyezésre benyújtott bor tételek vizsgálatából és utóvizsgálatából, illetve a borászati termékek ellenőrzéséből (mintavétel és nyomon követés) áll. Emellett a borászati üzemek engedélyezése, illetve a már engedélyezett üzemek éves átfogó ellenőrzése történik. Az üzemengedélyezésen kívül a központi és a megyei felügyelők egyaránt végezhetnek a különféle típusú ellenőrzéseket. Esetenként közös ellenőrzésre is sor kerül, de a közös eljárás a Ket. előírásainak nem felel meg. A feladatátfedés megyei munkaszervezési gondokat okoz. A hatósági munkát jól támogatja a BOR szakrendszer és a laboratóriumi háttér. A két központi laboratórium külön-külön akkreditációjára azonban nem találtunk megfelelő szakmai indokot az audit során. Ez a szakterület átlagon felül veszi figyelembe a munkája során az ügyfelek érdekeit, tevékenységét átlátható módon folytatja.

A KÖLCSÖNÖS MEGFELELTETÉS (KM) TÁRGYÁBAN LEFOLYTATOTT AUDITOK

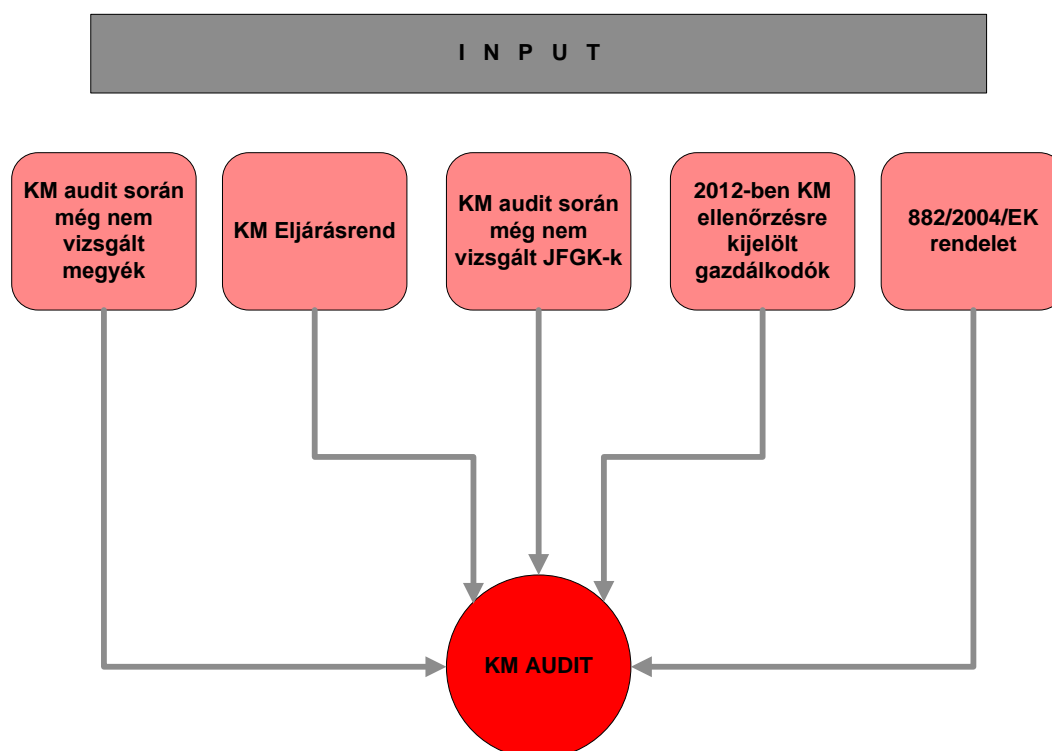
INPUTOK

2012. évben három megyében hajtottunk végre KM tárgyában auditokat. A vizsgált három megye eredményei alapján országos szintű következtetéseket nem tudunk levonni, ezért mindenképpen szükséges a téma további vizsgálata. A KM eljárásrend megfelelően szabályozza az ellenőrzések feltételeit és folyamatait. Az auditok során megállapítottuk, hogy a helyszíni ellenőrzések kivitelezése vonatkozásban ugyan kisebb nagyobb hiányosságok tapasztalhatók, azok színvonala azonban összességében megfelelő. Az ellenőrzések során az egyedi esetek megoldása, mérlegelése általában nehézséget okozott a felügyelőknek, ami álláspontunk szerint gyakorlat orientált képzéssel javítható lenne. Ezen kívül a felügyelők ellenőrzés előtti felkészülésének színvonalán is szükséges lenne javítani (32. ábra).

A NÉBIH SZAKMAI IGAZGATÓSÁGAINAK KAPCSOLATAI HAZAI ÉS NEMZETKÖZI SZERVEZETEKSEL

Vizsgálatunk célja annak feltérképezése volt, hogy az egyes Igazgatóságoknak milyen kialakult kapcsolatrendszere van az egyéb hazai hatóságokkal, hivatalokkal, oktatási intézményekkel és nemzetközi szervezetekkel. A felmérést pilot jelleggel végeztük, amiből az is következik, hogy elemzéseink eredményei még nem tekinthetők a teljes szervezetre vonatkozóan reprezentatívnak. Elemzéseink eredményei rámutattak arra, hogy a NÉBIH csak kevés számú hazai hatósággal, ill. hivatallal áll kapcsolatban, de ugyan ez elmondható a NÉBIH és az oktatási intézmények vonatkozásában is. A NÉBIH nemzetközi szervezetekkel fennálló viszonya azonban kifejezetten változatos és sokoldalú.

Mindezek mellett a pilot audit során szerzett tapasztalatok jó alapot adtak a felmérés módszerének tökéletesítéséhez is.

32. ábra A KM auditok során felhasznált INPUT-ok

2012. ÉVI SZAKTERÜLETI ELLENŐRZÉSEK

2012. ÉVI SZAKTERÜLETI ELLENŐR-ZÉSEK MÓDSZERTANI ALAPÚ MINŐSÍTÉSE ÉS KIÉRTÉKELÉSE

Ennek az elemzésnek a keretében 58 szakterületi ellenőrzés dokumentumait értékeltük formai és logikai alapon. A kiértékelés során azt modelleztük, hogy az egyes szakterületi ellenőrzések során meghatározott teljesítményszázalékok mennyire felelhetnek meg a valóságnak. Kiértékeljük, hogy a felülvizsgálatok folyamatának három fő eljárási lépése (tervezés, értékelés az értékelő lapon, jelentés) közül melyiknél tapasztalható a legtöbb hiányosság a gyakorlati végrehajtásnál. Az értékelés nem terjedt ki a szakterületi ellenőrzések megállapításainak tartalmi megítélésére. Az így szerzett tapasztalatok alapján megállapítást nyert, hogy az értékelő lapok és a jelentések nem kellően kidolgozottak. Az egyes szakterületek sok esetben jobbnak minősítik saját szektorukat, mint ahogy az más független szervezetek (pl.: FVO, ReFI SzFO) felülvizsgálatainak megállapításai és az egyéb forrásból származó információk alapján köztudott. Az eredmények azt mutatják, hogy a felülvizsgálatokat módszertani szempontból, a végrehajtás minőség és folyamatszervezés tekintetében tovább kell fejleszteni. A kiértékelési módszert is pontosítani kell, hogy azzal minél jobban megítélhetővé váljon az ellenőrzések minősége, a későbbiekben pedig erre alapozva az ellenőrzések hatékonyságának vizsgálati módszere is kidolgozható legyen.

2012. ÉVI SZAKTERÜLETI ELLENŐRZÉSEK MEGÁLLAPÍTÁSAI

A 2012. évben szakterületi ellenőrzést végrehajtó szervezeti egységek értékelték saját felülvizsgálataik tapasztalatait. Önértékelésük során megállapították,

hogy a hatósági ellenőrzések általában jól szervezeten zajlanak. A helyszíni ellenőrzések során tapasztalható jogszabályellenes gyakorlatok feltárára kerülnek. Ezen kívül a feltárt nem megfelelőségek miatt szükséges intézkedéseket a területi szervek foganatosítják. A hatósági ellenőrzéseket végző személyzet megfelelő szakmai tudással és jogszabályismerettel rendelkezik. Az ellenőrzések megfelelően dokumentáltak. Szinte valamennyi szakterület megemlítette, hogy a területi szervek feladatellátását jelentősen megnehezítik a szervezeti átalakulások és az ezzel kapcsolatos folyamatos hatáskörváltozások. További nehézségeket okoz a gyenge humánerőforrás ellátottság is. Többek között ennek is köszönhető az, hogy a területi felügyeletet ellátó munkatársak általában több beosztásban is tevékenykednek, ami az egyes tevékenységekre fordítható idő rovására megy. A területi szervek felügyeleti tevékenységének egyik legjellemzőbb hiányosságaként több szakterület esetében is az merült fel, hogy a helyszíni ellenőrzést végzők nem követik pontosan az adott szakterület által kiadott központi utasításokat és eljárásrendeket. Valamint, hogy a helyszíni intézkedések során több esetben nem a megfelelő szankció került alkalmazásra.

Mellékletek

Mellékletek az éves jelentéshez

1. melléklet

A NÉBIH működésének és feladatellátásának jogszabályi alapja, valamint a 2012-ben módosult főbb jogszabályok listája

2. melléklet

A Nemzeti Referencia Laboratóriumok (NRL) és hatósági laboratóriumok

3. melléklet

A Nemzeti Referencia Laboratóriumok tevékenységi köre

4. melléklet

Audit és szakterületi ellenőrzések

1. MELLÉKLET

A NÉBIH MŰKÖDÉSÉNEK ÉS FELADATELLÁTÁSÁNAK JOGSZABÁLYI ALAPJA, VALAMINT A 2012-BEN MÓDOSULT FŐBB JOGSZABÁLYOK LISTÁJA

A NÉBIH MŰKÖDÉSÉNEK ÉS FELADATELLÁTÁSÁNAK JOGSZABÁLYI ALAPJA

- az Élelmiszerláncról és hatósági felügyeletéről szóló 2008. évi XLVI. törvény;
- a Nemzeti Élelmiszerlánc- biztonsági Hivatalról szóló 22/2012 (II. 29.) Korm. rendelet;
- a Mezőgazdasági Szakigazgatási Hivatal Szervezeti és Működési Szabályzatának kiadásáról szóló 7/2010. (IX. 24.) VM utasítás.
- A decentralizáció jegyében az egyedi engedélyezési, valamint ellenőrzési feladatok végrehajtásának jelentős része a megyei szinten jelenik meg, így a központnál csak kis számban található ilyen típusú feladat.

JOGSZABÁLYMÓDOSULÁSOK 2012-BEN

A szervezet működését érintő funkcionális jogszabályok:

- 271/2011 (XII. 20) Korm. rendelet a Mezőgazdasági Szakigazgatási Hivatalról szóló 327/2010. (XII. 27.) Korm. rendelet, valamint a fővárosi és megyei kormányhivatalok mezőgazdasági szakigazgatási szerveinek kijelöléséről szóló 328/2010. (XII. 27.) Korm. rendelet módosításáról;
- 111/2011 (VII. 4.) Korm. rendelet a fővárosi és megyei kormányhivatalok feladat- és hatásköreivel összefüggő egyes kormányrendeletek módosításáról;
- 212/2011 (X. 7.) Korm. rendelet a fővárosi és megyei kormányhivatalok feladat- és hatásköreivel összefüggő egyes kormányrendeletek módosításáról.

Szakterületi jogszabályok:

- 145/2011 (XII. 23.) VM rendelete a kedvtelésből tartott állatok nem kereskedelmi célú mozgásának állat-egészségügyi szabályairól szóló 147/2004. (X. 1.) FVM rendelet módosításáról;
- 142/2011 (XII. 23.) VM rendelete a fertőző szivacsos agyvelőbántalmak megelőzéséről, az ellenük való védekezésről, illetve leküzdésükről szóló 179/2009. (XII. 29.) FVM rendelet módosításáról;
- 141/2011 (XII. 23.) VM rendelete a bizonyos nem állati eredetű élelmiszerek és takarmányok behozataláról és fokozott hatósági ellenőrzéséről;
- 139/2011 (XII. 22.) VM rendelete a vágójuhok vágás utáni minősítéséről és kereskedelmi osztályba sorolásáról szóló 16/1998. (IV. 3.) FM rendelet és a baromfi ágazatban igénybe vehető állatjóléti támogatások feltételeiről szóló 139/2007. (XI. 28.) FVM rendelet módosításáról;
- 136/2011 (XII. 22.) VM rendelete a vágósertések vágás utáni minősítéséről és a hasított féltestek kereskedelmi osztályba sorolásáról;
- 135/2011 (XII. 22.) VM rendelete a vágómarhák vágás utáni minősítéséről és a hasított féltestek kereskedelmi osztályba sorolásáról szóló 14/1998. (IV. 3.) FM rendelet módosításáról;
- 134/2012 (XII. 22.) VM rendelete a vágóállatok vágás utáni minősítéséről szóló 75/2003. (VII. 4.) FVM rendelet módosításáról;
- 114/2011 (XII. 5.) VM rendelete a növényegészségügyi feladatok végrehajtásának részletes szabályairól szóló 7/2001. (I. 17.) FVM rendelet módosításáról;
- 107/2011 (XI. 10.) VM rendelete az étkezési célra forgalomba kerülő vadon termett gombák gyűjtéséről, feldolgozásáról, forgalomba hozataláról;

- 102/2011 (XI. 5.) VM rendelete az idegen és nem honos halfajoknak akvakultúrában való alkalmazásával kapcsolatos szabályokról szóló 111/2009. (VIII. 19.) FVM rendelet módosításáról;
- 84/2011 (IX. 1) VM rendelete a növényvédő szerek forgalomba hozatalának és felhasználásának engedélyezéséről, valamint a növényvédő szerek csomagolásáról, jelöléséről, tárolásáról és szállításáról szóló 89/2004. (V. 15.) FVM rendelet módosításáról;
- 77/2011 (VII. 3.) VM rendelete a Magyar Élelmiszerkönyv kötelező előírásairól szóló 152/2009. (XI. 12.) FVM rendelet módosításáról;
- 75/2011 (VII. 29.) VM rendelete a vágópontok működésének részletes szabályairól;
- 69/2011 (VII. 14.) VM rendelete a szántóföldi növényfajok vetőmagvainak előállításáról és forgalomba hozataláról szóló 48/2004. (IV. 21.) FVM rendelet módosításáról;
- 67/2011 (VII. 13.) VM rendelete az élelmiszerek ionizáló sugárzással való kezelésének szabályairól;
- 65/2011 (VII. 11.) VM rendelete a zöldségnövény fajok tájfajtáinak és házikerti fajtáinak elismeréséről, valamint vetőmagvaik előállítási és forgalomba hozatali feltételeiről;
- 64/2011 (VII. 11.) VM rendelete a gyümölcs és zöldség ellenőrzéséről szóló 82/2004. (V. 11.) FVM rendelet és az élelmiszer-előállítás és forgalomba hozatal egyes élelmiszer-higiéniai feltételeiről és az élelmiszerek hatósági ellenőrzéséről szóló 68/2007. (VII. 26.) FVM-EÜM-SZMM együttes rendelet módosításáról;
- 62/2011 (VI. 30) VM rendelete a vendéglátó-ipari termékek előállításának és forgalomba hozatalának élelmiszerbiztonsági feltételeiről; 47/2011 (V. 31.) VM rendelete az élelmiszer-vállalkozás működéséhez szükséges szakképesítés meghatározásáról;
- 43/2011 (V. 26.) VM rendelete az elejtett vad kezelésének és értékesítésének élelmiszer-higiéniai feltételeiről;
- 34/2011 (IV. 28.) VM rendelete a halkeltető állomások üzemeltetéséről, valamint a tenyészhalak és hal szaporítóanyag felajánlásáról, értékesítéséről;
- 30/2011 (IV. 27.) VM rendelete a vad védelméről, a vadgazdálkodásról, valamint a vadászatról szóló 1996. évi LV. törvény végrehajtásának szabályairól szóló 79/2004. (V. 4.) FVM rendelet módosításáról;
- 16/2011 (III. 2.) VM rendelete a szántóföldi növényfajok vetőmagvainak előállításáról és forgalomba hozataláról szóló 48/2004. (IV. 21.) FVM rendelet módosításáról;
- 14/2011 (II. 24.) VM rendelete a zöldség szaporítóanyagok előállításáról és forgalomba hozataláról szóló 50/2004. (IV. 22.) FVM rendelet módosításáról;
- 217/2011 (X. 19.) Korm. rendelet a veszélyeztetett vadon élő állat- és növényfajok nemzetközi kereskedelmét szabályozó nemzetközi és európai közösségi jogi aktusok végrehajtásának egyes szabályairól szóló 292/2008. (XII. 10.) Korm. rendelet módosításáról;
- 147/2011 (VIII. 4.) Korm. rendelet a szaporítóanyagokkal kapcsolatos minőségvédelmi bírság megállapításáról szóló 369/2004. (XII. 26.) Korm. rendelet módosításáról;
- 2011. évi CLVIII. tv. az állatok védelméről és kíméletéről szóló 1998. évi XXVIII. törvény módosításáról;
- 2011. évi CLXVI. törvény, Magyarország 2012. évi költségvetését megalapozó egyes törvények módosításáról.

2. MELLÉKLET

A NEMZETI REFERENCIA LABORATÓRIUMOK (NRL) ÉS HATÓSÁGI LABORATÓRIUMOK

AZ ÉLELMISZER- ÉS TAKARMÁNYBIZTONSÁGI IGAZGATÓSÁG IRÁNYÍTÁSA ÉS FELÜGYELETE ALATT

- Takarmányvizsgáló Nemzeti Referencia Laboratórium (1144 Budapest, Remény utca 42.)
- Élelmiszer Mikrobiológiai Nemzeti Referencia Laboratórium (1095 Budapest, Mester utca 81.)
- Élelmiszer Toxikológiai Nemzeti Referencia Laboratórium (1095 Budapest, Mester utca 81.)
- Élelmiszer Analitikai Nemzeti Referencia Laboratórium (1135 Budapest, Lehel utca 43-47.)
- Radioanalitikai Referencia Laboratórium (1182 Budapest, Fogoly utca 13-15.)
- Regionális Élelmiszerlánc Laboratórium (6001 Kecskemét, Halasi út 34.)
- Regionális Élelmiszerlánc Laboratórium (3534 Miskolc, Stadion utca 39/a.)
- Regionális Élelmiszerlánc Laboratórium (8000 Székesfehérvár, Csikvári utca 15.) Regionális Élelmiszerlánc Laboratórium (4030 Debrecen, Diószegi út 30.)
- Regionális Élelmiszerlánc Laboratórium (7400 Kaposvár, Cseri major) Élelmiszerlánc Radiokémiai Laboratórium (7100 Szekszárd, Tormay Béla u. 18.) Élelmiszerlánc Radiokémiai Laboratórium (9700 Szombathely, Zanati út 3.)
- Regionális Élelmiszerlánc Laboratórium (8200 Veszprém, Mártírok útja 11/A.) Regionális Élelmiszerlánc-mikrobiológiai Laboratórium (8200 Veszprém, Dózsa György út 33.)

A NÖVÉNY-, TALAJ- ÉS AGRÁRKÖRNYEZET-VÉDELMI IGAZGATÓSÁG IRÁNYÍTÁSA ÉS FELÜGYELETE ALATT

- Növény-egészségügyi és Molekuláris Biológiai Laboratórium (1118 Budapest, Budaörsi út 141-145.)
- Pécsi Bakteriológiai Laboratórium (7634 Pécs, Kodó dűlő 1.)
- Pécsi Talajbiológiai Laboratórium (7634 Pécs, Kodó dűlő 1.)
- Miskolci Növényvédőszermaradék- analitikai Laboratórium (3501 Miskolc, Blaskovics u. 24.)
- Hódmezővásárhelyi Növényvédőszermaradék-analitikai Laboratórium (6800 Hódmezővásárhely, Rárósi út 110.)
- Velencei Növényvédőszer-analitikai Laboratórium (2481 Velence, Ország u. 23.)
- Velencei Viroológiai Laboratórium (2481 Velence, Ország u. 23.)
- Velencei Talajvédelmi Laboratórium (2481 Velence, Ország u. 23.)
- Gödöllői Vízélettani Laboratórium (2100 Gödöllő, Kottlán S. u. 3.)
- Szolnoki Növényvédőszermaradék- analitikai Laboratórium (5001 Szolnok, Vízpart krt. 32.)
- Szolnoki Talajvédelmi Laboratórium (5001 Szolnok, Vízpart krt. 32.)
- Tanakajdi Talajvédelmi Laboratórium (9762 Tanakajd, Ambrózy 2.)

AZ ÁLLATEGÉSZSÉGÜGYI DIAGNOSZTIKAI IGAZGATÓSÁG IRÁNYÍTÁSA ÉS FELÜGYELETE ALATT

- Emlős és Vadbetegségek Laboratóriuma (1149 Budapest, Tábormok u. 2.) Immunológiai Laboratórium (1149 Budapest, Tábormok u. 2.)
- Molekuláris Biológiai Laboratórium (1149 Budapest, Tábormok u. 2.)
- Higiénés Bakteriológiai Laboratórium (1149 Budapest, Tábormok u. 2.)
- Emlős Viroológiai Laboratórium (1149 Budapest, Tábormok u. 2.)
- Baromfi Viroológiai Laboratórium (1149 Budapest, Tábormok u. 2.)
- TSE és Veszettség Laboratórium (1149 Budapest, Tábormok u. 2.)
- Baromfibetegségek Laboratóriuma (1149 Budapest, Tábormok u. 2.)

- Gümőkór és Klinikai Bakteriológiai Laboratórium (1149 Budapest, Tábormok u. 2.)
- Parazitológiai, Hal- és Méhbetegségek Laboratóriuma (1149 Budapest, Tábormok u. 2.)

Debrecen székhelyen

- Debreceni Immunológiai, Virologiai és TSE Laboratórium (4031 Debrecen, Bornemissza u. 3-7.)
- Debreceni Kórbonctani és Bakteriológiai Laboratórium (4031 Debrecen, Bornemissza u. 3-7.)

Kaposvár székhelyen

- Kaposvári Immunológiai, Virologiai és TSE Laboratórium (7400 Kaposvár, Cseri út. 18.)
- Kaposvári Kórbonctani és Bakteriológiai Laboratórium (7400 Kaposvár, Cseri út. 18.)

AZ ÁLLATGYÓGYÁSZATI TERMÉKEK IGAZGATÓSÁGA IRÁNYÍTÁSA ÉS FELÜGYELETE ALATT

- Gyógyszer Analitikai Laboratórium (1107 Budapest, Szállás u. 8.)
- Oltóanyag Osztály Vizsgálati Laboratóriuma (1107 Budapest, Szállás utca 8.)

A BORÁSZATI IGAZGATÓSÁG IRÁNYÍTÁSA ÉS FELÜGYELETE ALATT

- Borászati Ellenőrző Laboratórium (1118 Budapest, Budaörsi út 141-145.)
- Borászati Hatósági Laboratórium (1118 Budapest, Budaörsi út 141-145.)

3. MELLÉKLET

A NEMZETI REFERENCIA LABORATÓRIUMOK TEVÉKENYSÉGI KÖRE

ÁLLATEGÉSZSÉGÜGYI DIAGNOSZTIKAI IGAZGATÓSÁG NEMZETI REFERENCIA LABORATÓRIUMI FELADATAI

Az Állategészségügyi Diagnosztikai Igazgatóság 882/2004/EK rendelet szerinti referencia laboratóriumi feladatai:

- Paraziták (különös tekintettel a
- *Trichinella* és az *Echinococcus* fajokra);
- Antimikrobiális rezisztencia;
- Fertőző szivacsos agyvelőbántalmak;
- Klasszikus sertéspestis;
- Afrikai lópestis; Madárinfluenza;
- Newcastle-betegség;
- Sertések hólyagos betegsége;
- Halbetegségek;
- Kéknyelv betegség; Afrikai sertéspestis;
- Ragadós száj- és körömfájás;
- Brucellózis;
- Lovak ragályos méhgyulladásának
- diagnosztikai vizsgálata;
- Takonykór diagnosztikai vizsgálata; Veszétség diagnosztikája.

Az Állategészségügyi Diagnosztikai Igazgatóság egyéb referencia laboratóriumi feladatai:

- Leukózis (64/432/EGK irányelv);
- Gümőkór (64/432/EGK irányelv).

ÉLELMISZER- ÉS TAKARMÁNYBIZTONSÁGI IGAZGATÓSÁG NEMZETI REFERENCIA LABORATÓRIUMI FELADATAI

Az Élelmiszer- és Takarmánybiztonsági Igazgatóság 882/2004/EK rendelet szerinti referencia laboratóriumi feladatai:

- Tej és tejtermék; Tengeri biotoxin;
- *Salmonella*;
- *Listeria monocytogenes* élelmiszerekben és takarmányokban;
- *Escherichia coli*, köztük a verotoxikus *E. coli* élelmiszerekben és takarmányokban;
- *Campylobacter* élelmiszerekben és takarmányokban;
- Koaguláz-pozitív *Staphylococcus* baktériumok vizsgálata;
- Takarmányokban előforduló állati fehérjék;
- Állatgyógyászati készítmények és szennyező anyagok állati eredetű élelmiszerekben előforduló maradékanyagai;
- Takarmány adalékok;
- Élelmiszerek és takarmányok GMO tartalom;
- Peszticid-szermaradványok az állati eredetű élelmiszerekben és magas zsírtartalmú élelmiszercikkekben; Kémiai elemek állati eredetű élelmiszerekben, Nehézfémetek (tápszerek és speciális táplálkozási célú élelmiszerek, bébiételek);
- Takarmányok nehézfém tartalom;
- Mikotoxinok állati eredetű élelmiszerekben és takarmányban;
- Policiklikus aromás szénhidrogének élelmiszerekben és takarmányokban;

- Élelmiszerekben és takarmányokban előforduló dioxinok és poliklórozott bifenilek;
- Hormonok és béta-agonisták;
- Az élelmiszerekkel rendeltetésszerűen érintkezésbe kerülő anyagok

Az Élelmiszer- és Takarmánybiztonsági Igazgatóság egyéb referencia laboratóriumi feladatai:

- Baromfihús víztartalma (1538/91/EGK rendelet);
- Talaj, takarmánynövények, nyers tej, zöldségfélék, gyümölcsfélék, gabonafélék, húsfélék, tojás, erdei termékek, hal, élelmiszer technológiai víz radioaktivitása (EURATOM 35-36. Cikk; 2000/473/EURATOM).

BORÁSZATI IGAZGATÓSÁG NEMZETI REFERENCIA LABORATÓRIUMI FELADATA

- Magyar autentikus borok izotóparányának mérése SNIF-NMR és IR-MS módszerrel Analitikai Adatbank részére (555/2008/EK Bizottsági rendelet III. fejezet 89. cikkben meghatározott feladat)

NÖVÉNY-, TALAJ- ÉS AGRÁRKÖRNYEZET-VÉDELMI IGAZGATÓSÁG NEMZETI REFERENCIA LABORATÓRIUMI FELADATAI

Miskolci Növényvédőszermaradék-analitikai Laboratórium:

- Gyümölcsök és zöldségek növényvédőszer-maradék tartalmának vizsgálata
- Egyetlen szermaradék vizsgálatára irányuló módszerek alkalmazása

Velencei Növényvédőszer-analitikai Laboratórium:

- Gabonafélék és takarmányok növényvédőszer-maradék tartalmának vizsgálata
- Növényvédőszer-maradékok vizsgálata az állati eredetű élelmiszerekben és magas zsírtartalmú élelmiszerekben

4. MELLÉKLET

2012. ÉVBEN VÉGREHAJTOTT AUDITOK TÁRGYA

1. A borászati hatóság általános, teljes szervezetet vizsgáló auditja
2. Az egyes szakmai igazgatóságok kamarákkal és terméktanácsokkal való együttműködésének felülvizsgálata
3. A növényvédelmi KM ellenőrzések helyszíni felülvizsgálata
4. Az öko tanúsító szervezetek éves felülvizsgálata

2012. ÉVBEN VÉGREHAJTOTT SZAKTERÜLETI ELLENŐRZÉSEK TÁRGYA

1. A talajvédelmi engedélyezési tevékenység vizsgálata
2. A szennyvíziszap engedélyezés eljárásának vizsgálata
3. AKG minimumkövetelmények helyszíni ellenőrzésének felügyeleti ellenőrzése
4. AKG helyszíni ellenőrzések végrehajtásának felügyeleti ellenőrzése
5. Parlagfű mentesítésének elmulasztása miatt indult hatósági eljárások jogszabályszerű lefolytatásának ellenőrzése
6. Méhpusztulás miatt indított eljárás felülvizsgálata
7. A karantén károsítók felderítési és a szaporítóanyag ellenőrzési tevékenység felülvizsgálata
8. A BOR szakrendszer jogszabálynak megfelelő működtetésének felülvizsgálata
9. A borászati termékek felügyelői mintavételének, adminisztrációjának felülvizsgálata
10. A fel nem javított ketreces tojótyúk tartásról való átállás felülvizsgálata
11. Állati melléktermékkel kapcsolatos engedélyezési eljárások felülvizsgálata
12. Az állategészségügyi határállomások működésének felülvizsgálata
13. A Ket.-ben rögzített ügyintézési határidők betartásának ellenőrzése, hatósági ellenőrzések mélységének és hatékonyságának felülvizsgálata a különböző vadászatra jogosultaknál, a falugazdász hálózat működésével kapcsolatos szakmai irányítási feladatvégzés vizsgálata
14. A megyei kormányhivatalok élelmiszerlánc-biztonsági és állategészségügyi igazgatóságai ellenőrzési tevékenységének felülvizsgálata a 2011. október-november havi állatgyógyászati termék ellenőrzési kampány végrehajtása tekintetében
15. A takarmány alrendszer működésének felülvizsgálata az éves takarmány monitoring mintavételi terv végrehajtása vonatkozásában
16. A vágási tevékenységgel összefüggő fogyasztathatósági döntések, harmadik országi exporttal és a vágóállatok származásával összefüggő adatok felülvizsgálata
17. Hatósági ellenőrzések mélységének és hatékonyságának felülvizsgálata a különböző típusú engedélyköteles élelmiszer-előállító létesítményekben
18. A 3000 adag feletti kapacitású főzőkonyhák esetén alkalmazott vendéglátás ellenőrzési módszerek felülvizsgálata
19. Tenyésztési hatósági feladatkörben végzett helyszíni ellenőrzések vizsgálata
20. A nyilvántartási-terület változásának felülvizsgálata az erdőtervezésben
21. Parlagfű elleni közérdekű védekezés elmulasztása miatt a 2011. év folyamán indított hatósági eljárások közérdekű védekezéssel kapcsolatos szakaszainak ellenőrzése

Tartalom

Bevezetés	3
ITNET	5
Célrendszer	6
Élelmiszerlánc-felügyeleti Terv	7
Változások	7
Szervezeti felépítés, szervezeti változások	8
Az Élelmiszerlánc-biztonsági és Állategészségügyi Elnök-helyettség	9
A Növény-, Talaj- és Erdővédelmi Elnökhelyettség	10
Önálló, közvetlenül az elnök alá tartozó szervezeti egységek	10
Megyei kormányhivatalok mezőgazdasági szakigazgatási szervei	12
Jogosult állatorvosok	13
Laboratóriumok	13
Kockázat alapú ellenőrzés	14
Kockázat alapú tervezés	15
Monitoring mintavételek - Termékellenőrzések	17
Létesítményellenőrzés - Folyamatellenőrzés	22
Felügyeleti Díj	27
A megyei kormányhivatalok mezőgazdasági szakigazgatási szervei	28
A bevallási rendszer	28
A bevallások kezelése	29
A beszedett díj felhasználása	31
Képzés	33
Képzési igények felmérése	34

e-learning	34
Külső képzések	35
A „Jogalkalmazás javítása a mezőgazdasági szakigazgatásban 2.” projekt	35
Trendek, tapasztalatok 2012	37
Talajvédelem	52
Ellenőrzések jellege	53
Az ellenőrzési terv megvalósulása	53
Ellenőrzések eredményei	53
Ellenőrzések során tapasztalt trendek	54
Ellenőrzési eredmények összevetése az előző évek eredményeivel	54
Képzés	54
Növényegészségügy	55
Ellenőrzések jellege	56
Ellenőrzési terv megvalósulása	56
Ellenőrzések eredményei	56
Ellenőrzések során tapasztalt trendek	56
Ellenőrzési eredmények összevetése az előző évek eredményeivel	57
Képzés	57
Növényvédelem	58
Ellenőrzések jellege	59
Ellenőrzési terv megvalósulása	60
Ellenőrzések eredményei	61
Ellenőrzési tevékenység összevetése az előző évek eredményeivel	65
Képzés	70
Növényi termék ellenőrzés	72
Az ellenőrzések jellege	73
Éves ellenőrzési terv megvalósulása	74

Az ellenőrzések eredményei	74
Az ellenőrzési tevékenység összevetése az előző évek eredményeivel	76
Képzés	76
Állatgyógyászati termékek	77
Ellenőrzések jellege	78
Ellenőrzési terv megvalósulása, az eltérés okai	81
Ellenőrzések eredményei	81
Az ellenőrzési eredmények összevetése az előző évek eredményeivel	82
Képzés	83
Állategészségügy, állatvédelem	84
Ellenőrzések jellege	85
Ellenőrzési terv megvalósulása	86
Ellenőrzések eredményei	87
Az ellenőrzési eredmények összevetése az előző évek eredményeivel	89
Laboratóriumi vizsgálatok	90
Képzés	94
Az igazgatóság éves munkája során bekövetkezett változások	100
Élelmiszer- és takarmánybiztonság	102
Az ellenőrzések jellege	103
Ellenőrzési terv megvalósulása	106
Ellenőrzések eredményei	106
Ellenőrzések során tapasztalt trendek	111
Laboratóriumi vizsgálatok	112
Képzés	113
Borászati termékek	118
Ellenőrzések jellege	119
Ellenőrzések eredményei	119
Ellenőrzési tevékenység összehasonlítása az előző évi adatokkal	122

Laboratóriumi vizsgálatok	122
Képzés	123
Az igazgatóság szakmai feladatkörében bekövetkezett változások	123
Kiemelt Ügyek	125
Az ellenőrzések jellege	126
Az ellenőrzési tevékenység összehasonlítása az előző évek adataival	126
Képzés	126
Az igazgatóság éves munkája során bekövetkezett változások	126
Kölcsönös megfeleltetés	127
Az ellenőrzések jellege	128
Ellenőrzési terv megvalósulása	129
Ellenőrzések eredményei	130
Az ellenőrzések során tapasztalt trendek	131
Képzés	132
Az éves munka során bekövetkezett változások	133
Audit	134
A 2012. évi felülvizsgálatok tervezése	135
A 2012. évi program teljesülése	135
A 882/2004/EK rendelet hatálya alá tartozó ágazatokon belüli tevékenységi terület	137
A 2012. évi auditok	140
Az ökológiai tanúsító szervezetek 2012. évi auditja	140
A borászati hatóság 2012. évi auditja	141
A kölcsönös megfeleltetés (KM) tárgyában lefolytatott auditok	142
A NÉBIH szakmai igazgatóságainak kapcsolatai hazai és nemzetközi szervezetekkel	142
A 2012. évi szakterületi ellenőrzések	143

Mellékletek	144
1. melléklet: A NÉBIH működésének és feladatellátásának jogszabályi alapja, valamint a 2012-ben módosult főbb jogszabályok listája	145
2. melléklet: A Nemzeti Referencia Laboratóriumok (NRL) és hatósági laboratóriumok	147
3. melléklet: A Nemzeti Referencia Laboratóriumok tevékenységi köre	149
4. melléklet: Audit és szakterületi ellenőrzések	151
Tartalom	152

Kapcsolat:

Nemzeti Élelmiszerlánc-biztonsági Hivatal (NÉBIH)

www.nebih.gov.hu

Cím: 1024 Budapest, Keleti Károly u. 24.

E-mail: ugyfelszolgalat@nebih.gov.hu

Tel.: 06-1/336-9000

Fax.: 06-1/336-9479

Facebook: www.facebook.com/nebih.hu

n é b i h

Termőföldtől az asztalig

06-80/a nébih
06-80/2 63244